

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

ΟΟΣΑ

Εφαρμογή της Σύμβασης κατά της Δωροδοκίας του ΟΟΣΑ

Έκθεση Φάσης 4

Ελλάδα

Η παρούσα Έκθεση της Φάσης 4 για την Ελλάδα από την Ομάδα Εργασίας του ΟΟΣΑ για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας, αξιολογεί και προβαίνει σε συστάσεις για την εφαρμογή από την Ελλάδα της Σύμβασης του ΟΟΣΑ για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας Αλλοδαπών Δημοσίων Λειτουργών στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Συναλλαγές και τη Σύσταση του έτους 2009 του Συμβουλίου για την Περαιτέρω Καταπολέμηση της Δωροδοκίας Αλλοδαπών Δημοσίων Λειτουργών στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Συναλλαγές. Υιοθετήθηκε από την Ομάδα Εργασίας του ΟΟΣΑ για την Δωροδοκία στις 10 Μαρτίου 2022.

Η έκθεση είναι τμήμα της τέταρτης φάσης παρακολούθησης της Ομάδας Εργασίας για την Δωροδοκία του ΟΟΣΑ η οποία ξεκίνησε το 2016. Η Φάση 4 εξετάζει τις ιδιαίτερες προκλήσεις και τα θετικά επιτεύγματα της αξιολογούμενης χώρας. Επίσης διερευνά θέματα όπως ο εντοπισμός, η επιβολή του νόμου, η εταιρική ευθύνη και η διεθνής συνεργασία, επιπλέον καλύπτει ανεπίλυτα ζητήματα από προηγούμενες εκθέσεις.

Το παρόν έγγραφο και κάθε χάρτης που περιλαμβάνεται σε αυτό δεν θίγουν το καθεστώς ή την κυριαρχία οποιασδήποτε επικράτειας, την οριοθέτηση των διεθνών συνόρων και ορίων και την ονομασία οποιουδήποτε εδάφους, πόλης ή περιοχής.

Πίνακας περιεχομένων

Συνοπτική παρουσίαση	5
Εισαγωγή	7
1. Προηγούμενες αξιολογήσεις της Ελλάδας από την Ομάδα Εργασίας για την Δωροδοκία	7
2. Διαδικασία Φάσης 4 και επιτόπια επίσκεψη	8
3. Ο Κίνδυνος από τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών για την Ελλάδα ενόψει της Οικονομικής της Κατάστασης και του Εμπορικού Προφίλ της	9
(α) Οικονομικό υπόβαθρο	9
(β) Ο οικονομικός αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης COVID-19	10
(γ) Η έκθεση της Ελλάδας σε κινδύνους δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	11
4. Περίληψη της εφαρμογής του νόμου στην Ελλάδα για την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	11
(α) Ολοκληρωμένες υποθέσεις	11
(β) Τερματισθείσες υποθέσεις	12
(γ) Υποθέσεις σε εξέλιξη	13
(δ) Υποθέσεις ενδιαφέροντος παθητικής δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	15
A. Εντοπισμός δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	16
1. Ικανότητα της Ελλάδας να εντοπίζει περιστατικά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών μέσω του πλαισίου της για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος	16
2. Υποβολή αναφορών από δημόσιους λειτουργούς	18
3. Υποβολή αναφορών από ξένες διπλωματικές αποστολές	19
4. Υποβολή αναφορών από πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις και προστασία τους	20
(α) Δίαυλοι αναφοράς δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	20

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

(β)	Νομικό πλαίσιο για την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις	20
5.	Μέσα ενημέρωσης και δημοσιογράφοι που ασκούν ερευνητική δημοσιογραφία	22
6.	Εκούσια γνωστοποίηση από εταιρείες	23
7.	Λογιστές και ελεγκτές	23
(α)	Πρότυπα ελέγχου	23
(β)	Επίγνωση και αναφορά της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από εξωτερικούς ελεγκτές	23
8.	Φορολογικές αρχές	24
9.	Υπηρεσία Κρατικής Αναπτυξιακής Βοήθειας	25
B.	Επιβολή του νόμου για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	26
1.	Το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	26
(α)	Οι νομοθετικές μεταρρυθμίσεις του 2019 και οι συνέπειές τους	26
(β)	Στοιχεία του αδικήματος	27
(γ)	Λόγοι άρσης του αξιοποίνου από την ποινική δίωξη - έμπρακτη μετάνοια	30
2.	Κυρώσεις εναντίον φυσικών προσώπων	30
(α)	Ανεπαρκές επίπεδο χρηματικών ποινών	31
(β)	Μείωση ποινών φυλάκισης, αναστολή ποινών και μετατροπή σε ποινές μη-στερητικές της ελευθερίας	31
(γ)	Κυρώσεις που επιβάλλονται στην πράξη και στατιστικά στοιχεία	32
(δ)	Δήμευση	33
3.	Λογιστικά αδικήματα και ξέπλυμα χρήματος ως συναφή αδικήματα	33
(α)	Λογιστικά αδικήματα	33
(β)	Αδίκημα ξεπλύματος χρήματος και μέτρα πρόληψης	34
4.	Διερεύνηση και δίωξη του αδικήματος δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	34
(α)	Έρευνες και διώξεις	34
(β)	Επισκόπηση των αρχών που είναι υπεύθυνες για την έρευνα και δίωξη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	34

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

(γ)	Διεξαγωγή έρευνας για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών και δίωξη	38
(δ)	Ολοκλήρωση υπόθεσης δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών	46
5.	Αμοιβαία δικαστική συνδρομή και έκδοση σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών	46
(α)	Αμοιβαία δικαστική συνδρομή (ΑΔΣ)	46
(β)	Έκδοση	49
Γ.	Ευθύνη νομικών προσώπων	50
1.	Πεδίο εφαρμογής της εταιρικής ευθύνης για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών και συναφή αδικήματα	50
(α)	Στοιχεία ευθύνης νομικών προσώπων που χρήζουν παρακολούθησης	50
(β)	Διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων	53
2.	Επιβολή εταιρικής ευθύνης για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών και σχετικά αδικήματα	56
3.	Κυρώσεις που προβλέπονται για νομικά πρόσωπα για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών	56
(α)	Χρηματικές κυρώσεις	56
(β)	Πρόσθετες κυρώσεις	57
(γ)	Υπολογισμός κυρώσεων	57
(δ)	Δήμευση σε βάρος νομικών προσώπων	58
4.	Συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα	58
(α)	Ευαισθητοποίηση	58
(β)	Εταιρική διακυβέρνηση και συμμόρφωση	59
Δ.	Λοιπά θέματα	60
1.	Φορολογικά μέτρα για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών	60
(α)	Μη φορολογική έκπτωση της δωροδοκίας και επιβολή του νόμου μετά την καταδικαστική απόφαση	60
(β)	Φορολογική μεταχείριση των κυρώσεων και δήμευση που	60

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxxzQ_aOq4CFeCA

επιβάλλεται σε βάρος των νομικών προσώπων

(γ)	Εντοπισμός, αναφορά και ευαισθητοποίηση από τις φορολογικές αρχές για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	61
(δ)	Συνεργασία μεταξύ φορολογικών αρχών και αρχών επιβολής του νόμου, τόσο εντός της χώρας όσο και στο εξωτερικό	61
2.	Δημόσια πλεονεκτήματα	62
(α)	Εξαγωγικές πιστώσεις	62
(β)	Δημόσιες συμβάσεις	63
(γ)	Κρατική Αναπτυξιακή Βοήθεια	64
	Συμπέρασμα: Θετικά επιτεύγματα, συστάσεις και θέματα προς παρακολούθηση	66
	Καλές πρακτικές και θετικά επιτεύγματα	67
	Συστάσεις της Ομάδας Εργασίας	67
	Παρακολούθηση από την Ομάδα Εργασίας	72
	Παράρτημα 1: Συστάσεις Φάσης 3bis προς την Ελλάδα και εκτίμηση της εφαρμογής από την Ομάδα Εργασίας για την Δωροδοκία το 2017	74
	Παράρτημα 2: Κατάλογος συμμετεχόντων στην επιτόπια επίσκεψη	79
	Παράρτημα 3: Κατάλογος συντμήσεων, όρων και ακρωνύμιων	80
	Παράρτημα 4: Αποσπάσματα σχετικής νομοθεσίας	81

Συνοπτική παρουσίαση

Η παρούσα έκθεση για τη Φάση 4 από την Ομάδα Εργασίας του ΟΟΣΑ για τη Δωροδοκία αξιολογεί και προβαίνει σε συστάσεις σχετικά με την εφαρμογή και την επιβολή από την Ελλάδα της Σύμβασης για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας Αλλοδαπών Δημοσίων Λειτουργών στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Συναλλαγές και των σχετικών εργαλείων. Η έκθεση παρακολουθεί την πρόοδο που σημείωσε η Ελλάδα από την αξιολόγηση της Φάσης 3bis το 2015. Αναφέρει λεπτομερώς τα επιτεύγματα και τις προκλήσεις της Ελλάδας, μεταξύ των οποίων ο εντοπισμός της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, η επιβολή των νόμων κατά της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και η εταιρική ευθύνη.

Η Ομάδα Εργασίας χαιρετίζει τα βήματα για τη βελτίωση του εντοπισμού με τη συμπερίληψη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Καταπολέμησης της Διαφθοράς και στην Εθνική Αξιολόγηση Κινδύνων για την Καταπολέμηση του Ξεπλύματος Χρήματος. Ωστόσο, δεν έχει διαπιστώσει αύξηση του εντοπισμού υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, για παράδειγμα η Ελληνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (Hellenic F.I.U.) δεν έχει ακόμη εντοπίσει ισχυρισμούς για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Η Ομάδα Εργασίας προτρέπει την Ελλάδα να εφαρμόσει νέα νομοθεσία για τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις, να παρέχει σαφή και ολοκληρωμένη προστασία από αντίποινα για πρόσωπα που αναφέρουν περιπτώσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Η Ελλάδα πρέπει επίσης να ευαισθητοποιήσει τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα σχετικά με την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών προκειμένου να αυξηθεί ο εντοπισμός της.

Η Ομάδα Εργασίας ανησυχεί για τη συνεχιζόμενη έλλειψη έρευνας και δίωξης υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και σημειώνει ότι από τότε που τέθηκε σε ισχύ η Σύμβαση στην Ελλάδα πριν από περισσότερα από 24 χρόνια, δεν υπάρχουν ακόμη καταδίκες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Στα τέλη του 2020, η Ελλάδα συγχώνευσε την εξειδικευμένη Εισαγγελία κατά της Διαφθοράς

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

στη νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος και η Ομάδα Εργασίας θα παρακολουθήσει στενά τις προσπάθειες για τη βελτίωση της έρευνας και δίωξης υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Στο πλαίσιο αυτό, η ομάδα εργασίας τονίζει τη σημασία της ενίσχυσης των διασφαλίσεων για την προστασία των διαδικασιών κατά της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που αποτελούν αντικείμενο αθέμιτης επιρροής πολιτικής φύσεως.

Παρά τις πολλαπλές μεταρρυθμίσεις στον Ποινικό Κώδικα, ορισμένες ελλείψεις στην Ελληνική νομοθεσία για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών παραμένουν ανεπίλυτες από τη Φάση 3bis. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι μια τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα το 2019 υποβάθμισε το κύριο αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε πλημμέλημα και, παρόλο που αυτή η τροποποίηση αντιστράφηκε στα τέλη του 2019, έχει μακροχρόνιες επιπτώσεις, για παράδειγμα σχεδόν όλες οι καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών που διερευνώνται έχουν σήμερα παραγραφεί. Η Ομάδα Εργασίας ανησυχεί επίσης σοβαρά για το γεγονός ότι οι κυρώσεις κατά φυσικών προσώπων εξακολουθούν να μην είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές και στην πραγματικότητα έχουν μειωθεί σε ορισμένους τομείς.

Η Ομάδα Εργασίας ανησυχεί έντονα πως η Ελλάδα δεν διαθέτει αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο για τον καταλογισμό της ευθύνης των νομικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών ή συναφών αδικημάτων και συνιστά στην Ελλάδα να προβεί σε ευρείες μεταρρυθμίσεις στο νομικό της πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων δικαιοδοσίας και ανάθεσης της αρμοδιότητας για την επιβολή της εταιρικής ευθύνης σε κατάλληλη αρχή. Μια νομοθετική τροποποίηση τον Ιούλιο του 2021 που απαιτεί από ένα φυσικό πρόσωπο να καταδικαστεί αμετάκλητα για αδίκημα προτού επιβληθεί κύρωση σε ένα νομικό πρόσωπο είναι βαθιά λυπηρή.

Η έκθεση επισημαίνει επίσης καλές πρακτικές που έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν την εφαρμογή της Σύμβασης από την Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της ίδρυσης της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας και μιας συντονιστικής επιτροπής με τη συμμετοχή αρκετών αρχών επιβολής του νόμου σε σχέση με τη διαφθορά και άλλα αδικήματα. Η Ομάδα Εργασίας χαιρετίζει επίσης τις προσπάθειες των Ελλήνων εισαγγελέων για τη

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

συνέχιση των ερευνών για συναφή αδικήματα όπου η δωροδοκία αλλοδαπών έχει παραγραφεί λόγω της υποβάθμισης του κύριου αδικήματος δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών τον Ιούνιο του 2019.

Όσον αφορά τα θετικά επιτεύγματα, η Ομάδα Εργασίας σημειώνει, ειδικότερα, την απόφαση της Ελλάδας να εξαιρέσει τις υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών από την απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης να αναβάλει ή να αναστείλει ποινικές διαδικασίες για αδικήματα για τα οποία ενδέχεται να διαταραχθούν οι διεθνείς σχέσεις του Κράτους και να παρέχει όλο το φάσμα των τεχνικών έρευνας, συμπεριλαμβανομένων ειδικών τεχνικών έρευνας, δέσμευση ή δήμευση περιουσιακών στοιχείων κατά την αμοιβαία δικαστική συνδρομή.

Η έκθεση και οι συστάσεις της αντικατοπτρίζουν τα ευρήματα εμπειρογνομώνων από την Κορέα και τη Λιθουανία και εγκρίθηκαν από την Ομάδα Εργασίας στις 10 Μαρτίου 2022. Βασίζεται στη νομοθεσία, τα δεδομένα και λοιπό υλικό που παρασχέθηκε από την Ελλάδα, καθώς και στην έρευνα που διεξήγαγε η ομάδα αξιολόγησης. Πληροφορίες ελήφθησαν επίσης κατά την επιτόπια επίσκεψη στα τέλη Σεπτεμβρίου 2021, κατά την οποία η ομάδα αξιολόγησης συναντήθηκε με εκπροσώπους του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα της Ελλάδας, των αρχών επιβολής του νόμου, των μέσων ενημέρωσης και της κοινωνίας των πολιτών. Η Ομάδα Εργασίας καλεί την Ελλάδα να υποβάλει σε ένα χρόνο γραπτή έκθεση σχετικά με ζητήματα που αφορούν την εφαρμογή του νόμου υπό το νέο Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, την ευθύνη των νομικών προσώπων και τη νομοθεσία για την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις και γραπτή έκθεση σε δύο χρόνια για την εφαρμογή όλων των συστάσεων και τις προσπάθειές της για την επιβολή του νόμου.

Εισαγωγή

1. Τον Μάρτιο του 2022, η Ομάδα Εργασίας για τη Δωροδοκία στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Συναλλαγές (Ομάδα Εργασίας ή WGB) ολοκλήρωσε την τέταρτη αξιολόγησή της για την εφαρμογή από την Ελλάδα της Σύμβασης του ΟΟΣΑ για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας Αλλοδαπών Δημοσίων Λειτουργών στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Συναλλαγές (Σύμβαση), την Σύσταση του 2009 του Συμβουλίου για την Περαιτέρω Καταπολέμηση της Δωροδοκίας Ξένων Δημοσίων Λειτουργών στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Συναλλαγές (Σύσταση 2009) και των σχετικών εγγράφων κατά της δωροδοκίας.¹

1. Προηγούμενες αξιολογήσεις της Ελλάδας από την Ομάδα Εργασίας για τη Δωροδοκία

2. Η παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης, της Σύστασης του 2009 και των σχετικών εργαλείων διεξάγεται μέσω διαδοχικών φάσεων, σύμφωνα με τις συμφωνημένες αρχές και μέσω ενός αυστηρού συστήματος αξιολόγησης από ομότιμους. Η διαδικασία παρακολούθησης είναι υποχρεωτική για όλα τα Μέρη της Σύμβασης και οι επιτόπιες επισκέψεις είναι υποχρεωτικές στις Φάσεις 2, 3 και 4. Οι εκθέσεις παρακολούθησης, οι οποίες δημοσιεύονται συστηματικά στον ιστότοπο του ΟΟΣΑ, περιλαμβάνουν συστάσεις προς την αξιολογούμενη χώρα. Οι εκθέσεις αυτές

¹ Στις 26 Νοεμβρίου 2021, το Συμβούλιο του ΟΟΣΑ ενέκρινε τη Σύσταση για την Περαιτέρω Καταπολέμηση της Δωροδοκίας Αλλοδαπών Δημοσίων Λειτουργών στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Συναλλαγές (Σύσταση του 2021), προκειμένου να ενισχυθεί η εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΟΣΑ κατά της Δωροδοκίας και να ενισχυθεί περαιτέρω η καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Η Σύσταση του 2021 έχει επικαιροποιηθεί και αναπτύσσεται επί της αρχικής Σύστασης του 2009. Καθώς η Σύσταση του 2021 δεν ήταν σε ισχύ την στιγμή της επιτόπιας επίσκεψης για την αξιολόγηση της Φάσης 4 της Ελλάδας, οι συστάσεις που έχει διατυπώσει η Ομάδα Εργασίας σε αυτήν την έκθεση αναφέρονται στη Σύσταση του 2009.

εγκρίνονται στη βάση της «συναίνεσης μείον ενός», πράγμα που σημαίνει ότι το αξιολογούμενο Μέρος μπορεί να εκφράσει τη γνώμη και τις απόψεις του, αλλά δεν μπορεί να εμποδίσει την υιοθέτηση της τελικής έκθεσης και των συστάσεων.

Πλαίσιο 1. Προηγούμενες Αξιολογήσεις της Ελλάδας από την Ομάδα Εργασίας για την
Δωροδοκία

Τέλος 2019 Τεχνική Αποστολή στην Ελλάδα και Έκθεση²

Ιούλιος 2019 Δημόσια Δήλωση και Επιστολές προς Ελληνικές αρχές

2018 Φάση 3bis – παρακολούθηση: Πρόσθετη Γραπτή Έκθεση από την Ελλάδα
[DAF/WGB(2018)43]

Δεκέμβριος 2017 Φάση 3 – παρακολούθηση: Πρόσθετη γραπτή έκθεση από την
Ελλάδα [DAF/WGB(2017)69]

Αύγουστος 2017 Φάση 3bis Γραπτή Έκθεση παρακολούθησης

2015 Φάση 3bis Έκθεση

2012 Φάση 3 Έκθεση

2007 Φάση 2 Έκθεση Παρακολούθησης

2005 Φάση 2 Έκθεση

1999 Φάση 1 Έκθεση

3. Στη Φάση 3 (2012), η Ομάδα Εργασίας δεν μπόρεσε να εξετάσει πλήρως πολλά ζητήματα λόγω της αδυναμίας των Ελληνικών αρχών να παράσχουν έγκαιρη πληροφόρηση, λεπτομερή στατιστικά στοιχεία και μεταφρασμένη νομοθεσία. Επιπλέον, μία υπόθεση που ήταν τότε σε εξέλιξη, ήταν ιδιαίτερης ανησυχίας. Η Ομάδα Εργασίας αποφάσισε ως εκ τούτου να διεξάγει κατ' εξαίρεση μία αξιολόγηση Φάσης 3bis. Η Έγγραφο Παρακολούθηση της Φάσης 3 για την εφαρμογή από την χώρα όλων των Συστάσεων της Φάσης 3, είχε συνδυαστεί με την αξιολόγηση της Φάσης 3bis. Η αξιολόγηση της Ελλάδας στη Φάση 3bis έλαβε χώρα τον Μάρτιο του 2015. Μέχρι την έγγραφη παρακολούθηση το 2017, η Ελλάδα είχε εφαρμόσει πλήρως 12 συστάσεις, εφάρμοσε μερικώς 13 και 17 δεν είχαν εφαρμοστεί (Εικόνα 1 και Παράρτημα 1).

² Αυτή η αναφορά είναι εμπιστευτική.

Η Ομάδα Εργασίας είχε την άποψη ότι χρειαζόταν επείγουσα και άμεση δράση για να αντιμετωπιστεί η αδυναμία συμμόρφωσης της Ελλάδας με το Άρθρο 2 της Σύμβασης (δηλαδή απουσία αποτελεσματικής νομοθεσίας περί εταιρικής ευθύνης). Ως αποτέλεσμα, ζητήθηκε από την Ελλάδα να παράσχει μια πρόσθετη γραπτή έκθεση τον Οκτώβριο του 2017. Επιπλέον, λόγω της έλλειψης εφαρμογής των συστάσεων της Φάσης 3bis, η Ομάδα Εργασίας συμφώνησε ότι η Ελλάδα θα έπρεπε να υποβάλει γραπτή έκθεση εντός ενός έτους (Ιούνιος 2018) σχετικά με τις συστάσεις 2(γ) και 2(δ) (αδίκημα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών)· με τις συστάσεις 4(α), 4(γ) και 4(δ) (έρευνες και διώξεις)· με τις συστάσεις 5(α), 5(β) και 5(γ) (κυρώσεις)· με τη σύσταση 6 (παραγραφή)· με τη σύσταση 7(α) (ΑΔΣ - αμοιβαία δικαστική συνδρομή)· με τη σύσταση 10(ε) (εσωτερικοί έλεγχοι και δεοντολογία) και με τη σύσταση 13(ε) (προστασία προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις). Ζητήθηκε επίσης από την Ελλάδα να υποβάλει έκθεση για τις προσπάθειες της ως προς την επιβολή του νόμου.

4. Τον Ιούνιο του 2019, η Ομάδα Εργασίας ανησύχησε ότι οι τροποποιήσεις στον Ποινικό Κώδικα (ΠΚ) και στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠΔ) που τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2019 θα μπορούσαν να οδηγήσουν την Ελλάδα να παραβιάσει την Σύμβαση και την Σύσταση του 2009. Ως αποτέλεσμα των τροποποιήσεων αυτών, το βασικό αδίκημα της ενεργητικής δωροδοκίας υποβαθμίστηκε από κακούργημα σε πλημμέλημα, το οποίο είναι ένα λιγότερο σοβαρό αδίκημα στην Ελλάδα (βλ. ανάλυση στο Μέρος Β.1(α)). Η Ομάδα Εργασίας ανησύχησε ότι αυτή η τροποποίηση θα μπορούσε να έχει εκτεταμένες επακόλουθες συνέπειες που κυμαίνονται από την παύση των συνεχιζόμενων ερευνών και διώξεων που σχετίζονται με τη διαφθορά, έως μία πιθανή παρεμπόδιση της διεθνούς συνεργασίας σε μελλοντικές υποθέσεις και συντομότερες περιόδους παραγραφής. Η Ομάδα Εργασίας εξέδωσε μια επικριτική δημόσια δήλωση τον Ιούλιο του 2019. Συμφώνησε επίσης να εκδώσει μία επιστολή προς τον Έλληνα Πρωθυπουργό και το νέο-διορισθέντα Υπουργό Δικαιοσύνης.³

³ Τον Αύγουστο του 2019, ο Υπουργός Δικαιοσύνης έστειλε μία επιστολή προς την Ομάδα Εργασίας, περιγράφοντας τα βήματα που θα ακολουθηθούν για την τροποποίηση των σχετικών διατάξεων.

Και οι δύο επιστολές περιέγραψαν σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τον πιθανό αντίκτυπο των αναθεωρημένων ποινικών μέτρων κατά της διαφθοράς. Τελικά, η Ομάδα Εργασίας αποφάσισε τη διεξαγωγή τεχνικής αποστολής στην Ελλάδα, η οποία έλαβε χώρα στις 29 Οκτωβρίου 2019. Η αποστολή πραγματοποιήθηκε από κοινού με την Ομάδα Κρατών του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της Διαφθοράς (GRECO), που επίσης είχε αποφασίσει τον Ιούνιο του 2019 να πραγματοποιήσει μια επείγουσα αξιολόγηση των τροποποιήσεων από την Ελλάδα του ΠΚ της. Τον Δεκέμβριο του 2019, η Ομάδα Εργασίας ενέκρινε την έκθεση Τεχνικής Αποστολής στην Ελλάδα, η οποία περιείχε ενδείξεις για ζητήματα ενδιαφέροντος που έπρεπε να εκτιμηθούν κατά την αξιολόγηση της Φάσης 4.⁴

Εικόνα 1. Η εφαρμογή από την Ελλάδα των συστάσεων της Φάσης 3bis

Πλήρως εφαρμοσμένες 12	Μερικώς εφαρμοσμένες 13	Μη εφαρμοσμένες 17
---------------------------	----------------------------	-----------------------

2. Διαδικασία Φάσης 4 και επιτόπια επίσκεψη

5. Η Φάση 4 εστιάζει σε τρία οριζόντια θέματα – τον εντοπισμό · την επιβολή του νόμου του αξιολογούμενου Μέρους ως προς το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και την εταιρική ευθύνη για το αδίκημα (ευθύνη νομικών προσώπων). Επιπρόσθετα, πραγματεύεται την πρόοδο του Μέρους σχετικά με τις προηγούμενες ανεφάρμοστες συστάσεις των Φάσεων 3 ή 3bis που δεν έχουν υλοποιηθεί, ζητήματα που προέκυψαν από αλλαγές στα νομικά και θεσμικά πλαίσια του Μέρους για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, καθώς επίσης κάθε νέο ζήτημα που υποπίπτει στην προσοχή της Ομάδας Εργασίας. Η Φάση 4 εξετάζει τη μοναδική κατάσταση κάθε Μέρους, καταλήγοντας σε μια έκθεση και σε συστάσεις που πραγματεύονται τις συγκεκριμένες προκλήσεις και τα επιτεύγματα κάθε Μέρους με πιο στοχευμένο τρόπο από τις προηγούμενες Φάσεις.

⁴ Η έκθεση αυτή είναι εμπιστευτική.

Αυτό το αποτέλεσμα επιτυγχάνεται σε μεγάλο βαθμό εστιάζοντας πρώτα και κύρια στις συστάσεις από τη Φάση 3 ή 3bis που δεν εφαρμόστηκαν πλήρως μέχρι το τέλος αυτού του κύκλου. Αυτό σημαίνει ότι ζητήματα που δεν ήταν προβληματικά ή επιλύθηκαν μέχρι το τέλος της Φάσης 3 ή 3bis μπορεί να μην απεικονιστούν στην Έκθεση της Φάσης 4, ενώ εντελώς νέα ζητήματα που έχουν προκύψει από τότε ενδέχεται να εμφανιστούν σε αυτήν την έκθεση για πρώτη φορά.

6. Η ομάδα για αυτήν την αξιολόγηση της Ελλάδας στην Φάση 4 είχε συσταθεί από επικεφαλής αξιολογητές από την Κορέα και τη Λιθουανία, καθώς επίσης από μέλη του Τμήματος Καταπολέμησης της Διαφθοράς του ΟΟΣΑ.⁵ Αφού έλαβε τις απαντήσεις της Ελλάδας στο ερωτηματολόγιο και στις συμπληρωματικές ερωτήσεις της Φάσης 4, η ομάδα αξιολόγησης πραγματοποίησε επιτόπια επίσκεψη στην Αθήνα από τις 27 Σεπτεμβρίου έως την 1^η Οκτωβρίου 2021. Η ομάδα συναντήθηκε με εκπροσώπους της Ελληνικής κυβέρνησης, των αρχών επιβολής του νόμου, του δικαστικού σώματος, του ιδιωτικού τομέα (επιχειρηματικές ενώσεις, εταιρείες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα,

⁵ Η Κορέα εκπροσωπήθηκε από τον κο Τζινχι Λι (Jinhee Lee), Εθνικό Εισαγγελέα του Τμήματος Διεθνών Ποινικών Υποθέσεων του Υπουργείου Δικαιοσύνης και τον κο Ζονγκ Γουον Λι (Jong Wong Lee), Εισαγγελέα στην Εισαγγελία Κεντρικής Περιφέρειας της Σεούλ. Η Λιθουανία εκπροσωπήθηκε από τον κο. Τόμας Μεσκάουσκας (Tomas Meskauskas), Ανώτερο Εισαγγελέα στην Γενική Εισαγγελία της Δημοκρατίας της Λιθουανίας και τον κο Σιμόνας Γκρέμπελις (Simonas Grebelis), Προϊστάμενο του Τμήματος Παρακολούθησης και Συντονισμού στο Τμήμα Συντονισμού Ερευνών της Ειδικής Υπηρεσίας Ερευνών της Λιθουανίας. Ο ΟΟΣΑ εκπροσωπήθηκε από τον κο Πολ Γουίτακερ (Paul Whittaker), Συντονιστή της Αξιολόγησης της Φάσης 4 για την Ελλάδα · ο κος Απόστολος Ζαμπουνίδης, Νομικός Αναλυτής και ο κος Βίτορ Τζερόμελ (Vitor Geromel), Νομικός Αναλυτής, όλοι από το Τμήμα καταπολέμησης της Διαφθοράς της Διεύθυνσης Οικονομικών και Επιχειρηματικών Υποθέσεων.

δικηγόρους και εξωτερικούς ελεγκτές), καθώς επίσης με τη κοινωνία των πολιτών (μη-κυβερνητικές οργανώσεις, την ακαδημαϊκή κοινότητα και τα μέσα ενημέρωσης).⁶ Η ομάδα αξιολόγησης εκφράζει την εκτίμησή της σε όλους τους συμμετέχοντες για τη συνεισφορά τους στις ανοιχτές και εποικοδομητικές συζητήσεις. Η ομάδα αξιολόγησης είναι επίσης ευγνώμων στην Ελλάδα, ιδιαίτερα την Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ) και το Υπουργείο Δικαιοσύνης (ΥΔ), για τη συνεργασία καθ' όλη τη διάρκεια της αξιολόγησης, την οργάνωση της επιτόπιας επίσκεψης με μεγάλη συμμετοχή και την παροχή πρόσθετων πληροφοριών μετά την επίσκεψη. Ωστόσο, η Ελλάδα καθυστέρησε να παράσχει τις απαντήσεις της στο ερωτηματολόγιο της Φάσης 4 και στη συνέχεια δεν παρείχε απαντήσεις σε ορισμένες από τις ερωτήσεις που τέθηκαν ή μεταφράσεις για νομοθετικές διατάξεις που ζητήθηκαν. Την πρώτη ημέρα της επιτόπιας επίσκεψης, η Ελλάδα ενημέρωσε την ομάδα αξιολόγησης ότι σημαντικές τροποποιήσεις στον Π.Κ. και στον ΚΠΔ είχαν τεθεί εκείνη την ημέρα για δημόσια διαβούλευση. Οι τροποποιήσεις υιοθετήθηκαν μεταγενέστερα το Νοέμβριο του 2021 από το Ελληνικό Κοινοβούλιο, ωστόσο, η ομάδα αξιολόγησης δεν είχε την πλήρη ευκαιρία να εξετάσει και να ελέγξει αυτές τις τροποποιήσεις κατά την επιτόπια επίσκεψη.

3. Ο Κίνδυνος από τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών για την Ελλάδα ενόψει της Οικονομικής της Κατάστασης και του Εμπορικού Προφίλ της

(α) Οικονομικό υπόβαθρο

7. Η Ελλάδα είναι μία σχετικά μικρή οικονομία στο πλαίσιο της Ομάδας Εργασίας, τοποθετούμενη ως η 34^η μεγαλύτερη οικονομία με βάση το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) μεταξύ των 44 μελών της.⁷ Η οικονομία της Ελλάδας προβλέπεται να

⁶ Δείτε το Παράρτημα 2 για τον κατάλογο συμμετεχόντων στις συζητήσεις της επιτόπιας επίσκεψης.

⁷ UNCTAD (Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη), Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν: Συνολικά και ανά κεφάλαιο, τρέχουσες και συνεχόμενες τιμές (2015), ετήσιο.

αναπτυχθεί κατά 5,0% το 2022.⁸ Οι αυξανόμενες εκταμιεύσεις από το σημαντικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας με την χρηματοδότηση της ΕΕ πιθανώς να στηρίξει τις επενδύσεις το 2022.⁹ Μία σειρά παραγόντων συμπεριλαμβανομένης της ανάκαμψης του τουριστικού τομέα και της ενδυνάμωσης των παγκόσμιων εμπορευματικών συναλλαγών θα έχουν θετικές επιδράσεις στην οικονομία της χώρας το 2022.¹⁰ Ωστόσο, κάποιες επιδράσεις της σοβαρής οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε το 2008 είναι ακόμα παρούσες. Όπως θα συζητηθεί παρακάτω σε διάφορες ενότητες, η Ελλάδα ακόμα προωθεί μεταρρυθμίσεις στους τομείς των εξαγωγικών πιστώσεων και της κρατικής αναπτυξιακής βοήθειας.

8. Όσον αφορά την αξία των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 36^η θέση στην Ομάδα Εργασίας.¹¹ Οι κύριοι προορισμοί της Ελλάδας για εξαγωγές αγαθών το 2019 ήταν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (κυρίως η Ιταλία, Γερμανία και Βουλγαρία), η Τουρκία, οι Ηνωμένες Πολιτείες (ΗΠΑ), το Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ) και ο Λίβανος. Όσον αφορά τις υπηρεσίες, οι κύριοι προορισμοί ήταν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι ΗΠΑ, η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, η Ελβετία και η Βραζιλία. Τα κύρια εξαγωγικά εμπορεύματα της Ελλάδας ήταν τα καύσιμα και τα μεταλλευτικά προϊόντα, τα βιομηχανικά και αγροτικά προϊόντα. Οι ταξιδιωτικές υπηρεσίες και οι μεταφορές ήταν οι μεγαλύτερες εξαγωγές της Ελλάδας σε υπηρεσίες.¹²

⁸ ΟΟΣΑ (2021), Οικονομική Προοπτική του ΟΟΣΑ, Τόμος 2021 Έκδοση 1^η, Αρ. 109, Έκδοση ΟΟΣΑ, Παρίσι, σελ. 126.

⁹ ό.π.

¹⁰ ό.π., σελ.128.

¹¹ UNCTAD, Προϊόντα και Υπηρεσίες (BPM6): Εξαγωγές και εισαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών, ετησίως.

¹² WTO (Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου) εμπορικά προφίλ – Ελλάδα.

9. Η Ελλάδα κατατάσσεται επίσης στην 36^η θέση μεταξύ των χωρών της Ομάδας Εργασίας όσον αφορά τις εκροές ξένων άμεσων επενδύσεων (ΞΑΕ), με επενδύσεις 438 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ (USD) το 2019. Το συνολικό απόθεμα ΞΑΕ διαμορφώθηκε σε 19 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ στο τέλος του ίδιου έτους.¹³ Οι κύριοι προορισμοί των ελληνικών εξαγωγικών ΞΑΕ το 2020 ήταν η Κύπρος,¹⁴ η Βουλγαρία, το Χονγκ Κονγκ (Κίνα), οι ΗΠΑ και η Τουρκία.¹⁵ Οι χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες ήταν οι οικονομικές δραστηριότητες με τη μεγαλύτερη με διαφορά ροή ΞΑΕ το 2020, ακολουθούμενη από τη βιομηχανία και τις κατασκευές.¹⁶

10. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) στη μη-χρηματοπιστωτική επιχειρηματική οικονομία αντιπροσωπεύουν σχεδόν το σύνολο των εταιρειών που είναι

¹³ UNCTAD, Ξένες άμεσες επενδύσεις: Εισερχόμενες και εξερχόμενες ροές και αποθέματα, ετησίως.

¹⁴ Σημείωση από Τουρκία: Οι πληροφορίες στο έγγραφο αυτό αναφορικά με την «Κύπρο» αφορούν στο νότιο τμήμα του Νησιού. Δεν υφίσταται μία ενιαία αρχή που να εκπροσωπεί τόσο τους Τουρκοκύπριους όσο και τους Ελληνοκύπριους στο νησί. Η Τουρκία αναγνωρίζει την Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου (ΤΔΒΚ). Έως ότου βρεθεί μία μόνιμη και δίκαιη λύση στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, η Τουρκία θα διατηρεί την θέση της αναφορικά με το «Κυπριακό ζήτημα».

Σημείωση από όλα τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης του ΟΟΣΑ και την Ευρωπαϊκή Ένωση: Η Δημοκρατία της Κύπρου είναι αναγνωρισμένη από όλα τα μέλη των Ηνωμένων Εθνών με εξαίρεση την Τουρκία. Οι πληροφορίες στο παρόν έγγραφο αφορούν την περιοχή υπό τον πραγματικό έλεγχο της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Κύπρου.

¹⁵ Τράπεζα της Ελλάδας. BPM6 ΞΑΕ εξωτερικού ανά χώρα.

¹⁶ Τράπεζα της Ελλάδας. BPM6 ΗΑΕ εξωτερικού ανά δραστηριότητα.

εγγεγραμμένες στην Ελλάδα (821.209 από τις συνολικά 821.540 εταιρείες)¹⁷. Η πλειοψηφία των ΜΜΕ δραστηριοποιείται στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο και τη μεταποίηση.¹⁸ Το 2018, οι ΜΜΕ αντιπροσώπευαν το 98% του συνολικού αριθμού των εξαγωγικών επιχειρήσεων και αντιπροσώπευαν το 43,8% της συνολικής αξίας των εξαγωγών της Ελλάδας.¹⁹

(β) *Ο οικονομικός αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης COVID-19*

11. Η πανδημία είχε σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία της Ελλάδας το 2020. Το Ελληνικό ΑΕΠ συρρικνώθηκε κατά 8,2%, οι εξαγωγές συρρικνώθηκαν κατά 21,7% και η συνολική εγχώρια ζήτηση αυξήθηκε κατά 2,8%. Οι υπηρεσίες ταξιδιών και μεταφορών κατέρρευσαν και η τουριστική δραστηριότητα μειώθηκε σημαντικά λόγω των μέτρων περιορισμού, των ταξιδιωτικών περιορισμών, της κοινωνικής αποστασιοποίησης και της υψηλής αβεβαιότητας.²⁰ Για το 2021, τα προκαταρκτικά στοιχεία εμφανίζουν ένα καλύτερο σενάριο και η χαλάρωση των ταξιδιωτικών περιορισμών αναμένεται να βοηθήσει την δραστηριότητα των υπηρεσιών και τις εξαγωγές. Ο Τουρισμός αναμένεται να ανακάμψει καθώς οι εκστρατείες εμβολιασμού είναι παγκοσμίως πετυχημένες.²¹

(γ) *Η έκθεση της Ελλάδας σε κινδύνους δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών*

12. Οι ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό έχουν σχετικά υψηλή έκθεση στον κίνδυνο της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων

¹⁷ Ελλάδα – 2019 Ενημερωτικό Δελτίο SBA, Europa.eu

¹⁸ Ελλάδα – 2019 Ενημερωτικό Δελτίο SBA, Europa.eu

¹⁹ Ελληνική Στατιστική Αρχή (2018), Στατιστικά στοιχεία για το διεθνές εμπόριο αγαθών ανά χαρακτηριστικά επιχειρήσεων (TEC).

²⁰ ΟΟΣΑ (2020), ΟΟΣΑ Οικονομικές Μελέτες: Ελλάδα 2020, Έκδοση ΟΟΣΑ, Παρίσι, σελ.10.

²¹ ΟΟΣΑ (2021), Οικονομική Προοπτική του ΟΟΣΑ, Τόμος 2021 Έκδοση 1^η, Αρ. 109, Έκδοση ΟΟΣΑ, Παρίσι, σελ. 126.

λειτουργιών. Οι εξαγωγές και οι εξερχόμενες ΞΑΕ της Ελλάδας στοχεύουν σε ευαίσθητους τομείς όπως η εξόρυξη ορυκτών, η βιομηχανία και οι μεταφορές.²² Οι κύριοι προορισμοί των Ελληνικών αγαθών και υπηρεσιών και οι εξερχόμενες ΞΑΕ περιλαμβάνουν χώρες που κατατάσσονται χαμηλά στον Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας 2021.²³

13. Ο τομέας κατασκευών, μεταφορών και αποθήκευσης είναι υψηλού κινδύνου για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών, καθώς ευθύνεται για το 30% των ολοκληρωμένων υποθέσεων κατά τη στιγμή της έκθεσης του ΟΟΣΑ για την Δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών του 2014.²⁴ Επιπλέον, οι περισσότερες υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών που περιγράφονται σε αυτήν την έκθεση αξιολόγησης αφορούν τον κατασκευαστικό τομέα, αλλά πριν την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Η ναυτιλιακή βιομηχανία της Ελλάδας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και μία από τις περιπτώσεις που επισημαίνονται παρακάτω αφορά αυτόν τον τομέα. Η ναυτιλιακή βιομηχανία είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομία της Ελλάδας. Αντιπροσώπευε σχεδόν το 7% του ΑΕΠ της Ελλάδας το 2019 και διατήρησε, άμεσα ή έμμεσα, περισσότερες από 160.000 θέσεις εργασίας.²⁵ Η Ελλάδα είναι η πρώτη πλοιοκτήτρια χώρα όσον αφορά τη μεταφορική ικανότητα που αντιπροσωπεύει πάνω από το 40% της παγκόσμιας χωρητικότητας.²⁶

²² ΟΟΣΑ (2014), Έκθεση ΟΟΣΑ για την Δωροδοκία Αλλοδαπών Δημοσίων Λειτουργιών: Ανάλυση του Εγκλήματος της Δωροδοκίας σε Ξένους Δημόσιους Λειτουργούς. Έκδοση ΟΟΣΑ, Παρίσι, σελ.22.

²³ Τουρκία (96^η), Βουλγαρία (78^η), Κύπρος (53^η). Διεθνής Διαφάνεια, Δείκτης Διαφθοράς 2021.

²⁴ ΟΟΣΑ (2014), Έκθεση ΟΟΣΑ για την Δωροδοκία Αλλοδαπών Δημοσίων Λειτουργιών: Ανάλυση του Εγκλήματος της Δωροδοκίας σε Ξένους Δημόσιους Λειτουργούς. Έκδοση ΟΟΣΑ, Παρίσι, σελ.22.

²⁵ Deloitte (2020), Ανάλυση Επίπτωσης της Ελληνικής Ναυτιλιακής Βιομηχανίας, σελ.19.

²⁶ UNCTAD (2020), Αξιολόγηση των Θαλάσσιων Μεταφορών, σελ.37.

4. Περίληψη της εφαρμογής του νόμου στην Ελλάδα για την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών

14. Στη Φάση 3bis (παρ. 13), η Ομάδα Εργασίας σημείωσε πως η Ελλάδα είχε περατώσει δύο υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και άλλες επτά ήταν υπό προκαταρκτική έρευνα. Μια άλλη υπόθεση που αφορούσε ισχυρισμούς ότι Έλληνες ιδιώτες δωροδότησαν αλλοδαπούς δημόσιους λειτουργούς ήταν υπό διερεύνηση, όχι για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, αλλά για άλλο αδίκημα.

15. Η Ελλάδα παρείχε ενημερώσεις για τις υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών στην ομάδα αξιολόγησης στο ερωτηματολόγιο της Φάσης 4 και κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης. Από τον Ιανουάριο του 2022, πέντε υποθέσεις βρίσκονται σε εξέλιξη, τέσσερις έχουν τερματιστεί και μία υπόθεση έχει ολοκληρωθεί.

(α) Ολοκληρωμένες υποθέσεις

*Υπόθεση κρατικής εταιρείας καπνού*²⁷

16. Δύο ελληνικές εταιρείες φέρονται να δωροδότησαν ανώτερο αξιωματούχο μιας Αλγερινής κρατικής επιχείρησης (SOE) καπνού. Οι Ελληνικές αρχές έμαθαν για τους ισχυρισμούς αφού έλαβαν αίτημα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής από την Αλγερία στα τέλη του 2014. Ένας Έλληνας εισαγγελέας στη Θεσσαλονίκη, ο οποίος ήταν υπεύθυνος για την εκτέλεση του αιτήματος αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, ξεκίνησε προκαταρκτική έρευνα στην Ελλάδα. Ανώτατοι υπάλληλοι και στις δύο Ελληνικές εταιρείες κατηγορήθηκαν για δωροδοκία αλλοδαπών και τον Οκτώβριο του 2018, έξι άτομα παραπέμφθηκαν σε δίκη ενώπιον του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης. Πέντε εξ' αυτών αθωώθηκαν από το Εφετείο Θεσσαλονίκης και η δίωξη σε βάρος του έκτου προσώπου σταμάτησε λόγω του θανάτου του (απόφαση 448/2019 του Εφετείου Θεσσαλονίκης). Η Ελλάδα αναφέρει ότι οι αθωωτικές αποφάσεις οφείλονταν στην

²⁷ Στην Φάση 3bis, η παρούσα υπόθεση αναφερόταν ως υποθέσεις υπ' αριθμ. 8 και 9.

έλλειψη επαρκών αποδεικτικών στοιχείων, ιδίως στην έλλειψη απάντησης ενός εξερχόμενου αιτήματος αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής προς την Αλγερία.

(β) *Τερματισθείσες υποθέσεις*

*Υπόθεση κατασκευαστικής εταιρείας*²⁸

17. Δύο στελέχη μιας θυγατρικής Ελληνικής κατασκευαστικής εταιρείας στο Ομάν φέρονται να έχουν πληρώσει 380.000 ευρώ σε δωροδοκίες σε δημόσιο λειτουργό του Ομάν προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάθεση έργου στο Ομάν. Ένα άλλο στέλεχος φέρεται να δωροδόκησε πρώην διευθύνοντα σύμβουλο μιας κρατικής επιχείρησης στο Ομάν προκειμένου να διευκολύνει τη λειτουργία της ελληνικής εταιρείας στη χώρα αυτή. Τον Μάρτιο του 2014, εκπρόσωποι της Ελληνικής κατασκευαστικής εταιρείας δήλωσαν ένοχοι ενώπιον δικαστηρίου στο Ομάν. Δύο από αυτούς καταδικάστηκαν σε φυλάκιση τριών ετών, σε χρηματικές ποινές και απέλαση από τη χώρα μετά την έκτιση της ποινής φυλάκισής τους. Άλλα δύο στελέχη καταδικάστηκαν σε φυλάκιση τριών ετών και χρηματικές ποινές.

18. Η Ελλάδα υπέβαλε αίτημα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής στο Ομάν το 2014. Το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ) είχε επιφορτιστεί με τη διερεύνηση των δραστηριοτήτων του εκπροσώπου της ελληνικής κατασκευαστικής εταιρείας στην Ελλάδα. Οι εισαγγελείς εκτέλεσαν ένταλμα έρευνας και κατάσχεσης στις εγκαταστάσεις της εταιρείας στην Αθήνα. Τον Μάρτιο του 2017, η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας (ΔΟΑ) της Ελληνικής Αστυνομίας ξεκίνησε να ερευνά τα στελέχη της εταιρείας για ξέπλυμα χρήματος και συνέργεια και ηθική αυτουργία σε δωροδοκία αλλοδαπών. Εκείνη την περίοδο, οι Ελληνικές αρχές είχαν άρει το τραπεζικό απόρρητο και διενεργούσαν έλεγχο της εταιρείας στην Ελλάδα.

19. Στη Φάση 4, η Ελλάδα αναφέρει ότι δεν υπήρξαν νέες εξελίξεις από τη Φάση 3bis σε αυτήν την υπόθεση. Η Ελλάδα δηλώνει ότι η υπόθεση αυτή έχει κλείσει καθώς τα αιτήματα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής προς το Ομάν δεν απαντήθηκαν ποτέ.

²⁸ Στην Φάση 3bis, η παρούσα υπόθεση αναφερόταν ως υπόθεση υπ' αριθμ. 4.

*Υπόθεση σύμβασης τυχερών παιγνίων*²⁹

20. Τρεις ελληνικές εταιρείες που ελέγχονται από Έλληνα υπήκοο φέρεται να δωροδόκησαν το 2003 ξένους δημόσιους λειτουργούς Ρουμανικής κρατικής επιχείρησης στον τομέα των τυχερών παιγνίων. Οι δωροδοκίες φέρεται να είχαν στόχο να διασφαλίσουν την αγορά περίπου 6.000 αυτόματων μηχανημάτων τυχερών παιγνίων.

21. Οι Ελληνικές αρχές ενημερώθηκαν για τους ισχυρισμούς από την Ομάδα Εργασίας το 2016, περίπου 13 χρόνια μετά την εικαζόμενη καταβολή των δωροδοκιών. Τον Μάρτιο του 2016, ξεκίνησε προκαταρκτική έρευνα από τον Εισαγγελέα κατά των Εγκλημάτων Διαφθοράς. Ο Εισαγγελέας εγκλημάτων διαφθοράς ανέλαβε εντάλματα έρευνας και απέστειλε δύο αιτήματα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής στη Ρουμανία, τον Φεβρουάριο και τον Ιούνιο του 2017. Το πρώτο αίτημα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής απαντήθηκε. Με βάση μια επακόλουθη άτυπη επαφή με τον αρμόδιο ρουμάνο εισαγγελέα, ο Εισαγγελέας εγκλημάτων διαφθοράς διαπίστωσε ότι η έρευνα στη Ρουμανία δεν κάλυψε δωροδοκία αλλοδαπών. Το δεύτερο αίτημα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής δεν απαντήθηκε παρά την υπενθύμιση το φθινόπωρο του 2018. Αφορούσε την λήψη τραπεζικών πληροφοριών για τους υπόπτους.

22. Στη Φάση 4, η Ελλάδα δηλώνει ότι η υπόθεση έχει κλείσει αφού οι Ρουμανικές αρχές έκλεισαν τις δικές τους έρευνες και λόγω της έλλειψης ανταπόκρισης στο δεύτερο αίτημα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής.

*Υπόθεση διαχείρισης αποβλήτων της Πάφου στην Κύπρο*³⁰

23. Καταγγελίες για δωροδοκίες που κατέβαλαν πολλοί εργολάβοι σε Κύπριους δημόσιους λειτουργούς και μέλη του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Πάφου εμφανίστηκαν μετά από έκθεση του 2014 από τον Γενικό Ελεγκτή της Κύπρου. Οι πληρωμές

²⁹ Στην Φάση 3bis, η παρούσα υπόθεση αναφερόταν ως υπόθεση υπ' αριθμ. 5.

³⁰ Στην Φάση 3bis, η παρούσα υπόθεση αναφερόταν ως υπόθεση υπ' αριθμ. 7.

έγιναν σε σχέση με μία σύμβαση κατασκευής ύψους 78 εκατομμυρίων ευρώ για σταθμό επεξεργασίας αποβλήτων στην Πάφο (Κύπρος) και σε γειτονικά χωριά. Ένας άγνωστος εργολάβος φέρεται να πλήρωσε 500.000 ευρώ σε δωροδοκίες. Έλληνας υπήκοος, ιδιοκτήτης εταιρείας που ασχολείται με τις κατασκευαστικές υπηρεσίες, φέρεται να πρόσφερε 340.000 ευρώ σε δωροδοκίες. Ένας άλλος Έλληνας υπήκοος φέρεται να ενεπλάκη στην πρώτη φάση του έργου (2000-2006) ως εκπρόσωπος μιας γερμανικής εταιρείας που δεν κατονομάζεται, η οποία φέρεται να δωροδοκούσε μέσω ελληνικής τράπεζας τον πρώην δήμαρχο της Πάφου. Είχαν εκδοθεί ευρωπαϊκά εντάλματα σύλληψης εναντίον και των δύο Ελλήνων υπηκόων. Στη Φάση 3bis τουλάχιστον δύο Κύπριοι αξιωματούχοι είχαν δηλώσει ένοχοι για αποδοχή δωροδοκιών και για άλλες κατηγορίες, ενώ άλλοι ήταν σε αναμονή δίκης.

24. Τον Μάιο του 2016, η Εισαγγελία Αθηνών κίνησε προκαταρκτική έρευνα κατά του ιδιοκτήτη μεγάλης ελληνικής κατασκευαστικής εταιρείας για ενεργητική δωροδοκία αλλοδαπών που φέρεται να διαπράχθηκε το 2008-2014. Η έρευνα παρακινήθηκε από την Απόφαση του Συμβουλίου Εφετών με αρ. 69/2016, η οποία απέρριψε την έκδοση Έλληνα υπηκόου και έκρινε ότι έπρεπε να δικαστούν στην Ελλάδα. Δεδομένου ότι όλοι οι Κύπριοι αξιωματούχοι έχουν δικαστεί και καταδικαστεί στην Κύπρο, η Εισαγγελία Αθηνών απήυθυνε αίτημα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής στην Κύπρο ζητώντας τη δικογραφία. Τον Νοέμβριο του 2017, η Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών απήγγειλε κατηγορίες κατά τριών ατόμων για δωροδοκία. Ωστόσο, η υπόθεση έκλεισε λόγω της λήξης της περιόδου παραγραφής λόγω υποβάθμισης του κύριου αδικήματος δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από κακούργημα σε πλημμέλημα (αναλύεται παρακάτω στο Μέρος Β.1(α)).

Υπόθεση κοινοπραξίας κατασκευαστικών εταιρειών

25. Το 2017 μια κοινοπραξία που συστάθηκε από γαλλικές, ελληνικές και ρουμανικές κατασκευαστικές εταιρείες φέρεται να δωροδόκησε έναν Ρουμάνο υψηλόβαθμο δημόσιο λειτουργό, προκειμένου να επιτύχει σύμβαση κατασκευής σιδηροδρόμου αξίας 627 εκατομμυρίων ευρώ. Οι ελληνικές αρχές έμαθαν για τις καταγγελίες από τα μέσα ενημέρωσης και διεξήγαγαν προκαταρκτική έρευνα για την

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnXzQ_aOq4CFeCA

υπόθεση. Στις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο της Φάσης 4, η Ελλάδα αναφέρει ότι οι ρουμανικές αρχές αρνήθηκαν την ύπαρξη του αδικήματος και δεν παρείχαν καμία περαιτέρω πληροφορία. Με βάση τις απαντήσεις της Ρουμανίας, ο Βοηθός Εισαγγελέας συνέταξε έκθεση για τον Προϊστάμενο της νέας Εισαγγελίας Οικονομικού Εγκλήματος (νέα ΕΟΕ) προτείνοντας το κλείσιμο της υπόθεσης λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων.

(γ) *Υποθέσεις σε εξέλιξη*

Υπόθεση κατασκευής αυτοκινητόδρομου³¹

26. Σε ελληνική κατασκευαστική εταιρεία ιδιοκτησίας Έλληνα πολίτη ανατέθηκε η σύμβαση για την κατασκευή τμήματος αυτοκινητόδρομου στη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας. Η ελληνική εταιρεία κέρδισε το διαγωνισμό παρόλο που η προσφορά της ήταν σημαντικά υψηλότερη από εκείνη των ανταγωνιστών (κατά 40 εκατομμύρια ευρώ). Αυτή η σύμβαση ήταν μέρος ενός έργου 270 εκατομμυρίων ευρώ, που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και την κυβέρνηση της Βόρειας Μακεδονίας. Μεταξύ Μαΐου 2013 και Φεβρουαρίου 2014, Έλληνες πολίτες έκαναν ανάληψη έως και 3,5 εκατομμύρια ευρώ από τα 32 εκατομμύρια ευρώ στον τραπεζικό λογαριασμό του υποκαταστήματος της Ελληνικής Εταιρείας στη Βόρεια Μακεδονία, το οποίο διατηρούσε κεφάλαια για την κατασκευή του έργου. Ένα κόμμα της αντιπολίτευσης στη Βόρεια Μακεδονία επισήμανε πιθανή δωροδοκία πολιτικών αξιωματούχων από το κυβερνών κόμμα.

27. Τον Οκτώβριο του 2018, η Ελλάδα άσκησε ποινικές διώξεις κατά συγκεκριμένων ατόμων για: α) το αδίκημα της διακεκριμένης απάτης σε βάρος των συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης· β) δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σύμφωνα με τα άρθρα 236 παράγραφοι 2 και 1 και 263 παράγραφος 2 ΠΚ και γ) ξέπλυμα χρήματος. Η υπόθεση αυτή διενεργείται από ανακριτή του Πρωτοδικείου Αθηνών με αρκετές ενέργειες να εκκρεμούν σήμερα. Η Ελλάδα ζήτησε

³¹ Στην Φάση 3bis, η υπόθεση αυτή αναφέρεται ως υπόθεση υπ' αριθμ.3.

αμοιβαία δικαστική συνδρομή από τη Βόρεια Μακεδονία για να συγκεντρώσει αποδεικτικά στοιχεία και έλαβε επίσης αιτήματα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής από αυτήν τη χώρα.

*Υπόθεση Κυπρίου ΠΕΠ*³²

28. Το 2007 Έλληνας υπήκοος, φέρεται να δωροδοκούσε έναν Κύπριο, πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο (ΠΕΠ) με αντάλλαγμα ευνοϊκές αποφάσεις προς όφελος συγκεκριμένου χρηματοπιστωτικού ομίλου. Μία φερόμενη δωροδοκία ύψους 1 εκατομμυρίου ευρώ καταβλήθηκε μέσω εικονικής σύμβασης παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε συγγενή του ΠΕΠ. Τα χρήματα διοχετεύθηκαν μέσω εταιρείας εγγεγραμμένης στις Νήσους Μάρσαλ στον τραπεζικό λογαριασμό του συγγενή του αξιωματούχου. Στη Φάση 3bis, η Ελλάδα μόλις είχε ξεκινήσει έρευνα για τους ισχυρισμούς δωροδοκίας αλλοδαπών σε αυτή την υπόθεση. Στη Φάση 4, η Ελλάδα αναφέρει ότι οι έρευνες είναι ακόμη σε εξέλιξη. Η υπόθεση έκλεισε αρχικά και στη συνέχεια άνοιξε εκ νέου από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα ανέφερε ότι αυτή η υπόθεση χωρίζεται σε τρεις διαφορετικούς φακέλους λόγω της πολυπλοκότητάς της. Οι έρευνες επικεντρώνονται κυρίως σε εγκλήματα κατάχρησης εξουσίας, χειραγώγηση αγοράς και λογιστικών αδικημάτων. Όσον αφορά τους ισχυρισμούς δωροδοκίας, οι κυπριακές δικαστικές αρχές κατηγόρησαν Έλληνες πολίτες για δωροδοκία. Η Ελλάδα πραγματοποίησε συνάντηση με τις κυπριακές αρχές και την Eurojust για να συζητήσουν την υπόθεση την οποία σήμερα χειρίζεται η νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος.

Υπόθεση ελληνικών ναυτιλιακών εταιρειών

29. Έξι ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες φέρεται να κατέβαλαν δωροδοκίες αξίας περίπου 17,6 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ σε βραζιλιάνους δημόσιους αξιωματούχους, χρηματοοικονομικούς φορείς και πολιτικούς προκειμένου να συνάψουν συμβάσεις αξίας άνω των 500 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ από μια

³² Στην Φάση 3bis, η παρούσα υπόθεση αναφέρεται ως υπόθεση υπ' αριθμ.6.

κρατική επιχείρηση στον τομέα του πετρελαίου. Ο Διευθυντής Εφοδιασμού της κρατικής επιχείρησης φέρεται να παρείχε εμπιστευτικές πληροφορίες με αντάλλαγμα τις δωροδοκίες. Μέλος του προσωπικού του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών στη Βραζιλία, ο διευθυντής δύο από τις εμπλεκόμενες ναυτιλιακές εταιρείες και με έμμεσους δεσμούς με άλλες τρεις, φέρονται να πλήρωσαν τις δωροδοκίες και παρείχαν πληροφορίες που θα ωφελούσαν τις ελληνικές εταιρείες. Υποστηρίζεται ότι οι δωροδοκίες διοχετεύθηκαν μέσω υπεράκτιων εταιρειών που είναι εγγεγραμμένες από τρίτα μέρη, συμπεριλαμβανομένου του γιου του μέλους του προσωπικού του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών. Η Ομοσπονδιακή Εισαγγελία απήγγειλε κατηγορίες σε οκτώ άτομα, μεταξύ των οποίων και Έλληνες υπήκοοι. Ένα άλλο συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης έχει επίσης ξεκινήσει έρευνα εναντίον μιας από τις ναυτιλιακές εταιρείες.

30. Οι ελληνικές αρχές έλαβαν γνώση αυτής της υπόθεσης από άρθρα στα μέσα ενημέρωσης. Τον Νοέμβριο του 2017, η Εισαγγελία Διαφθοράς διέταξε προκαταρκτική έρευνα για ενεργητική δωροδοκία και ξέπλυμα χρήματος. Ένα αίτημα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής εστάλη στη Βραζιλία. Στη Φάση 4, η Ελλάδα δηλώνει ότι η υπόθεση διερευνάται πλέον από τη νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος. Η Ελληνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (Hellenic F.I.U.) εξέδωσε μία έκθεση την οποία ακολούθησε μία εντολή δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων. Τα έγγραφα που ελήφθησαν μέσω του αιτήματος αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής μεταφράζονται αυτή την στιγμή.

Υπόθεση Έλληνα μεσάζοντα

31. Αυτή η υπόθεση αφορά φερόμενη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από άτομα μιας βρετανικής εταιρείας και των θυγατρικών της για να εξασφαλίσουν μία σύμβαση για προμήθεια εξοπλισμού και υπηρεσιών για την τροφοδοσία ενός αγωγού φυσικού αερίου μεταξύ Κίνας και Αζερμπαϊτζάν. Φέρεται ότι μία εταιρεία, ιδιοκτήτης της οποίας είναι ένας Έλληνας υπήκοος που διαμένει στο εξωτερικό, χρησιμοποιήθηκε για να συγκαλύψει τις δωροδοκίες. Το 2017-2019, αρκετά άτομα κατηγορήθηκαν και καταδικάστηκαν σε φυλάκιση στις ΗΠΑ. Εναντίον του Έλληνα υπηκόου ασκήθηκε

ποινική δίωξη το 2017 από τις αρχές των ΗΠΑ και αμερικανικό δικαστήριο εξέδωσε ένταλμα για την σύλληψή του.³³ Η υπόθεση αυτή τέθηκε υπόψη των ελληνικών αρχών μέσω των μέσων ενημέρωσης. Στη Φάση 4, η Ελλάδα δηλώνει ότι η νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος διεξάγει τις έρευνες και έχει εκδώσει αίτημα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής προς άλλο Κράτος Μέρος.

Υπόθεση κοινοπραξίας ύδρευσης και αποχέτευσης

32. Τον Απρίλιο του 2011, μια κοινοπραξία που σχηματίστηκε από μια ελληνική κρατική επιχείρηση κοινής ωφέλειας που παρέχει υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης, και από μια ελβετική χρηματοοικονομική εταιρεία, φέρονται να πρόσφεραν περίπου 6,7 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ ως προμήθεια σε βρετανικό πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο προκειμένου να λάβει σύμβαση παροχής υπηρεσιών αποχέτευσης και ύδρευσης στο Καζακστάν. Η σύμβαση, αξίας τουλάχιστον 685 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ, αποδόθηκε στην κοινοπραξία μέσω της επιρροής του πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου σε υψηλόβαθμους δημόσιους αξιωματούχους του Καζακστάν και στελέχη επιχειρήσεων. Ο τότε διευθύνων σύμβουλος της ελληνικής κρατικής επιχείρησης προσέγγισε αρχικά το βρετανικό πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο όταν κατείχε μια σημαντική θέση στην κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Το έργο ακυρώθηκε στα τέλη του 2011, όταν η ελληνική κρατική επιχείρηση αποχώρησε μετά από πολιτική αναταραχή στο Καζακστάν. Οι ελληνικές αρχές έμαθαν για τους ισχυρισμούς από τα μέσα ενημέρωσης. Στην 4η Φάση, η Ελλάδα αναφέρει ότι έχει ξεκινήσει προκαταρκτική έρευνα από τη νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος σε συνεργασία με το ΣΔΟΕ.

(δ) *Υποθέσεις ενδιαφέροντος παθητικής δωροδοκίας αλλοδαπών*

Υπόθεση γερμανικών υποβρυχίων

³³ US DOJ (Υπουργείο Δικαιοσύνης ΗΠΑ), Πέντε άτομα κατηγορούνται για απάτη δωροδοκίας αλλοδαπών όπου εμπλέκονται οι εταιρεία Rolls-Royce Plc και οι θυγατρικές της στις ΗΠΑ.

33. Το 2000, μια γερμανική εταιρεία, φέρεται να πλήρωσε 11 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ σε δωροδοκίες σε δημόσιους λειτουργούς στην Ελλάδα για να εξασφαλίσει σύμβαση αξίας 1,26 δισεκατομμυρίων ευρώ για την πώληση τεσσάρων γερμανικών υποβρυχίων στο ελληνικό ναυτικό. Οι δωροδοκίες φέρεται να καταβλήθηκαν μέσω δικηγορικής εταιρείας στη Ζυρίχη και ενός δικτύου υπεράκτιων τραπεζικών λογαριασμών. Ο πρώην διευθύνων σύμβουλος της γερμανικής εταιρείας φέρεται να γνώριζε αυτές τις πληρωμές. Άλλες καταγγελίες που αφορούν την ίδια εταιρεία περιλαμβάνουν δωροδοκίες που καταβλήθηκαν στο πλαίσιο μεταβίβασης ναυπηγείου και δωροδοκίες σε πρώην Υπουργό Άμυνας. Στη Φάση 4, η Ελλάδα αναφέρει ότι έχουν ασκηθεί ποινικές διώξεις εναντίον συγκεκριμένων ατόμων για εξαπάτηση του Ελληνικού Δημοσίου και για κατάχρηση εξουσίας. Η Ελλάδα ζήτησε αμοιβαία δικαστική συνδρομή από άλλο Κράτος Μέρος σχετικά με το άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών. Το Λιχτενστάιν ζήτησε αμοιβαία δικαστική συνδρομή από την Ελλάδα σχετικά με τη λήψη κατάθεσης.

Υπόθεση φαρμακευτικής εταιρείας

34. Εργαζόμενοι μιας ελληνικής θυγατρικής μιας φαρμακευτικής εταιρείας που εδρεύει σε άλλο Κράτος Μέρος φέρεται να δωροδόκησαν πολλούς δημόσιους λειτουργούς και ιδιώτες γιατρούς στην Ελλάδα προκειμένου να αυξήσουν τις πωλήσεις των φαρμακευτικών προϊόντων. Οι ισχυρισμοί προέκυψαν μετά από αναφορές δύο προσώπων που ανέφεραν παραβιάσεις, οι οποίοι παρείχαν στην κυβέρνηση των ΗΠΑ έγγραφα που αποκάλυψαν το σχέδιο.³⁴ Τον Ιούνιο του 2020, η θυγατρική της φαρμακευτικής εταιρείας στην Ελλάδα και μια πρώην θυγατρική της ίδιας εταιρείας συμφώνησαν να πληρώσουν 233 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ σε ποινικές κυρώσεις για την επίλυση της έρευνας του Υπουργείου Δικαιοσύνης των ΗΠΑ (DOJ) για παραβιάσεις του FCPA (Νόμος περί Ξένων Πρακτικών Διαφθοράς). Η φαρμακευτική

³⁴ Ειδήσεις Δικτύου παροχής πληροφοριών, Αλλαγές της Επιτροπής SEC και του Υπουργείου Δικαιοσύνης σε Υπόθεση που αφορά την Πράξη FCPA αποδεικνύουν τους Ισχυρισμούς περί Δωροδοκίας από Έλληνες που ανέφεραν παραβιάσεις.

εταιρεία είχε επίσης συμφωνήσει να πληρώσει 112 εκατομμύρια δολάρια στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ για σχετική υπόθεση.³⁵

35. Στην Ελλάδα, η υπόθεση έγινε γνωστή ως «το μεγαλύτερο σκάνδαλο από την ίδρυση του Ελληνικού κράτους».³⁶ Η υπόθεση πυροδότησε πολιτική κρίση με καταγγελίες δωροδοκίας σε βάρος δύο πρώην πρωθυπουργών και οκτώ πρώην υπουργών. Όπως συζητείται παρακάτω, η πολιτική πίεση οδήγησε στην παραίτηση της επικεφαλής εισαγγελέως κατά της διαφθοράς της Εισαγγελία Εγκλημάτων Διαφθοράς τον Μάρτιο του 2017 και ένας άλλος απομακρύνθηκε από την υπόθεση.³⁷ Στις απαντήσεις της στο ερωτηματολόγιο της Φάσης 4, η Ελλάδα ανέφερε ότι δεν μπορεί να παράσχει πληροφορίες σχετικά με αυτή την υπόθεση καθώς βρίσκεται σε εξέλιξη.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν σοβαρά ότι, από την έναρξη ισχύος της Σύμβασης πριν από περισσότερα από 24 χρόνια, η Ελλάδα δεν έχει ακόμη επιβάλει κυρώσεις σε κανένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο για δωροδοκία αλλοδαπών. Η Ελλάδα δεν έχει επιδείξει καμία βελτίωση στον τομέα επιβολής από τη Φάση 3bis και θα πρέπει να λάβει επείγοντως μέτρα για την επίτευξη καλύτερης επιβολής του νόμου σε σχέση με τη δωροδοκία αλλοδαπών.

³⁵ US DOJ (Υπουργείο Δικαιοσύνης ΗΠΑ), Εταιρεία Novartis AG και Θυγατρικές Πληρώνουν 345 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ για την επίλυση Υποθέσεων βάσει της Πράξης περί Ξένων Πρακτικών Διαφθοράς.

³⁶ Καθημερινή (Απρίλιος 2021), Οι δίκες της Novartis.

³⁷ OCCPR (Πρόγραμμα Αναφοράς Οργανωμένου Εγκλήματος και Διαφθοράς) (Μάρτιος 2017), Ελληνίδα Εισαγγελέας Διαφθοράς παραιτείται ύστερα από πιέσεις από υπόθεση έρευνας Δωροδοκίας.

A. Εντοπισμός δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών

36. Στην Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να αναπτύξει και να εφαρμόσει μία στρατηγική για να εντοπίζει υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που αφορούν Έλληνες φυσικά πρόσωπα και εταιρείες (σύσταση 13(α)). Στην Γραπτή Παρακολούθηση, η Ομάδα Εργασίας θεώρησε πως η πρόταση αυτή είχε μερικώς εφαρμοστεί επειδή η Ελλάδα είχε αναπτύξει το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Καταπολέμησης της Διαφθοράς (ΕΣΣΚΔ) 2018-2021.³⁸ Ωστόσο, το ΕΣΣΚΔ του 2018-2021 καλύπτει μόνο τον ρόλο των Ελληνικών διπλωματικών αποστολών στην ανίχνευση και αναφορά της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών όπως συζητήθηκε παρακάτω. Έκτοτε, η Ελλάδα έχει επίσης ολοκληρώσει την έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (NRA), η οποία προσδιορίζει την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών ως βασικό αδίκημα υψηλού κινδύνου

1. Ικανότητα της Ελλάδας να ανιχνεύει δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών μέσω του πλαισίου της για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος

37. Μία ευρεία αξιολόγηση του πλαισίου της Ελλάδας για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος είναι πέρα από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας έκθεσης. Αντιθέτως, θα εστιάσει στις πτυχές του πλαισίου για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος που σχετίζεται με την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και τις εκκρεμείς συστάσεις 9(β) και 9(γ) της Φάσης 3bis.

³⁸ Η Ελλάδα ενημερώνει πως το ΕΣΣΚΔ 2022-2025 έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο των Υπουργών στις 9 Μαρτίου 2022 αλλά δεν παρείχε αντίγραφο στην ομάδα αξιολόγησης.

38. Από την Φάση 3bis, η Ελλάδα έχει περάσει μία νέα νομοθεσία για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, το Νόμο υπ' αριθμ. 4557/2018 (Νόμος για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας). Περιλαμβάνει διατάξεις μεταξύ άλλων, για το αδίκημα του ξεπλύματος χρήματος, για τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, τις πληροφορίες για τους πραγματικούς δικαιούχους και τις υποχρεώσεις αναφοράς. Η Ελλάδα ολοκλήρωσε επίσης την έκθεσή της για την Εκτίμηση Εθνικού Κινδύνου τον Μάιο του 2018.³⁹ Η έκθεση για την Εκτίμηση Εθνικού Κινδύνου καθορίζει τη διαφθορά, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, μεταξύ των βασικών αδικημάτων που παρουσιάζουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο για ξέπλυμα χρήματος στην Ελλάδα.⁴⁰ Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες είναι η Ελληνική FIU η οποία είναι μία ανεξάρτητη αρχή. Επιπρόσθετα, η Ελληνική FIU είναι μία υβριδική FIU καθώς ο νόμος της εκχωρεί τόσο διοικητικές όσο και δικαστικές εξουσίες όπως η εξουσία να αιτείται το πάγωμα των περιουσιακών στοιχείων ενώπιον δικαστηρίων.

39. Η Ελλάδα δεν έχει εντοπίσει ποτέ περιστατικό δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών μέσω του πλαισίου της για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και έχει χαμηλό επίπεδο καταστολής του αδικήματος ξεπλύματος χρήματος με βασικό αδίκημα την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Το αδίκημα για το ξέπλυμα χρήματος στην Ελλάδα περιλαμβάνεται στο άρθρο 2 του Νόμου για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Τα άρθρα 4(γ) και (ε) του νόμου για τη καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος καθορίζουν ότι ως βασικά αδικήματα περιλαμβάνονται όλα τα αδικήματα δωροδοκίας (άρθρα 159Α, 236 και 237 του ΠΚ). Από τις πέντε υποθέσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη και έχουν αναφερθεί περιληπτικά στην παρούσα έκθεση, το ξέπλυμα χρήματος είναι υπό διερεύνηση ή δίωξη

³⁹ Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου της Ελλάδας του 2018.

⁴⁰ Άλλα αδικήματα περιλαμβάνουν την διακίνηση ναρκωτικών, εγκλήματα κατά της περιουσίας, οικονομικά εγκλήματα, παράνομη διακίνηση μεταναστών και προσφύγων και φορολογικά αδικήματα.

μόνο σε τρεις από αυτές.⁴¹ Η Έκθεση της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) σημειώνει ότι η Ελλάδα αντιμετωπίζει σοβαρές καθυστερήσεις στις έρευνες για ξέπλυμα χρήματος και εμφανίζει χαμηλό αριθμό σε καταδίκες.⁴² Ένα μεγάλο εμπόδιο στην δίωξη του αδικήματος ξεπλύματος χρήματος θα μπορούσε να είναι το υψηλό βάρος αποδείξεων του βασικού αδικήματος. Κατά την διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, οι συμμετέχοντες στην ομάδα επιβεβαίωσαν ότι παρόλο που σύμφωνα με το νόμο δεν απαιτείται καμία καταδίκη για το βασικό αδίκημα, η νομολογία ξεκάθαρα ορίζει πως στην πράξη το βασικό αδίκημα πρέπει να αποδεικνύεται πέρα από κάθε εύλογη αμφιβολία για να επιτευχθεί μία καταδίκη για ξέπλυμα χρήματος.⁴³

40. Αναφορικά με εκθέσεις ύποπτων συναλλαγών (ΕΥΣ), το άρθρο 5 του Νόμου για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος καθορίζει ένα ευρύ φάσμα οντοτήτων που είναι υποχρεωμένα να υποβάλλουν εκθέσεις (γνωστά ως «υπόχρεα πρόσωπα»). Περιλαμβάνει πιστωτικά ιδρύματα και αρκετές ορισμένες μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις και επαγγέλματα όπως δικηγόροι, συμβολαιογράφοι και κτηματομεσίτες. Το Άρθρο 22 του Νόμου αυτού ορίζει τις υποχρεώσεις αναφοράς. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, τα υπόχρεα πρόσωπα, οι υπάλληλοί τους και οι διευθυντές τους πρέπει να αναφέρουν τις συναλλαγές που γνωρίζουν, που υποπτεύονται ή έχουν εύλογους λόγους να υποπτεύονται πως κεφάλαια ανεξάρτητα από το εμπλεκόμενο ποσό, αποτελούν έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες. Οι εκθέσεις ύποπτων συναλλαγών ελέγχονται από την Ομάδα Ανάλυσης Κινδύνου στην Ελληνική FIU και υπόκεινται σε εσωτερική διαδικασία προτεραιοποίησης. Η δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών αναφέρεται ως ένα από τα βασικά αδικήματα ύψιστης προτεραιότητας. Κατά την διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, η Ελληνική FIU ενημέρωσε την ομάδα αξιολόγησης

⁴¹ Υποθέσεις κατασκευής εθνικής οδού, Ελληνικών ναυτιλιακών εταιρειών και πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου της Κύπρου.

⁴² FATF (2019), Μέτρα για την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας – Ελλάδα, Έκθεση Τέταρτου Γύρου Αμοιβαίας Αξιολόγησης, FATF, Παρίσι, παρ. 187.

⁴³ ό.π.: Άρειος Πάγος, Απόφαση 176/2019.

πως το 2020 έλαβε 7,300 εκθέσεις για ύποπτες συναλλαγές οι οποίες προκάλεσαν περίπου 1.000 υποθέσεις. Η Ελλάδα αδυνατεί να παράσχει ανάλυση του αριθμού των εκθέσεων για ύποπτες συναλλαγές ανά βασικό αδίκημα.

41. Οι ελληνικές αρχές δηλώνουν πως οι εκθέσεις για ύποπτες συναλλαγές δεν δημιουργούνται από υποψίες για ένα συγκεκριμένο βασικό αδίκημα, αλλά βάσει της τυπολογίας που δίνεται από την αρμόδια εποπτική αρχή. Ωστόσο, η Τράπεζα της Ελλάδας δεν αναπτύσσει τυπολογίες που να αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα βασικά αδικήματα για το ξέπλυμα χρήματος, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα παρείχε τις τυπολογίες που συνέταξε η Τράπεζα της Ελλάδας το 2012 προς τα υπόχρεα πρόσωπά της.⁴⁴ Παρόλο που αρκετές από αυτές μπορούν να είναι χρήσιμες για να βοηθήσουν τα πρόσωπα αυτά να ανιχνεύσουν ύποπτες συναλλαγές που σχετίζονται με δωροδοκία, καμία δεν αναφέρεται συγκεκριμένα σε δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και είναι παρωχημένες. Οι Ελληνικές αρχές επίσης ανέφεραν ότι η Ελληνική FIU έκανε συναντήσεις με υπόχρεα πρόσωπα για να τα ενημερώσει για τις νέες αυτές τάσεις, τους κινδύνους και τις αδυναμίες που σχετίζονται με βασικά αδικήματα, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα της Ελλάδας ζήτησε από τα εποπτευόμενα πρόσωπα να επανεξετάσουν τις δικές τους εκτιμήσεις κινδύνου για ξέπλυμα χρήματος /χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σύμφωνα με την Εκτίμηση Εθνικού Κινδύνου η οποία περιλαμβάνει την διαφθορά και την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

42. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας προβληματίστηκε ότι η Ελληνική FIU

⁴⁴ Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδας. Συνεδρίαση υπ' αριθμ. 285/9.7.2009. Σημείο 6: Ενδεικτική κατηγοριοποίηση ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών στα πλαίσια ερμηνείας του Άρθρου 4 (παράγραφοι 13 και 14) Νόμος 3691/2008, που συμπληρώθηκε από την Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας 2652/29.2.2021.

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxxQ_aOq4CFeCA

διέθετε ανεπαρκείς ανθρώπινους πόρους για να αντιμετωπίσει τον αυξανόμενο αριθμό εκθέσεων ύποπτων συναλλαγών. Μια άλλη ανησυχία ήταν ότι η Ελληνική FIU αφιέρωνε πολύ μεγαλύτερους πόρους και προτεραιότητα σε φορολογικά και άλλα αδικήματα παρά στην διαφθορά. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα «να λάβει μέτρα για να διασφαλίσει ότι η FIU διαθέτει επαρκείς πόρους για τον αποτελεσματικό εντοπισμό υποθέσεων ξεπλύματος χρήματος που βασίζονται σε δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών» (σύσταση 9(β)). Κατά τη στιγμή της γραπτής παρακολούθησης, η Ομάδα Εργασίας θεώρησε ότι αυτή η σύσταση εφαρμόστηκε εν μέρει, καθώς η Ελλάδα είχε δείξει ότι ο αριθμός των αναλυτών που συμμετείχαν στην ανάλυση εκθέσεων για ύποπτες συναλλαγές αυξήθηκε στους 18. Έκτοτε, η Ελλάδα αύξησε τους πόρους στην Ελληνική FIU και, μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελληνική FIU ενημέρωσε την ομάδα αξιολόγησης ότι έχει πλέον 35 υπαλλήλους, εκ των οποίων οι 26 είναι ανώτεροι αναλυτές, ωστόσο, κανένας από αυτούς τους αναλυτές δεν προορίζεται αποκλειστικά για υποθέσεις δωροδοκίας (εγχώριας ή αλλοδαπής).

43. Η συνεργασία με τις αρχές επιβολής του νόμου έχει επίσης βελτιωθεί από τη Φάση 3bis. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας ανησυχούσε ότι η Ελληνική FIU είχε υψηλό όριο για την παραπομπή υποθέσεων στην εισαγγελία. Επομένως η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα «να λάβει μέτρα για να διασφαλίσει ότι η FIU θα παραπέμπει αμέσως τις υποψίες για ξένη δωροδοκία στους Έλληνες εισαγγελείς για έρευνα» (σύσταση 9(γ)). Κατά τον χρόνο της Γραπτής Παρακολούθησης, αυτή η σύσταση θεωρήθηκε ότι είχε μερικώς εφαρμοστεί, καθώς η Ελλάδα είχε διορίσει έναν εισαγγελέα ως επικεφαλής της Ελληνικής FIU, κάτι που θα ευνοούσε τη συνεργασία και το θέμα της συνεργασίας είχε εξεταστεί κατά τη διάρκεια σεμιναρίου. Στη Φάση 4, κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, οι αξιωματούχοι της Ελληνικής FIU επιβεβαίωσαν ότι θα παρέπεμπαν άμεσα τις υποψίες για αδίκημα στις αρχές επιβολής του νόμου. Άλλοι συμμετέχοντες επιβεβαίωσαν αυτές τις πληροφορίες. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελληνική FIU ενημέρωσε την ομάδα αξιολόγησης ότι κατά το 2018-2021, υπέβαλε 1.480 αναφορές στις αρχές επιβολής του νόμου. Η Ελλάδα ανέφερε επίσης ότι η Ελληνική FIU διαβιβάζει εκθέσεις για ύποπτες συναλλαγές στους ομολόγους της στο εξωτερικό. Επιπλέον, η Ελλάδα επισημαίνει ότι οι αρχές επιβολής του νόμου παρέχουν ανατροφοδότηση στην ελληνική FIU σε τακτική βάση.

44. Όσον αφορά τα προληπτικά μέτρα, το άρθρο 3, παράγραφος 9, του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος, υιοθετεί έναν ευρύ ορισμό των πολιτικώς εκτεθειμένων προσώπων, συμπεριλαμβανομένων των μελών της οικογένειάς τους και των στενών συνεργατών τους. Τα άρθρα 13 και 18 του νόμου αυτού προβλέπουν αντίστοιχα μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας και κανόνες για τις συναλλαγές με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα. Το Άρθρο 20 του Νόμου θεσπίζει μια σειρά κανόνων σχετικά με την τήρηση και την κοινή χρήση πληροφοριών για τους πραγματικούς δικαιούχους από υπόχρεα πρόσωπα και δημόσιους οργανισμούς. Η ίδια διάταξη δημιουργεί ένα κεντρικό μητρώο πραγματικών δικαιούχων. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα ανέφερε ότι από τον Φεβρουάριο του 2021 το κεντρικό μητρώο εφαρμόζεται σταδιακά. Από τον Δεκέμβριο του 2021, η Ελληνική FIU έχει πρόσβαση σε αυτό και θα ακολουθήσουν και άλλες αρχές από την Ελλάδα και άλλες Ευρωπαϊκές χώρες (άρθρο 20, παράγραφος 6, Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος). Η Έκθεση της FATF για το 2019 επισημαίνει ότι οι πληροφορίες για τους πραγματικούς δικαιούχους για τις εγγεγραμμένες ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες διατηρούνται σε ξεχωριστό μητρώο, εξ ολοκλήρου σε έντυπη μορφή.⁴⁵ Αυτό θα μπορούσε ενδεχομένως να αποτελέσει εμπόδιο για τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου σε μια έρευνα ή δίωξη για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ωστόσο, κατά την επιτόπια επίσκεψη, οι ελληνικές αρχές δήλωσαν ότι δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης σε πληροφορίες για τους πραγματικούς δικαιούχους από εταιρείες του ναυτιλιακού τομέα.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές χαιρετίζουν τη συμπερίληψη της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, στην Εκτίμηση

⁴⁵ FATF (2019), Μέτρα για την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας – Ελλάδα, Έκθεση Τέταρτου Γύρου Αμοιβαίας Αξιολόγησης, FATF, Παρίσι, Συνοπτική Παρουσίαση παρ. 37.

Εθνικού Κινδύνου ως βασικό αδίκημα που παρουσιάζει υψηλό κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Αναγνωρίζουν επίσης τις βελτιώσεις της Ελλάδας στο πλαίσιο πρόληψης του ζεπλύματος χρήματος από την Φάση 3bis, ιδίως αναφορικά με το επίπεδο των πόρων στην Ελληνική FIU και τη συνεργασία με τις αρχές επιβολής του νόμου. Για αυτούς τους λόγους, θεωρούν ότι η σύσταση 9(γ) της Φάσης 3bis έχει εφαρμοστεί πλήρως και η σύσταση 9(β) πρέπει να μετατραπεί σε ζήτημα παρακολούθησης.

Ωστόσο, οι επικεφαλής αξιολογητές προβληματίζονται ότι η Ελληνική FIU δεν έχει ακόμη εντοπίσει καταγγελίες για ξένη δωροδοκία. Συνιστούν επομένως η Ελλάδα (α) να ευαισθητοποιήσει επείγοντως για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών ως βασικό αδίκημα και να παράσχει πρόσθετη καθοδήγηση στις οντότητες που προβαίνουν σε αναφορές σχετικά με τον εντοπισμό δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, ακόμα και μέσω μελέτης υποθέσεων και τυπολογιών · (β) να λάβει τα απαραίτητα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της καθοδήγησης σε επίπεδο πολιτικής, για να διασφαλίσει ότι, στην πράξη, ένα βασικό αδίκημα δεν χρειάζεται να αποδειχθεί πέρα από κάθε εύλογη αμφιβολία προκειμένου να ασκηθεί δίωξη και να υπάρξει καταδίκη για ζέπλυμα χρήματος· και (γ) να τηρεί στατιστικά στοιχεία για τις εκθέσεις για ύποπτες συναλλαγές που λαμβάνονται για να επιτρέψει στην Ελληνική FIU να αναλύει τα υπόχρεα πρόσωπα που αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές καθώς και το υποκείμενο βασικό αδίκημα, συμπεριλαμβανομένης της ξένης δωροδοκίας.

2. Υποβολή αναφορών από δημόσιους λειτουργούς

45. Οι Έλληνες δημόσιοι λειτουργοί, καθώς και όσοι στους οποίους έχει προσωρινά ανατεθεί δημόσια υπηρεσία, έχουν καθήκον να αναφέρουν στον αρμόδιο εισαγγελέα εγκλήματα τα οποία αντιλαμβάνονται «κατά την άσκηση των καθηκόντων τους» (άρθρο 38(2) του ΚΠΔ). Η αναφορά πρέπει να είναι γραπτή και να περιέχει όλα τα στοιχεία που σχετίζονται με το αδίκημα, τους φερόμενους παραβάτες και τυχόν διαθέσιμα στοιχεία. Η παράβαση του καθήκοντος αναφοράς τιμωρείται κατά το άρθρο 259 του ΠΚ με φυλάκιση μέχρι δύο ετών ή πρόστιμο, εκτός αν η πράξη τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη.

46. Στη φάση 3 και 3bis, η Ομάδα Εργασίας προβληματίστηκε εάν το άρθρο 26 του Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων (Ν. 3528/2007), το οποίο απαιτεί οι δημόσιοι υπάλληλοι να τηρούν το απόρρητο σχετικά με «θέματα που κατηγοριοποιούνται αναλόγως από το νόμο ή όπου αυτό ορίζεται από την κοινή γνώση και λογική», μπορεί να εμποδίσει την αναφορά εγκλημάτων. Εκείνη την περίοδο, η Ελλάδα εξήγησε ότι σκοπός της διάταξης ήταν να θέσει ένα όριο στην αποκάλυψη πληροφοριών που αποκτήθηκαν κατά την άσκηση δημόσιας υπηρεσίας από έναν υπάλληλο και δεν μπορούσε να υπερισχύσει του καθήκοντός τους να καταγγέλλουν εγκλήματα βάσει του ΚΠΔ. Ωστόσο, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε η Ελλάδα να εφαρμόσει στην πράξη την υποχρέωση των δημοσίων υπαλλήλων της να αναφέρουν εγκλήματα (σύσταση 13(δ)). Η Γραπτή Έκθεση Παρακολούθησης της Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η Ελλάδα είχε εφαρμόσει πλήρως τη σύσταση, συμπεριλαμβανομένου και μέσω της εκπαίδευσης των δημοσίων υπαλλήλων σχετικά με την υποχρέωσή τους να προβαίνουν σε αναφορές και εισάγοντας μία ενότητα σχετικά με την διαφθορά, την διαφάνεια και τη λογοδοσία στην υποχρεωτική εκπαίδευση όλων των νέων δημοσίων υπαλλήλων.

47. Στη Φάση 4, η Ελλάδα επανέλαβε τη θέση της όπως στη Φάση 3bis σχετικά με το άρθρο 26 του Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων. Η Ελλάδα αναφέρει επίσης ότι το 2021 ξεκίνησε ένα πιλοτικό πρόγραμμα για Συμβούλους Ακεραιότητας σε τρία Υπουργεία με αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, να παρέχουν συμβουλές σε θέματα ηθικής και ακεραιότητας, να λαμβάνουν αναφορές για παραβιάσεις ακεραιότητας και διαφθορά, συμπεριλαμβανομένης της ξένης δωροδοκίας, και να παρακολουθούν την διερεύνηση των εκθέσεων (άρθρο 24 Ν. 4795/2021). Σύμφωνα με την Ελλάδα, το πρόγραμμα πρόκειται να επεκταθεί σε άλλα Υπουργεία και, κατά περίπτωση, σε άλλες δημόσιες αρχές (π.χ. τοπική αυτοδιοίκηση). Η Ελλάδα αναφέρει περαιτέρω ότι, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, η Εθνική Αρχή Διαφάνειας βρίσκεται στη διαδικασία ανάπτυξης λεπτομερών κατευθυντήριων οδηγιών για τη διευκόλυνση της αναφοράς από δημόσιους λειτουργούς, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, η οποία αναμένεται να εκδοθεί το πρώτο εξάμηνο του 2022. Ωστόσο, η Ελλάδα δεν παρείχε πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των αναφορών από δημόσιους υπαλλήλους από τη Φάση 3bis και ως εκ τούτου είναι δύσκολο να εκτιμηθεί εάν η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι στιγμής οδήγησαν σε πραγματικές αναφορές καθώς δεν έχει

εντοπιστεί ποτέ περίπτωση δωροδοκίας αλλοδαπών από δημόσιους λειτουργούς στην Ελλάδα.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές θεωρούν ότι η ευαισθητοποίηση είναι μια διαρκής υποχρέωση και παρόλο που αναγνωρίζουν ότι επί του παρόντος γίνεται έργο σχετικά με αυτό, συνιστούν στην Ελλάδα να συνεχίσει να ευαισθητοποιεί και να παρέχει τακτική επιμόρφωση σε δημόσιους λειτουργούς που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν ρόλο στον εντοπισμό και την αναφορά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών γύρω από το αδίκημα και τις υποχρεώσεις αναφοράς.

3. Υποβολή αναφορών από ξένες διπλωματικές αποστολές

48. Οι ξένες διπλωματικές αποστολές έχουν να διαδραματίσουν στρατηγικό ρόλο στον εντοπισμό και την αναφορά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Οι υπάλληλοι που έχουν τοποθετηθεί στο εξωτερικό είναι σε θέση να αναφέρουν δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στις αρχές επιβολής του νόμου στη χώρα τους, ιδίως λόγω της γνώσης τους για τις επιχειρηματικές ευκαιρίες στις χώρες υποδοχής και της εξοικείωσής τους με το τοπικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών μέσων ενημέρωσης.

49. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας ανησυχούσε ότι οι ελληνικές διπλωματικές αποστολές στο εξωτερικό δεν ήταν αποτελεσματικές στον εντοπισμό και την αναφορά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Παρά την οδηγία του Υπουργείου Εξωτερικών προς τις ξένες διπλωματικές αποστολές να παρακολουθούν ξένα μέσα ενημέρωσης, δεν κατάφεραν να εντοπίσουν και να αναφέρουν ισχυρισμούς για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που αφορούσαν ελληνικές εταιρείες που είχαν εμφανιστεί εκείνη την περίοδο. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να αναλύσει γιατί οι πρεσβείες απέτυχαν να αναφέρουν τους ισχυρισμούς και να λάβει τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα (σύσταση 13(γ)). Η Γραπτή Έκθεση Παρακολούθησης της Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η Ελλάδα είχε εφαρμόσει πλήρως τη σύσταση, ακόμα και με την έκδοση της εγκυκλίου 28018/2016 προς διπλωματικές αποστολές στο εξωτερικό.

50. Στη Φάση 4, η Ελλάδα αναφέρει ότι ο ρόλος των ελληνικών διπλωματικών αποστολών στον εντοπισμό και την αναφορά περιστατικών δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών προδιαγράφεται πλέον στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Καταπολέμησης της Διαφθοράς (ΕΣΣΚΔ), το οποίο προβλέπει ότι οι πρεσβείες πρέπει να παρακολουθούν τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο και να αποστέλλουν σχετικές πληροφορίες για υποθέσεις διαφθοράς (π.χ. δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών) στον Εισαγγελέα κατά Εγκλημάτων Διαφθοράς (σημείο δράσης του ΕΣΣΚΔ 13.2.13). Η αρμοδιότητα λήψης τέτοιων πληροφοριών έχει μεταβιβαστεί έκτοτε στη νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος. Η Ελλάδα αναμένει να συμπεριλάβει παρόμοια φρασεολογία στο επόμενο ΕΣΣΚΔ. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα ενημέρωσε την ομάδα αξιολόγησης ότι τον Φεβρουάριο του 2021 ενσωμάτωσε το δίκτυο των γραφείων τύπου της στο εξωτερικό (τώρα Γραφεία Δημόσιας Διπλωματίας), τα οποία είναι επιφορτισμένα με την αναφορά τοπικών ειδήσεων και την παρακολούθηση ξένων μέσων ενημέρωσης στις δομές του Υπουργείου Εξωτερικών. Η Ελλάδα υποστηρίζει ότι αυτό θα μπορούσε να ενισχύσει τον εντοπισμό και την αναφορά περιστατικών δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από ξένες διπλωματικές αποστολές, αλλά αυτό δεν συζητήθηκε κατά την επιτόπια επίσκεψη. Τον Ιούλιο του 2021, η Εθνική Αρχή Διαφάνειας και το Υπουργείο Εξωτερικών συνδιοργάνωσαν ένα διαδικτυακό σεμινάριο για τη σημασία της διαφάνειας στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές, στο οποίο συζητήθηκε, μεταξύ άλλων, ο ρόλος των ελληνικών πρεσβειών ως πιθανοί αποδέκτες καταγγελιών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

51. Παρά τις προσπάθειες αυτές, οι ελληνικές διπλωματικές αποστολές δεν έχουν ακόμη εντοπίσει και αναφέρει καταγγελίες ξένης δωροδοκίας που να αφορούν Έλληνες υπηκόους και εταιρείες. Από τη Φάση 3bis νέες καταγγελίες ξένης δωροδοκίας εμφανίστηκαν στα ξένα μέσα ενημέρωσης, με κάποιες να προσελκύουν ευρεία κάλυψη και να εμπλέκουν ακόμη και προσωπικό του Υπουργείου Εξωτερικών (βλ. υπόθεση ελληνικών ναυτιλιακών εταιρειών), ωστόσο, οι ελληνικές διπλωματικές αποστολές στο εξωτερικό δεν τις παρέπεμψαν στις αρμόδιες αρχές. Μετά την επιτόπια επίσκεψη η Ελλάδα ανέφερε ότι τον Ιανουάριο του 2022 εξέδωσε άλλη μια εγκύκλιο την υπ' αριθ. 2273/2022 προς τις διπλωματικές αποστολές στο εξωτερικό για την ευαισθητοποίηση

σχετικά με τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Η ομάδα αξιολόγησης δεν έλαβε αντίγραφο και σημειώνει ότι αυτή είναι η πέμπτη εγκύκλιος από το 2008 και ότι καμία από τις προηγούμενες εγκύκλιοι δεν είχε ως αποτέλεσμα πραγματική αναφορά.

Σχολιασμός

Ενώ οι επικεφαλής αξιολογητές χαιρετίζουν τη συμπερίληψη στο ΕΣΣΚΔ ότι οι πρεσβείες θα πρέπει να παρακολουθούν τις αναφορές των μέσων ενημέρωσης για διαφθορά και να στέλνουν σχετικές πληροφορίες στους αρμόδιους εισαγγελείς, ανησυχούν ότι οι ελληνικές διπλωματικές αποστολές στο εξωτερικό συνεχίζουν να μην αναφέρουν καταγγελίες για δωροδοκίες αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που έχουν εμφανιστεί σε ξένα μέσα ενημέρωσης. Επομένως συνιστούν στην Ελλάδα να αναλύσει γιατί οι ελληνικές πρεσβείες απέτυχαν να αναφέρουν καταγγελίες για δωροδοκίες αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που είχαν κυκλοφορήσει στα ξένα μέσα ενημέρωσης και να λάβει τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα. Συνιστούν επίσης να συνεχίσει η Ελλάδα να ευαισθητοποιεί το διπλωματικό προσωπικό σχετικά με την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και τον ρόλο τους στον εντοπισμό και την αναφορά καταγγελιών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στις αρμόδιες αρχές.

4. Υποβολή αναφορών από πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις και προστασία τους

(α) Δίαυλοι αναφοράς περιστατικών δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών

52. Καταγγελίες για περιστατικά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στην Ελλάδα μπορούν να αναφέρονται στη νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος καθώς και σε όλες τις άλλες εισαγγελίες γραπτώς ή μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας παρέχει μια πλατφόρμα υποβολής καταγγελιών μέσω της ιστοσελίδας της και παρόλο που ο διάυλος στοχεύει κυρίως σε «πράξεις και παραλείψεις Ελλήνων δημοσίων υπαλλήλων και εκλεγμένων εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης», η Ελλάδα δηλώνει ότι μπορεί να δεχτεί καταγγελίες σχετικά με δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Με τη προγραμματισμένη ενσωμάτωση της Οδηγίας της ΕΕ για την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις (βλ. παρακάτω), η Ελλάδα δηλώνει ότι η Εθνική Αρχή Διαφάνειας θα γίνει

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

ο κεντρικός διάυλος αναφοράς για όλα τα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Δεν υπάρχουν διαθέσιμοι διάυλοι αναφοράς στον ιστότοπο του Υπουργείου Εξωτερικών ούτε στον ιστότοπο της Enterprise Greece, ο οποίος είναι ο επίσημος φορέας επενδύσεων και προώθησης εμπορίου της Ελλάδας που λειτουργεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εξωτερικών.

53. Το 2019, η Εθνική Αρχή Διαφάνειας έλαβε 629 αναφορές διαφθοράς (15,96% των συνολικών αναφορών) κυρίως μέσω ταχυδρομείου. Το 2020 ο αριθμός των αναφορών μειώθηκε σε 439 (6,15% του συνόλου των αναφορών) με την πλειονότητά τους να υποβάλλονται μέσω της νέας διαδικτυακής πλατφόρμας της ΕΑΔ. Καμία από αυτές τις αναφορές δεν αφορούσε καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(β) *Νομικό πλαίσιο για την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις*

54. Μέχρι σήμερα, δεν έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών μέσω αναφοράς από πρόσωπο που αναφέρει παραβιάσεις στην Ελλάδα και η κατάσταση για τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις παραμένει επισφαλής. Κατά την επιτόπια επίσκεψη, εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα ανέφεραν τον φόβο για αντίποινα και την αρνητική αντίληψη για τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις που οφείλεται σε ιστορικούς λόγους, ως βασικούς λόγους για την έλλειψη αναφοράς από πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις. Οι πρόσφατες αναφορές για φερόμενα αντίποινα εναντίον των πληροφοριοδοτών στην **υπόθεση της Φαρμακευτικής εταιρείας** και οι προσπάθειες αποκάλυψης της ταυτότητάς τους προκάλεσαν μεγαλύτερη ζημιά στην αντίληψη για τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις και είχαν επιπρόσθετη αποτρεπτική επίδραση σε όσους θα μπορούσαν να αναφέρουν καταγγελίες διαφθοράς και δωροδοκίας αλλοδαπών

δημοσίων λειτουργιών.⁴⁶ Όπως σημείωσαν ορισμένοι βουλευτές και εκπρόσωποι των νομικών επαγγελμάτων, η Ελλάδα χρειάζεται επειγόντως μια αλλαγή παραδείγματος στον τρόπο με τον οποίο αναφέρουν και προστατεύονται τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις και οποιαδήποτε νομοθεσία θα πρέπει να συνοδεύεται από σημαντικές προσπάθειες για την υποστήριξη της εφαρμογής και την ευαισθητοποίηση.

55. Τον Μάιο του 2020, η Ελλάδα δημιούργησε μια νομοθετική επιτροπή αποτελούμενη από εκπροσώπους του Υπουργείου Δικαιοσύνης, του Υπουργείου Εσωτερικών, της ΕΑΔ, της δικαστικής εξουσίας, της πανεπιστημιακής κοινότητας και του νομικού επαγγέλματος με εντολή να προετοιμάσει σχέδιο νόμου για την ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας της ΕΕ για την Προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις. Δυστυχώς, η Ελλάδα δεν ενσωμάτωσε στο εθνικό δίκαιο την Οδηγία μέχρι την προθεσμία της 17ης Δεκεμβρίου 2021. Ωστόσο, η Ελλάδα αναφέρει ότι το τρέχον προσχέδιο καλύπτει ρητά αναφορές για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών και ότι ένα πλήρες σχέδιο νόμου θα πρέπει να είναι έτοιμο για δημόσια διαβούλευση και στη συνέχεια να υποβληθεί στη Βουλή το πρώτο τρίμηνο του 2022. Κατά την επιτόπια επίσκεψη, εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών εξέφρασαν ανησυχίες ότι δεν έχει υπάρξει καμία ενημέρωση σχετικά με την πρόοδο των εργασιών της νομοθετικής επιτροπής από τη σύστασή της και ότι παρά τις προσπάθειες για συνεισφορά κατά τη διαδικασία, αυτές ήταν ανεπιτυχείς. Μετά την επιτόπια επίσκεψη η Ελλάδα ανέφερε ότι οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών κλήθηκαν να παράσχουν στοιχεία αλλά δεν απάντησαν.

⁴⁶ Ειδήσεις Δικτύου προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις (Ιούνιος 2020), Κατηγορίες της Επιτροπής SEC και του Υπουργείου Δικαιοσύνης σε Υπόθεση που αφορά την Πράξη FCPA αποδεικνύουν τους Ισχυρισμούς περί Δωροδοκίας από Έλληνες Πληροφοριοδότες. Η Καθημερινή (Απρίλιος 2021), Η κατάσταση μάρτυρα προσθέτει νέα ανατροπή στην εξέταση της υπόθεσης Novartis.

56. Η Ελλάδα υποστηρίζει ότι μέχρι να γίνει η ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας της ΕΕ για την Προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις, ενδέχεται να παρέχεται κάποια περιορισμένη προστασία βάσει του άρθρου 47 ΚΠΔ. Σύμφωνα με αυτή τη διάταξη, ο εισαγγελέας σε υπόθεση διαφθοράς μπορεί να ορίσει ένα άτομο ως «μάρτυρα δημοσίου συμφέροντος», εάν το άτομο (α) παρέχει πληροφορίες που συμβάλλουν ουσιαστικά στην αποκάλυψη και δίωξη πράξεων διαφθοράς, (β) δεν συμμετείχε με κανένα τρόπο στις εν λόγω πράξεις διαφθοράς και (γ) δεν είχε στόχο να επωφεληθεί παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με την πράξη διαφθοράς. Ωστόσο, όπως σημειώθηκε ήδη στη Φάση 3bis, το όριο για έναν τέτοιο χαρακτηρισμό είναι πολύ υψηλό και ο ορισμός είναι επίσης στη διακριτική ευχέρεια του εισαγγελέα. Εάν ο μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος διώκεται για ψευδορκία, ψευδή καταμήνυση, συκοφαντική δυσφήμιση ή παραβίαση του υπηρεσιακού απορρήτου και ο εισαγγελέας κρίνει ότι η δίωξη δεν είναι προς το δημόσιο συμφέρον, τότε ο εισαγγελέας μπορεί να διατάξει την παύση της δίωξης. Η προστασία επομένως είναι διαθέσιμη μόνο εάν υπάρχει δίωξη. Κάποια πρόσθετη προστασία (π.χ. προστασία από την αστυνομία, κατάθεση με τεχνικά μέσα και όχι αυτοπροσώπως, μη-αποκάλυψη των στοιχείων ταυτοποίησης του ατόμου, αλλαγή ταυτότητας) μπορεί επίσης να είναι διαθέσιμη σύμφωνα με το άρθρο 218 ΚΠΔ. Ωστόσο, κανένα από αυτά τα μέτρα δεν αφορά προστασία από μεροληπτικές ή πειθαρχικές ενέργειες και δεν ισοδυναμεί με προστασία για τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις όπως απαιτείται από τη Σύσταση του 2009.

57. Οι Έλληνες δημόσιοι υπάλληλοι που έχουν οριστεί ως μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος δεν μπορούν να ταυτοποιηθούν ή να αποκλειστούν από την προαγωγή ή να υποβληθούν σε πειθαρχική δίωξη ή να τιμωρηθούν, να απολυθούν ή να υφίστανται σε διαφορετική περίπτωση διακρίσεις εις βάρος τους άμεσα ή έμμεσα, ιδίως όσον αφορά θέματα εξέλιξης της σταδιοδρομίας και τοποθέτησης (άρθρα 26(4) και 125(4) του Ν. 3528/2007). Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας ενθαρρύνθηκε από αυτά τα μέτρα, ωστόσο, εξέφρασε τη λύπη της που είναι διαθέσιμα μόνο σε υπαλλήλους του δημόσιου τομέα. Ως εκ τούτου, συνέστησε να καταστούν διαθέσιμα και στους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα κατάλληλα μέτρα για την προστασία από διακρίσεις ή

πειθαρχικές ενέργειες (σύσταση 13(ε)). Η Γραπτή Έκθεση Παρακολούθησης της Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η Ελλάδα δεν είχε εφαρμόσει αυτήν τη σύσταση και από τότε δεν έχουν ληφθεί μέτρα για την προστασία των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές εκφράζουν τη λύπη τους για το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν έχει ακόμη θεσπίσει νομοθεσία που να πληροί τα πρότυπα της Σύστασης του 2009 σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις και θεωρούν ότι η σύσταση 13(ε) της Φάσης 3bis εξακολουθεί να μην εφαρμόζεται. Ως εκ τούτου, οι επικεφαλής αξιολογητές προτείνουν η Ελλάδα, στο πλαίσιο των επικείμενων μεταρρυθμίσεων, να θεσπίσει επείγοντως νομοθεσία που να παρέχει ισχυρή και αποτελεσματική προστασία από αντίποινα στα πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα οι οποίοι αναφέρουν ύποπτες πράξεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Κατά την εφαρμογή αυτής της σύστασης, οι επικεφαλής αξιολογητές καλούν την Ελλάδα να λάβει υπόψη την 22^η (XXII) Σύσταση του 2021. Οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν περαιτέρω στην Ελλάδα να ευαισθητοποιήσει για το νέο νόμο μόλις αυτός θεσπιστεί, και τα μέσα προστασίας που παρέχονται στους υπαλλήλους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

5. Μέσα ενημέρωσης και δημοσιογράφοι που ασκούν ερευνητική δημοσιογραφία

58. Η Ομάδα Εργασίας έχει αναγνωρίσει την αναφορά από τα μέσα ενημέρωσης ως βασική πηγή εντοπισμού υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών καθώς και ως σημαντικό εργαλείο για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τη διαφθορά.⁴⁷ Για τους λόγους αυτούς, σε ορισμένες άλλες εκθέσεις της Φάσης 4, η ελευθερία του τύπου έχει επισημανθεί ως ανησυχία σε σχέση με την ικανότητα των μέσων ενημέρωσης να αναφέρουν ελεύθερα καταγγελίες για περιστατικά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και η κατάσταση στην Ελλάδα προκαλεί πλέον ανησυχία.

⁴⁷ ΟΟΣΑ (2017), Η Ανίχνευση της Δωροδοκίας Αλλοδαπών Δημοσίων Λειτουργών, Κεφάλαιο 4, Έκδοση ΟΟΣΑ, Παρίσι.

59. Όπως προαναφέρθηκε, στη Φάση 3bis η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να παρακολουθεί τα ελληνικά και ξένα μέσα ενημέρωσης για καταγγελίες περί δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που διαπράττονται από έλληνες ιδιώτες ή εταιρείες (σύσταση 13(β)). Στη γραπτή παρακολούθηση, αυτή η σύσταση θεωρήθηκε ότι εφαρμόστηκε εν μέρει. Τότε, η Ελλάδα ανέφερε ότι οι Εισαγγελίες παρακολουθούσαν συστηματικά τα μέσα ενημέρωσης και τις εφημερίδες, συμπεριλαμβανομένων των ιστοσελίδων, για να ενημερώνονται για πιθανά ποινικά αδικήματα.

60. Στη Φάση 4, αυτή η πρακτική συνεχίζεται και οι Εισαγγελίες, συμπεριλαμβανομένης της νέας ΕΟΕ, κάνουν χρήση ελεύθερων πηγών, ιδιαίτερα ειδησεογραφικών ιστοσελίδων, προκειμένου να συλλέξουν απόψεις και στοιχεία και να βελτιώσουν τις δραστηριότητες για την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Επιπλέον, όπως συζητήθηκε και παραπάνω, το Υπουργείο Εξωτερικών παρακολουθεί τα ξένα μέσα ενημέρωσης. Επτά υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών έχουν εντοπιστεί από τα μέσα ενημέρωσης και μία υπόθεση μέσω της Ομάδας Εργασίας (υπόθεση συμβολαίου τυχερών παιγνίων). Από τις επτά περιπτώσεις που ανιχνεύθηκαν μέσω των μέσων ενημέρωσης, οι τέσσερις είναι σε εξέλιξη (υποθέσεις ελληνικών ναυτιλιακών εταιρειών, πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου της Κύπρου, Έλληνα μεσάζοντα, κοινοπραξίας ύδρευσης και αποχέτευσης) και τρεις έχουν τερματιστεί (υποθέσεις κατασκευαστικής εταιρείας, Κοινοπραξίας Κατασκευαστικών Εταιρειών και Επεξεργασίας Απορριμμάτων Κύπρου Πάφου). Αυτό καταδεικνύει πόσο σημαντικά είναι τα μέσα ενημέρωσης ως πηγή εντοπισμού στην Ελλάδα.

61. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες ανησυχίες σχετικά με τη μείωση της ελευθερίας του τύπου στην Ελλάδα, κάτι που επισημάνθηκε από έναν συμμετέχοντα στην ομάδα των μέσων ενημέρωσης και της κοινωνίας των πολιτών.⁴⁸ Σύμφωνα με τους Ανταποκριτές Χωρίς Σύνορα το 2021 η Ελλάδα κατατάχθηκε στην 70η θέση

⁴⁸ Δυστυχώς, κατά την διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, μόνο δύο εκπρόσωποι συμμετείχαν στην συνεδρίαση της ομάδας, ένας από την κοινωνία των πολιτών και ο άλλος ένας δημοσιογράφος που ασκεί ερευνητική δημοσιογραφία.

παγκοσμίως (από 180 χώρες), πέντε θέσεις χαμηλότερα από το 2020 και την τέταρτη χαμηλότερη κατάταξη χώρας στην ΕΕ.⁴⁹ Πρόκειται για μια ανησυχητική αντιστροφή καθώς η Ελλάδα βελτιωνόταν στην κατάταξη κάθε χρόνο από την Φάση 3bis. Τον Απρίλιο του 2021, ένας διακεκριμένος δημοσιογράφος ο οποίος έκανε αναφορές για το οργανωμένο έγκλημα και την αστυνομική διαφθορά δολοφονήθηκε στην Αθήνα και ένας συμμετέχων κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης επιβεβαίωσε ότι είχαν δεχτεί απειλές για τη ζωή τους και είχαν εμπλακεί σε 80 δικαστικές διαδικασίες που χρησιμοποιήθηκαν για να προσπαθήσουν να τους σταματήσουν να προβαίνουν σε αναφορές. Επιπλέον, η ομάδα αξιολόγησης σημειώνει ότι από την ημερομηνία της επιτόπιας επίσκεψης δύο ερευνητικοί δημοσιογράφοι έχουν κατηγορηθεί για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, παράβαση καθήκοντος και συνωμοσία για κατάχρηση εξουσίας σε σχέση με την υπόθεση της Φαρμακευτικής εταιρείας.⁵⁰

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές σημειώνουν τον σημαντικό ρόλο της ερευνητικής δημοσιογραφίας στην ανάπτυξη σοβαρών, δυναμικών και υψηλού προφίλ ρεπορτάζ για θέματα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και χαιρετίζουν το γεγονός ότι οι ελληνικές αρχές έχουν ξεκινήσει επτά έρευνες ύστερα από δημοσιεύματα των μέσων ενημέρωσης. Οι επικεφαλής αξιολογητές θεωρούν ότι η σύσταση 13(β) της Φάσης 3bis εφαρμόζεται πλήρως. Ωστόσο, ανησυχούν ότι το περιβάλλον στην Ελλάδα δεν ευνοεί την αναφορά πιθανών καταγγελιών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Συνεπώς οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν στην Ελλάδα να διασφαλίσει ότι οι νόμοι που σχετίζονται με την ελευθερία του τύπου να εφαρμόζονται πλήρως στην πράξη και να μπορούν να γίνονται αναφορές για καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

⁴⁹ Ανταποκριτές Χωρίς Σύνορα (2020), Ελλάδα – Επικίνδυνο κοκταίηλ για την ελευθερία του τύπου.

⁵⁰ Πρόγραμμα Αναφοράς Οργανωμένου Εγκλήματος και Διαφθοράς (Ιανουάριος 2021), Η Ελληνική Ένωση Δημοσιογράφων καταδικάζει την Δίωξη των Δημοσιογράφων που ασκούν ερευνητική δημοσιογραφία. Η Καθημερινή (Ιανουάριος 2021), Εκδότης κλήθηκε για την υπόθεση Novartis.

6. Εκούσια γνωστοποίηση από εταιρείες

62. Η Ομάδα Εργασίας έχει αναγνωρίσει την εκούσια γνωστοποίηση (ή την εθελοντική αποκάλυψη) από εταιρείες ως ανεκτίμητη πηγή εντοπισμού περιστατικών δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και σημειώνει ότι σε όλα τα μέρη της Σύμβασης, η εκούσια γνωστοποίηση από εταιρείες αντιπροσωπεύει περίπου το ένα τέταρτο όλων των υποθέσεων ξένης δωροδοκίας που εντοπίστηκαν από την έναρξη ισχύος της Σύμβασης. Η ελληνική νομοθεσία δεν περιέχει ειδικές διατάξεις για την εκούσια γνωστοποίηση από νομικά πρόσωπα και ως εκ τούτου δεν έχει αποτελέσει πηγή ανίχνευσης. Ωστόσο, οι ενέργειες του νομικού προσώπου μετά τη διάπραξη του εγκλήματος μπορούν να ληφθούν υπόψη από τις αρμόδιες αρχές για τον καθορισμό της φύσης και του ύψους των κυρώσεων σε βάρος του νομικού προσώπου και θα μπορούσαν να θεωρηθούν κίνητρο για εκούσια γνωστοποίηση (βλ. Μέρος Γ παρακάτω).

7. Λογιστές και ελεγκτές*(α) Πρότυπα ελέγχου*

63. Στη Φάση 3bis, η Ελλάδα υπολόγισε ότι σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Νόμου 2910/1920 περί Ανωνύμων Εταιρειών, περίπου 6.000 πρόσωπα υπόκεινταν σε ετήσιο εξωτερικό έλεγχο. Έκτοτε, τέθηκε σε ισχύ ο νέος Νόμος 4548/2018 περί Ανωνύμων Εταιρειών με τις νέες κατηγορίες φορέων που υπόκεινται σε ετήσιο εξωτερικό έλεγχο να ορίζονται ξεχωριστά βάσει του άρθρου 2(A.1.)(1) Ν. 4336/2015:

(α) Οντότητες και όμιλοι δημοσίου συμφέροντος, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα 1 του Ν. 4308/2014 (π.χ. πιστωτικά και ασφαλιστικά ιδρύματα) (άρθρο 2(A.1.)(1)(β) και (δ) Ν. 4336/2015).

(β) Μεσαίες οντότητες που δεν υπερβαίνουν τα όρια τουλάχιστον δύο από τα ακόλουθα τρία κριτήρια (α) συνολικό ενεργητικό 20 εκατομμύρια ευρώ· (β) καθαρό ποσό κύκλου εργασιών 40 εκατομμύρια ευρώ· (γ) 250

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnXzQ_aOq4CFeCA

εργαζόμενοι κατά μέσο όρο κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος (άρθρο 2(A.1.)(1)(α) Ν. 4336/2015 και άρθρα 1(2) και 2(5) Ν. 4308/2014).

- (γ) Μεγάλες οντότητες και όμιλοι που υπερβαίνουν τα όρια τουλάχιστον δύο από τα ακόλουθα τρία κριτήρια (α) συνολικό ενεργητικό 20 εκατομμυρίων ευρώ· (β) καθαρό ποσό κύκλου εργασιών 40 εκατομμυρίων ευρώ· (γ) 250 εργαζόμενοι κατά μέσο όρο κατά την προηγούμενη χρήση (άρθρο 2(A.1.)(1)(α) και (γ) Ν. 4336/2015 και άρθρα 1(2), 2(6) και 31(3).) Ν. 4308/2014).

64. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέχονται από την Ελληνική Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης Ελέγχων (ΕΛΤΕ), η οποία είναι η εθνική εποπτική αρχή του ελεγκτικολογιστικού επαγγέλματος, περίπου 8.000 οντότητες και 244 οντότητες δημοσίου συμφέροντος υποβλήθηκαν σε εξωτερικό έλεγχο το 2020. Αυτή είναι μια σημαντική αύξηση σε σύγκριση με τη Φάση 3bis.

(β) Επίγνωση και αναφορά της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από εξωτερικούς ελεγκτές

65. Η ενημέρωση και η αναφορά της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από εξωτερικούς ελεγκτές υπολείπονται σε μεγάλο βαθμό στην Ελλάδα. Κατά τη Γραπτή Παρακολούθηση της Φάσης 3bis και παρά κάποιες προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση για την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών μεταξύ των εξωτερικών ελεγκτών και την ενθάρρυνση τους να λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους ξένης δωροδοκίας κατά την εκτέλεση ελέγχων (σύσταση 10(γ)), αυτές δεν είχαν ως αποτέλεσμα τον εντοπισμό ή την αναφορά υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Στη Φάση 4 η Ελλάδα δεν έχει αναλάβει νέες προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση ή την επιμόρφωση εξωτερικών ελεγκτών σχετικά με τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

66. Οι εκπρόσωποι των μεγάλων διεθνών ελεγκτικών εταιρειών που συμμετείχαν στην επιτόπια επίσκεψη γνώριζαν κυρίως το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjzbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

δημοσίων λειτουργών. Ωστόσο, δεν είχαν καταρτιστεί για να αναγνωρίζουν προειδοποιητικά σήματα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και κανένα από τα προειδοποιητικά σήματα που περιέγραψαν δεν ήταν συγκεκριμένα για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Κανένας από τους εξωτερικούς ελεγκτές που ήταν παρόντες στην επιτόπια επίσκεψη δεν είχε λάβει υπόψη δείκτες δωροδοκίας από το εξωτερικό κατά τον έλεγχο μιας ελληνικής εταιρείας. Επιπλέον, οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και επιμόρφωσης στις οποίες είχαν συμμετάσχει δεν οργανώθηκαν από την κυβέρνηση ή τις ελεγκτικές και λογιστικές ενώσεις της Ελλάδας, αλλά από τις ίδιες τις ελεγκτικές εταιρείες και επικεντρώθηκαν στις περισσότερες περιπτώσεις, στον εντοπισμό απάτης και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και όχι στην δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

67. Ένα πλήθος συχνά αντικρουόμενων νομικών διατάξεων και προτύπων που ρυθμίζουν το καθήκον των εξωτερικών ελεγκτών να αναφέρουν ενδέχεται να παρεμποδίσουν περαιτέρω τον εντοπισμό δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στην Ελλάδα, ένα ζήτημα που εντοπίστηκε για πρώτη φορά από την Ομάδα Εργασίας στην έκθεση Φάσης 3bis (σύσταση 10(δ)). Από το 2008, οι Έλληνες εξωτερικοί ελεγκτές υποχρεούνται να εφαρμόζουν τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ - ISAs) για τον εντοπισμό ουσιωδών ανακρίβειών στις οικονομικές καταστάσεις εταιρειών λόγω απάτης (ΔΠΕ 240) και λόγω παραβάσεων του νόμου (ΔΠΕ 250) και να τα αναφέρουν στην διοίκηση της εταιρείας. Οι εξωτερικοί ελεγκτές δεσμεύονται επίσης από το γενικό καθήκον να αναφέρουν τα εγκλήματα στις αρχές επιβολής του νόμου σύμφωνα με το άρθρο 40 ΚΠΔ. Ωστόσο, στη Φάση 3bis, η εφαρμογή του άρθρου 40 ΚΠΔ στην πράξη φαινόταν αμφίβολη λόγω του καθήκοντος εμπιστευτικότητας του ελεγκτή. Τέλος, οι εξωτερικοί ελεγκτές θεωρούνται «υποχρεωμένες» οντότητες σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος και επομένως έχουν καθήκον να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές για ξέπλυμα χρήματος στην Ελληνική FIU. Η Γραπτή Έκθεση Παρακολούθησης Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η Ελλάδα είχε λάβει ορισμένες πρωτοβουλίες για τη διευκρίνιση του ζητήματος (π.χ. διευκρίνιση του καθήκοντος εμπιστευτικότητας του ελεγκτή βάσει του προηγούμενου Νόμου 2190/1920 περί Αωνύμων Εταιρειών) και η σύσταση θεωρήθηκε ότι εφαρμόστηκε εν μέρει.

68. Οι συζητήσεις στην επιτόπια επίσκεψη αποκάλυψαν ότι οι ανησυχίες της Ομάδας Εργασίας από τη Φάση 3bis εξακολουθούν να ισχύουν και ότι η Ελλάδα πρέπει να λάβει πρόσθετα μέτρα για να αποσαφηνίσει τις υποχρεώσεις αναφοράς των εξωτερικών ελεγκτών. Όταν ρωτήθηκαν σχετικά με την υποχρέωσή τους να αναφέρουν υποψίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, οι περισσότεροι από τους εξωτερικούς ελεγκτές αναφέρθηκαν στις πολιτικές της εταιρείας τους να υποβάλλουν εσωτερικές αναφορές για να εξετάσουν εάν η εταιρεία θα έπρεπε στη συνέχεια να αναφέρει το θέμα στη διοίκηση της εταιρείας ή/και στις αρχές επιβολής του νόμου. Πιθανώς να υπάρχουν εξαιρέσεις όταν πρόκειται για υποψίες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τις οποίες ορισμένοι εξωτερικοί ελεγκτές θεώρησαν ότι θα μπορούσαν να αναφέρουν απευθείας στην Ελληνική FIU. Ωστόσο, όλοι οι εξωτερικοί ελεγκτές δήλωσαν ότι δεσμεύονται από το καθήκον εχεμύθειας, το οποίο ορίζει πλέον το άρθρο 24 του Ν. 4449/2017, και αυτό μπορεί να αποτρέψει την υποβολή εκθέσεων. Τέλος, ορισμένοι εξωτερικοί ελεγκτές αναφέρθηκαν στην έλλειψη προστασίας των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις ως σημαντικό αποτρεπτικό παράγοντα για να αναφέρουν περιστατικά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν για την έλλειψη ικανότητας και τεχνογνωσίας μεταξύ των εξωτερικών ελεγκτών στην Ελλάδα για τον εντοπισμό δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Σημειώνουν επίσης ότι οι υποχρεώσεις υποβολής αναφοράς των εξωτερικών ελεγκτών παραμένουν ασαφείς, ιδίως όσον αφορά την αναφορά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ως εκ τούτου, οι επικεφαλής αξιολογητές θεωρούν ότι οι συστάσεις 10(γ) και (δ) της Φάσης 3 παραμένουν μερικώς εφαρμοσμένες και συνιστούν να προχωρήσει η Ελλάδα επειγόντως με (α) την ευαισθητοποίηση και την παροχή επιμόρφωσης σε εξωτερικούς ελεγκτές σχετικά με το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, συμπεριλαμβάνοντας τα προειδοποιητικά σημάδια και τις μεθόδους εντοπισμού δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και (β) την αποσαφήνιση των υποχρεώσεων και της διαδικασίας να αναφέρουν οι εξωτερικοί ελεγκτές υποψίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων

λειτουργιών και να ευαισθητοποιήσουν εκείνους από τους εξωτερικούς ελεγκτές σχετικά με αυτές τις υποχρεώσεις αναφοράς.

8. Φορολογικές αρχές

69. Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων της Ελλάδας (ΑΑΔΕ) δεν έχει εντοπίσει, μέχρι σήμερα, ύποπτες περιπτώσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών και αναλόγως δεν έχει κάνει παραπομπές στις αρχές επιβολής του νόμου. Αυτός είναι ένας τομέας που μπορεί να βελτιωθεί και συζητείται περαιτέρω στο Μέρος Δ.1.

9. Υπηρεσία Κρατικής Αναπτυξιακής Βοήθειας (ΚΑΒ)

70. Το Υπουργείο Εξωτερικών (ΥΠΕΞ), μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας -Hellenic Aid (Hellenic Aid), διαχειρίζεται την ΚΑΒ στην Ελλάδα. Καμία περίπτωση δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών στην ΚΑΒ δεν έχει ποτέ εντοπιστεί ή αναφερθεί στις αρχές επιβολής του νόμου. Οι μηχανισμοί που αναπτύχθηκαν για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών στην ΚΑΒ και γενικότερα για την εφαρμογή της Σύστασης του 2016 για τους Φορείς Αναπτυξιακής Συνεργασίας σχετικά με τη Διαχείριση Κινδύνων Διαφθοράς εξετάζονται στο Μέρος Δ.2(γ) παρακάτω.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές χαιρετίζουν τα βήματα που έχει κάνει η Ελλάδα για την ανάπτυξη στρατηγικής για τη βελτίωση του εντοπισμού, για παράδειγμα με τη συμπερίληψη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών στο ΕΣΣΚΔ και την Εκτίμηση Εθνικού Κινδύνου. Ωστόσο, οι επικεφαλής εξεταστές δεν έχουν δει ακόμη στοιχεία για αύξηση του εντοπισμού υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών και επομένως συνιστούν τη βελτίωση της στρατηγικής σε σχέση με τον εντοπισμό δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών και την πλήρη εφαρμογή της.

B. Επιβολή του νόμου για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών

1. Το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών

71. Τα ποινικά αδικήματα στην Ελλάδα κατηγοριοποιούνται ως κακουργήματα και πλημμελήματα. Κάθε αδίκημα με μέγιστη ποινή φυλάκισης έως πέντε ετών κατηγοριοποιείται ως πλημμέλημα (άρθρο 53 ΠΚ). Τα αδικήματα με ποινή από πέντε έτη και άνω και έως ισόβια κάθειρξη κατηγοριοποιούνται ως κακουργήματα (άρθρο 52 ΠΚ). Ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο κατηγοριοποιείται το αδίκημα, αυτό επηρεάζει την προδικασία, τα αρμόδια δικαστήρια και τον χρόνο παραγραφής.

72. Το κύριο αδίκημα της Ελλάδας για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών περιλαμβάνεται στα άρθρα 236 παράγραφοι 1 και 2 ΠΚ, το οποίο καλύπτει την ενεργητική (ημεδαπών και αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών) δωροδοκία. Το άρθρο 236 παράγραφος 1 ΠΚ είναι πλημμέλημα, ενώ το άρθρο 236 παράγραφος 2 ΠΚ είναι κακούργημα. Η διαφορά μεταξύ των δύο υποπαραγράφων έγκειται στο εάν ο δωροδοκημένος δημόσιος λειτουργός ενήργησε στο πλαίσιο ή παραβίασε τα καθήκοντά του. Εάν ο δημόσιος λειτουργός ενήργησε στο πλαίσιο των καθηκόντων του, τότε το αδίκημα χαρακτηρίζεται ως πλημμέλημα κατά το άρθρο 236 παράγραφος 1 ΠΚ. Εάν, από την άλλη πλευρά, ο δημόσιος λειτουργός παραβίασε τα καθήκοντά του, τότε το αδίκημα χαρακτηρίζεται ως κακούργημα κατά το άρθρο 236 παράγραφος 2 ΠΚ. Δύο άλλα αδικήματα (και τα δύο κακουργήματα) καλύπτουν περιπτώσεις δωροδοκίας συγκεκριμένων ημεδαπών και αλλοδαπών δημοσίων υπαλλήλων. Το άρθρο 159Α ΠΚ καλύπτει περιπτώσεις δωροδοκίας πολιτικών προσώπων και το άρθρο 237 ΠΚ καλύπτει περιπτώσεις δωροδοκίας δικαστών και διαιτητών.

(α) Οι νομοθετικές μεταρρυθμίσεις του 2019 και οι συνέπειές τους

73. Τον Ιούνιο του 2019, μετά την Φάση 3bis, η Ελλάδα θέσπισε τον Νόμο 4619/2019, ο οποίος τροποποίησε ουσιαστικά τον ΠΚ. Αυτές οι τροπολογίες ήταν μέρος μιας ευρείας μεταρρύθμισης του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης που στόχευε

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

στην αντιμετώπιση των υπερφορτωμένων δικαστηρίων και των καθυστερήσεων στην απονομή της δικαιοσύνης. Ωστόσο, ο Νόμος 4619/2019 υποβάθμισε επίσης το άρθρο 236(2) ΠΚ από κακούργημα σε πλημμέλημα, με αποτέλεσμα το αδίκημα της ενεργητικής δωροδοκίας να κατατάσσεται συνολικά ως πλημμέλημα. Το Νοέμβριο του 2019, μετά την Τεχνική Αποστολή της Ομάδας Εργασίας στην Ελλάδα, η Βουλή των Ελλήνων υιοθέτησε μια νέα σειρά τροπολογιών στον ΠΚ μέσω του Νόμου 4637/2019 που αντιστρέφει την υποβάθμιση και το άρθρο 236(2) ΠΚ έγινε εκ νέου κακούργημα.

74. Ωστόσο, οι συνέπειες αυτής της υποβάθμισης είχαν σημαντικό αντίκτυπο σε όλες σχεδόν τις εκκρεμείς υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στην Ελλάδα. Το άρθρο 2, παράγραφος 1 ΠΚ ορίζει ότι «αν από την τέλεση της πράξης ως την αμετάκλητη εκδίκασή της ίσχυσαν δύο ή περισσότερες διατάξεις νόμων, εφαρμόζονται οι ευμενέστερες διατάξεις για τον κατηγορούμενο». Αντίστοιχα, η υποβάθμιση του αδικήματος δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σύμφωνα με το άρθρο 236 παράγραφος 2 ΠΚ από κακούργημα σε πλημμέλημα σημαίνει ότι όλα τα αδικήματα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που διαπράχθηκαν μεταξύ του 2008 (όταν το αδίκημα έγινε για πρώτη φορά κακούργημα) και το Νοέμβριο του 2019 διέπονται από τις πιο ήπιες διατάξεις βάσει του Νόμου 4619/2019, δηλαδή χαμηλότερες κυρώσεις και συντομότεροι χρόνοι παραγραφής που ισχύουν για πλημμελήματα. Συνεπώς, η υποβάθμιση είχε σημαντικές συνέπειες στην εφαρμογή και επιβολή της Σύμβασης από την Ελλάδα, όπως θα συζητηθεί παρακάτω (βλ. Μέρη Β2 και Β4(γ)(iv)).

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές εκφράζουν τη λύπη τους για το γεγονός ότι η υποβάθμιση του αδικήματος της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών το 2019, ενώ ήταν προσωρινή, είχε και μπορεί να συνεχίσει να έχει σημαντικές συνέπειες στην εφαρμογή και επιβολή της Σύμβασης από την Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων των κυρώσεων και των χρόνων παραγραφής.

(β) Στοιχεία του αδικήματος

(i) *Αξία της δωροδοκίας, αντιλήψεις για τα τοπικά έθιμα και ανοχή των τοπικών αρχών*

75. Στη Φάση 3bis (παρ. 36), η Ομάδα Εργασίας ανησυχούσε ότι η Ελλάδα θα λάμβανε υπόψη παράγοντες όπως η αξία της δωροδοκίας και τα τοπικά έθιμα κατά την εφαρμογή του αδικήματος της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, το οποίο δεν συνάδει με τον Σχολιασμό 7 της Σύμβασης.⁵¹ Αυτό συνέβη επειδή η Αιτιολογική Έκθεση του τότε ΠΚ ανέφερε ότι ο όρος «αθέμιτο ωφέλημα» θα έπρεπε να ερμηνεύεται πως εξαιρεί ωφέλημα ή χειρονομίες ελάχιστης αξίας ή συμβολικής φύσης, τις οποίες ένα άτομο θα μπορούσε να προβεί στο πλαίσιο της κοινωνικής ευγένειας ή ευπρέπειας. Αν και μια Αιτιολογική Έκθεση δεν αποτελεί μέρος του νόμου, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ερμηνευτικό εργαλείο από τους δικαστές. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα «να διευκρινίσει ότι το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως η αξία του ωφελήματος, οι αντιλήψεις για τα τοπικά έθιμα και η ανοχή των τοπικών αρχών στη χώρα του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού». (σύσταση 2(β)). Κατά τη στιγμή της Γραπτής Παρακολούθησης, η Ομάδα Εργασίας θεώρησε ότι αυτή η σύσταση δεν εφαρμόστηκε.

76. Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη λάβει μέτρα για την εφαρμογή της σύστασης 2(β) της Φάσης 3bis. Δυστυχώς, η Αιτιολογική Έκθεση του ισχύοντος ΠΚ (Νόμος 4619/2019) επαναλαμβάνει την ίδια διατύπωση με πριν και η Ελλάδα έχασε την ευκαιρία να εφαρμόσει την σύσταση αυτή. Αν και ο Άρειος Πάγος εξέτασε την έννοια του

⁵¹ Ο σχολιασμός 7 της Σύμβασης αναφέρει ότι η συμπεριφορά που περιγράφεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 της Σύμβασης ισοδυναμεί με αδίκημα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών «ανεξάρτητα, μεταξύ άλλων, από την αξία του ωφελήματος, τα αποτελέσματά του, τις αντιλήψεις για τα τοπικά έθιμα, την ανοχή ανάλογων πληρωμών από τις τοπικές αρχές ή την υποτιθέμενη αναγκαιότητα της πληρωμής για την απόκτηση ή τη διατήρηση της επιχείρησης ή άλλου αθέμιτου ωφελήματος».

αθέμιτου ωφελήματος,⁵² οι δικαστές θα μπορούσαν ακόμη να ανατρέξουν στην Αιτιολογική Έκθεση και να αποφασίσουν εάν το αδίκημα είναι πλήρες ή όχι με βάση την αξία του πλεονεκτήματος, τις αντιλήψεις για τις τοπικές συνήθειες και την ανοχή των τοπικών αρχών στην χώρα του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού.

77. Οι συζητήσεις με τους συμμετέχοντες στην επιτόπια επίσκεψη δεν διευκρίνισαν το ζήτημα. Ενώ οι ελληνικές αρχές ανέφεραν ότι η Αιτιολογική Έκθεση δεν είναι δεσμευτική για δικαστές και εισαγγελείς, ορισμένοι άλλοι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν θα ισχύει για παροχές ή χειρονομίες ελάχιστης αξίας ή συμβολικού χαρακτήρα, όπως προβλέπεται στην Αιτιολογική Έκθεση. Πρόσθεσαν ότι οι Έλληνες εισαγγελείς θα πρέπει να αποδείξουν το αλλοδαπό δίκαιο προκειμένου να προσδιορίσουν εάν το ωφέλημα είναι αθέμιτο. Η Ελλάδα δηλώνει ότι έχει αντιμετωπίσει αυτό το ζήτημα προσθέτοντας την διατύπωση «ακόμη και αν δεν τιμωρείται σύμφωνα με τους νόμους της χώρας όπου διαπράχθηκε» στα άρθρα 236, 237 και 159Α ΠΚ. Ωστόσο, η ανησυχία εδώ έγκειται στην ερμηνευτική Αιτιολογική Έκθεση και όχι στον ίδιο τον νόμο.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές λυπούνται που η Ελλάδα δεν κατάφερε να διευκρινίσει ότι το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως η αξία του ωφελήματος, οι αντιλήψεις για τα τοπικά έθιμα και η ανοχή των τοπικών αρχών στη χώρα του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού. Ως εκ τούτου, επαναλαμβάνουν τη σύσταση 2(β) της Φάσης 3bis.

(ii) Ορισμός του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού

Αξιωματούχοι από δημόσιους διεθνείς οργανισμούς στους οποίους η Ελλάδα δεν είναι μέλος

78. Στη Φάση 3bis (παρ. 40), η Ομάδα Εργασίας ανησυχούσε ότι ο ορισμός του

⁵² Άρειος Πάγος, Αποφάσεις 470/2016, 1692/2019, 718/2020 και 917/2020.

αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού που ίσχυε εκείνη την εποχή δεν κάλυπτε αξιωματούχους διεθνών οργανισμών στους οποίους η Ελλάδα δεν είναι μέλος. Επομένως, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα «να τροποποιήσει τον ορισμό του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού για να διασφαλίσει ότι καλύπτει αξιωματούχους και στελέχη δημοσίων διεθνών οργανισμών στους οποίους η Ελλάδα δεν είναι μέλος» (σύσταση 2(γ)). Κατά τη στιγμή της γραπτής παρακολούθησης, η Ομάδα Εργασίας θεώρησε ότι αυτή η σύσταση δεν εφαρμόστηκε. Παρά τις πρόσφατες νομοθετικές αλλαγές και παρά τις πολλές εκκλήσεις της Ομάδας Εργασίας, η Ελλάδα δεν έχει επεκτείνει τον ορισμό του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού για να εφαρμόσει την σύσταση 2(γ) της Φάσης 3bis.

79. Στη Φάση 4, η Ελλάδα διατηρεί τη θέση της ότι είναι μέλος ενός εκτεταμένου αριθμού διεθνών οργανισμών και, κατά συνέπεια, η σύσταση δεν έχει πρακτικό αποτέλεσμα. Η Ελλάδα δηλώνει επίσης ότι κάθε πιθανό κενό μπορεί να καλυφθεί είτε με την εφαρμογή του άρθρου 236 παράγραφος 4 στοιχείο β' ΠΚ (δωροδοκία προσώπου που ασκεί δημόσιο λειτούργημα ή υπηρεσία για ξένη χώρα) είτε με το άρθρο 396 του ΠΚ (δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα). Ωστόσο, τα επιχειρήματα της Ελλάδας δεν είναι πειστικά. Πρώτον, η Ελλάδα είναι μέλος ενός εκτεταμένου αριθμού δημοσίων διεθνών οργανισμών, αλλά όχι όλων (δηλαδή τραπεζών περιφερειακής ανάπτυξης, όπως η Inter-American Development Bank (IADB)). Αντίστοιχα, εάν μια ελληνική εταιρεία δωροδόκησε έναν υπάλληλο της IADB για να κερδίσει μια σύμβαση χρηματοδοτούμενη από αυτήν, αυτό δεν θα εμπίπτει στο άρθρο 236 παράγραφος 1 ή 2 ΠΚ. Δεύτερον, το άρθρο 236 παράγραφος 4 στοιχείο β' ΠΚ εφαρμόζεται μόνο σε «άτομα που ασκούν δημόσιο λειτούργημα ή υπηρεσία για ξένη χώρα», επομένως, δεν θα περιλαμβάνεται πρόσωπο που ασκεί δημόσιο λειτούργημα ή υπηρεσία για δημόσιο διεθνή οργανισμό. Τέλος, το άρθρο 396 ΠΚ εφαρμόζεται μόνο «σε πρόσωπο που εργάζεται ή παρέχει υπηρεσίες με οποιαδήποτε ιδιότητα στον ιδιωτικό τομέα». Οι δημόσιοι διεθνείς οργανισμοί υπόκεινται εξ' ορισμού στο δημόσιο διεθνές δίκαιο. Δεν ανήκουν στον ιδιωτικό τομέα, επομένως είναι και εκτός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 396 ΠΚ. Επιπρόσθετα, ακόμη και αν ισχύει, το αδίκημα του άρθρου 396 ΠΚ είναι πλημμέλημα, σε αντίθεση με το άρθρο 236(2) ΠΚ που είναι κακούργημα.

80. Κατά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα προέβαλε δύο επιπλέον επιχειρήματα. Πρώτον, ότι το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών θα κάλυπτε υπαλλήλους που είναι αποσπασμένοι από μια χώρα σε έναν διεθνή οργανισμό. Ωστόσο, εάν ο υπάλληλος δεν είναι αποσπασμένος αλλά είναι μέλος του προσωπικού του οργανισμού, το αδίκημα δεν θα ισχύει. Δεύτερον, και πιο ανησυχητικό, οι ελληνικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι ο ΠΚ αποκλείει ξένους δημόσιους λειτουργούς από δημόσιους διεθνείς οργανισμούς στους οποίους η Ελλάδα δεν είναι μέλος για λόγους δημόσιας πολιτικής, δηλαδή η Ελλάδα επιφυλάσσεται του δικαιώματος να αναγνωρίζει ή όχι ορισμένους διεθνείς οργανισμούς και ως εκ τούτου να αποδώσει την ιδιότητα υπαλλήλου διεθνούς οργανισμού κατά την διακριτική της ευχέρεια. Ως εκ τούτου, οι ελληνικές αρχές κατέστησαν σαφές ότι δεν είναι πρόθυμες να εφαρμόσουν τη σύσταση 2(γ) της Φάσης 3bis.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές εκφράζουν τη λύπη τους για τη θέση της Ελλάδας να μην περιλαμβάνει λειτουργούς από όλους τους δημόσιους διεθνείς οργανισμούς στον ορισμό των αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών του ΠΚ, ανεξάρτητα από το αν η Ελλάδα είναι μέλος ή όχι. Ως εκ τούτου, οι επικεφαλής αξιολογητές επαναλαμβάνουν τη σύσταση 2(γ) της Φάσης 3bis και συνιστούν στην Ελλάδα να τροποποιήσει τον ορισμό του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού για να διασφαλίσει ότι καλύπτει τους υπαλλήλους όλων των δημόσιων διεθνών οργανισμών.

Ο ορισμός των κρατικών επιχειρήσεων βάσει του άρθρου 237B ΠΚ

81. Το σχόλιο 14 της Σύμβασης ορίζει ως κρατική επιχείρηση «κάθε επιχείρηση, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, στην οποία μια κυβέρνηση ή κυβερνήσεις μπορούν, άμεσα ή έμμεσα, να ασκήσουν κυρίαρχη επιρροή». ⁵³ Στην Φάση 3bis το

αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στην Ελλάδα παρείχε έναν ευρύ ορισμό των αλλοδαπών δημοσίων υπαλλήλων που περιλάμβανε αξιωματούχους από κρατικές επιχειρήσεις. Ωστόσο, αυτός ο ορισμός καταργήθηκε με τροποποιήσεις του ΠΚ τον Ιούνιο του 2019, οι οποίες εισήγαγαν έναν γενικό ορισμό του δημοσίου λειτουργού σύμφωνα με το άρθρο 13(α) ΠΚ.⁵⁴ Κατά την τεχνική αποστολή στην Ελλάδα, η Ομάδα Εργασίας έκρινε ότι αυτός ο γενικός ορισμός είναι πολύ περιοριστικός για να περιλάβει δημόσιους λειτουργούς από ξένες κρατικές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στο Σχόλιο 14. Για να αντιμετωπίσει αυτόν τον προβληματισμό, η Ελλάδα θέσπισε το Νοέμβριο του 2019 τον Νόμο 4637/2019, ο οποίος εισήγαγε το άρθρο 237B ΠΚ.⁵⁵ Η Ομάδα Εργασίας αποφάσισε να παρακολουθήσει στην Φάση 4 εάν το νέο άρθρο 237B ΠΚ πληροί τον ευρύ ορισμό στο Σχόλιο 14.

⁵³ Σχόλιο 14 της Σύμβασης: Μία «δημόσια επιχείρηση» είναι κάθε επιχείρηση, ανεξαρτήτως της νομικής της μορφής, στην οποία η κυβέρνηση ή οι κυβερνήσεις μπορούν να ασκούν άμεσα ή έμμεσα κυρίαρχη επιρροή. Αυτό κρίνεται ότι συμβαίνει μεταξύ άλλων όταν η κυβέρνηση ή οι κυβερνήσεις κατέχουν την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου μιας επιχείρησης, τον έλεγχο της πλειονότητας των ψήφων που ανήκουν στις μετοχές που εξέδωσε η επιχείρηση ή μπορούν να διορίσουν την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού ή διαχειριστικού συμβουλίου της επιχείρησης ή του εποπτικού συμβουλίου.

⁵⁴ Άρθρο 13(α) ΠΚ: Υπάλληλος είναι εκείνος στον οποίο νόμιμα έχει ανατεθεί, έστω και προσωρινά, η άσκηση υπηρεσίας δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.

⁵⁵ Άρθρο 237B ΠΚ: Για την εφαρμογή των άρθρων 235 και 236, υπάλληλοι θεωρούνται και όσοι υπηρετούν μόνιμα ή μη και με οποιαδήποτε ιδιότητα ή σχέση σε οργανισμούς ή επιχειρήσεις οποιασδήποτε νομικής μορφής που ανήκουν εξ' ολοκλήρου ή κατά την πλειοψηφία των μετοχών τους στο Κράτος, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή των οποίων τη διοίκηση διορίζει εξ' ολοκλήρου ή κατά πλειοψηφία το Κράτος ή οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ή τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

82. Η Ελλάδα επισημαίνει ότι το άρθρο 237B ΠΚ είναι συνεπές με το Σχόλιο 14. Επισημαίνει ακόμα ότι η Αιτιολογική Έκθεση του Νόμου 4637/2019 προβλέπει ρητά ότι αυτή η διάταξη «αποσκοπεί στην εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με τη Σύμβαση [Κατά της Δωροδοκίας] του ΟΟΣΑ». Η Ελλάδα σημειώνει επίσης ότι το άρθρο 396 ΠΚ (δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα) θα εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που ο δωροδοκημένος αλλοδαπός δεν θεωρείται δημόσιος λειτουργός σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, οι ελληνικές αρχές διευκρίνισαν ότι ο όρος «διοίκηση» στο άρθρο 237B ΠΚ αναφέρεται στο διοικητικό συμβούλιο και όχι στα ανώτερα στελέχη μιας κρατικής επιχείρησης, κάτι που φαίνεται να συνάδει με το Σχόλιο 14 της Σύμβασης.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές θεωρούν ότι το άρθρο 237B ΠΚ φαίνεται να είναι σύμφωνο με το Σχόλιο 14 της Σύμβασης. Ωστόσο, λόγω της έλλειψης εφαρμογής της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στην Ελλάδα, δεν είναι δυνατό να αξιολογηθεί πλήρως αυτό. Ως εκ τούτου, συνιστούν στην Ομάδα Εργασίας να παρακολουθήσει το θέμα αυτό.

Η απόδειξη της παράβασης των καθηκόντων του λειτουργού

83. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το κύριο αδίκημα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στην Ελλάδα κατηγοριοποιείται διαφορετικά ανάλογα με το αν ο αλλοδαπός δημόσιος λειτουργός παραβίασε τα καθήκοντά του ή όχι. Το Σχόλιο 3 της Σύμβασης αναφέρει ότι «ένας νόμος που ορίζει το αδίκημα ως προς τις πληρωμές για να προκαλέσει παραβίαση των καθηκόντων του λειτουργού θα μπορούσε να πληροί τα πρότυπα [της Σύμβασης]». Ωστόσο, προσθέτει ότι πρέπει «να γίνει κατανοητό ότι κάθε δημόσιος λειτουργός είχε καθήκον να ασκεί κρίση ή διακριτική ευχέρεια αμερόληπτα και αυτός είναι ένας «αυτόνομος» ορισμός που δεν απαιτεί απόδειξη του δικαίου της χώρας του συγκεκριμένου λειτουργού». Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, οι ελληνικές αρχές δήλωσαν ότι το σημείο αναφοράς για να εξακριβωθεί εάν ένας αλλοδαπός δημόσιος λειτουργός παραβίασε τα καθήκοντά του είναι το δίκαιο της χώρας του υπαλλήλου και οι Έλληνες εισαγγελείς, στην πράξη, πρέπει να αποδείξουν το αλλοδαπό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης για παράδειγμα της χρήσης αιτημάτων

Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με το Σχόλιο 3 της Σύμβασης.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν ότι η απαίτηση να αποδεικνύεται το αλλοδαπό δίκαιο προκειμένου να ικανοποιείται ένα βασικό στοιχείο του άρθρου 236 παράγραφος 2 ΠΚ μπορεί ενδεχομένως να παρεμποδίσει την επιβολή του νόμου για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στην Ελλάδα. Ως εκ τούτου, συστήνουν στην Ελλάδα να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει ότι η παράβαση καθήκοντος του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού πρέπει να ερμηνεύεται αυτόνομα χωρίς να απαιτείται προσφυγή σε ξένο δίκαιο σύμφωνα με το Σχόλιο 3 της Σύμβασης.

(γ) Λόγοι άρσης του αξιοποίνου από την ποινική δίωξη - έμπρακτη μετάνοια

84. Ιστορικά, στη Φάση 2, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να καταργήσει την έμπρακτη μετάνοια, η οποία έγινε στη Φάση 3. Ωστόσο, στη Φάση 3bis, εισήχθη εκ νέου η έμπρακτη μετάνοια. Κατά συνέπεια, στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να τροποποιήσει τη νομοθεσία της προκειμένου να εξαλείψει την έμπρακτη μετάνοια για το αδίκημα της ενεργητικής δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών (σύσταση 2(δ)). Κατά τη στιγμή της γραπτής παρακολούθησης, αυτή η σύσταση θεωρήθηκε ότι δεν εφαρμόστηκε.

85. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, κατά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα ενημέρωσε την ομάδα αξιολόγησης για ένα σχέδιο νόμου, το οποίο θα τροποποιούσε τον ΠΚ και θα καταργούσε την έμπρακτη μετάνοια για ενεργητική δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Η τροποποίηση τέθηκε σε ισχύ τον Νοέμβριο του 2021 και ο λόγος άρσης του αξιοποίνου καταργήθηκε.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές σημειώνουν ότι η Ελλάδα έχει πλέον καταργήσει την έμπρακτη μετάνοια ως λόγο άρσης του αξιοποίνου για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, την οποία είχε επαναφέρει στη Φάση 3bis. Ως εκ τούτου, θεωρούν ότι η σύσταση 2(δ) της Φάσης 3bis εφαρμόζεται σήμερα πλήρως.

2. Κυρώσεις εις βάρος φυσικών προσώπων

86. Το επίπεδο των κυρώσεων σε βάρος φυσικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών στην Ελλάδα αποτελεί μακροχρόνια ανησυχία της Ομάδας Εργασίας. Παρά τις ουσιαστικές αλλαγές στο καθεστώς κυρώσεων της Ελλάδας, οι ανησυχίες παραμένουν. Ο παρακάτω πίνακας παρέχει μια επισκόπηση των κυρώσεων για τα σχετικά αδικήματα δωροδοκίας στη Φάση 3bis και τη Φάση 4:

Αδίκημα	Κυρώσεις στην Φάση 3bis	Κυρώσεις στην Φάση 4
Άρθρο 159Α ΠΚ ⁵⁶ (Κακούργημα)	Κάθειρξη έως 10 έτη και χρηματική ποινή ύψους 15,000 έως 150,000 Ευρώ.	Κάθειρξη από 5 έως 10 έτη και χρηματική ποινή έως 100,000 Ευρώ ⁵⁷
Άρθρο 236(1) ΠΚ (Πλημμέλημα)	Φυλάκιση από 1 έως 5 έτη και χρηματική ποινή 5,000 έως 15,000 Ευρώ.	Φυλάκιση από 10 ημέρες έως 5 έτη ⁵⁸ . Δεν υπάρχουν χρηματικές ποινές.
Άρθρο 236(2) ΠΚ (Κακούργημα)	Κάθειρξη έως 10 έτη και χρηματική ποινή 15,000 έως 150,000 Ευρώ.	Κάθειρξη από 5 έως 8 έτη και χρηματική ποινή έως 36,000 Ευρώ.
Άρθρο 237 ΠΚ ⁵⁹ (Κακούργημα)	Κάθειρξη έως 10 έτη και χρηματική ποινή από 15,000 έως 150,000 Ευρώ.	Κάθειρξη από 5 έως 10 έτη και χρηματική ποινή έως 100,000 Ευρώ.

⁵⁶ Το άρθρο αυτό καλύπτει την δωροδοκία πολιτικών αξιωματούχων.

⁵⁷ Άρθρο 52 ΠΚ για τον ελάχιστο χρόνο

⁵⁸ Άρθρο 53 ΠΚ για τον ελάχιστο χρόνο

⁵⁹ Το άρθρο αυτό καλύπτει την δωροδοκία δικαστών και διαιτητών.

⁶⁰ Άρθρο 52 ΠΚ για τον ελάχιστο χρόνο

(α) Ανεπαρκές επίπεδο χρηματικών ποινών

87. Στη Φάση 3bis, η δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε βαθμό πλημμελήματος (άρθρο 236 παράγραφος 1 ΠΚ) τιμωρούνταν με φυλάκιση και χρηματική ποινή έως 15.000 ευρώ. Η δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε βαθμό κακουργήματος (άρθρο 236 παράγραφος 1 ΠΚ) τιμωρούνταν με κάθειρξη και χρηματική ποινή έως 150,000 ευρώ. Το ίδιο ισχύει και για δωροδοκία αλλοδαπών βάσει των άρθρων 159Α και 237 ΠΚ. Η Ομάδα Εργασίας ανησυχούσε ότι οι μέγιστες διαθέσιμες χρηματικές ποινές ήταν ανεπαρκείς σε σύγκριση με τις δωροδοκίες και τις συμβάσεις πολλών εκατομμυρίων ευρώ που παρατηρούνται συχνά σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ως εκ τούτου, συνέστησε στην Ελλάδα να αυξήσει τις μέγιστες διαθέσιμες χρηματικές ποινές κατά φυσικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών (σύσταση 5(α)). Κατά τη στιγμή της γραπτής παρακολούθησης, αυτή η σύσταση θεωρήθηκε ότι δεν εφαρμόστηκε.

88. Μεταξύ της Φάσης 3bis και της Φάσης 4, οι χρηματικές ποινές υπόκεινται σε αλλαγές, με την πιο πρόσφατη αλλαγή να λαμβάνει χώρα μετά την επιτόπια επίσκεψη της Φάσης 4.⁶¹ Με τις τροποποιήσεις του Νοεμβρίου 2021, ο ΠΚ εξαιρεί τις χρηματικές ποινές ως διαθέσιμη κύρωση για την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε βαθμό πλημμελήματος (άρθρο 236 παράγραφος 1 ΠΚ). Ως εκ τούτου, και όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, η Ελλάδα όχι μόνο μείωσε τις μέγιστες διαθέσιμες χρηματικές ποινές για όλες τις δωροδοκίες αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, αλλά έχει επίσης εξαιρέσει τις χρηματικές ποινές ως διαθέσιμη κύρωση για το πλημμέλημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

⁶¹ Πριν τις τροποποιήσεις Νοεμβρίου του 2021, οι μέγιστες διαθέσιμες χρηματικές ποινές για το πλημμέλημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών (άρθρο 236 παρ.1 ΠΚ) είχε ελαφρώς αυξηθεί έως τις 18,000 Ευρώ. Η χρηματική ποινή ήταν μία εναλλακτική κύρωση για τη φυλάκιση σύμφωνα με την ίδια διάταξη.

89. Οι χρηματικές κυρώσεις για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στην Ελλάδα δεν είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Σε περίπτωση που το πρόσωπο που δωροδοκεί εμπίπτει στο άρθρο 236 παράγραφος 1 ΠΚ (πλημμέλημα), η χρηματική ποινή δεν αποτελεί διαθέσιμη κύρωση και σύμφωνα με το άρθρο 236 παράγραφος 2 ΠΚ (κακούργημα), η μέγιστη χρηματική ποινή σήμερα είναι μόνο 36,000 ευρώ έναντι 150,000 ευρώ πρωύτερα, το οποίο ήδη θεωρούνταν ανεπαρκές στη Φάση 3bis. Οι υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών συχνά εμφανίζουν την πληρωμή σημαντικών δωροδοκιών ως αντάλλαγμα για εξαιρετικά επικερδή επιχειρηματικά πλεονεκτήματα. Η αξία των χρηματικών προστίμων, σωρευμένη με το χρόνο φυλάκισης, θα πρέπει να είναι αρκετά σημαντική ώστε να αποτρέπει μια τέτοια πρακτική. Κατά καιρούς, η Ομάδα Εργασίας έχει τονίσει ότι οι χρηματικές κυρώσεις αποτελούν θεμελιώδη αποτρεπτικό παράγοντα για οικονομικά αδικήματα όπως η δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Αυτό προφανώς δεν ισχύει για την Ελλάδα.

(β) Μείωση ποινών φυλάκισης, αναστολή ποινών και μετατροπή σε ποινές μη-στερητικές της ελευθερίας

90. Όπως καταδεικνύεται στον παραπάνω πίνακα, οι συνολικές ποινές φυλάκισης για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σύμφωνα με τα άρθρα 236 του ΠΚ είναι χαμηλότερες τώρα στη Φάση 4 από τη Φάση 3bis.⁶² Οι ποινές κάθειρξης σύμφωνα με τα άρθρα 159Α και 237 ΠΚ παρέμειναν αμετάβλητες από την Φάση 3bis.

⁶² Μετά τις τροποποιήσεις που εισήγαγε ο Νόμος 4619/2019 τον Ιούνιο του 2019, οι οποίες υποβάθμισαν ολόκληρο το άρθρο 236 ΠΚ σε πλημμέλημα, οι ποινές φυλάκισης μειώθηκαν. Σύμφωνα με το άρθρο 236 παρ.1 ΠΚ, η φυλάκιση κυμαινόταν από 10 ημέρες έως 3 έτη και σύμφωνα με το άρθρο 236 παρ.2 ΠΚ, φυλάκιση μεταξύ τριών και πέντε ετών. Το Νοέμβριο του 2019, ο Νόμος 4637/2019 τροποποίησε το άρθρο 236 παρ.2 ΠΚ για να αυξήσει την ποινή κάθειρξης σε πέντε έως οκτώ έτη (επανήλθε σε κακούργημα).

91. Επιπλέον, στη Φάση 3bis (παρ. 67), η Ομάδα Εργασίας ασχολήθηκε με την αναστολή των ποινών και τη μετατροπή των ποινών φυλάκισης σε χρηματικές ποινές. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας αποφάσισε να παρακολουθήσει «κατά πόσον οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε βάρος φυσικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές, υπό το πρίσμα του συστήματος μετατροπής και αναστολής των ποινών φυλάκισης» (ζήτημα παρακολούθησης 15(δ)).

92. Από τη Φάση 3bis, το σύστημα μετατροπής και αναστολής των ποινών φυλάκισης άλλαξε. Η Ελλάδα αναφέρει ότι μια πραγματική ποινή φυλάκισης που επιβλήθηκε κάτω των τριών ετών θα ανασταλεί για περίοδο από ένα έως τρία έτη. Εάν το δικαστήριο κρίνει ότι η αναστολή της ποινής της φυλάκισης δεν θα ήταν αποτελεσματική για την πρόληψη της υποτροπής, πρέπει να επιβάλει κοινωφελή εργασία (άρθρο 99 ΠΚ), εκτός εάν το δικαστήριο κρίνει ότι αυτό δεν αρκεί για να αποτρέψει τον κατηγορούμενο από τη διάπραξη άλλων εγκλημάτων. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο θα επιβάλει την ποινή φυλάκισης. Η Ελλάδα προσθέτει ότι η αναστολή της ποινής φυλάκισης μπορεί να υπόκειται σε προϋποθέσεις όπως η αποκατάσταση ζημιών και η καταβολή χρημάτων για δημόσιους σκοπούς (άρθρο 99 παράγραφος 2 ΠΚ). Η Ελλάδα επισημαίνει ακόμα ότι οι ποινές φυλάκισης δεν μπορούν πλέον να μετατραπούν σε χρηματική ποινή. Πρόσωπο που έχει καταδικαστεί σε φυλάκιση έως πέντε έτη που έχει εκτίσει το ένα δέκατο αυτής έχει δικαίωμα να μετατραπεί το υπόλοιπο αυτού του χρόνου σε κοινωφελή εργασία.⁶³

93. Οι ποινές φυλάκισης μπορούν να μειωθούν κάτω από το κατώτατο όριο του νόμου λαμβάνοντας υπόψη τις ελαφρυντικές περιστάσεις που συνήθως παρατηρούνται σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών (δηλαδή πρότερος σύννομος βίος και καλή συμπεριφορά μετά την πράξη).⁶⁴ Μπορούν επίσης να

⁶³ Άρθρο 105Α ΠΚ.

⁶⁴ Άρθρο 84 παρ.2 ΠΚ

ισχύσουν άλλοι κανόνες που προβλέπουν περαιτέρω μείωση.⁶⁵ Με άλλα λόγια, ακόμη και αν κάποιος καταδικαστεί για κακούργημα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, όπου ο νόμιμος χρόνος κάθειρξης κυμαίνεται από πέντε έως οκτώ χρόνια, η ποινή μπορεί να μειωθεί κάτω από το ελάχιστο. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, οι συμμετέχοντες επιβεβαίωσαν ότι τα άτομα που καταδικάστηκαν για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών ενδέχεται να έχουν τον ελάχιστο χρόνο ή λιγότερο.

94. Όπως προαναφέρθηκε, η φυλάκιση είναι η μόνη επιλογή για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε βαθμό πλημμελήματος (άρθρο 236 παράγραφος 1 ΠΚ) μετά τις τροποποιήσεις του ΠΚ τον Νοέμβριο του 2021. Ωστόσο, ο νόμος αύξησε τη μέγιστη ποινή φυλάκισης σύμφωνα με το άρθρο 236 παράγραφος 1 ΠΚ από τρία σε πέντε έτη. Ο ελάχιστος χρόνος φυλάκισης, ωστόσο, παραμένει αμετάβλητος στις 10 ημέρες.

(γ) Κυρώσεις που επιβάλλονται στην πράξη και στατιστικά στοιχεία

95. Στη Φάση 3bis (παρ. 68), η Ομάδα Εργασίας σημείωσε ότι η Ελλάδα δεν ήταν σε θέση να παράσχει λεπτομερή στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν στην πράξη σε υποθέσεις διαφθοράς. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα «να τηρεί λεπτομερή στατιστικά στοιχεία για τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών»

⁶⁵ Το Άρθρο 83 παρ. γ ορίζει πως όπου ο νόμος προβλέπει μειωμένη ποινή χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση, μία ποινή στερητική της ελευθερίας έως 10 χρόνια θα μειωθεί από 1 έως 6 έτη. Επιπρόσθετα, το άρθρο 85 παρ.1 ορίζει πως όταν συντρέχουν δύο ή περισσότερες ελαφρυντικές περιστάσεις, το δικαστήριο ελαττώνει ποινή φυλάκισης 5 ετών σε τρία έτη.

(σύσταση 8(ii)). Η Ελλάδα έχει ολοκληρώσει μόνο μία υπόθεση δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από τη Φάση 3bis⁶⁶, η οποία οδήγησε στην αθώωση πέντε ατόμων και οι κατηγορίες σε βάρος ενός έκτου που πέθανε αποσύρθηκαν. Ως εκ τούτου, δεν έχουν επιβληθεί κυρώσεις σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από τη Φάση 3bis και η ομάδα αξιολόγησης δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει εάν η σύσταση έχει εφαρμοστεί.

96. Σε υποθέσεις εγχώριας δωροδοκίας, η Ελλάδα αναφέρει ότι από το 2015 έως τον Οκτώβριο του 2021, υπήρξαν 125 καταδικαστικές αποφάσεις βάσει των άρθρων 159Α, 236 και 237 που κατέληξαν σε ποινές κάθειρξης. Σε 71 περιπτώσεις επιβλήθηκε φυλάκιση 0-5 έτη και σε 6 περιπτώσεις κάθειρξη 5-15 έτη με 48 ποινές με αναστολή. Επιπλέον, την ίδια περίοδο, η συνολική αξία των χρηματικών ποινών που αντιστοιχούν σε 122 καταδικαστικές αποφάσεις, ήταν 63.501 ευρώ.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν σοβαρά ότι οι χρηματικές ποινές που προβλέπονται σε βάρος φυσικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σύμφωνα με τα άρθρα 236 παρ. 2, 159Α και 237 ΠΚ εξακολουθούν να μην είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές και στην πραγματικότητα έχουν μειωθεί σε ορισμένες πτυχές. Το γεγονός ότι η Ελλάδα απέτυχε να αντιμετωπίσει αυτή τη μακροχρόνια ανησυχία της Ομάδας Εργασίας παρά τις πολλαπλές μεταρρυθμίσεις του ΠΚ προκαλεί σοβαρή ανησυχία.

Οι επικεφαλής αξιολογητές εκφράζουν περαιτέρω τη λύπη τους για το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει καταργήσει τη χρηματική κύρωση για το πλημμέλημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σύμφωνα με το άρθρο 236 παρ.1 ΠΚ. Δεδομένου ότι οι χρηματικές κυρώσεις αποτελούν θεμελιώδη αποτρεπτικό παράγοντα για οικονομικά αδικήματα όπως η δωροδοκία αλλοδαπών, συστήνουν στις ελληνικές αρχές να επιβάλουν εκ νέου χρηματικές ποινές επιπρόσθετα της φυλάκισης για το πλημμέλημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών (άρθρο 236 παρ. 1 ΠΚ).

⁶⁶ Υπόθεση κρατικής εταιρείας καπνού.

Επιπλέον, επαναλαμβάνουν τη σύσταση 5(α) της Φάσης 3bis και, επειγόντως, συστήνουν στην Ελλάδα να αυξήσει τις μέγιστες διαθέσιμες χρηματικές ποινές κατά φυσικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε όλα τα σχετικά αδικήματα. Επαναλαμβάνουν επίσης τη σύσταση 8(ii) της Φάσης 3bis και συνιστούν στην Ελλάδα να διατηρεί λεπτομερή στατιστικά στοιχεία για τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

Οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν περαιτέρω η Ομάδα Εργασίας να συνεχίσει να παρακολουθεί εάν οι κυρώσεις που επιβάλλονται εις βάρος φυσικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές, υπό το πρίσμα του συστήματος μετατροπής και αναστολής των ποινών φυλάκισης.

(δ) Δήμευση

97. Το άρθρο 68 ΠΚ και το άρθρο 40 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος ρυθμίζουν τη δήμευση εις βάρος φυσικών προσώπων. Η περιουσία που υπόκειται σε δήμευση περιλαμβάνει τα προϊόντα και τα μέσα του εγκλήματος και εάν δεν υπάρχουν πλέον ή δεν έχουν βρεθεί το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει δήμευση περιουσίας ίσης αξίας. Όταν δεν βρεθεί περιουσία το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει χρηματική ποινή μέχρι την αξία των περιουσιακών στοιχείων που θα είχαν κατασχεθεί. Μπορεί να επιβληθεί δήμευση σε βάρος τρίτου εάν το ακίνητο μεταβιβάστηκε άμεσα ή έμμεσα σε αυτόν. Στις απαντήσεις της στο ερωτηματολόγιο της Φάσης 4, η Ελλάδα δήλωσε ότι η δήμευση επιβάλλεται ακόμη και αν ο κατηγορούμενος πεθάνει ή στην περίπτωση που το αδίκημα έχει παραγραφεί.

98. Η Ελλάδα αναφέρει επίσης ότι το Ελληνικό Γραφείο Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων συνεργάζεται με τα αντίστοιχα ιδρύματα από χώρες της ΕΕ για την ανάχνευση και τον εντοπισμό εσόδων και άλλων περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από διασυνοριακή εγκληματική δραστηριότητα για δέσμευση, κατάσχεση ή δήμευση σε ποινικές υποθέσεις. Ωστόσο, από το 2017-2020 δεν υπήρξαν αιτήματα σχετικά με δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Η Ελλάδα δηλώνει επίσης ότι

είναι μέλος του Δικτύου Διασύνδεσης Υπηρεσιών Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων του Camden (CARIN), ενός άτυπου δικτύου επαφών και μιας συνεργατικής ομάδας αφιερωμένης σε όλες τις πτυχές της κατάσχεσης προϊόντων εγκλήματος.

99. Η Ελλάδα δεν μπόρεσε να παράσχει στατιστικά στοιχεία για τη δήμευση σε υποθέσεις δωροδοκίας στο εξωτερικό ή στο εξωτερικό και, ως εκ τούτου, η ομάδα αξιολόγησης δεν μπορεί να εκτιμήσει εάν οι εισαγγελείς επιδιώκουν συστηματικά τη δήμευση κατά φυσικών προσώπων σε αυτές τις υποθέσεις.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν στην Ελλάδα να διατηρεί λεπτομερή στατιστικά στοιχεία για τη δήμευση σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και να εφιστά την προσοχή των εισαγγελέων, μεταξύ άλλων μέσω επιμόρφωσης ή καθοδήγησης, στη σημασία της τακτικής επιδίωξης κατάσχεσης κατά φυσικών προσώπων σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

3. Λογιστικά αδικήματα και ξέπλυμα χρήματος ως συναφή αδικήματα

(α) Λογιστικά αδικήματα

100. Τα λογιστικά αδικήματα στην Ελλάδα για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, που δεν έχουν αλλάξει από τη Φάση 3bis ορίζονται στον Νόμο 4254/2014, παράγραφος ΙΕ(19). Στη φάση 3 και 3bis η Ομάδα Εργασίας διαπίστωσε ότι το αδίκημα πληρούσε τις απαιτήσεις του άρθρου 8 παρ. 1 της σύμβασης. Ωστόσο, η Ομάδα Εργασίας εξέφρασε επίσης ανησυχίες σχετικά με την επίγνωση, ευαισθητοποίηση και την επιβολή λογιστικού αδικήματος.

101. Πρώτον, η Ομάδα Εργασίας προβληματίστηκε για την έλλειψη επίγνωσης και ευαισθητοποίησης ως προς το αδίκημα, το οποίο περιέχεται σε ένα πολυνομοσχέδιο 107 σελίδων, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου δεν σχετίζεται με το ποινικό δίκαιο ή τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Οι εισαγγελείς και οι ανακριτές που συμμετείχαν στην επιτόπια επίσκεψη της Φάσης 3bis είχαν ελάχιστη γνώση του αδικήματος και δεν είχαν καταβληθεί προσπάθειες, εκείνη τη στιγμή, από την Ελλάδα

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnXzQ_aOq4CFeCA

για να επιστήσουν την προσοχή τους στη διάταξη. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να ευαισθητοποιήσει για τα λογιστικά αδικήματα τις αρχές επιβολής του νόμου που ενδέχεται να διερευνήσουν και να διώξουν αυτά τα αδικήματα (σύσταση 10(β)). Η Γραπτή Παρακολούθηση της Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η Ελλάδα είχε εφαρμόσει πλήρως τη σύσταση. Έκτοτε, η Ελλάδα δεν αναφέρει νέες προσπάθειες ευαισθητοποίησης και δεν παρέχει στατιστικά στοιχεία σχετικά με το εάν η εφαρμογή γύρω από τα λογιστικά αδικήματα έχει αυξηθεί ως αποτέλεσμα αυτών των προσπαθειών ευαισθητοποίησης.

102. Δεύτερον, η Ομάδα Εργασίας προβληματιζόταν πως η αρχή που ήταν αρμόδια για τη δίωξη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών (την εποχή της Φάσης 3bis, ο Εισαγγελέας Καταπολέμησης Εγκλημάτων Διαφθοράς) ενδέχεται να μην ήταν αρμόδια για τη δίωξη λογιστικών αδικημάτων συναφών με δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ως εκ τούτου, συνέστησε στην Ελλάδα να διασφαλίσει ότι η ίδια αρχή θα μπορούσε να ασκήσει δίωξη τόσο για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών όσο και για λογιστικά αδικήματα (σύσταση 10(α)). Η Γραπτή Παρακολούθηση της Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η Ελλάδα δεν είχε εφαρμόσει τη σύσταση. Όπως συζητήθηκε σε άλλες ενότητες, η Εισαγγελία Καταπολέμησης Εγκλημάτων Διαφθοράς συγχωνεύτηκε έκτοτε στη νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος. Η νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος έχει ευρύτερη δικαιοδοσία που καλύπτει φορολογικά, οικονομικά εγκλήματα και οποιαδήποτε άλλα συναφή εγκλήματα, και μπορεί να διώξει ποινικά τόσο τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών όσο και λογιστικά αδικήματα που σχετίζονται με δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών αν και δεν υπάρχει ακόμη καμία πρακτική. Πράγματι, όπως εξήγησε η Ελλάδα στο ερωτηματολόγιο της Φάσης 4, παρόλο που η κύρια αρμοδιότητα δίωξης των λογιστικών αδικημάτων ανήκει στην Εισαγγελία, σε περιπτώσεις όπου υπάρχει και δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, η νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος μπορεί να κατευθύνει τον αρμόδιο Εισαγγελέα να ασκήσει δίωξη και για τα δύο εγκλήματα.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές σημειώνουν ότι η νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος έχει ευρεία δικαιοδοσία που καλύπτει φορολογικά, οικονομικά εγκλήματα και κάθε άλλο συναφές έγκλημα και μπορεί να κατευθύνει τον αρμόδιο Εισαγγελέα να ασκήσει δίωξη τόσο για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών όσο και για τα λογιστικά αδικήματα που σχετίζονται με δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Επομένως, θεωρούν ότι η σύσταση 10(α) της Φάσης 3bis έχει εφαρμοστεί πλήρως, αλλά συνιστούν στην Ομάδα Εργασίας να παρακολουθήσει την εφαρμογή για τα λογιστικά αδικήματα στην πράξη.

(β) Αδίκημα ξεπλύματος χρήματος και μέτρα πρόληψης

103. Αυτά τα θέματα συζητούνται στο Μέρος Α.1 παραπάνω.

4. Διερεύνηση και δίωξη του αδικήματος δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών**(α) Έρευνες και διώξεις**

104. Στην Φάση 3bis (παρ. 78), η Ομάδα Εργασίας αναγνώρισε ότι η επίδοση της Ελλάδας στην επιβολή του νόμου για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών είχε εμφανώς βελτιωθεί από τη Φάση 3 αν και εξακολουθούσαν να υπάρχουν ορισμένοι προβληματισμοί. Δυστυχώς, υπήρξε μικρή βελτίωση από τη Φάση 3bis και υπάρχει προβληματισμός καθώς η επιβολή φαίνεται να έχει υποχωρήσει υπό το φως πολλών ζητημάτων που περιγράφονται παρακάτω. Αυτό περιλαμβάνει τις συνέπειες της συγχώνευσης της Εισαγγελίας Καταπολέμησης Εγκλημάτων Διαφθοράς και της Οικονομικής Εισαγγελίας (η παλιά Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος), την υποβάθμιση το 2019 μέρους του αδικήματος δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από κακούργημα σε πλημμέλημα (άρθρο 236 παρ. 2 ΠΚ) και τους προβληματισμούς για το άρθρο 5 της Σύμβασης.

(β) Επισκόπηση των αρχών που είναι υπεύθυνες για την έρευνα και δίωξη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών

105. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας χαιρέτισε την ίδρυση της Εισαγγελίας Καταπολέμησης Εγκλημάτων Διαφθοράς, η οποία είχε συσταθεί λίγα χρόνια νωρίτερα το 2011. Η Εισαγγελία Καταπολέμησης Εγκλημάτων Διαφθοράς επικεντρώθηκε στην έρευνα και τη δίωξη κακουργημάτων που διαπράχθηκαν από δημόσιους λειτουργούς ή κυβερνητικούς αξιωματούχους με στόχο την απόκτηση οικονομικού κέρδους ή πρόκληση ζημιών στο Δημόσιο, στις περιφερειακές και τοπικές αρχές και στα δημόσια νομικά πρόσωπα καθώς και στη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Υπήρχε επίσης η παλιά Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος που ειδικευόταν στη διερεύνηση και δίωξη φορολογικών και οικονομικών εγκλημάτων που διαπράχθηκαν κατά του Ελληνικού Δημοσίου, των ελληνικών περιφερειακών και τοπικών αρχών, των ελληνικών δημοσίων νομικών προσώπων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και για εγκλήματα κατά της κρατικής οικονομίας.

106. Ωστόσο, από τη Φάση 3bis και λόγω αλλαγών στη νομοθεσία το 2019, υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών μεταφέρθηκαν από την Εισαγγελία Καταπολέμησης Εγκλημάτων Διαφθοράς (ΕΚΕΔ) στην Εισαγγελία Πρωτοδικών. Πραγματοποιήθηκαν περαιτέρω αλλαγές και οι υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στάλθηκαν στη συνέχεια πίσω στην Εισαγγελία Καταπολέμησης Εγκλημάτων Διαφθοράς. Στη συνέχεια, στα τέλη του 2020, η Εισαγγελία Καταπολέμησης Εγκλημάτων Διαφθοράς συγχωνεύτηκε με την παλιά Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος και οι αρμοδιότητές τους μεταβιβάστηκαν για να σχηματίσουν τη νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι υποθέσεις να μεταφερθούν για άλλη μια φορά, από την ΕΚΕΔ στη νέα ΕΟΕ, σημειώνοντας ότι κανένας από τους εισαγγελείς της ΕΚΕΔ δεν μεταφέρθηκε στη νέα ΕΟΕ.

107. Η συγχώνευση της ΕΚΕΔ θα μπορούσε να φαίνεται πολύ ανησυχητική εξέλιξη. Ωστόσο, κατά την επιτόπια επίσκεψη, οι ελληνικές αρχές και εκπρόσωποι του νομικού επαγγέλματος, της ακαδημαϊκής κοινότητας και της κοινωνίας των πολιτών

δικαιολόγησαν τη συγχώνευση από πλευράς ελαχιστοποίησης της αλληλεπικάλυψης των πόρων. Αυτά τα θέματα συζητούνται περαιτέρω παρακάτω.

108. Παρά τη συγχώνευση αυτή, υπάρχουν ακόμη αρκετές αρχές που θα μπορούσαν να διερευνήσουν καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και η ομάδα αξιολόγησης, ακόμη και μετά την επιτόπια επίσκεψη, δεν είχε σαφή εικόνα ως προς τις συνθήκες υπό τις οποίες μια αρχή θα είχε την κύρια ευθύνη σχετικά με την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και πώς αυτή συντονίζεται. Γενικά, οι έρευνες για καταγγελίες δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών θα διεξάγονται από τη νέα ΕΟΕ, ωστόσο, όπως αναγνωρίζει η Ελλάδα, η Εισαγγελία θα μπορούσε επίσης να ξεκινήσει έρευνα για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Οι εισαγγελείς στη νέα ΕΟΕ μπορούν να δώσουν οδηγίες σε άλλες υπηρεσίες να βοηθήσουν στην έρευνα, με την επιφύλαξη της εξειδίκευσης και των εξουσιών τους. Ωστόσο, μετά την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής εξέτασης, η νέα ΕΟΕ αποφασίζει για τις κατηγορίες (ή το κλείσιμο της υπόθεσης), αλλά δεν ασκεί δίωξη στην υπόθεση, αλλά αντ' αυτού καθοδηγεί την Εισαγγελία να το πράξει. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, σύμφωνα με την Ελλάδα βάσει του ΚΠΔ ποινικές διώξεις μπορούν να ασκηθούν μόνο από εισαγγελείς Πρωτοδικών της Εισαγγελίας στην περιοχή όπου τελέστηκε η πράξη ή όπου διαμένει ο κατηγορούμενος, ενώ η νέα ΕΟΕ έχει εθνική δικαιοδοσία.

Σχολιασμός

Καθώς δεν υπήρξαν επιτυχείς διώξεις για υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από τη Φάση 3bis, οι επικεφαλής αξιολογητές δεν είναι σε θέση να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις της συγχώνευσης της ΕΚΕΔ και την αποτελεσματικότητα της νέας ΕΟΕ. Ως εκ τούτου, οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν στην Ελλάδα να παρακολουθεί στενά τα αποτελέσματα της συγχώνευσης και να διασφαλίσει ότι δεν εμποδίζει την αποτελεσματική διερεύνηση δωροδοκιών αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Υπό το πρίσμα της δημιουργίας της νέας ΕΟΕ στα τέλη του 2020, οι επικεφαλής αξιολογητές δεν είναι επίσης σε θέση να αξιολογήσουν εάν η νέα ΕΟΕ λαμβάνει προληπτικά μέτρα σε σχέση με τις έρευνες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ως εκ τούτου, επαναλαμβάνουν τη σύσταση 4(δ) και συνιστούν στη νέα ΕΟΕ να χρησιμοποιήσει προληπτικά μέτρα σε σχέση με τις έρευνες δωροδοκιών αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(i) Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος

109. Με το άρθρο 53 του Νόμου 4745/2020 τροποποιήθηκαν τα άρθρα 33-36 του ΚΠΔ και δημιουργήθηκε Τμήμα Οικονομικού Εγκλήματος στην Εισαγγελία Εφετών Αθηνών. Το άρθρο 100 του Νόμου 4745/2020 μεταβίβασε τη δικαιοδοσία για όλες τις εκκρεμείς υποθέσεις της παλιάς ΕΟΕ και της ΕΚΕΔ στη νέα ΕΟΕ. Επιπλέον, το άρθρο προβλέπει ότι όλη η νομοθεσία που ίσχυε για την παλιά ΕΟΕ και την ΕΚΕΔ εφαρμόζεται πλέον στη νέα ΕΟΕ.

110. Οι αρμοδιότητες της νέας ΕΟΕ προβλέπονται στο άρθρο 35 παρ. 1 ΚΠΔ ⁶⁷ που καθορίζει εάν έχει διαπραχθεί ένα μείζον ποινικό αδίκημα. Τα κύρια ποινικά αδικήματα που αναφέρονται περιλαμβάνουν φορολογικά, οικονομικά και άλλα συναφή εγκλήματα, όταν τέτοια εγκλήματα διαπράττονται κατά του Ελληνικού Δημοσίου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των τοπικών αρχών και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή βλάπτουν σοβαρά την εθνική οικονομία.

111. Παρόλο που τα αδικήματα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν αναφέρονται συγκεκριμένα στις αρμοδιότητες της νέας ΕΟΕ και τα αδικήματα ενεργητικής δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από Έλληνες πολίτες ή εταιρείες δεν διαπράττονται κατά του Ελληνικού Κράτους, κατά την επιτόπια επίσκεψη οι ελληνικές αρχές δήλωσαν πως είχε καθοριστεί επαρκώς ότι οποιοδήποτε κακούργημα θα θεωρούνταν έγκλημα που διαπράχθηκε κατά του Ελληνικού Δημοσίου και κατά συνέπεια θα περιλαμβανόταν και η δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα διευκρίνισε ότι, ενώ η δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν αναφέρεται συγκεκριμένα στις αρμοδιότητες της νέας ΕΟΕ, μια «τυπική» έρευνα εγχώριας δωροδοκίας ή δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών περιλαμβάνει επίσης ξέπλυμα χρήματος και φοροδιαφυγή και η

⁶⁷ Το νέο άρθρο 35 εισήχθη με το Νόμο 4745/2020 και αντικατέστησε το παλιό άρθρο 35 στον ΚΠΔ.

νέα ΕΟΕ θα έχει δικαιοδοσία. Η Ελλάδα δηλώνει ότι οι εξουσίες της νέας ΕΟΕ ισχύουν και για αδικήματα που διαπράττονται από Έλληνες πολίτες οπουδήποτε εντός της Ελληνικής επικράτειας καθώς και για αδικήματα που διαπράττονται στο εξωτερικό.

112. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, η νέα ΕΟΕ δήλωσε ότι δεν διέθετε εισαγγελείς ειδικευμένους ή εκπαιδευμένους στη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και ότι οι εισαγγελείς καλύπτουν όλα τα εγκλήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της νέας ΕΟΕ. Τα εγκλήματα που διερευνώνται περιλαμβάνουν συνήθως φοροδιαφυγή, υπεξαίρεση, ξέπλυμα χρήματος, απάτη, δωροδοκία και διαφθορά.

(ii) Ελληνική Αστυνομία

113. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας σημείωσε ότι η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας (ΔΟΑ), η οποία ανήκει στην Ελληνική Αστυνομία, έχει ως αποστολή την πρόληψη, διερεύνηση και καταστολή οικονομικών εγκλημάτων, συγκεκριμένα εκείνων που έχουν διαπραχθεί κατά των συμφερόντων του δημόσιου τομέα και της εθνικής οικονομίας ή έχουν τα χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος (Φάση 3bis, παρ. 83 υποσημείωση 27). Ωστόσο, κατά την διάρκεια της Φάσης 3bis, η δικαιοδοσία της ΔΟΑ ήταν νομικά ασαφής και λίγο πριν από την έγκριση της έκθεσης, οι ελληνικές αρχές αναφέρθηκαν στο άρθρο 33 ΚΠΔ ως νομική βάση ώστε οι εισαγγελείς να χρησιμοποιούν οποιοδήποτε αστυνομικό σώμα για τη διεξαγωγή ποινικών ερευνών. Τότε, η ομάδα αξιολόγησης δεν μπόρεσε να συζητήσει αυτή τη διάταξη με τους επιτόπιους συμμετέχοντες λόγω της καθυστερημένης χρονικής στιγμής παροχής των πληροφοριών (Φάση 3bis παρ. 84).

114. Στη Γραπτή Παρακολούθηση Φάσης 3bis, η Ελλάδα δήλωσε ότι η αρμοδιότητα της ΔΟΑ για τη διερεύνηση αδικημάτων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών ορίζεται στο άρθρο 24 παρ. 1 του Νόμου 4249/2014 και στο άρθρο 32 του ΠΔ 178/2014.⁶⁸ Στο ερωτηματολόγιο Φάσης 4 η Ελλάδα δήλωσε ότι ο Προϊστάμενος της

⁶⁸ Πρόκειται για Προεδρικό Διάταγμα και είναι διαθέσιμο στην διεύθυνση <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/356333/p.d.-178-2014>

Εισαγγελίας της νέας ΕΟΕ έχει την εποπτεία, την καθοδήγηση και τον συντονισμό των ενεργειών της Ελληνικής Αστυνομίας, συμπεριλαμβανομένης της ΔΟΑ, και αυτό επιβεβαιώθηκε κατά την επιτόπια επίσκεψη.

115. Ωστόσο, μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελληνική Αστυνομία ανέφερε ότι από τη Φάση 3bis η ΔΟΑ διεξήγαγε μόνο δύο έρευνες, οι οποίες αφορούσαν εγχώρια δωροδοκία αλλά αφορούσαν πρωτίστως το οργανωμένο έγκλημα. Επιπλέον, η ομάδα αξιολόγησης σημειώνει ότι στις πρόσθετες πληροφορίες που παρέχονται από την Ελλάδα η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας είναι κατά κύριο λόγο αρμόδια για τη διερεύνηση της εγχώριας διαφθοράς. Ως εκ τούτου, δεν είναι σαφές στην ομάδα αξιολόγησης ο ακριβής ρόλος της ΔΟΑ και των Εσωτερικών Υποθέσεων στη διερεύνηση υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(iii) *Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ)*

116. Η Ελλάδα κατατάσσει το ΣΔΟΕ, μέρος του Υπουργείου Οικονομικών, ως εθνική υπηρεσία επιβολής του νόμου που ειδικεύεται σε χρηματοοικονομικά και οικονομικά εγκλήματα, εκτός των τελωνειακών και φορολογικών εγκλημάτων, με αρμοδιότητα να διεξάγει παράλληλα οικονομικές έρευνες. Η αποστολή του ΣΔΟΕ περιλαμβάνει έρευνα, εντοπισμό και καταπολέμηση οικονομικών αδικημάτων ιδιαίτερης σημασίας, όπως διαφθορά, απάτη, ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, παραβάσεις των διατάξεων για επιδοτήσεις, παράνομες συναλλαγές μετοχών και άλλες χρηματοοικονομικές συναλλαγές, καθώς και οικονομικές απάτες κατά των συμφερόντων του Ελληνικού κράτους και της ΕΕ ανεξάρτητα από τον τόπο εκτέλεσης του εγκλήματος. Το ΣΔΟΕ μπορεί να διερευνήσει τόσο φυσικά όσο και νομικά πρόσωπα και στην πραγματικότητα είναι ο αρμόδιος φορέας για την επιβολή κυρώσεων σε μη υπόχρεα (βάσει του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος) νομικά πρόσωπα (βλ. Μέρος Γ.1(β) παρακάτω για συζήτηση σχετικά με νομικά πρόσωπα).

117. Στη Φάση 4, η κατάσταση δεν έχει αλλάξει, εκτός από το ότι τώρα η νέα ΕΟΕ μπορεί να δώσει εντολή στο ΣΔΟΕ να διερευνήσει τα θέματα. Την εποπτεία, καθοδήγηση και συντονισμό των ενεργειών του ΣΔΟΕ έχει ο Προϊστάμενος της

Εισαγγελίας της νέας ΕΟΕ. Στις περιπτώσεις του ΣΔΟΕ όπου υπάρχουν ενδείξεις για τη διάπραξη βασικού αδικήματος η διαδικασία της δίωξης ενεργοποιείται με έγκαιρη αποστολή σχετικής αναφοράς στον αρμόδιο εισαγγελέα. Σε υποθέσεις διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένων υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, θα ενημερώνεται η νέα ΕΟΕ. Σε σημαντικές περιπτώσεις, το ΣΔΟΕ έχει την εξουσία να δεσμεύει άμεσα περιουσιακά στοιχεία που προέρχονται από εγκληματικές ενέργειες. Σε περιπτώσεις υπόνοιας νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, το ΣΔΟΕ αποστέλλει αναφορά στην Ελληνική FIU για περαιτέρω διερεύνηση και ενδεχόμενη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων.

118. Το προσωπικό του ΣΔΟΕ έχει την εξουσιοδότηση να έχει πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών ή δεδομένων που αφορούν ή σχετίζονται με την εκτέλεση του έργου και της αποστολής του.⁶⁹ Για παράδειγμα, το ΣΔΟΕ έχει άμεση πρόσβαση στο Φορολογικό Πληροφοριακό Σύστημα (TAXIS) και σε άλλα συστήματα που αποτελούν τις πηγές φορολογικών και τελωνειακών στοιχείων των ελεγχόμενων φορέων. Οι ερευνητές του ΣΔΟΕ έχουν επίσης άμεση πρόσβαση στο «Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών» που δίνει τη δυνατότητα σε πιστοποιημένους χρήστες να υποβάλλουν αιτήματα για δεδομένα τραπεζικών λογαριασμών. Οι χρήστες μπορούν να ζητήσουν πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο πρόσωπο ή οντότητα, για την ύπαρξη τραπεζικού λογαριασμού και το τρέχον υπόλοιπο του λογαριασμού και επίσης να έχουν πρόσβαση στις συναλλαγές του τραπεζικού λογαριασμού.

119. Το ΣΔΟΕ συνεργάζεται σε διεθνές επίπεδο με την OLAF, την Europol, την Interpol και όλους τους φορείς του εξωτερικού με σχετικές αρμοδιότητες.

⁶⁹ Κατόπιν σχετικής παραγγελίας που δεν υπόκειται στους περιορισμούς των διατάξεων για τις εμπιστευτικές πληροφορίες, με την υποχρέωση ωστόσο να συμμορφώνεται με τις διατάξεις περί εμπιστευτικότητας του άρθρου 26 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (άρθρο 30 Νόμος 3296/2004 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 64 του Νόμου 4557/2018).

(iv) Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ)

120. Από την Φάσης 3bis η Ελλάδα ίδρυσε την Εθνική Αρχή Διαφάνειας τον Αύγουστο του 2019, βάσει του Νόμου 4622/2019 για την Οργάνωση, Λειτουργία και Διαφάνεια της Κυβέρνησης, των Κυβερνητικών οργάνων και της Κεντρικής Δημόσιας Διοίκησης. Οι βασικές αρμοδιότητες της ΕΑΔ προβλέπονται στο άρθρο 82 παράγραφος 1 του Νόμου 4622/2019, συγκεκριμένα α) η ενίσχυση της διαφάνειας, της ακεραιότητας και της λογοδοσίας στη δράση των κυβερνητικών οργάνων, διοικητικών αρχών, κρατικών φορέων, και δημόσιων οργανισμών και β) πρόληψη, αποτροπή, εντοπισμό και αντιμετώπιση των φαινομένων και των πράξεων απάτης και διαφθοράς στη δράση των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και οργανισμών.

121. Σύμφωνα με την Ελλάδα, η ίδρυση της ΕΑΔ δίνει τέλος στις αλληλεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων, στα εμπόδια συντονισμού και στον κατακερματισμό των ελεγκτικών οργάνων, ενώ στοχεύει στην ενίσχυση της ακεραιότητας, στην ανάπτυξη ολοκληρωμένων προγραμμάτων κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων, στην τυποποίηση των μεθοδολογιών ελέγχου και στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών. Η ΕΑΔ έχει επίσης συστήσει Εθνικό Συντονιστικό Όργανο Ελέγχου και Λογοδοσίας (ΕΣΟΕΛ), το οποίο είναι επιφορτισμένο με το συντονισμό της καταπολέμησης της διαφθοράς (άρθρο 103 Ν. 4622/2019). Την περίοδο της 4ης Φάσης, 14 υπηρεσίες συμμετέχουν στο ΕΣΟΕΛ, στο οποίο προεδρεύει ο Διοικητής της ΕΑΔ, (με συνεδριάσεις) που λαμβάνουν χώρα μία φορά το μήνα.

122. Η ΕΑΔ βάσει του άρθρου 97 παρ. 1 του Ν. 4622/2019, δύναται να διενεργεί προκαταρκτική εξέταση με εισαγγελική εντολή για περιπτώσεις που διενεργείται ή έχει διεξαχθεί έλεγχος από την ΕΑΔ. Στην περίπτωση αυτή, οι εξουσιοδοτημένοι υπάλληλοι υποχρεούνται να συλλέγουν αποδεικτικά στοιχεία για να τα διαβιβάσουν στην αρμόδια Εισαγγελία για διάφορα αδικήματα, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, εάν διαπράττονται από στελέχη φορέων της δικαιοδοσίας της ΕΑΔ. Αυτή ορίζεται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 και περιλαμβάνει όλους τους φορείς και τις υπηρεσίες της γενικής κυβέρνησης, κρατικές επιχειρήσεις, ιδιωτικές εταιρείες που συμβάλλονται ή συναλλάσσονται με το δημόσιο τομέα, ιδιωτικούς φορείς που

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

ασκούν οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα που ρυθμίζεται με οποιονδήποτε τρόπο από το κράτος και αφορά την παροχή υπηρεσιών ή αγαθών σε πολίτες ή επιχειρήσεις, ή δραστηριοποιούνται σε τομείς δημοσίου ενδιαφέροντος.

123. Την περίοδο της Φάσης 4, η ΕΑΔ δεν είχε ακόμη διεξάγει έρευνα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, είτε με δική της πρωτοβουλία είτε υπό την καθοδήγηση της νέας ΕΟΕ.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές χαιρετίζουν το γεγονός ότι η Ελλάδα συνεχίζει να αναθέτει την πρωταρχική ευθύνη για τη διερεύνηση υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε μία μόνο εισαγγελία, αλλά συνιστούν στην Ελλάδα να κωδικοποιήσει αυτήν την ευθύνη στο ΚΠΔ. Οι επικεφαλής αξιολογητές χαιρετίζουν επίσης την ίδρυση της ΕΑΔ.

Ωστόσο, οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν ότι μόλις η νέα ΕΟΕ αποφασίσει ότι υπάρχουν αρκετά στοιχεία για να ασκηθεί δίωξη για ένα αδίκημα, τότε η υπόθεση περνά στην Εισαγγελία αντί να παραμείνει στη νέα ΕΟΕ. Αυτό θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα καθυστερήσεις στις υποθέσεις, έλλειψη προτεραιότητας για δίωξη δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και επικάλυψη προσπαθειών. Ως εκ τούτου, οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν στην Ελλάδα να διασφαλίσει ότι παρέχονται επαρκείς πόροι στη νέα ΕΟΕ και την Εισαγγελία για την αποφυγή αυτών των πιθανών συνεπειών.

(γ) Διεξαγωγή έρευνας για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και δίωξη

(i) Έναρξη και συντονισμός ερευνών

124. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, στη Φάση 3bis, το ιστορικό της Ελλάδας όσον αφορά την επιβολή του νόμου για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών είχε βελτιωθεί εμφανώς αν και οι ανησυχίες εξακολουθούσαν να υπάρχουν. Εντοπίστηκαν δύο συγκεκριμένοι προβληματισμοί, πρώτον ότι ορισμένοι ισχυρισμοί για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν είχαν ερευνηθεί σοβαρά λόγω έλλειψης

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjzbzGWnhxZQ_aOq4CFeCA

ενημέρωσης σχετικά με το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών μεταξύ των φορέων επιβολής του νόμου, τη δικαιοσύνη και τη FIU. Δεύτερον, οι αρχές δεν είχαν ερευνήσει προληπτικά ορισμένες καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Συνεπώς, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει ότι αξιολογεί αξιόπιστους ισχυρισμούς για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και διερευνά σοβαρά τις καταγγελίες για αυτό το έγκλημα (σύσταση 4γ). Στη Γραπτή Παρακολούθηση Φάσης 3bis, αυτή η σύσταση κρίθηκε ότι εφαρμόστηκε πλήρως. Στη Φάση 4, οι αρχές επιβολής του νόμου, οι δικαστικές αρχές και οι συμμετέχοντες στην Ελληνική FIU συνεχίζουν να είναι ενήμεροι για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, αν και φαίνεται ότι η προληπτική ενέργεια στις έρευνες έχει μειωθεί, για παράδειγμα σε υποθέσεις που αφορούν αιτήματα Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής (βλ. ενότητα 5 παρακάτω).

125. Από τη Φάση 3bis, υπήρξε μόνο μια μικρή αλλαγή στη διαδικασία διεξαγωγής ερευνών (βλ. παρακάτω). Μάλιστα, το άρθρο 100 του Νόμου 4745/2020 (ο νόμος με τον οποίο συστάθηκε η νέα ΕΟΕ) διευκρινίζει ότι όλη η νομοθεσία που ίσχυε προηγουμένως για την παλιά ΕΟΕ και την ΕΚΕΔ εφαρμόζεται πλέον στη νέα ΕΟΕ.

126. Μόλις ο εισαγγελέας ενημερωθεί για ισχυρισμό για εγκληματική συμπεριφορά, είναι υποχρεωμένος να διεξάγει έρευνα, εκτός εάν η καταγγελία ή αναφορά δεν βασίζεται στο νόμο ή είναι προδήλως αβάσιμη επί της ουσίας ή απαράδεκτη. Στην περίπτωση αυτή, ο εισαγγελέας αρχειοθετεί (κλείνει) την υπόθεση και υποβάλλει την αιτιολογία προς τον εισαγγελέα εφετών. Αν ο εισαγγελέας εφετών δεν συμφωνεί, έχουν υποχρέωση να διατάξουν προκαταρκτική εξέταση (άρθρο 43 παρ. 3 ΚΠΔ). Οι Εισαγγελείς της νέας ΕΟΕ μπορούν επίσης να ξεκινήσουν έρευνα αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος άλλου εισαγγελέα, δημοσίων υπηρεσιών και της Ελληνικής Αστυνομίας. Η νέα ΕΟΕ ασχολείται επίσης με έρευνες ως συνέπεια καταγγελιών που υποβάλλονται από Έλληνες πολίτες (υπάρχει η δυνατότητα να υποβάλλονται ανώνυμα τέτοιες καταγγελίες).

127. Η έρευνα ξεκινά σε όλες τις περιπτώσεις με προκαταρκτική εξέταση, ωστόσο, μετά τις πιο πρόσφατες τροποποιήσεις στον ΚΠΔ τον Νοέμβριο του 2021, αυτή πρέπει

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

να ολοκληρωθεί εντός έξι μηνών από τη νέα ΕΟΕ (άρθρο 35 παράγραφος 4 ΚΠΔ). Εάν απαιτείται περαιτέρω χρόνος, τότε ο εισαγγελέας πρέπει να ζητήσει τη συναίνεση του Προϊσταμένου της Εισαγγελίας της νέας ΕΟΕ, ο οποίος μπορεί είτε να εγκρίνει την παράταση είτε να μεταφέρει την έρευνα σε άλλο εισαγγελέα. Για υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που έχουν ανατεθεί στη νέα ΕΟΕ, η προκαταρκτική εξέταση εποπτεύεται από Εισαγγελέα Εφετών και η πραγματική έρευνα διενεργείται από Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Ο εισαγγελέας μπορεί να καθορίσει γενικούς ή ειδικούς ανακριτές όπως ορίζονται στο άρθρο 31 ΚΠΔ σε άλλες υπηρεσίες για να αναλάβουν έρευνες. Για τους σκοπούς των καταγγελιών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, αυτό είναι πιθανό να είναι το ΣΔΟΕ, η Ελληνική Αστυνομία/ΔΟΑ ή η ΕΑΔ ή συνδυασμός αυτών των φορέων. Μόλις ολοκληρωθεί η έρευνα και εάν η νέα ΕΟΕ αποφασίσει ότι υπάρχουν επαρκή στοιχεία ότι ένας ύποπτος έχει διαπράξει έγκλημα που εμπίπτει στις αρμοδιότητές της, παραπέμπει την υπόθεση στην Εισαγγελία (βλ. ενότητα παρακάτω για τη δίωξη, σημειώνοντας ότι η δίωξη στην Ελλάδα είναι αρκετά περιορισμένη ως προς το πεδίο εφαρμογής και τις επίσημες δικαστικές διαδικασίες).

128. Εάν το έγκλημα για το οποίο υπάρχουν υπόνοιες είναι κακούργημα, τότε ο Εισαγγελέας παραπέμπει την υπόθεση σε ανακριτή που διεξάγει την κύρια ανάκριση, επαναλαμβάνοντας συχνά τα βήματα που έγιναν κατά την προκαταρκτική εξέταση και στη συνέχεια παραπέμπει την υπόθεση πίσω στον Εισαγγελέα. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν δύο υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε ανακριτές. Κατά την επιτόπια επίσκεψη, η ομάδα αξιολόγησης είχε την ευκαιρία να συναντηθεί με ανακριτή. Ένα ζήτημα που τόνισαν ήταν το πρόβλημα με τη λήψη μετάφρασης των απαντήσεων των Αμοιβαίων Δικαστικών Συνδρομών και οι καθυστερήσεις που αυτό προκαλεί στις έρευνές τους, οι οποίες θα πρέπει να ολοκληρωθούν εντός οκτώ μηνών, εκτός εάν απαιτείται επιπλέον χρόνος λόγω της πολυπλοκότητας της υπόθεσης (άρθρο 248 παράγραφος 5 ΚΠΔ).

129. Κατά τη Φάση 3bis, ο συντονισμός των φορέων επιβολής του νόμου για υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν είχε επιλυθεί. Στη Φάση 4, η Ελλάδα αναφέρει ότι οι Εισαγγελείς στη νέα ΕΟΕ αναλαμβάνουν την ευθύνη για το συντονισμό και την έναρξη ερευνών σε σχέση με πράξεις διαφθοράς και αυτό

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

περιλαμβάνει τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Όπως προαναφέρθηκε, και σε μια ευπρόσδεκτη εξέλιξη, η ΕΑΔ ίδρυσε το ΕΣΟΕΛ που είναι επιφορτισμένο με το συντονισμό της καταπολέμησης της διαφθοράς και αυτό μπορεί να περιλαμβάνει καταγγελίες για δωροδοκίες αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν στην Ελλάδα να διασφαλίσει ότι οι ανακριτές που ασχολούνται με υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους, συμπεριλαμβανομένων των μεταφραστικών υπηρεσιών για να αντιμετωπίσουν τις υποθέσεις αποτελεσματικά και έγκαιρα.

Οι επικεφαλής αξιολογητές χαιρετίζουν την ίδρυση του ΕΣΟΕΛ στην ΕΑΔ και συνιστούν στην Ομάδα Εργασίας να παρακολουθεί (α) πώς λειτουργεί στην πράξη το ΕΣΟΕΛ και (β) τον συντονισμό μεταξύ των εισαγγελέων στη νέα ΕΟΕ, των διαφόρων ερευνητικών υπηρεσιών και της Εισαγγελίας καθώς ξεκινούν νέες υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(ii) Τεχνικές έρευνας

130. Σύμφωνα με το άρθρο 36 ΚΠΔ⁷⁰, στους εισαγγελείς στη νέα ΕΟΕ έχουν διατεθεί εκτεταμένες εξουσίες για τη διερεύνηση εγκλημάτων που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους και δεν υπόκεινται σε κανένα μέτρο απορρήτου. Μπορούν να ζητήσουν οποιαδήποτε πληροφορία από οποιαδήποτε αρχή και να έχουν πρόσβαση σε οποιαδήποτε πληροφορία (τραπεζικούς λογαριασμούς, φορολογικά αρχεία, χρηματιστήριο κ.λπ.) υπό την προϋπόθεση ότι τηρείται η αρχή της αναλογικότητας. Το άρθρο 36 ΚΠΔ φαίνεται επίσης να παρέχει στη νέα ΕΟΕ πρόσβαση σε τηλεπικοινωνιακές πληροφορίες (Νόμος 2225/1994). Στη Φάση 3bis, οι επικεφαλής αξιολογητές συνέστησαν στην Ομάδα Εργασίας να παρακολουθήσει την ικανότητα της Ελλάδας να διερευνήσει περίπλοκα οικονομικά εγκλήματα, συμπεριλαμβανομένων μεγάλης κλίμακας υποθέσεων εγχώριας διαφθοράς (ζήτημα παρακολούθησης 15ε). Στη

⁷⁰ Το νέο άρθρο 36 εισήχθη με το Νόμο 4745/2020 και αντικατέστησε το παλιό άρθρο 36 ΚΠΔ.

γραφτή παρακολούθηση η Ομάδα Εργασίας συμφώνησε να συνεχίσει να παρακολουθεί αυτό το θέμα, ωστόσο, λόγω έλλειψης υποθέσεων, δεν κατέστη δυνατό να γίνει αυτό και ως εκ τούτου πρέπει να συνεχιστεί η παρακολούθηση.

131. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας σημείωσε ότι ορισμένες ειδικές τεχνικές έρευνας είχαν διατεθεί για αδικήματα διαφθοράς μετά από σύσταση από τη Φάση 3. Αυτές περιελάμβαναν συγκεκαλυμμένες έρευνες, άρση του απορρήτου των επικοινωνιών και καταγραφές δεδομένων. Ωστόσο, στη Φάση 3bis, σημειώθηκε επίσης ότι η παρακολούθηση τηλεφωνικών συνδιαλέξεων εξακολουθούσε να μην είναι διαθέσιμη σε έρευνες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών παρόλο που δεν έγινε σύσταση ή δεν τέθηκε θέμα παρακολούθησης εκείνη την εποχή. Στη Φάση 4, η Ελλάδα παρείχε μόνο ένα παράδειγμα υπόθεσης δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών όπου είχε χρησιμοποιηθεί ειδική τεχνική έρευνας (άρση τραπεζικού απορρήτου) και επομένως δεν είναι δυνατό να αξιολογηθεί πλήρως η χρήση ειδικών ανακριτικών μέσων σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(iii) Παραγραφή

132. Οι κανόνες για τους χρόνους παραγραφής παρέμειναν αμετάβλητοι από τη Φάση 3bis και η έρευνα πρέπει να ολοκληρωθεί εντός 5 ετών από τη διάπραξη δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών πλημμεληματικού χαρακτήρα και εντός 15 ετών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών κακουργηματικού χαρακτήρα. Ωστόσο, η υποβάθμιση του κακουργήματος της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε πλημμέλημα έχει επηρεάσει αρνητικά τις υποθέσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας ανησυχούσε ότι ο χρόνος παραγραφής των πέντε ετών για αδικήματα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών πλημμεληματικού χαρακτήρα μπορεί να είναι πολύ σύντομος, ειδικά εάν πρέπει να ζητηθεί Αμοιβαία Δικαστική Συνδρομή. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας επανέλαβε τη σύσταση της Φάσης 3 ότι η Ελλάδα πρέπει να λάβει μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο χρόνος παραγραφής για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών πλημμεληματικού χαρακτήρα είναι επαρκής ώστε να επιτρέπει τουλάχιστον την επαρκή έρευνα και δίωξη, επιτρέποντας σε εκκρεμή αιτήματα Αμοιβαίας Δικαστικής

Συνδρομής να διακόπτουν τον χρόνο παραγραφής (Φάση 3bis σύσταση 6). Κατά τη στιγμή της γραπτής παρακολούθησης, αυτή η σύσταση θεωρήθηκε ότι δεν εφαρμόστηκε και η Ελλάδα απέτυχε να εφαρμόσει αυτήν τη σύσταση μέσω των τροποποιήσεων του ΠΚ που εγκρίθηκαν από το 2019.

133. Οι ανησυχίες που οδήγησαν στη σύσταση της Ομάδας Εργασίας στη Φάση 3, που επαναλήφθηκαν αργότερα στη Φάση 3bis, έγιναν ακόμη πιο επείγουσες μετά την υποβάθμιση, τον Ιούνιο του 2019, ολόκληρου του αδικήματος δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε πλημμέλημα βάσει του άρθρου 236 ΠΚ. Λόγω της αναδρομικής εφαρμογής της ευμενέστερης διάταξης νόμου (βλ. Μέρος Β.1(α) παραπάνω), ο χρόνος παραγραφής που ισχύει σχεδόν για κάθε περίπτωση δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που διαπράχθηκε μεταξύ 2008 και Νοεμβρίου 2019 είναι πέντε έτη για το στάδιο της έρευνας με δυνατότητα αναστολή όχι μεγαλύτερη των τριών ετών από τη στιγμή που θα φτάσει στο δικαστήριο. Η Ελλάδα αναγνωρίζει ότι οι περισσότερες υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών έχουν παραγραφεί μετά την υποβάθμιση του άρθρου 236 παράγραφος 2 ΠΚ από κακούργημα σε πλημμέλημα. Οι εισαγγελείς επιβεβαίωσαν κατά την επιτόπια επίσκεψη ότι σε όλες εκτός από μία από τις τρέχουσες υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που περιγράφονται σε αυτήν την έκθεση, οι ισχυρισμοί για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών είναι πιθανώς παραγεγραμμένοι. Ορισμένες από τις υποθέσεις εξακολουθούν να βρίσκονται σε εξέλιξη, ωστόσο, οι εισαγγελείς αξιολογούν εάν μπορούν να ασκήσουν ποινική δίωξη για άλλα αδικήματα με μεγαλύτερο χρόνο παραγραφής όπως το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

134. Ωστόσο, η Ελλάδα επισημαίνει ότι ο τρέχων χρόνος παραγραφής είναι περισσότερο από επαρκής για να επιτρέψει την επαρκή έρευνα και δίωξη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε βαθμό πλημμελήματος. Προσθέτει ότι ένα εκκρεμές εξερχόμενο αίτημα Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής δεν είναι κατάλληλος λόγος για την αναστολή της παραγραφής, επειδή οι έρευνες συνεχίζονται στην Ελλάδα ενώ αυτές απαντώνται. Η Ελλάδα υποστηρίζει περαιτέρω ότι οι υποθέσεις που έχουν διωχθεί ως πλημμελήματα δεν έχουν παραγραφεί και, εάν συμβεί, οι εμπλεκόμενοι εισαγγελείς ενδέχεται να υποστούν βαριές πειθαρχικές ή και ποινικές δίωξεις. Η Ελλάδα επισημαίνει τέλος ότι οι αρχές της δίνουν προτεραιότητα στη

διερεύνηση καταγγελιών για δωροδοκίες σε βαθμό κακουργήματος από ειδικά διορισμένους ανακριτές και οι κατηγορίες που έχουν χαρακτηριστεί ως πλημμελήματα θα εκδικαστούν από τα δικαστήρια το συντομότερο δυνατό.

135. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, οι ελληνικές αρχές δήλωσαν ομόφωνα ότι ο πενταετής χρόνος παραγραφής και η τριετής δικαστική αναστολή παρέχουν αρκετό χρόνο για τη διερεύνηση και τη δίωξη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε βαθμό πλημμελήματος. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα παρείχε στατιστικά στοιχεία που δείχνουν ότι από το 2019 έως τον Οκτώβριο του 2021 μόνο δύο υποθέσεις δωροδοκίας βάσει του άρθρου 236 ΠΚ έκλεισαν από τις εισαγγελικές αρχές λόγω της παρέλευσης της προθεσμίας παραγραφής.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές εκφράζουν τη λύπη τους για το γεγονός ότι οι καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε όλες τις τρέχουσες υποθέσεις εκτός από μία, οι οποίες περιγράφονται σε αυτήν την έκθεση έχουν πιθανώς παραγραφεί λόγω της υποβάθμισης του αδικήματος της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών τον Ιούνιο του 2019. Ωστόσο, καλωσορίζουν τις προσπάθειες των Ελλήνων εισαγγελέων να συνεχίσουν την έρευνες για αυτά και άλλα αδικήματα που δεν έχουν παραγραφεί. Δεδομένου του γεγονότος ότι οι ελληνικές αρχές έδειξαν σιγουριά ότι η παραγραφή της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε βαθμό πλημμελήματος επαρκεί για τη σωστή διερεύνηση και δίωξη του αδικήματος, οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν στην Ομάδα Εργασίας να μετατρέψει τη σύσταση 6 της Φάσης 3bis σε ένα ζήτημα παρακολούθησης σχετικά με το εάν ο χρόνος παραγραφής για τα αδικήματα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που χαρακτηρίζονται ως πλημμελήματα είναι αρκετός ώστε να επιτραπεί η επαρκής έρευνα και δίωξη, ειδικά σε υποθέσεις με εκκρεμή αιτήματα Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής.

(iv) Έναρξη δίωξης

136. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η νέα ΕΟΕ μπορεί να διεξάγει έρευνες, αλλά δεν ασκεί δίωξη, αντ' αυτού καθοδηγεί τον Εισαγγελέα να το πράξει. Εάν ο Εισαγγελέας αποφασίσει ότι το έγκλημα είναι πλημμέλημα (για παράδειγμα άρθρο 236 παράγραφος

1 ΠΚ) μπορεί να ασκήσει ποινική δίωξη κατά του προσώπου και η υπόθεση συνεχίζεται με δίωξη στο δικαστήριο. Εάν το έγκλημα είναι κακούργημα (π.χ. άρθρο 236 παράγραφος 2 ΠΚ), τότε ο Εισαγγελέας παραπέμπει τον φάκελο σε ανακριτή που διενεργεί κύρια ανάκριση (άρθρο 246 ΚΠΔ). Μόλις ο ανακριτής ολοκληρώσει την κύρια ανάκρισή του, στέλνει τον φάκελο πίσω στον Εισαγγελέα που αξιολογεί τα ευρήματα. Εάν το έγκλημα εξακολουθεί να θεωρείται κακούργημα ο Εισαγγελέας αποστέλλει την πρόταση στο Δικαστικό Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει εάν για την υπόθεση πρέπει να ασκηθεί δίωξη στο δικαστήριο ή η υπόθεση να αρχειοθετηθεί (κλείσει) (άρθρο 308 ΚΠΔ).

137. Δυστυχώς, κατά την επιτόπια επίσκεψη, η ομάδα αξιολόγησης δεν είχε την ευκαιρία να συναντηθεί με Εισαγγελείς Πρωτοδικών της Εισαγγελίας που είναι αρμόδιοι για υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και ως εκ τούτου δεν μπόρεσε να διερευνήσει σχετικά θέματα μαζί τους. Η Ελλάδα δεν έχει παράσχει άλλες πληροφορίες σχετικά με την Εισαγγελία, για παράδειγμα τον αριθμό του προσωπικού, τους οικονομικούς πόρους ή την εξειδίκευση που μπορεί να έχει, συμπεριλαμβανομένης και για την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(v) *Ενδυνάμωση δικαστών και εξειδίκευση*

138. Κατά την επιτόπια επίσκεψη οι δικαστές που ήταν παρόντες δεν είχαν καμία εμπειρία από υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, συμπεριλαμβανομένου ενός δικαστή με πολυετή πείρα. Ωστόσο, γνώριζαν το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και τη διάκριση μεταξύ του άρθρου 236 παρ. 1 και 236 παρ.2 ΠΚ. Σε έναν από τους δικαστές είχε ανατεθεί μια υπόθεση εγχώριας δωροδοκίας με 22 κατηγορούμενους και 80 μάρτυρες την οποία διαχειριζόταν προσεκτικά, αλλά θα χρειαστούν μήνες για να εκδικαστεί η υπόθεση.

(vi) *Ανεξαρτησία*

139. Οι έρευνες και οι διώξεις περί δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών πρέπει να συμμορφώνονται με το Άρθρο 5 της Σύμβασης και να μην επηρεάζονται από λόγους εθνικού οικονομικού συμφέροντος, τις πιθανές επιπτώσεις στις σχέσεις με άλλο

κράτος ή την ταυτότητα των εμπλεκόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων. Το σχόλιο 27 της Σύμβασης αναγνωρίζει περαιτέρω την ανάγκη προστασίας της ανεξαρτησίας των ερευνών και των διώξεων διασφαλίζοντας ότι η ανακριτική και εισαγγελική διακριτική ευχέρεια ασκείται με βάση επαγγελματικά κίνητρα και δεν υπόκειται σε αθέμιτη επιρροή πολιτικής φύσης.

Κανόνες που διέπουν το διορισμό και την παύση των εισαγγελέων

140. Η ανεξαρτησία των εισαγγελέων κατοχυρώνεται στα άρθρα 87-91 του Ελληνικού Συντάγματος. Οι εισαγγελείς θεωρούνται μέρος του δικαστικού σώματος, διορίζονται ισόβια και μπορούν να απολυθούν μόνο μετά από δικαστική απόφαση που προκύπτει από ποινική καταδίκη ή σοβαρό πειθαρχικό παράπτωμα. Οι προαγωγές, οι τοποθετήσεις σε θέσεις, οι αποσπάσεις και οι μεταθέσεις σε άλλο κλάδο αποφασίζονται από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται αποκλειστικά από δικαστές και εισαγγελείς. Αυτοί οι κανόνες ισχύουν επίσης για τη νέα ΕΟΕ (άρθρο 33 παρ. 1 ΚΠΔ). Ο μόνος εισαγγελέας στην Ελλάδα που διορίζεται από την κυβέρνηση είναι ο Προϊστάμενος του Αρείου Πάγου. Ωστόσο, πρέπει να έχει ήδη υπηρετήσει στο Ανώτατο Δικαστήριο.

141. Οι εισαγγελείς δεν μπορούν να δέχονται οδηγίες από την εκτελεστική εξουσία σε ποινικές διαδικασίες (άρθρο 27 παρ. 1 ΚΠΔ και άρθρο 26 παρ. 3 του Ελληνικού Συντάγματος). Εξαίρεση από αυτόν τον κανόνα υπάρχει στο άρθρο 29 ΚΠΔ σύμφωνα με το οποίο ο Υπουργός Δικαιοσύνης με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργικού Συμβουλίου μπορεί να αναβάλει ή να αναστείλει επ' αόριστον ποινικές διαδικασίες για πολιτικά αδικήματα και αδικήματα στα οποία μπορεί να διαταράσσονται οι διεθνείς σχέσεις του Κράτους. Ωστόσο από το 2019 η εξαίρεση αυτή δεν ισχύει για περιπτώσεις ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Η Ελλάδα δήλωσε ότι η τροποποίηση του άρθρου 29 του ΚΠΔ ήταν απαραίτητη προκειμένου η Ελλάδα να συμμορφωθεί με τις διεθνείς της υποχρεώσεις, μεταξύ άλλων σύμφωνα με την Σύμβαση.

142. Οι εισαγγελείς συνδέονται με μια ιεραρχική σχέση και υποχρεούνται να ακολουθούν τις οδηγίες των προϊσταμένων τους. Ωστόσο, το άρθρο 24 παρ. 4 του

Νόμου 1756/1988 προβλέπει ότι «οι εισαγγελείς παραμένουν ανεξάρτητοι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και την έκφραση των απόψεών τους, υπακούοντας μόνο στο νόμο και τη συνείδησή τους». Το Ανώτατο Δικαστήριο ερμήνευσε αυτή την τελευταία διάταξη ώστε να σημαίνει ότι «κατά τη διαμόρφωση της απόφασής τους, οι εισαγγελείς είναι εντελώς ανεξάρτητοι από οποιαδήποτε οδηγία ή γνώμη του ιεραρχικά ανωτέρου τους».⁷¹

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές επαινούν την Ελλάδα για την τροποποίηση του άρθρου 29 του ΚΠΔ ώστε να εξαιρούνται ρητά οι υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από την απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης να αναβάλλει ή να αναστείλει επ' αόριστον τις ποινικές διαδικασίες για αδικήματα στα οποία ενδέχεται να διαταραχθούν οι διεθνείς σχέσεις του Κράτους.

Απειλές της ανεξαρτησίας των εισαγγελέων από τη Φάση 3bis

143. Η Ομάδα Εργασίας εξέφρασε αρχικά ανησυχίες σχετικά με τη συμμόρφωση της Ελλάδας με το Άρθρο 5 της Σύμβασης στη Γραπτή Παρακολούθηση της Φάσης 3bis, όταν διαπίστωσε ότι η χώρα είχε αδικαιολόγητα κλείσει έρευνα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών λόγω απαγορευμένων από το Άρθρο 5 εκτιμήσεων. Ωστόσο, οι ελληνικές αρχές είχαν αντιδράσει αμέσως εκείνη τη στιγμή για να ξανανοίξει την υπόθεση και η Ομάδα Εργασίας δεν επέμεινε στο θέμα.⁷²

144. Έκτοτε, η ικανότητα της Ελλάδας να διασφαλίσει ότι οι έρευνες και οι διώξεις δεν υπόκεινται σε αθέμιτη επιρροή τέθηκε υπό αμφισβήτηση λόγω της υπόθεσης της Φαρμακευτικής εταιρείας. Η υπόθεση δημιούργησε ένα ευρύ σκάνδαλο στην Ελλάδα με καταγγελίες για παθητική δωροδοκία σε αρκετούς υψηλόβαθμους κυβερνητικούς αξιωματούχους. Επιπλέον, δύο προϊστάμενοι εισαγγελείς της ΕΚΕΔ παραιτήθηκαν ή απαλλάχθηκαν από τα καθήκοντά τους στη διάρκεια τριών ετών. Η ομάδα αξιολόγησης θεωρεί ότι είναι σημαντικό να εξηγηθεί η χρονολογία και το πλαίσιο μέσα στο οποίο

⁷¹ Εισαγγελία του Αρείου Πάγου (2018), Η Εισαγγελία.

⁷² Φάση 3bis, υπόθεση υπ' αριθ.1.

εκτυλίχθηκαν αυτά τα γεγονότα, καθώς αυτό έχει επηρεάσει τις αντιλήψεις σχετικά με την ανεξαρτησία των διαδικασιών κατά της διαφθοράς στην Ελλάδα.

– Τον Μάρτιο του 2017, η Προϊσταμένη της ΕΚΕΔ παραιτήθηκε ισχυριζόμενη παρέμβαση της εκτελεστικής εξουσίας στην έρευνα της υπόθεσης της Φαρμακευτικής εταιρείας. Ορίστηκε νέα προϊσταμένη εισαγγελέας της ΕΚΕΔ.⁷³

– Τον Ιούνιο του 2019, ο Αντιεισαγγελέας του Αρείου Πάγου ισχυρίστηκε ότι το ίδιο μέλος της εκτελεστικής εξουσίας που προκάλεσε την παραίτηση της πρώην Προϊσταμένης της Εισαγγελίας ΕΚΕΔ χρησιμοποιούσε τη νέα Προϊσταμένη της Εισαγγελίας ΕΚΕΔ για να συκοφαντήσει πολιτικούς αντιπάλους εμπλεκοντάς τους στην έρευνα της υπόθεσης της φαρμακευτικής εταιρείας.⁷⁴

– Στα τέλη του 2019, αμέσως μετά την αλλαγή της κυβέρνησης, μια κοινοβουλευτική επιτροπή άρχισε να εξετάζει τις καταγγελίες, ονομάζοντας έναν πρώην Αναπληρωτή Υπουργό Δικαιοσύνης ως το κύριο πρόσωπο πίσω από την υποτιθέμενη παρέμβαση. Στην έρευνα προέκυψαν επίσης ισχυρισμοί για κατάχρηση εξουσίας και χρήση πλαστών αποδεικτικών στοιχείων.⁷⁵

– Τον Ιούνιο του 2020, ένας από τους κορυφαίους κυβερνητικούς αξιωματούχους της Ελλάδας κατηγόρησε δημοσίως τη νέα Προϊσταμένη της ΕΚΕΔ για κατάχρηση εξουσίας και απείλησε με ποινική δίωξη εναντίον της.⁷⁶ Τον Ιούλιο του 2020, η Προϊσταμένη της ΕΚΕΔ κατηγορήθηκε επισήμως για φερόμενη κατάχρηση

⁷³ OCCPR (Μάρτιος 2017), Παραίτηση Έλληνα Εισαγγελέα κατά της Διαφθοράς λόγω Πίεσης σε Έρευνα Δωροδοκίας · Παγκόσμια Επιθεώρηση Ερευνών (Μάρτιος 2017), Η Ελλάδα διερευνά την παραίτηση εισαγγελέα για την Novartis.

⁷⁴ Η Καθημερινή (Σεπτέμβριος 2019), Εισαγγελέας ισχυρίζεται πολιτική ανάμειξη στην υπόθεση Novartis και άλλες έρευνες .

⁷⁵ Παγκόσμια Επιθεώρηση Ερευνών (Ιούνιος 2020), Φερόμενες δωροδοκίες, πλαστές αποδείξεις και κατάχρηση εξουσίας στο κέντρο της Ελληνικής υπόθεσης έρευνας για το Novartis.

⁷⁶ CNN (Ιούνιος 2020), Έλληνας Υπουργός: Ο εισαγγελέας διαφθοράς πρέπει να πάει φυλακή.

εξουσίας και παράβαση καθήκοντος και η διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη.⁷⁷

– Το Νοέμβριο του 2020 η Ελλάδα αποφάσισε να αναδιοργανώσει τη δίωξη αδικημάτων διαφθοράς στη χώρα και συγχώνευσε την ΕΚΕΔ στη νέα ΕΟΕ (βλ. ανάλυση παραπάνω στο Μέρος Β.4). Τον ίδιο μήνα, η Προϊσταμένη Εισαγγελέας της ΕΚΕΔ έγραψε στον ΟΟΣΑ ισχυριζόμενη συνεχιζόμενη παρέμβαση της εκτελεστικής εξουσίας στο έργο της και επικρίνοντας την «κατάργηση» του γραφείου της ΕΚΕΔ.

– Τον Δεκέμβριο του 2020, η Ομάδα Εργασίας συζήτησε τις εξελίξεις στην Ελλάδα και αποφάσισε να αξιολογήσει αυτά τα θέματα σε αυτήν την αξιολόγηση που επισπεύτηκε της Φάσης 4.

145. Στη Φάση 4, η Ελλάδα αρνήθηκε να σχολιάσει τη σχέση μεταξύ εισαγγελέων και πολιτικών αρχών υπό το φως της υπόθεσης της Φαρμακευτικής εταιρείας που βρίσκεται σε εξέλιξη. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, οι ελληνικές αρχές υποστήριξαν ότι η συγχώνευση της ΕΚΕΔ στη νέα ΕΟΕ βρισκόταν στα σκαριά εδώ και αρκετό καιρό και δεν συνδέθηκε με την υπόθεση της Φαρμακευτικής εταιρείας. Επιπλέον, κατά την άποψή τους οι υπάρχουσες εγγυήσεις ανεξαρτησίας για την προστασία της ανεξαρτησίας των εισαγγελέων είναι επαρκείς. Οι εκπρόσωποι του νομικού επαγγέλματος και της ακαδημαϊκής κοινότητας δεν σχολίασαν τα πολιτικά κίνητρα της συγχώνευσης, αλλά συμφώνησαν ότι ήταν λογικό από πλευράς πόρων και τη γνώμη αυτή συμμερίστηκαν επίσης εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών. Ωστόσο, ένας δημοσιογράφος επεσήμανε ότι η ποινική διαδικασία κατά της Προϊσταμένης της ΕΚΕΔ είχε πολιτικά κίνητρα.

146. Στο έργο της παρακολούθησης, η Ομάδα Εργασίας έχει εκφράσει επανειλημμένα ανησυχίες σχετικά με τον κίνδυνο παρέμβασης σε υποθέσεις που αφορούν υψηλόβαθμους κυβερνητικούς αξιωματούχους και σημείωσε ότι η προστασία των εισαγγελέων από εξωτερική πίεση και επιρροή σε τέτοιες περιπτώσεις είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι εξωγενείς παράγοντες δεν επηρεάζουν τις έρευνες.

⁷⁷ Ναυτεμπορική (Ιούλιος 2020), Η προϊσταμένη εισαγγελέας διαφθοράς αντιμετωπίζει τώρα ποινικές διώξεις για την προβληματική έρευνα της Novartis.

Οι εισαγγελείς θα πρέπει να ασκούν επίσης τα επαγγελματικά τους καθήκοντα χωρίς εκφοβισμό και παρενόχληση μεταξύ άλλων και από την εκτελεστική εξουσία. Στην περίπτωση της Ελλάδας, τα γεγονότα στην υπόθεση της Φαρμακευτικής εταιρείας μπορεί να υποδηλώνουν προσπάθεια από την εκτελεστική εξουσία να παρέμβει σε μια συνεχιζόμενη έρευνα. Το λιγότερο έχουν δημιουργήσει μια αρνητική αντίληψη για την ανεξαρτησία των διαδικασιών κατά της διαφθοράς στην Ελλάδα και έχουν δημιουργήσει ένα ανησυχητικό προηγούμενο για κάθε εισαγγελέα που θα κληθεί στο μέλλον να ερευνήσει και να διώξει πολιτικά ευαίσθητες υποθέσεις διαφθοράς. Παρά αυτές τις βάσιμες ανησυχίες, οι ελληνικές αρχές κατά την επιτόπια επίσκεψη δεν μπόρεσαν να εξηγήσουν ή να υποδείξουν έναν μηχανισμό που θα απέτρεπε μια παρόμοια κατάσταση σε μια έρευνα για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, εκτός από τις εγγυήσεις ανεξαρτησίας που ίσχυαν ήδη όταν τα γεγονότα στην υπόθεση της Φαρμακευτικής εταιρείας έλαβαν χώρα.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές αναγνωρίζουν ότι οι έρευνες στην υπόθεση της Φαρμακευτικής εταιρείας και η ποινική δίωξη σε βάρος της πρώην προϊσταμένης της ΕΚΕΔ εξακολουθούν να βρίσκονται σε εξέλιξη και ως εκ τούτου η εικαζόμενη παρέμβαση σε μια έρευνα κατά της διαφθοράς δεν έχει ακόμη αποδειχθεί. Ωστόσο, εξακολουθούν να ανησυχούν ότι δεν υπάρχουν επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία των διαδικασιών κατά της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από το να επηρεάζονται από λόγους εθνικού οικονομικού συμφέροντος, τις πιθανές επιπτώσεις στις σχέσεις με άλλο κράτος ή την ταυτότητα των εμπλεκόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων.

Επομένως οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν στην Ελλάδα (α) να ευαισθητοποιήσει ακόμα και μέσω της επιμόρφωσης από την Εθνική Σχολή Δικαστών σχετικά με το Άρθρο 5 της Σύμβασης, τους εισαγγελείς και ανακριτές, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι έρευνες και οι διώξεις δωροδοκιών αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν επηρεάζονται από λόγους εθνικού οικονομικού συμφέροντος, τις πιθανές επιπτώσεις στις σχέσεις με άλλο κράτος ή την ταυτότητα των εμπλεκόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων· και (β) να ευαισθητοποιήσει μέσω κατευθυντήριων γραμμών για το άρθρο 5 της Σύμβασης μεταξύ άλλων, αρμόδια τμήματα της κυβέρνησης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

επικοινωνούν με εισαγγελείς και ανακριτές για συγκεκριμένες υποθέσεις και ότι οποιαδήποτε πραγματική ή απειλούμενη ενέργεια εναντίον τους δεν επηρεάζει την αποτελεσματικότητα της έρευνας και δίωξης δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

Οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν επίσης στην Ομάδα Εργασίας να παρακολουθήσει την υπόθεση της Φαρμακευτικής εταιρείας και την ποινική δίωξη σε βάρος της πρώην Προϊσταμένης της ΕΚΕΔ.

(vii) Πόροι

147. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας διαπίστωσε ότι οι έρευνες και οι διώξεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών είχαν μικρή προτεραιότητα από την ΕΚΕΔ παρά την περιορισμένη δικαιοδοσία της που κάλυπτε μόνο τα σοβαρότερα εγκλήματα διαφθοράς στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα, το νέο γραφείο ΕΟΕ έχει επεκτείνει τη θεματική δικαιοδοσία που καλύπτει όλα τα φορολογικά, οικονομικά εγκλήματα και οποιαδήποτε άλλα συναφή εγκλήματα, καθώς και την εδαφική δικαιοδοσία που εκτείνεται σε ολόκληρη τη χώρα.

	ΕΚΕΔ (Νόμος 4022/2011)	παλιά ΕΟΕ (Νόμος 3943/2011)	Νέα ΕΟΕ (άρθρα 33-35 ΚΠΔ)
αρμοδιότητα καθ' ύλην	τα πιο σοβαρά εγκλήματα διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	Φορολογικά, οικονομικά εγκλήματα και λοιπά σχετικά εγκλήματα, εξαιρουμένων των πιο σοβαρών υποθέσεων διαφθοράς και της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	Φορολογικά, οικονομικά εγκλήματα και λοιπά σχετικά εγκλήματα, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών
Κατά τόπον αρμοδιότητα	Αθήνα και Θεσσαλονίκη	ολόκληρη η Ελλάδα	ολόκληρη η Ελλάδα

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

Πόροι	2 εισαγγελείς από του Εφετείο και 8 εισαγγελείς του Πρωτοδικείου (6 στην Αθήνα και 2 στην Θεσσαλονίκη) 10 επιστημονικοί ερευνητές	1 εισαγγελέας πλήρους απασχόλησης από το Εφετείο (και ένας αναπληρωτής εάν απαιτείται) και 8 εισαγγελείς του Πρωτοδικείου (7 στην Αθήνα και 1 στην Θεσσαλονίκη) 4 επιστημονικοί ερευνητές	4 εισαγγελείς πλήρους απασχόλησης από το Εφετείο (με 4 αναπληρωτές εάν απαιτείται) και 9 Εισαγγελείς μερικής απασχόλησης Πρωτοδικείων (7 στην Αθήνα και 2 στην Θεσσαλονίκη) 13 επιστημονικοί ερευνητές
-------	--	--	---

148. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα παρείχε τα επίπεδα στελέχωσης για τη νέα ΕΟΕ. Συνολικά, με τη δημιουργία της νέας ΕΟΕ σημειώθηκε αύξηση κατά έναν εισαγγελέα του Εφετείου πλήρους απασχόλησης, αλλά μείωση επτά εισαγγελέων Πρωτοδικών και ενός επιστημονικού ερευνητή. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, εξηγήθηκε ότι οι Εισαγγελείς Πρωτοδικών της νέας ΕΟΕ εργάζονται με μερική απασχόληση καθώς έχουν άλλες αρμοδιότητες κυρίως υποθέσεις που επεξεργάζονταν πριν αποσπαστούν στη νέα ΕΟΕ.

149. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας ανησυχούσε ότι δεν δόθηκε αρκετή προτεραιότητα σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Με τη συγχώνευση των αρμοδιοτήτων της ΕΚΕΔ στη νέα ΕΟΕ και τις ευρύτερες αρμοδιότητες και δικαιοδοσία της νέας ΕΟΕ, η προτεραιότητα για υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών μπορεί να μειωθεί ακόμη περισσότερο.

150. Επίσης στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να διασφαλίσει ότι οι φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη διερεύνηση και τη δίωξη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών διαθέτουν επαρκείς ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένης της παροχής στην ΕΚΕΔ ενός συστήματος διαχείρισης υποθέσεων και της δυνατότητας παρακολούθησης της κατάστασης μιας ποινικής υπόθεσης σε πραγματικό χρόνο (σύσταση Φάσης 3bis 4(α)). Είναι πολύ νωρίς για να εκτιμηθεί εάν η νέα ΕΟΕ διαθέτει επαρκείς πόρους, ιδίως με τη μείωση του αριθμού των εισαγγελιών. Αν και η νέα ΕΟΕ χρηματοδοτείται από το κράτος, δεν υπάρχουν ειδικά κεφάλαια για τη διερεύνηση υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ωστόσο, το ΣΔΟΕ και η ΕΑΔ φαίνεται να διαθέτουν επαρκείς πόρους με αρκετές εκατοντάδες ελεγκτές το καθένα.

151. Σε σχέση με κομμάτι της σύστασης για παροχή συστήματος διαχείρισης υποθέσεων στην ΕΚΕΔ, η Ελλάδα ενημερώνει ότι το έντυπο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων που χρησιμοποιείται από τη νέα ΕΟΕ θεωρείται επαρκές για τους σκοπούς της διαχείρισης υποθέσεων και της ασφάλειας. Επιπλέον, η Ελλάδα αναφέρει ότι βρίσκονται σε εξέλιξη εργασίες για τη δημιουργία ενός κεντρικού συστήματος διαχείρισης υποθέσεων, το οποίο θα επιτρέπει σε όλους τους σχετικούς φορείς και ενδιαφερόμενους να έχουν πρόσβαση και να ανταλλάσσουν πληροφορίες και να παρακολουθούν την κατάσταση μιας ποινικής υπόθεσης σε πραγματικό χρόνο. Επιπλέον, η νέα ΕΟΕ σχεδιάζει να δημιουργήσει ένα σύστημα διαχείρισης υποθέσεων που θα είναι ειδικό για υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, αλλά δεν έχει προβλεφθεί χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή αυτών των νέων συστημάτων διαχείρισης υποθέσεων.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλές αξιολογητές χαιρετίζουν την πρόθεση να δημιουργηθεί ένα κεντρικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων και ένα ειδικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων για τη νέα ΕΟΕ για υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

Ωστόσο, σημειώνοντας ότι δεν έχουν ολοκληρωθεί υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από τη Φάση 3bis και υπό το φως της πρόσφατης ίδρυσης της νέας

ΕΟΕ και της σημαντικής μείωσης του αριθμού των Εισαγγελέων που διεξάγουν έρευνες, οι επικεφαλής αξιολογητές δεν είναι σε θέση να αξιολογήσουν εάν η σύσταση 4 (α) υλοποιείται. Ως εκ τούτου, θεωρούν ότι η σύσταση 4 στοιχείο (α) εφαρμόζεται μόνο εν μέρει. Επομένως οι επικεφαλής αξιολογητές επαναλαμβάνουν το μέρος αυτής της σύστασης ότι η Ελλάδα διασφαλίζει πως οι φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη διερεύνηση και τη δίωξη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών διαθέτουν επαρκείς ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους.

(viii) *Επιμόρφωση*

152. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να εντατικοποιήσει την επιμόρφωση δικαστών και υπαλλήλων επιβολής του νόμου σχετικά με τη Σύμβαση και το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, συμπεριλαμβάνοντας την παροχή επιμόρφωσης στις πρακτικές πτυχές των ερευνών δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών (σύσταση 4ε). Στη γραπτή παρακολούθηση, αυτή η σύσταση κρίθηκε ότι εφαρμόστηκε πλήρως. Ωστόσο, η επιμόρφωση είναι μια διαρκής απαίτηση ειδικά όταν υπήρξαν θεσμικές αλλαγές και αλλαγές σε προσωπικό με τη συγχώνευση της ΕΚΕΔ και της παλιάς ΕΟΕ.

153. Στο ερωτηματολόγιο της Φάσης 4, η Ελλάδα δηλώνει ότι η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών (ΕΣΔΙ) είναι υπεύθυνη για ευκαιρίες κατάρτισης των εισαγγελέων, αλλά δεν παρείχε καμία πληροφορία σχετικά με την παρεχόμενη επιμόρφωση που σχετίζεται ειδικά με τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από τη Φάση 3bis.

154. Η Ελλάδα αναφέρει επίσης ότι η επιμόρφωση και η απόκτηση εξειδίκευσης του προσωπικού αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα για το ΣΔΟΕ. Τα στελέχη του ΣΔΟΕ παρακολουθούν μαθήματα, σεμινάρια και διαδικτυακά σεμινάρια σχετικά με τις έρευνες για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Αυτά έχουν οργανωθεί από την CEPOL (Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την κατάρτιση φορέων επιβολής του νόμου), το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) και την ΕΑΔ. Το προσωπικό του ΣΔΟΕ συμμετέχει επίσης στις συναντήσεις της EUROPOL και άλλων υπηρεσιών προκειμένου να συμπληρώσει την εμπειρία του.

Επιπλέον, το ΣΔΟΕ οργανώνει εσωτερική επιμόρφωση σχετική με ερευνητικούς τομείς που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του ΣΔΟΕ. Σύμφωνα με την Ελλάδα, με βάση τη συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία του, το ΣΔΟΕ συμβάλλει σημαντικά στην καταπολέμηση της διαφθοράς και του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

155. Η νέα ΕΟΕ δεν γνώριζε τις άτυπες συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας των αξιωματούχων επιβολής του νόμου, αλλά όταν αυτό τέθηκε στη επιτόπια επίσκεψη, ειδικά στο πλαίσιο της πιθανής βοήθειας με εκκρεμή αιτήματα Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής, υπήρξε προθυμία να παρευρεθεί σε αυτές τις συναντήσεις. Ένας εκπρόσωπος της νέας ΕΟΕ παρευρέθηκε στη συνεδρίαση τον Νοέμβριο του 2021.

156. Η επιμόρφωση των δικαστών παρέχεται από την ΕΣΔΙ, ο σκοπός της οποίας περιλαμβάνει τη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση των δόκιμων δικαστών καθώς και τη συνεχή εκπαίδευση των εν ενεργεία δικαστών. Η ΕΣΔΙ παρείχε ένα σεμινάριο το 2021 για δικαστές (και εισαγγελείς), αλλά δεν κάλυψε τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ωστόσο, το 2020 πραγματοποιήθηκε ένα τριήμερο σεμινάριο για δόκιμους εισαγγελείς σχετικά με τις τότε πρόσφατα εφαρμοσμένες διατάξεις του ΠΚ, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 235 παράγραφος 5 ΠΚ και της δωροδοκίας ενός υπαλλήλου της ΕΕ. Οι επιμορφώσεις περιλαμβάνουν επίσης διεθνή δικαστική συνεργασία.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν να παρέχεται επιμόρφωση για τις έρευνες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στους εισαγγελείς και τους ανακριτές στη νέα ΕΟΕ, το ΣΔΟΕ και την ΕΑΔ. Οι επικεφαλής αξιολογητές χαιρετίζουν επίσης την προθυμία που εξέφρασαν οι εισαγγελείς από τη νέα ΕΟΕ στην επιτόπια επίσκεψη να συμμετάσχουν πιο στενά στη συνάντηση των αξιωματούχων επιβολής του νόμου και συνιστούν στην Ελλάδα να παραστεί σε αυτές τις συναντήσεις.

(δ) Ολοκλήρωση υπόθεσης δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών

157. Αν έχει γίνει προκαταρκτική εξέταση και ο εισαγγελέας αρχειοθετεί (κλείσει) την υπόθεση, η Εισαγγελία παρέχει τους λόγους σε εισαγγελέα εφετών. Εάν ο

εισαγγελέας εφετών δεν συμφωνεί, μπορεί να διατάξει συμπληρωματική προκαταρκτική εξέταση ή να απαγγείλει κατηγορίες κατά του προσώπου (άρθρο 43 παράγραφος 4 ΚΠΔ). Εάν ένας εισαγγελέας εφετών κρίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για να έρθει η υπόθεση προς συζήτηση με απευθείας κλήση, υποχρεούται να υποβάλει πρόταση στο Συμβούλιο Εφετών (άρθρο 43 παράγραφος 2 ΚΠΔ).

158. Οι υποθέσεις μπορούν να ανοίξουν εκ νέου όταν νέα γεγονότα δικαιολογούν την επανεξέταση της υπόθεσης (άρθρο 43 παρ. 6 ΚΠΔ), αλλά οι χρόνοι παραγραφής (που συζητήθηκαν παραπάνω) θα αποτελέσουν παράγοντα κατά την εξέταση αυτής της επιλογής.

159. Από τη Φάση 3bis, μια νέα διάταξη στον ΚΠΔ επιτρέπει στον εισαγγελέα να απέχει από τη δίωξη για πλημμελήματα που τιμωρούνται με φυλάκιση έως και τριών ετών (άρθρο 48 ΚΠΔ). Εφόσον υπάρχουν επαρκή στοιχεία ενοχής και με τη σύμφωνη γνώμη Πρωτοδίκη, ο εισαγγελέας δύναται να απέχει από τη δίωξη και να εκδώσει διάταξη, εάν ο δράστης δώσει τη συγκατάθεσή του. Φαίνεται ότι αυτό το μέτρο θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε περίπτωση ενεργητικής δωροδοκίας δημοσίων υπαλλήλων (άρθρο 236 παρ. 1 ΠΚ). Από τότε που εισήχθη η διάταξη, η Ελλάδα επιβεβαίωσε ότι χρησιμοποιήθηκε μόνο μία φορά σε σχέση με το άρθρο 236 ΠΚ αλλά όχι από τη νέα ΕΟΕ.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν στην Ομάδα Εργασίας να παρακολουθεί τους λόγους για τον τερματισμό των υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών καθώς αναπτύσσεται η πρακτική, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των περιπτώσεων όπου τα αδικήματα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών παραγράφονται και άλλα συναφή αδικήματα είναι υπό εξέταση.

5. Αμοιβαία δικαστική συνδρομή και έκδοση σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών

(α) Αμοιβαία δικαστική συνδρομή (ΑΔΣ)

(i) *Νομικό πλαίσιο που σχετίζεται με την ΑΔΣ*

160. Οι κύριες βάσεις για την αίτηση και την παροχή ΑΔΣ στην Ελλάδα είναι ο ΚΠΔ, οι πολυμερείς και διμερείς συνθήκες που προβλέπουν ΑΔΣ και η Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας (για τα μέλη της ΕΕ).

161. Τα άρθρα 458-461 ΚΠΔ ρυθμίζουν την εκτέλεση των εισερχόμενων και εξερχόμενων αιτημάτων ΑΔΣ σε περίπτωση απουσίας διμερούς ή πολυμερούς συνθήκης. Η Ελλάδα τροποποίησε αυτά τα άρθρα με τον Νόμο 4620/2019, και με σκοπό την αντιμετώπιση ορισμένων από τις συστάσεις της Φάσης 3bis για την ΑΔΣ (βλ. ανάλυση παρακάτω).

162. Το πλαίσιο της συνθήκης της Ελλάδας για ΑΔΣ παραμένει αμετάβλητο από τη Φάση 3bis. Εκτός από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση του 1959 για την Αμοιβαία Συνδρομή σε Ποινικές Υποθέσεις και τη Σύμβαση του 1985 για την εφαρμογή της Συμφωνίας Σένγκεν, η Ελλάδα είναι συμβαλλόμενο μέρος σε άλλες πολυμερείς συνθήκες (π.χ. UNCAC (Σύμβαση για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς των Ηνωμένων Εθνών) και Σύμβαση Ποινικού Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Διαφθορά) που προβλέπουν μηχανισμούς με τους οποίους οι αρχές της μπορούν να ζητήσουν και να παρέχουν ΑΔΣ σε υποθέσεις διαφθοράς. Η Ελλάδα έχει επίσης συνάψει μια σειρά διμερών συνθηκών ΑΔΣ, συμπεριλαμβανομένων και με μη συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης.

163. Πιο πρόσφατα, η Ελλάδα ενσωμάτωσε με τον Νόμο 4489/2017 την Οδηγία 2014/41/ΕΕ για την Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας (ΕΕΕ /ΕΙΟ), η οποία θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο σύστημα συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων σε υποθέσεις με διασυνοριακή διάσταση με βάση την αρχή της αμοιβαίας αναγνώριση.

(ii) *Διπλό αξιόποινο*

164. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ.2 της Σύμβασης, όταν ένα Μέρος θέτει προϋπόθεση για την ΑΔΣ την ύπαρξη διπλού αξιόποινου, το διπλό αξιόποινο θεωρείται

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

ότι υφίσταται εάν το αδίκημα για το οποίο ζητείται η βοήθεια εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας διαπίστωσε ότι τα αιτήματα προς την Ελλάδα για παροχή ΑΔΣ ενδέχεται να πρέπει να πληρούν την απαίτηση του διπλού αξιόποινου σε ορισμένες περιπτώσεις.

165. Για αιτήματα ΑΔΣ που υποβάλλονται βάσει συνθήκης, το εάν απαιτείται διπλό αξιόποινο εξαρτάται από τους όρους της συνθήκης. Για αιτήματα ΑΔΣ που δεν βασίζονται σε συνθήκη ή στο δίκαιο της ΕΕ, το άρθρο 459 παρ. 3 ΚΠΔ απαιτεί εκ πρώτης όψεως το διπλό αξιόποινο ως προϋπόθεση για την παροχή βοήθειας. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, μετά από σύμφωνη γνώμη του Δικαστικού Συμβουλίου του αρμόδιου Εφετείου, μπορεί να απορρίψει εισερχόμενο αίτημα ΑΔΣ, εάν το υποκείμενο αδίκημα δεν μπορεί να οδηγήσει σε έκδοση. Μία προϋπόθεση για ένα αδίκημα για το οποίο είναι δυνατή η έκδοση είναι ότι η πράξη που συνιστά το έγκλημα τιμωρείται στην Ελλάδα και στο αιτούν κράτος με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, δηλαδή με διπλό αξιόποινο (άρθρο 437(α) ΚΠΔ).

166. Οι συζητήσεις με τους συμμετέχοντες της Φάσης 4 στην επιτόπια επίσκεψη αποκαλύπτουν ότι εξακολουθεί να υπάρχει κάποια σύγχυση σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 459 ΚΠΔ, το οποίο δεν απαιτεί ρητά την τήρηση του διπλού αξιόποινου στο πλαίσιο της ΑΔΣ, αλλά επισημαίνει διατάξεις σχετικές με την έκδοση. Σε μια πιο καθησυχαστική σημείωση, όλοι οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι η Ελλάδα ουδέποτε αρνήθηκε να εκτελέσει αίτημα ΑΔΣ λόγω έλλειψης διπλού αξιόποινου και ότι, στην πράξη, οι αρχές προσπαθούν να υιοθετήσουν μια ευέλικτη προσέγγιση όσον αφορά την απαίτηση του διπλού αξιόποινου. Οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης δήλωσαν περαιτέρω ότι, εάν το αδίκημα για το οποίο ζητείται η συνδρομή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης, θα εφαρμόσουν απευθείας το Άρθρο 9 παρ. 2 της Σύμβασης, εάν η Σύμβαση αναφέρεται ως βάση από το αιτούν κράτος.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν στην Ομάδα Εργασίας να παρακολουθήσει ότι το διπλό αξιόποινο σύμφωνα με το άρθρο 459 παράγραφος 3 ΚΠΔ πράγματι δεν παρεμποδίζει την ικανότητα της Ελλάδας να παρέχει άμεση και αποτελεσματική νομική συνδρομή σε περιπτώσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(iii) Διαθέσιμοι τύποι ΑΔΣ

167. Για αιτήματα ΑΔΣ που βασίζονται σε συνθήκη, οι όροι της συνθήκης καθορίζουν τους διαθέσιμους τύπους ΑΔΣ. Ελλείπει συνθήκης ισχύουν τα άρθρα 458-461 ΚΠΔ. Στη Φάση 3 και 3bis, η Ομάδα Εργασίας εξέφρασε ανησυχίες ότι αυτά τα άρθρα καλύπτουν περιορισμένο εύρος συνδρομής και δεν προβλέπουν ειδικές τεχνικές έρευνας (π.χ. υποκλοπές και κρυφή παρακολούθηση), δέσμευση περιουσιακών στοιχείων ή δήμευση. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να τροποποιήσει τη νομοθεσία της για να προβλέπει ρητά αυτούς τους τύπους συνδρομής (σύσταση Φάσης 3bis 7(α)). Η Γραπτή Παρακολούθηση της Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η Ελλάδα δεν είχε εφαρμόσει τη σύσταση.

168. Το 2019, η Ελλάδα τροποποίησε τον ΚΠΔ, μεταξύ άλλων με σκοπό την αντιμετώπιση της σύστασης Φάσης 3bis. Σύμφωνα με τα άρθρα 458 παράγραφος 1 και 459 παράγραφος 1 ΚΠΔ, οι ελληνικές αρχές μπορούν να ζητούν και να παρέχουν σε ξένες αρχές εξέταση μαρτύρων και κατηγορουμένων, κατάσχεση αποδεικτικών στοιχείων, επιτόπιες έρευνες, πραγματογνωμοσύνη και «οποιοσδήποτε άλλες ανακριτικές πράξεις που προβλέπονται από τον [ΚΠΔ] και άλλες ειδικές διαδικαστικές διατάξεις». Εκπρόσωποι του Εφετείου δήλωσαν ότι οι τροποποιημένες διατάξεις καλύπτουν ειδικές τεχνικές έρευνας και τη συγκρότηση κοινών ομάδων έρευνας με ξένες αρχές.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές επαινούν την Ελλάδα για την τροποποίηση του ΚΠΔ ώστε να παρέχει το πλήρες φάσμα των τεχνικών έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών τεχνικών έρευνας, της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων ή της δήμευσης, ως ΑΔΣ. Θεωρούν ότι η σύσταση 7(α) της Φάσης 3bis εφαρμόζεται πλήρως.

(iv) Διαδικασία για την εκτέλεση αιτημάτων ΑΔΣ

169. Η διαδικασία για την εκτέλεση των αιτημάτων ΑΔΣ παραμένει περίπλοκη, αν και η Ελλάδα έχει λάβει ορισμένα μέτρα από τη Φάση 3bis για τον εξορθολογισμό της.

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjzbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

Σύμφωνα με το άρθρο 459, παράγραφος 1 ΚΠΔ, όταν η Κεντρική Υπηρεσία στο Υπουργείο Δικαιοσύνης λάβει αίτημα ΑΔΣ, το παραπέμπει στον αρμόδιο Εισαγγελέα Εφετών, ο οποίος στη συνέχεια αναζητεί, μέσω του Προέδρου Πρωτοδικών, ανακριτή για να το εκτελέσει. Αφού ο ανακριτής εκτελέσει το αίτημα ΑΔΣ, η ζητούμενη συνδρομή διαβιβάζεται πίσω στην ξένη αρχή μέσω του ίδιου διαύλου. Σύμφωνα με εκπροσώπους του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το Υπουργείο Εξωτερικών μπορεί να παρέμβει στη διαδικασία μόνο όταν του ζητηθεί να διευκολύνει την επικοινωνία με ξένες αρχές. Ωστόσο, τα αιτήματα προς και από χώρες της ΕΕ που βασίζονται στη Σύμβαση του Σένγκεν ή σε ΕΕΕ υποβάλλονται απευθείας μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και δεν ακολουθούν την παραπάνω διαδικασία.

170. Όπως σημειώθηκε στη Φάση 3bis, ορισμένες από τις αρχές που εμπλέκονται στη διαδικασία του άρθρου 459 παράγραφος 1 ΚΠΔ απλώς διαβιβάζουν το αίτημα χωρίς να επανεξετάσουν το περιεχόμενό του, ενώ άλλες εκτελούσαν λειτουργίες που δεν προβλέπονται από τον ΚΠΔ. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να εξορθολογήσει τη διαδικασία για την εκτέλεση αιτημάτων ΑΔΣ με σκοπό τη μείωση της καθυστέρησης στην παροχή ΑΔΣ (σύσταση Φάσης 3bis 7(β)). Η Γραπτή Παρακολούθηση της Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η Ελλάδα είχε αναθέσει την αποκλειστική δικαιοδοσία σε Ειδικό Ανακριτή για την εκτέλεση όλων των αιτημάτων ΑΔΣ στην Αθήνα, όπου η συντριπτική πλειονότητα των αιτημάτων ΑΔΣ λαμβάνεται από τη χώρα. Στη Φάση 4, η Ελλάδα δηλώνει ότι ο Ειδικός Ανακριτής είναι ακόμη στη θέση του (βλ. επίσης παρακάτω Στατιστικά στοιχεία και ΑΔΣ στην πράξη) αλλά η ομάδα αξιολόγησης δεν είχε την ευκαιρία να συναντηθεί με τον Ειδικό Ανακριτή κατά την επιτόπια επίσκεψη για να αξιολογήσει μέσω όλων των σχετικών παραγόντων πόσο αποτελεσματικό είναι το νέο σύστημα στην πράξη.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές ενθαρρύνονται από τη συνεχιζόμενη παρουσία του Ειδικού Ανακριτή με αποκλειστική δικαιοδοσία για την εκτέλεση όλων των αιτημάτων ΑΔΣ στην Αθήνα. Ωστόσο, δεν είχαν την ευκαιρία να συναντηθούν με τον Ειδικό Ανακριτή κατά την επιτόπια επίσκεψη για να εκτιμήσουν πόσο αποτελεσματικό είναι στην πράξη το νέο σύστημα. Ελλείπει στατιστικών στοιχείων, οι επικεφαλής αξιολογητές συνιστούν στην Ομάδα Εργασίας να συνεχίσει να παρακολουθεί για να διασφαλίσει ότι η διαδικασία για

την εκτέλεση αιτημάτων ΑΔΣ δεν παρεμποδίζει την ικανότητα της Ελλάδας να παρέχει άμεση και αποτελεσματική νομική συνδρομή σε περιπτώσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(v) Στατιστικά στοιχεία και ΑΔΣ στην πράξη

171. Η Ελλάδα εξακολουθεί να μην διατηρεί στατιστικά στοιχεία για την ΑΔΣ και η Ομάδα Εργασίας δεν μπορεί να αξιολογήσει ακόμα μία φορά την ικανότητα της Ελλάδας να παρέχει άμεση και αποτελεσματική νομική συνδρομή σε άλλα Μέρη της Σύμβασης. Το θέμα χρονολογείται από τη Φάση 3 και επαναλήφθηκε στη Φάση 3bis, όταν η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να διατηρεί λεπτομερή στατιστικά στοιχεία σχετικά με την ΑΔΣ (σύσταση Φάσης 3bis 8(iv)). Στη Φάση 4, η Ελλάδα βεβαιώνει ότι δεν υπάρχουν καθυστερήσεις στην εκτέλεση των αιτημάτων ΑΔΣ και υποστηρίζει ότι πρόσφατα ίδρυσε «Γραφείο Συλλογής και Επεξεργασίας Δικαστικών Στατιστικών Στοιχείων» (JustStat) (άρθρο 358 Ν. 4700/2020) με αρμοδιότητα μεταξύ άλλων για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων σχετικά με την ΑΔΣ. Ωστόσο, δεν είναι γνωστό πότε το γραφείο θα τεθεί σε λειτουργία και, ελλείψει σχετικών στατιστικών, δεν είναι δυνατό για την Ομάδα Εργασίας να επιβεβαιώσει τη δήλωση της Ελλάδας για μη καθυστερήσεις στην εκτέλεση των αιτημάτων ΑΔΣ. Η έρευνα των μελών της Ομάδας Εργασίας σχετικά με την ανταπόκριση της Ελλάδας στα αιτήματα ΑΔΣ έδειξε ανησυχίες για καθυστερήσεις, ωστόσο, το μέγεθος του δείγματος είναι πολύ μικρό και δεν επιτρέπει στην Ομάδα Εργασίας να βγάλει περαιτέρω συμπεράσματα για το θέμα.

172. Η Ελλάδα έλαβε αιτήματα ΑΔΣ σε τρεις υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από τη Φάση 3bis, όλες από μη-συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης. Τα δύο πρώτα αιτήματα (υποθέσεις κατασκευαστικής εταιρείας αυτοκινητοδρόμων και γερμανικών υποβρυχίων) ακολούθησαν τη διαδικασία του άρθρου 459 παρ. 1 ΚΠΔ και εκτελέστηκαν από τον Ειδικό Ανακριτή εντός οκτώ μηνών. Το τρίτο αίτημα (υπόθεση επεξεργασίας αποβλήτων λυμάτων Κύπρου Πάφου) υποβλήθηκε απευθείας μεταξύ των διωκτικών αρχών και εκτελέστηκε από τον Ειδικό Ανακριτή εντός επτά μηνών. Ο χρόνος απόκρισης και για τα τρία αιτήματα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον όγκο των πληροφοριών που ζητούνται και τις τεχνικές έρευνας

που χρησιμοποιούνται (π.χ. παρακολούθηση επικοινωνιών και άρση τραπεζικού απορρήτου).

173. Όσον αφορά τα εξερχόμενα αιτήματα ΑΔΣ σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, οι συζητήσεις με τους συμμετέχοντες στη Φάση 4 στην επιτόπια επίσκεψη αποκαλύπτουν ότι οι ελληνικές αρχές αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες στην λήψη ΑΔΣ και ότι θα μπορούσαν να κάνουν περισσότερα για να τα επιδιώξουν και να επιταχύνουν την εκτέλεσή τους. Για παράδειγμα, τα αιτήματα ΑΔΣ στις υποθέσεις της κατασκευαστικής εταιρείας και της σύμβασης τυχερών παιγνίων ήταν εκκρεμή για αρκετά χρόνια προτού η Ελλάδα αποφασίσει να κλείσει τις υποθέσεις λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων. Ένα άλλο αίτημα ΑΔΣ στην υπόθεση του Έλληνα μεσάζοντα εκκρεμεί εδώ και μερικά χρόνια, αλλά η Ελλάδα δεν εξέτασε τη δυνατότητα να επικοινωνήσει με τις ξένες αρχές μέσω άτυπων διαύλων, για παράδειγμα, της Άτυπης Συνάντησης της Ομάδας Εργασίας των Αξιωματούχων Επιβολής του Νόμου.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές εκφράζουν τη λύπη τους για το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν έχει ακόμη καταφέρει να δημιουργήσει ένα σύστημα για τη διατήρηση στατιστικών στοιχείων για την ΑΔΣ. Ως εκ τούτου, επαναλαμβάνουν τη σύσταση 8(iv) της Φάσης 3 και συνιστούν στην Ελλάδα να προχωρήσει επειγόντως με την τήρηση λεπτομερών στατιστικών στοιχείων για τα αιτήματα ΑΔΣ, συμπεριλαμβανομένων των αιτημάτων για το αδίκημα, του χρόνου που απαιτείται για την εκτέλεση και της φύσης της αιτούμενης συνδρομής.

Οι επικεφαλής αξιολογητές αναγνωρίζουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η Ελλάδα για την λήψη ΑΔΣ σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ως εκ τούτου, συνιστούν στην Ελλάδα να χρησιμοποιήσει όλα τα διαθέσιμα μέσα για να εξασφαλίσει ΑΔΣ, ιδίως μέσω της επαφής με ξένες αρχές μέσω άτυπων καναλιών και των Άτυπων Συναντήσεων της Ομάδας Εργασίας των αξιωματούχων επιβολής του νόμου.

(β) Έκδοση

(i) Πλαίσιο που σχετίζεται με την έκδοση

174. Η Ελλάδα μπορεί να ζητήσει και να παράσχει έκδοση σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών με βάση τις διμερείς και πολυμερείς συνθήκες, το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (για μέλη της ΕΕ) και τα άρθρα 436-457 ΚΠΔ. Η Ελλάδα αναφέρει ελάχιστες αλλαγές στο πλαίσιο της σχετικά με την έκδοση από τη Φάση 3bis. Το 2016, σύναψε μια συνθήκη έκδοσης με τον Καναδά και το 2019 μια συμφωνία της ΕΕ με την Ισλανδία και τη Νορβηγία σχετικά με τη διαδικασία παράδοσης με σκοπό τη δίωξη ή την εκτέλεση της ποινής. Η Ελλάδα τροποποίησε επίσης τα άρθρα 436-457 ΚΠΔ που σχετίζονται με την έκδοση μέσω του Νόμου 4620/2019. Ωστόσο, αυτές οι αλλαγές δεν τροποποιούν τα πορίσματα των εκθέσεων Φάσης 3 και 3bis και η ομάδα εργασίας δεν έκανε συστάσεις σχετικά με την έκδοση σε αυτές τις αξιολογήσεις.

175. Η Ελλάδα δεν εκδίδει τους υπηκόους της, αλλά, σύμφωνα με την έκθεση Φάσης 3bis, θα τους διώξει στην Ελλάδα για το ίδιο έγκλημα με βάση την αρχή *aut dedere aut judicare*. Ελλείψει ισχύουσας συνθήκης, οι λόγοι άρνησης έκδοσης ορίζονται στο άρθρο 438 ΚΠΔ και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, πολιτικά, στρατιωτικά και φορολογικά εγκλήματα, εγκλήματα για τα οποία προβλέπεται θανατική ποινή, υποψία ότι ο εκζητούμενος θα υποστεί διάκριση για λόγους φυλής, θρησκείας, πολιτικής ή εθνικότητας και περιπτώσεις κατά τις οποίες ο εκζητούμενος καταδικάστηκε ερήμην χωρίς να κληθεί.

(ii) Έκδοση στην πράξη

176. Η Ελλάδα δεν τηρεί στατιστικά στοιχεία σχετικά με την έκδοση και η Ομάδα Εργασίας δεν μπορεί να αξιολογήσει πώς λειτουργεί στην πράξη η έκδοση σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Η έρευνα των μελών της Ομάδας Εργασίας έδειξε ανησυχίες σχετικά με την ποιότητα των αιτημάτων έκδοσης της Ελλάδας. Ωστόσο, όπως και στην περίπτωση της ΑΔΣ, το μέγεθος του δείγματος είναι πολύ μικρό και δεν επιτρέπει στην Ομάδα Εργασίας να βγάλει περαιτέρω συμπεράσματα για το θέμα.

Γ. Ευθύνη νομικών προσώπων**1. Πεδίο εφαρμογής της εταιρικής ευθύνης για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και σχετικά αδικήματα**

177. Η εταιρική ευθύνη για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στην Ελλάδα δεν είναι ποινικής φύσεως και προβλέπεται στο άρθρο 45 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος. Το άρθρο 45 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος αντικατέστησε το άρθρο 51 του Νόμου 3691/2008 (ο προηγούμενος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος), τον οποίο η Ομάδα Εργασίας έκρινε κατά τη φάση της Γραπτής Παρακολούθησης της Φάσης 3bis ως μη-εφαρμόσιμο – απαιτούσε επικουρική υπουργική απόφαση για να εκτελεστεί η οποία δεν εκδόθηκε ποτέ – και ότι η Ελλάδα δεν συμμορφώνεται με το Άρθρο 2 της Σύμβασης. Αντίθετα, το άρθρο 45 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος είναι άμεσης εφαρμογής.

178. Τόσο ο Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος όσο και ο Νόμος 3691/2008 θεσπίστηκαν για την πρόληψη και την καταστολή του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και μόνο δευτερευόντως ρυθμίζουν την ευθύνη των νομικών προσώπων. Στη Φάση 3bis, η Ελλάδα υποστήριξε ότι η συμπερίληψη της διάταξης για την εταιρική ευθύνη στον προηγούμενο Νόμο για το ξέπλυμα χρήματος θα αύξανε την προβολή της και την αποτελεσματικότητά της, δεδομένου ότι ο Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος είναι ευρέως γνωστός και εφαρμόζεται ευρέως.

179. Στη Φάση 4, η Ομάδα Εργασίας θεωρεί ότι η τοποθέτηση της διάταξης εταιρικής ευθύνης βάσει του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος δεν έχει αποδώσει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα και εξακολουθεί να δημιουργεί σύγχυση μεταξύ των σχετικών ενδιαφερομένων μερών αναφορικά με το εύρος και την εφαρμογή της εταιρικής ευθύνης στην Ελλάδα. Επιπλέον, το πλαίσιο εταιρικής ευθύνης της Ελλάδας παραμένει κατακερματισμένο και είναι δύσκολο να εφαρμοστεί στην πράξη. Πράγματι, από τότε που θεσπίστηκε για πρώτη φορά το 1998, η Ελλάδα έχει επιβάλλει κυρώσεις μόνο σε ένα νομικό πρόσωπο για εγχώρια δωροδοκία. Οι λόγοι αυτής της

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxxZ_aOq4CFeCA

περιορισμένης επιβολής κατά νομικών προσώπων είναι πολλαπλοί και συστηματικοί. Όπως συζητήθηκε σε αρκετές από τις ακόλουθες ενότητες, το πλαίσιο εταιρικής ευθύνης της Ελλάδας δεν περιέχει βασικά πρότυπα της Σύστασης του 2009, περιορίζει την εταιρική ευθύνη σε περιπτώσεις όπου το φυσικό πρόσωπο που διέπραξε το αδίκημα διώκεται και καταδικάζεται και αναθέτει την αρμοδιότητα για τις διαδικασίες κατά εταιρειών σε πολλές αρχές χωρίς πόρους ή εμπειρογνομosύνη για τη διεξαγωγή τέτοιων διαδικασιών.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές εκφράζουν τη λύπη τους για το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν διαθέτει αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο για τη λογοδοσία νομικών προσώπων σχετικά με το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών ή συναφή αδικήματα. Ως εκ τούτου, συνιστούν στην Ελλάδα να μεταρρυθμίσει επειγόντως το νομικό της πλαίσιο και να θεσπίσει αυτόνομη νομοθεσία που να καθιερώνει την ευθύνη των νομικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και συναφή αδικήματα και καλούν την Ελλάδα να λάβει υπόψη τη Σύσταση του 2021 κατά τη θέσπιση αυτών των μεταρρυθμίσεων.

(α) Στοιχεία ευθύνης νομικών προσώπων που χρήζουν παρακολούθησης

(i) Δωροδοκία προς όφελος ή για λογαριασμό νομικού προσώπου

180. Σύμφωνα με το προηγούμενο καθεστώς, ένα νομικό πρόσωπο ήταν υπεύθυνο για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που διαπράχθηκε «προς όφελος» νομικού προσώπου. Στη Φάση 3bis, η ομάδα εργασίας εξέφρασε ανησυχίες ότι αυτό το κριτήριο θα απαιτούσε αποδεικτικά στοιχεία για κέρδος και θα μπορούσε να αποκλείσει έμμεσα ωφέληματα, όπως το ωφέλημα τρίτου μέρους, και περιπτώσεις όπου το νομικό πρόσωπο επωφελήθηκε συμπτωματικά. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας αποφάσισε να παρακολουθήσει εάν αυτό το κριτήριο θα μπορούσε να εμποδίσει την ικανότητα της Ελλάδας να θεωρήσει ένα νομικό πρόσωπο υπεύθυνο για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

181. Σύμφωνα με το νέο άρθρο 45 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος, ένα νομικό πρόσωπο ευθύνεται για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που διαπράττεται «προς όφελος ή για λογαριασμό» του νομικού προσώπου. Η νέα διάταξη φαίνεται να εισάγει ένα λιγότερο επαχθές κριτήριο, το οποίο υιοθετείται από πολλά άλλα Μέρη της Σύμβασης. Ωστόσο, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην επιτόπια επίσκεψη, δεν υπάρχει ουσιαστική διάκριση μεταξύ δωροδοκίας που διαπράχθηκε «προς όφελος» ή «για λογαριασμό» νομικού προσώπου. Ελλείπει σχετικής νομολογίας και πρακτικής, η Ομάδα Εργασίας δεν μπορεί να αξιολογήσει πλήρως εάν αυτή η αλλαγή του νόμου απαντά στις ανησυχίες της Φάσης 3bis.

(ii) Εταιρική ευθύνη για δωροδοκία μέσω ενδιάμεσων προσώπων και συνδεδεμένων νομικών προσώπων

182. Το παράρτημα I.C της Σύστασης του 2009 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι ένα νομικό πρόσωπο δεν μπορεί να αποφύγει την ευθύνη χρησιμοποιώντας μεσάζοντες, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών νομικών προσώπων, για να δωροδοκήσουν αλλοδαπούς δημόσιους αξιωματούχους για λογαριασμό του. Το άρθρο 45 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος δεν καλύπτει ρητά αυτήν την κατάσταση. Στη Φάση 3bis, η Ελλάδα δήλωσε ότι εναπόκειται στα δικαστήρια να αποφανθούν τον νόμο και η Ομάδα Εργασίας αποφάσισε να παρακολουθήσει στο θέμα σε μελλοντικές αξιολογήσεις. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης της Φάσης 4, οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την πεποίθηση ότι θα ήταν δυνατό να επιβληθούν κυρώσεις σε νομικό πρόσωπο για δωροδοκία που διαπράχθηκε μέσω μεσαζόντων ή συνδεδεμένων νομικών προσώπων, αν και χωρίς να παρέχεται νομική βάση για την απάντησή τους. Ελλείπει σχετικής νομολογίας και πρακτικής, η Ομάδα Εργασίας δεν μπορεί ακόμη να αξιολογήσει εάν το άρθρο 45 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος καλύπτει τη δωροδοκία μέσω μεσαζόντων και συνδεδεμένων νομικών προσώπων.

(iii) Πρόσωπα που μπορούν να προκαλέσουν ευθύνη του νομικού προσώπου

183. Η εταιρική ευθύνη για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών προκύπτει σύμφωνα με το άρθρο 45 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος σε δύο περιπτώσεις:

(α) Σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 1, όταν το φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε μεμονωμένα είτε ως μέρος οργάνου του νομικού προσώπου και κατέχει διευθυντική θέση στο νομικό πρόσωπο ή είναι εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπος αυτού ή έχει εξουσιοδότηση να λαμβάνει αποφάσεις για λογαριασμό του ή για να ασκήσει τον έλεγχο αυτού, διαπράττει δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών·

(β) Σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 2, όπου λόγω της έλλειψης εποπτείας ή ελέγχου ενός ατόμου που πληροί τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 45 παράγραφος 1 και επιτρέπει τη διάπραξη δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

184. Ο νόμος δεν καλύπτει ρητά περιπτώσεις όπου ένα άτομο σε διευθυντική θέση «κατευθύνει ή εξουσιοδοτεί» έναν υπάλληλο κατώτερου επιπέδου να διαπράξει δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, όπως απαιτείται από το Παράρτημα I.B της Σύστασης του 2009. Στη Φάση 3bis, η Ελλάδα ανέφερε ότι τέτοιες περιπτώσεις θα καλυπτόταν λαμβάνοντας υπόψη ότι η άσκηση ελέγχου εντός του νομικού προσώπου περιλαμβάνει καταστάσεις καθοδήγησης ή εξουσιοδότησης υπαλλήλου κατώτερου επιπέδου να διαπράξει δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ελλείψει σχετικής νομολογίας και πρακτικής, η Ομάδα Εργασίας δεν μπορεί να επιβεβαιώσει αυτή τη δήλωση στη Φάση 4.

185. Ένα άλλο θέμα που απασχολεί την Ομάδα Εργασίας είναι η έλλειψη σαφήνειας σχετικά με το τι σημαίνει επαρκής εποπτεία και έλεγχος για την πρόληψη της δωροδοκίας σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 2. Το θέμα χρονολογείται από τη Φάση 3, όπου η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να παράσχει καθοδήγηση για τη διευκρίνιση του ζητήματος (Φάση 3 σύσταση 3 (β)). Στη Φάση 3bis, η Ελλάδα δήλωσε ότι το νομικό της σύστημα δεν επιτρέπει την έκδοση οδηγίας για την ερμηνεία του νόμου μετά την έγκρισή του και ότι εναπόκειται στα δικαστήρια να ερμηνεύσουν και να εφαρμόσουν τον νόμο. Η Ομάδα Εργασίας επανέλαβε τη σύσταση που προτείνει στην Ελλάδα να παράσχει καθοδήγηση ή εκπαίδευση για τη διευκρίνιση του ζητήματος (Φάσης 3bis σύσταση 3(α)). Κρίθηκε και πάλι ότι η σύσταση δεν εφαρμόστηκε από τη

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

Γραπτή Παρακολούθηση της Φάσης 3bis. Στη Φάση 4, η Ελλάδα δεν παρείχε πληροφορίες σχετικά με τα βήματα που έγιναν για την εφαρμογή της σύστασης και η συζήτηση με τους συμμετέχοντες στην επιτόπια επίσκεψη, οι οποίοι ως επί το πλείστον αγνοούσαν το θέμα, δεν μπόρεσε να διευκρινίσει την κατάσταση. Επομένως, παραμένει ασαφές πώς αντιλαμβάνονται οι ελληνικές αρχές την έννοια της έλλειψης εποπτείας ή ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 2.

(iv) *Ευθύνη διαδόχου*

186. Το άρθρο 45 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος δεν προβλέπει ευθύνη διαδόχου. Η Ελλάδα επίσης δεν παρέχει πληροφορίες στη Φάση 4 για το πώς θα αντιμετωπιστεί το θέμα στην πράξη. Η Ομάδα Εργασίας εξέτασε εκτενώς την ευθύνη διαδόχου στις αξιολογήσεις της Φάσης 4 και έκανε συστάσεις για να διασφαλίσει ότι τα νομικά πρόσωπα δεν μπορούν να αποφύγουν την ευθύνη αναδιοργανώνοντας ή αλλάζοντας με άλλον τρόπο την ταυτότητα ή τη δομή τους. Το θέμα μπορεί να έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην Ελλάδα όπου η οικονομική κατάσταση την τελευταία δεκαετία έχει αναγκάσει σε συγχωνεύσεις και εξαγορές και αναδιαρθρώσεις νομικών προσώπων.⁷⁸

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές σημειώνουν ότι, ελλείψει σχετικής νομολογίας και πρακτικής και της αβεβαιότητας μεταξύ των ελληνικών αρχών σχετικά με τον τρόπο επιβολής της εταιρικής ευθύνης για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών, παραμένουν σε ισχύ οι περισσότεροι από τους προβληματισμούς που εξέφρασε η Ομάδα Εργασίας στη Φάση 3bis.

⁷⁸ ΟΟΣΑ (2011), Οικονομικές Μελέτες ΟΟΣΑ · Ελλάδα 2011, παρ. 57, 71, 94 και 142.

Οι επικεφαλής αξιολογητές συστήνουν στην Ελλάδα, ως μέρος της μεταρρύθμισης του καθεστώτος ευθύνης των νομικών προσώπων, να διασφαλίσει (α) ότι τα νομικά πρόσωπα δεν μπορούν να αποφύγουν την ευθύνη χρησιμοποιώντας μεσάζοντες, συμπεριλαμβανομένων συνδεδεμένων νομικών προσώπων και άλλων τρίτων για τη διάπραξη δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων υπαλλήλων, (β) ότι η ευθύνη ενός νομικού προσώπου μπορεί να προκληθεί όταν ένα άτομο σε διευθυντική θέση «κατευθύνει ή εξουσιοδοτεί» έναν υπάλληλο κατώτερου επιπέδου να διαπράξει δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων υπαλλήλων, (γ) είναι σαφές τι σημαίνει επαρκής εποπτεία και έλεγχος για την πρόληψη δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων υπαλλήλων · (δ) ότι ο νόμος δεν απαιτεί αποδεικτικά στοιχεία κέρδους και δεν αποκλείει έμμεσα πλεονεκτήματα, όπως το ωφέλημα τρίτου μέρους και περιπτώσεις όπου το νομικό πρόσωπο επωφελήθηκε συμπτωματικά και (ε) ότι τα νομικά πρόσωπα δεν μπορούν να αποφύγουν την ευθύνη ή τις κυρώσεις για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων υπαλλήλων και συναφή αδικήματα με αναδιάρθρωση, συγχώνευση, εξαγορά ή αλλοίωση της εταιρικής τους ταυτότητας.

(ν) *Αυτόνομη ευθύνη νομικών προσώπων*

187. Οι προβληματισμοί για τη μη-αυτόνομη ευθύνη των νομικών προσώπων στην Ελλάδα δεν είναι καινούργιοι. Τα μέρη της Σύμβασης υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι η καταδίκη ή η δίωξη ενός φυσικού προσώπου δεν αποτελεί προϋπόθεση για την ευθύνη ενός νομικού προσώπου για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών (Σύσταση 2009 Παράρτημα I.B). Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας διαπίστωσε ότι ενώ το άρθρο 45 παράγραφος 6 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος προβλέπει ότι η εφαρμογή της ευθύνης του νομικού προσώπου είναι ανεξάρτητη από οποιαδήποτε αστική, πειθαρχική ή ποινική ευθύνη των φυσικών προσώπων που διέπραξαν το έγκλημα, στην πράξη η επιβολή κυρώσεων κατά νομικών προσώπων στην Ελλάδα

εξαρτιόταν από τη δίωξη φυσικού προσώπου.⁷⁹ Συνέστησε επομένως στην Ελλάδα να διορθώσει αυτό το ζήτημα (σύσταση 3(β)), αλλά η Γραπτή Παρακολούθηση Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η Ελλάδα δεν είχε εφαρμόσει τη σύσταση.

188. Στις απαντήσεις της στο ερωτηματολόγιο της Φάσης 4, η Ελλάδα δεν παρείχε περαιτέρω πληροφορίες για να αντιμετωπίσει τους προβληματισμούς της Ομάδας Εργασίας, αλλά απλώς επανέλαβε το άρθρο 45 παρ. 6 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος. Δυστυχώς, τον Ιούλιο του 2021, η Ελλάδα τροποποίησε το άρθρο 45 παρ. 1 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος (με το άρθρο 10 του Νόμου 4816/2021) για να προσθέσει ότι η επιβολή κυρώσεων κατά νομικών προσώπων απαιτεί αμετάκλητη καταδίκη φυσικού προσώπου. Η Ελλάδα δεν ενημέρωσε την ομάδα αξιολόγησης για αυτήν την τροποποίηση ούτε κατά τη στιγμή της θέσπισής της ούτε κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης και επομένως η ομάδα αξιολόγησης δεν μπόρεσε να διερευνήσει αυτήν την τροποποίηση με τους συμμετέχοντες κατά την διάρκεια της επίσκεψης. Σε κάθε περίπτωση οι συμμετέχοντες δεν μπορούσαν να φανταστούν ένα σενάριο όπου θα μπορούσε να επιβληθεί κύρωση σε ένα νομικό πρόσωπο εάν δεν υπήρχε καταδίκη ενός φυσικού προσώπου. Στη μοναδική μέχρι σήμερα περίπτωση που επιβλήθηκαν κυρώσεις σε νομικό πρόσωπο επειδή επωφελήθηκε από εγχώρια δωροδοκία, ο αντιπρόεδρος και γενικός διευθυντής του νομικού προσώπου είχαν ήδη

⁷⁹ Αυτό οφειλόταν κυρίως στο άρθρο 45 παρ.7 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος που προβλέπει ότι: «... Οι εισαγγελικές αρχές ενημερώνουν αμέσως κατά περίπτωση την αρμόδια για την επιβολή των κυρώσεων αρχή για τη άσκηση ποινικής δίωξης επί υποθέσεων στις οποίες υπάρχει εμπλοκή νομικού προσώπου ή οντότητας και τους αποστέλλουν αντίγραφο της σχετικής δικογραφίας». Ανεξάρτητα από το εάν το άρθρο 45 παρ.7 επιβάλλει προϋπόθεση προηγούμενης δίωξης, υπάρχουν εύλογες ανησυχίες πως το σύστημα ειδοποίησης δεν δουλεύει πάντα καθώς έχει υπάρξει μόνο μία ανάλογη ειδοποίηση από την ψήφιση του νόμου. Πράγματι, οι εισαγγελείς στη Φάση 4 κατά την επί τόπου επίσκεψη ήταν ξεκάθαροι πως δεν έχουν αρμοδιότητα πάνω στις διοικητικές διαδικασίες εναντίον νομικών προσώπων και επομένως δεν σκοπεύουν να ειδοποιήσουν άλλη αρχή για τις ποινικές διαδικασίες που διεξάγουν κατά φυσικού προσώπου.

καταδικαστεί και η εισαγγελία τότε είχε στείλει αντίγραφο της καταδίκης στο ΣΔΟΕ για την επιβολή κυρώσεων κατά του νομικού προσώπου.

189. Όταν η ομάδα αξιολόγησης έθεσε στη συνέχεια την τροποποίηση στο άρθρο 45 παρ. 1 Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος στην Ελλάδα, η Ελλάδα εξήγησε ότι η τροποποίηση εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις όπου το φυσικό πρόσωπο υποκινεί ή υποβοηθά τη διάπραξη του εγκλήματος (δηλ. όχι ο κύριος δράστης) και ότι, σε κάθε περίπτωση, η τροποποίηση δεν μπορεί να παρακάμψει τον γενικό κανόνα σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 6 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματα (δηλαδή την ανεξάρτητη ευθύνη των νομικών προσώπων). Ωστόσο, η Ελλάδα δεν παρείχε κανένα αποδεικτικό στοιχείο για την εξήγησή της, κάτι που επίσης δεν υποστηρίζεται από την γραμματική ερμηνεία του νόμου. Στην πραγματικότητα, η τροποποίηση φαίνεται να κωδικοποιεί μία καθιερωμένη πρακτική, η οποία επιβεβαιώθηκε κατά την επιτόπια επίσκεψη και έχει ήδη εντοπιστεί ως πρόβλημα στη Φάση 3bis.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν βαθύτατα για την πρόσφατη τροποποίηση του άρθρου 45 παράγραφος 1 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος, η οποία φαίνεται να καθιστά την αμετάκλητη καταδίκη ενός φυσικού προσώπου ως προϋπόθεση για την ευθύνη και την επιβολή κυρώσεων σε ένα νομικό πρόσωπο. Η τροπολογία έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τη σύσταση 3(β) της Φάσης 3bis και το Παράρτημα I.B της τότε Σύστασης του 2009 (το οποίο τώρα αντικαθίσταται από τη Σύσταση του 2021).

Οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν επομένως σοβαρά ότι η ευθύνη των νομικών προσώπων στην Ελλάδα δεν είναι αυτόνομη. Συνιστούν στην Ελλάδα να ανακαλέσει επειγόντως την πρόσφατη τροποποίηση και να αποσαφηνίσει περαιτέρω τη νομοθεσία και την πρακτική της για να διασφαλίσει ότι η ευθύνη των νομικών προσώπων δεν περιορίζεται σε περιπτώσεις όπου το φυσικό πρόσωπο που διέπραξε το αδίκημα διώκεται ή καταδικάζεται.

(β) Διαδικασίες κατά νομικών προσώπων**(i) Δικαιοδοσία για την έναρξη διαδικασίας κατά νομικών προσώπων**

190. Το άρθρο 45 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος δεν προσδιορίζει τις συνθήκες υπό τις οποίες οι ελληνικές αρχές θα έχουν δικαιοδοσία να κινήσουν εναντίον νομικού προσώπου για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Από τη Φάση 2, η Ελλάδα έχει δηλώσει ότι η ελληνική νομοθεσία θα ισχύει για όλα τα νομικά πρόσωπα που έχουν έδρα ή «πραγματική έδρα» στην Ελλάδα. Πραγματική έδρα είναι ο τόπος όπου λειτουργεί η διοίκηση ενός νομικού προσώπου εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στη συστατική πράξη ή το καταστατικό (άρθρο 64 του ΑΚ). Ωστόσο, όπως σημειώθηκε στη Φάση 3bis, η νομολογία σχετικά με αυτό το θέμα είναι ασυνεπής.

191. Στη Φάση 3bis, η Ελλάδα δήλωσε περαιτέρω, αν και χωρίς έρεισμα στη νομοθεσία ή τη νομολογία, ότι η εταιρική ευθύνη θα ίσχυε για μια ξένη θυγατρική, η μητρική εταιρεία της οποίας βρίσκεται στην Ελλάδα, εάν υπάρχει «επαρκής σύνδεση» μεταξύ της θυγατρικής και της μητρικής της. Μια τέτοια επαρκής σύνδεση θα υπήρχε εάν, για παράδειγμα, η πλειοψηφία των διευθυντών της θυγατρικής διορίζεται από τη μητρική εταιρεία, οι λογαριασμοί και των δύο εταιρειών ενοποιούνται και λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις από ή εντός της μητρικής εταιρείας.

192. Στη Φάση 4, η Ελλάδα δεν έχει παράσχει νέες πληροφορίες σχετικά με το θέμα της δικαιοδοσίας. Ελλείψει σχετικής νομολογίας και πρακτικής, η Ομάδα Εργασίας δεν μπορεί ακόμη να αξιολογήσει εάν η αποτελεσματική θεωρία της έδρας παρέχει μια αρκετά ευρεία δικαιοδοτική βάση για την επιβολή ευθύνης σε βάρος νομικών προσώπων, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων όπου το νομικό πρόσωπο χρησιμοποιεί ξένες θυγατρικές για να δωροδοκήσουν στο εξωτερικό για λογαριασμό του.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές παραμένουν προβληματισμένοι ότι το νομικό πλαίσιο της Ελλάδας δεν είναι σαφές όσον αφορά το ζήτημα της δικαιοδοσίας σε διαδικασίες κατά

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjzbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

νομικών προσώπων. Ως εκ τούτου, συνιστούν στην Ελλάδα να διευκρινίσει το ζήτημα και να παράσχει μια αποτελεσματική δικαιοδοτική βάση για την έναρξη τέτοιων διαδικασιών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων όπου το νομικό πρόσωπο χρησιμοποιεί μεσάζοντες, συμπεριλαμβανομένων συνδεδεμένων νομικών προσώπων και άλλων τρίτων για να δωροδοκήσουν για λογαριασμό του στο εξωτερικό.

(ii) Πληθώρα αρμόδιων αρχών για διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων

193. Ο Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος προβλέπει δύο κατηγορίες νομικών προσώπων: «υπόχρεα» και «μη υπόχρεα» νομικά πρόσωπα. Σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 3, η αρμόδια αρχή για την επιβολή κυρώσεων:

(α) Κατά των «υπόχρεων» νομικών προσώπων είναι η αρμόδια εποπτική αρχή. Το άρθρο 5 παρ. 1 προβλέπει δέκα κατηγορίες υπόχρεων νομικών προσώπων (π.χ. χρηματοπιστωτικά, πιστωτικά και ασφαλιστικά ιδρύματα) και το άρθρο 6 παρ. 1 προσδιορίζει την αρμόδια εποπτική αρχή για κάθε κατηγορία. Για παράδειγμα, η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η αρμόδια εποπτική αρχή για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ενώ η Ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) είναι η αρμόδια εποπτική αρχή για τις εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου και τις εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων.

(β) Κατά των «μη υπόχρεων» νομικών προσώπων είναι το ΣΔΟΕ.

194. Αν και αυτή η διάκριση μεταξύ «υπόχρεων» και «μη υπόχρεων» νομικών προσώπων μπορεί να έχει νόημα για σκοπούς ξεπλύματος χρήματος, καθίσταται προβληματική όταν πρόκειται για τη διεξαγωγή διαδικασιών σε βάρος εταιρειών για δωροδοκία και άλλα οικονομικά αδικήματα. Στην πράξη, σημαίνει ότι κάθε αρμόδια αρχή πρέπει να διαθέτει επαρκείς πόρους και τεχνογνωσία για τη διεξαγωγή ανάλογων διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένων όλων των απαραίτητων εξουσιών έρευνας, να διασφαλίζει ότι τα συλλεχθέντα αποδεικτικά στοιχεία αξιολογούνται και χρησιμοποιούνται σωστά και τέλος ότι κάθε κύρωση σε βάρος του νομικού προσώπου είναι εκτελεστή. Όπως συζητείται παρακάτω, αυτό δεν φαίνεται να ισχύει επί του παρόντος για καμία από τις αρμόδιες αρχές βάσει του άρθρου 45 παρ. 3, εκτός ίσως για το ΣΔΟΕ.

195. Επιπλέον, οι συζητήσεις με εκπροσώπους των αρμόδιων αρχών κατά την επιτόπια επίσκεψη έθεσαν σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με τη λειτουργικότητα του συστήματος. Οι εκπρόσωποι της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ήταν κατηγορηματικοί ότι δεν έχουν αρμοδιότητα να ερευνούν και να επιβάλλουν κυρώσεις σε νομικά πρόσωπα για δωροδοκία, παρόλο που αυτό προβλέπεται ρητά από τον νόμο. Εκπρόσωποι της Τράπεζας της Ελλάδος αναγνώρισαν την αρμοδιότητα τους αλλά δήλωσαν ότι δεν την έχουν ασκήσει ποτέ στην πράξη καθώς δεν είχαν συναντήσει περίπτωση για την οποία πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 45. Το πιο ανησυχητικό είναι ότι οι εκπρόσωποι του ΣΔΟΕ δεν μπόρεσαν να διευκρινίσουν βασικά χαρακτηριστικά του πλαισίου εταιρικής ευθύνης παρά το γεγονός ότι το ΣΔΟΕ ολοκλήρωσε πρόσφατα την πρώτη υπόθεση στην Ελλάδα κατά νομικού προσώπου για εγχώρια δωροδοκία. Συνολικά, τόσο η Τράπεζα της Ελλάδος όσο και το ΣΔΟΕ φαίνεται να αντιλαμβάνονται ότι ο ρόλος τους στο πλαίσιο του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος περιορίζεται στην επιβολή κυρώσεων και όχι στη διεξαγωγή πραγματικών ερευνών σε βάρος νομικών προσώπων.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν σοβαρά για την πολλαπλότητα των αρχών για διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων στην Ελλάδα. Θεωρούν ότι το τρέχον σύστημα δεν είναι λειτουργικό και θα μπορούσε να παρεμποδίσει την ικανότητα της Ελλάδας να θεωρεί υπεύθυνα νομικά πρόσωπα για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Γι' αυτό συστήνουν στην Ελλάδα να τροποποιήσει επειγόντως τη νομοθεσία της για να αναθέσει την αρμοδιότητα για τις διαδικασίες κατά του αδικήματος της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών κατά όλων των νομικών προσώπων, υπόχρεων ή μη-υπόχρεων, σε κατάλληλη αρχή με τους απαραίτητους πόρους και εξουσίες για τη διεξαγωγή των εν λόγω διαδικασιών.

(iii) Διεξαγωγή διαδικασιών σε βάρος νομικών προσώπων

196. Ο Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος δεν διευκρινίζει πώς οι αρμόδιες αρχές θα εκτελούσαν διαδικασίες σε βάρος νομικού προσώπου μόλις λάβουν ειδοποίηση από εισαγγελέα σχετικά με ποινικές διαδικασίες. Στη Φάση 3bis, η Ελλάδα προέβλεψε δύο

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjzbzGWnhxZQ_aOq4CFeCA

πιθανά σενάρια. Πρώτον, ένας εισαγγελέας θα εποπτεύει μία από τις αρμόδιες αρχές στην έρευνα του νομικού προσώπου, παρόλο που οι εισαγγελείς στην Ελλάδα δεν έχουν καμία εξουσία επί των διοικητικών διαδικασιών. Ένα άλλο πιο πιθανό σενάριο ήταν η διεξαγωγή των ερευνών να αφεθεί αποκλειστικά στις αρμόδιες αρχές. Η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να διευκρινίσει το θέμα (σύσταση 3(γ)), αλλά η Γραπτή Παρακολούθηση της Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η σύσταση δεν εφαρμόστηκε. Οι συζητήσεις με τους συμμετέχοντες κατά την επιτόπια επίσκεψη της Φάσης 4 επιβεβαίωσαν ότι οι εισαγγελείς δεν επιβλέπουν τις διαδικασίες κατά νομικών προσώπων, οι οποίες διεξάγονται αποκλειστικά από τις αρμόδιες αρχές σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 3 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος.

197. Το άρθρο 45 δεν προβλέπει επίσης τα ερευνητικά εργαλεία και τις εξουσίες που είναι διαθέσιμα σε διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων. Οι εκπρόσωποι του ΣΔΟΕ υποστήριξαν στην επιτόπια επίσκεψη ότι μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν όλα τα ερευνητικά εργαλεία και τις εξουσίες που χρησιμοποιούν συνήθως σε διαδικασίες σε βάρος φυσικών προσώπων π.χ. ανάκριση, πρόσβαση σε τραπεζικούς λογαριασμούς και φορολογικά στοιχεία. Ωστόσο, μια τέτοια θέση είναι αμφίβολη δεδομένου ότι αυτά τα ερευνητικά εργαλεία και οι εξουσίες απαιτούν εντολή ή εποπτεία από τον αρμόδιο εισαγγελέα και, όπως επιβεβαιώθηκε κατά την επιτόπια επίσκεψη, οι εισαγγελείς δεν επιβλέπουν τις διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, το ΣΔΟΕ διευκρίνισε ότι, τουλάχιστον, για την πρόσβαση σε χώρους και έγγραφα νομικού προσώπου δεν απαιτείται η εντολή ή η εποπτεία από εισαγγελέα (άρθρο 30 παρ. 5 Νόμος 3296/2004). Κανένα από αυτά τα εργαλεία και τις εξουσίες δεν χρησιμοποιήθηκε στην υπόθεση που ολοκληρώθηκε πρόσφατα σε βάρος νομικού προσώπου για εγχώρια δωροδοκία. Οι εκπρόσωποι της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Τράπεζας της Ελλάδος διευκρίνισαν ότι δεν διαθέτουν παρόμοια ερευνητικά εργαλεία και εξουσίες, αλλά, στην περίπτωση της Τράπεζας της Ελλάδος, δήλωσαν ότι θα μπορούσαν να διενεργήσουν έλεγχο του νομικού προσώπου. Η Ομάδα Εργασίας σημειώνει με ανησυχία αυτή τη διαφορά εξουσιών μεταξύ αυτών των τριών αρμόδιων αρχών.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές συστήνουν στην Ελλάδα να διασφαλίσει ότι το απαραίτητο φάσμα ερευνητικών εργαλείων και εξουσιών καθίσταται διαθέσιμο σε όλες τις έρευνες και τις διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων.

(iv) Ανεξαρτησία διαδικασιών σε βάρος νομικών προσώπων

198. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας εξέφρασε σοβαρές ανησυχίες σχετικά με την επιρρέπεια των διαδικασιών σε βάρος νομικών προσώπων σε πολιτική επιρροή. Το άρθρο 2 της Σύμβασης επιτρέπει στα Μέρη να εφαρμόσουν ένα σύστημα εταιρικής ευθύνης ποινικού, αστικού ή διοικητικού χαρακτήρα. Ωστόσο, ανεξάρτητα από τη φύση του συστήματος, το άρθρο 5 της Σύμβασης απαιτεί οι διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων να είναι ανεξάρτητες από πολιτική επιρροή. Το σύστημα στην Ελλάδα υπολείπεται αυτού του ορίου επειδή οι διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων δεν απολαμβάνουν τις ίδιες εγγυήσεις ανεξαρτησίας και δίκαιης διαδικασίας με τις διαδικασίες κατά φυσικών προσώπων και λόγω της φύσης της ευθύνης των νομικών προσώπων, η αρχή της υποχρεωτικής δίωξης επίσης δεν ισχύει για αυτά. Επιπλέον, οι αρμόδιες αρχές για τη διεξαγωγή τέτοιων διαδικασιών και την επιβολή κυρώσεων αποτελούν μέρος της εκτελεστικής εξουσίας. Για σύγκριση, τα περισσότερα από τα άλλα Μέρη της Σύμβασης με καθεστώτα αστικής ή διοικητικής εταιρικής ευθύνης έχουν ουσιαστικά αναθέσει την ευθύνη για την εποπτεία και/ή τη διεξαγωγή εταιρικών διαδικασιών στους εισαγγελείς και τον καθορισμό εταιρικών κυρώσεων στα δικαστήρια.

199. Από τη Φάση 3bis, η Ελλάδα έχει εφαρμόσει ορισμένες βελτιώσεις με σκοπό τη βελτίωση της ανεξαρτησίας και της ορθής διαδικασίας των διαδικασιών σε βάρος νομικών προσώπων. Για παράδειγμα, ο Υπουργός Δικαιοσύνης δεν αποφασίζει πλέον για τις κυρώσεις σε «μη υπόχρεα» νομικά πρόσωπα και η απόφαση αυτή έχει ανατεθεί στον Προϊστάμενο της Επιχειρησιακής Διεύθυνσης του ΣΔΟΕ. Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, η Επιχειρησιακή Διεύθυνση του ΣΔΟΕ απολαμβάνει κάποιες λειτουργικής ανεξαρτησίας έναντι του εποπτεύοντος Υπουργού. Η Τράπεζα της Ελλάδος και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς συνεχίζουν να αποφασίζουν κυρώσεις για

«υπόχρεα» νομικά πρόσωπα. Η Ελλάδα αναφέρει επίσης ότι οι κυρώσεις σε βάρος νομικών προσώπων βασίζονται σε αιτιολογημένη απόφαση, ότι δεν επιβάλλονται κυρώσεις χωρίς προηγούμενη κλήση των νόμιμων εκπροσώπων του νομικού προσώπου για παροχή εξηγήσεων και ότι έχει επισημοποιηθεί διαδικασία προσφυγής κατά της διοικητικής απόφασης που επιβάλλει τις κυρώσεις (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας). Παρά τις βελτιώσεις αυτές, είναι προφανές ότι οι εταιρικές διαδικασίες στην Ελλάδα θα επωφεληθούν από περαιτέρω διασφαλίσεις ανεξαρτησίας που θα διασφάλιζαν ότι πολιτικοί ή άλλοι παράγοντες δεν παρεμβαίνουν στη διεξαγωγή των διαδικασιών και στην αποτελεσματική επιβολή κυρώσεων σε ένα νομικό πρόσωπο.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές παραμένουν προβληματισμένοι ότι δεν υπάρχουν επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία των διαδικασιών σε βάρος νομικών προσώπων στην Ελλάδα που επηρεάζονται από λόγους εθνικού οικονομικού συμφέροντος, τις πιθανές επιπτώσεις στις σχέσεις με άλλο Κράτος ή την ταυτότητα των εμπλεκόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων. Ως εκ τούτου, συστήνουν στην Ελλάδα να εφαρμόσει προστατευτικά μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν επηρεάζονται από τους παράγοντες που περιγράφονται στο άρθρο 5 της Σύμβασης.

2. *Επιβολή εταιρικής ευθύνης για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και σχετικά αδικήματα*

200. Όπως σημειώθηκε παραπάνω, μέχρι σήμερα, η Ελλάδα έχει επιβάλει κυρώσεις μόνο σε ένα νομικό πρόσωπο για εγχώρια δωροδοκία. Η Ελλάδα δεν αναφέρει κυρώσεις για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και συναφή αδικήματα, όπως ξέπλυμα χρήματος και λογιστικά αδικήματα. Αυτή η έλλειψη επιβολής δεν οφείλεται σε έλλειψη υποθέσεων. Αντιθέτως, σημαντικά σκάνδαλα διαφθοράς τις τελευταίες δύο δεκαετίες στα οποία εμπλέκονται νομικά πρόσωπα (π.χ. υποθέσεις Siemens και Φαρμακευτικής εταιρείας) υπογραμμίζουν ότι οι ελληνικές αρχές δεν είναι εξοικειωμένες με το καθεστώς εταιρικής ευθύνης. Λόγω αυτής της έλλειψης εξοικείωσης δίνεται προτεραιότητα στην έρευνα και δίωξη των φυσικών προσώπων που εμπλέκονται στη δραστηριότητα διαφθοράς. Η αραϊή εφαρμογή της εταιρικής ευθύνης

στην Ελλάδα υπογραμμίζει περαιτέρω την έλλειψη επίγνωσης του γεγονότος ότι μπορεί να χρησιμεύσει ως ένα εξαιρετικά αποτελεσματικό εργαλείο για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν ότι δεν έχουν επιβληθεί ποτέ κυρώσεις σε νομικά πρόσωπα για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και συναφή αδικήματα. Συνιστούν στην Ελλάδα: (α) να επιστήσει την προσοχή των αρχών της επειγόντως στη σημασία της ανάληψης διαδικασιών σε βάρος νομικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση των προγραμμάτων κατάρτισης σχετικά με το θέμα και (β) να συνεχίσει προληπτικά τις διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και συναφών αδικημάτων.

3. Κυρώσεις που προβλέπονται για νομικά πρόσωπα για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών

(α) Χρηματικές κυρώσεις

201. Το προηγούμενο καθεστώς εταιρικής ευθύνης προσδιόριζε διαφορετικά επίπεδα κυρώσεων ανάλογα με τον χαρακτηρισμό του νομικού προσώπου ως:

α) «Υπόχρεο» (50.000 έως 5 εκατομμύρια ευρώ και 10.000 έως 1 εκατομμύριο ευρώ εάν η ευθύνη προέκυψε από την αδυναμία άσκησης εποπτείας ή ελέγχου από τη διοίκηση του νομικού προσώπου)· και

β) «Μη-υπόχρεο» (20.000 έως 2 εκατομμύρια ευρώ και 5.000 έως 500.000 ευρώ εάν η ευθύνη προέκυψε από την αδυναμία άσκησης εποπτείας ή ελέγχου από τη διοίκηση του νομικού προσώπου).

202. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας εξέφρασε ανησυχίες ότι οι διαθέσιμες κυρώσεις σε βάρος νομικών προσώπων δεν ήταν αποτελεσματικές, αναλογικές ή αποτρεπτικές διότι πρώτον, οι μέγιστες κυρώσεις ήταν ανεπαρκείς και δυσανάλογες με τις δωροδοκίες και τα οφέλη που παρατηρούνται συχνά σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών και δεύτερον, δεν υπήρχε καμία λογική για τη διάκριση μεταξύ «υπόχρεων»

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

και «μη-υπόχρεων» νομικών προσώπων με σκοπό την επιβολή κυρώσεων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Συνέστησε στην Ελλάδα να τροποποιήσει τη νομοθεσία της έτσι ώστε οι κυρώσεις κατά των «μη-υπόχρεων» νομικών προσώπων να είναι ισοδύναμες με αυτές για τα «υπόχρεα» νομικά πρόσωπα (σύσταση 5(β)) και να αυξήσουν σημαντικά τα μέγιστα πρόστιμα για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που προκύπτουν από την αδυναμία άσκησης εποπτείας ή ελέγχου (σύσταση 5(γ)). Η Γραπτή Παρακολούθηση της Φάσης 3bis διαπίστωσε ότι η Ελλάδα δεν είχε εφαρμόσει αυτές τις συστάσεις.

203. Το άρθρο 45 παρ. 1α του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος δεν κάνει πλέον διάκριση μεταξύ «υπόχρεων» και «μη-υπόχρεων» νομικών προσώπων για το σκοπό της επιβολής κυρώσεων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Επιπλέον, το μέγιστο επίπεδο των προστίμων έχει αυξηθεί, επομένως όλα τα νομικά πρόσωπα τιμωρούνται πλέον με χρηματικές κυρώσεις από 50.000 ευρώ έως 10 εκατομμύρια ευρώ, εκτός εάν η ευθύνη προκύπτει από την αδυναμία άσκησης εποπτείας ή ελέγχου από τη διοίκηση του νομικού προσώπου, τότε το νομικό πρόσωπο τιμωρείται με χρηματικές κυρώσεις από 10.000 έως 5 εκατομμύρια ευρώ (άρθρο 45 παράγραφος 2α). Και στις δύο περιπτώσεις, ο νόμος διευκρινίζει ότι οι χρηματικές κυρώσεις είναι τουλάχιστον το διπλάσιο του ποσού του οφέλους που προκύπτει από το αδίκημα. Ωστόσο, εάν το όφελος δεν μπορεί να καθοριστεί, οι χρηματικές κυρώσεις περιορίζονται στο 1 εκατομμύριο ευρώ, το οποίο φαίνεται να είναι χαμηλό για να είναι αποτελεσματικό, αναλογικό ή αποτρεπτικό. Στην προσφάτως περατωθείσα υπόθεση σε βάρος νομικού προσώπου για εγχώρια δωροδοκία, η Ελλάδα επέβαλε χρηματική ποινή 1 εκατομμυρίου ευρώ επειδή δεν ήταν δυνατό να προσδιοριστεί το όφελος. Δυστυχώς, η Ελλάδα δεν μπόρεσε να μοιραστεί περισσότερες πληροφορίες για την υπόθεση, καθώς είναι υπό έφεση.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές χαιρετίζουν τις τροποποιήσεις της νομοθεσίας περί εταιρικής ευθύνης, οι οποίες έχουν εξορθολογήσει και έχουν αυξήσει τις χρηματικές κυρώσεις σε βάρος νομικών προσώπων. Ωστόσο, ανησυχούν ότι όταν το όφελος δεν μπορεί να προσδιοριστεί, η χρηματική κύρωση περιορίζεται στο 1 εκατομμύριο ευρώ, το οποίο φαίνεται πολύ χαμηλό για να είναι αποτελεσματικό, αναλογικό ή αποτρεπτικό. Ως εκ

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

τούτου, συνιστούν στην Ελλάδα να αυξήσει αυτό το ανώτατο ποσό και στην Ομάδα Εργασίας να παρακολουθεί καθώς αναπτύσσεται η νομολογία και η πρακτική για να διασφαλίσει ότι οι κυρώσεις που επιβάλλονται στην πράξη είναι αποτελεσματικές, αναλογικές ή αποτρεπτικές.

Οι επικεφαλής αξιολογητές σημειώνουν περαιτέρω ότι στη μοναδική μέχρι σήμερα περίπτωση όπου επιβλήθηκε κύρωση σε νομικό πρόσωπο που ωφελήθηκε από εγχώρια δωροδοκία, οι λεπτομέρειες σχετικά με την υπόθεση και τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν δεν έχουν δημοσιοποιηθεί. Ως εκ τούτου, συστήνουν στην Ελλάδα να δημοσιεύει αμέσως, και σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε βάρος νομικών προσώπων, για παράδειγμα τα γεγονότα που αφορούν την υπόθεση, τους λόγους για την επιλογή των κυρώσεων, τα νομικά πρόσωπα στα οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις (ανώνυμα εάν είναι απαραίτητο) και τις πραγματικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν.

(β) Πρόσθετες κυρώσεις

204. Το άρθρο 45, παρ. 1 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος προβλέπει πρόσθετες διοικητικές κυρώσεις σε βάρος νομικών προσώπων. Αυτά περιλαμβάνουν:

α) μόνιμη ή προσωρινή για περίοδο ενός μηνός έως δύο ετών, ανάκληση ή αναστολή άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας ή λύση του νομικού προσώπου και εκκαθάριση·

(β) απαγόρευση άσκησης συγκεκριμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή ίδρυσης υποκαταστημάτων ή αύξησης του κεφαλαίου, για την ίδια χρονική περίοδο· και

(γ) μόνιμο ή προσωρινό για το ίδιο χρονικό διάστημα αποκλεισμό από δημόσια οφέλη, ενισχύσεις, επιδοτήσεις, αναθέσεις έργων και συμβάσεων υπηρεσιών, δημόσιες προμήθειες, διαφημίσεις και διαγωνισμούς που διοργανώνονται από το Δημόσιο ή από νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα.

205. Αυτές οι πρόσθετες διοικητικές κυρώσεις φαίνεται να αλληλεπικαλύπτονται με άλλους νόμους για τον αποκλεισμό από τις δημόσιες συμβάσεις. Όσον αφορά την εφαρμογή τους στην πράξη, η Ελλάδα δεν παρέχει πληροφορίες εάν σκέφτηκε να

επιβάλλει πρόσθετες διοικητικές κυρώσεις στην προσφάτως περατωθείσα υπόθεση σε βάρος νομικού προσώπου για εγχώρια δωροδοκία.

(γ) Υπολογισμός κυρώσεων

206. Το άρθρο 45 παρ. 4 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος διεύρυνε επίσης τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη οι αρμόδιες αρχές για τον καθορισμό της φύσης και του ύψους των κυρώσεων σε βάρος νομικού προσώπου. Αυτά περιλαμβάνουν: (α) τη βαρύτητα και τη διάρκεια του αδικήματος. β) τον βαθμό ευθύνης του νομικού προσώπου· (γ) την οικονομική κατάσταση του νομικού προσώπου· (δ) το ποσό των παράνομων εσόδων ή οποιουδήποτε οφέλους που αποκτήθηκε· (ε) τη ζημία που προκλήθηκε σε τρίτους λόγω του αδικήματος· (στ) τις ενέργειες του νομικού προσώπου μετά τη διάπραξη της παράβασης· (ζ) τυχόν υποτροπή εκ μέρους του νομικού προσώπου. Ο νόμος δεν προβλέπει την ύπαρξη συστήματος εσωτερικού ελέγχου, προγραμμάτων δεοντολογίας και συμμόρφωσης ή μέτρα για την πρόληψη και τον εντοπισμό δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό της φύσης και του ύψους των κυρώσεων σε βάρος των νομικών προσώπων.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές χαιρετίζουν τη διεύρυνση των παραγόντων σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 4 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος, οι οποίοι θα μπορούσαν να υποστηρίζουν τις ελληνικές αρχές στον καθορισμό της φύσης και του ύψους των κυρώσεων σε βάρος ενός νομικού προσώπου. Συστήνουν στην ομάδα εργασίας να παρακολουθεί την εφαρμογή τους στην πράξη.

Οι επικεφαλής αξιολογητές καλούν την Ελλάδα να λάβει υπόψη τα προγράμματα ή τα μέτρα εσωτερικού ελέγχου, δεοντολογίας και συμμόρφωσης στον υπολογισμό των κυρώσεων βάσει του νέου νόμου, σύμφωνα με τη Σύσταση XXIII.D του 2021.

(δ) Δήμευση σε βάρος νομικών προσώπων

207. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας εξέφρασε ανησυχίες ότι ενδέχεται να μην προβλέπεται δήμευση σε βάρος νομικών προσώπων λόγω της έλλειψης σχετικής διάταξης από τον προηγούμενο Νόμο για το ξέπλυμα χρήματος. Εκείνη την εποχή, η Ελλάδα υποστήριξε ότι το άρθρο 46 παράγραφος 1 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος ήταν εφαρμόσιμο επειδή επέτρεπε τη δήμευση κατά τρίτου προσώπου, το οποίο περιλάμβανε και νομικά πρόσωπα. Ωστόσο, τότε δεν υποβλήθηκε σχετική νομολογία. Η Ομάδα Εργασίας επομένως αποφάσισε να δώσει συνέχεια στο θέμα σε μελλοντικές αξιολογήσεις.

208. Στη Φάση 4, η Ελλάδα δηλώνει ότι η δήμευση σε βάρος νομικών προσώπων είναι πλέον δυνατή βάσει του άρθρου 40 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος. Η διάταξη ορίζει ότι τα άμεσα και έμμεσα προϊόντα εγκλήματος καθώς και τα μέσα που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για το έγκλημα κατάσχονται υποχρεωτικά με απόφαση του ποινικού δικαστηρίου που καταδικάζει το φυσικό πρόσωπο. Επομένως, η δήμευση εξαρτάται από προηγούμενη καταδίκη φυσικού προσώπου και δεν ισχύει άμεσα για νομικά πρόσωπα, αλλά μόνο σε σχέση με αδικήματα που διαπράττονται προς όφελός τους ή για λογαριασμό τους. Επιπλέον, είναι αμφίβολο ότι θα μπορούσε έτσι κι αλλιώς να επιβληθεί δήμευση σε νομικό πρόσωπο καθώς τα ποινικά δικαστήρια στην Ελλάδα δεν έχουν καμία εξουσία έναντι των νομικών προσώπων.

209. Το άρθρο 40 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος ορίζει περαιτέρω ότι η δήμευση μπορεί να επιβληθεί ακόμη και αν τα προϊόντα και τα μέσα ανήκουν σε τρίτο μέρος, *συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης όπου το τρίτο μέρος είναι νομικό πρόσωπο*, υπό τον όρο ότι το τρίτο μέρος γνώριζε το έγκλημα κατά τον χρόνο που τα απέκτησε. Η γνώση του τρίτου μέρους πρέπει να αιτιολογείται ιδιαίτερα στη δικαστική απόφαση. Όταν το τρίτο μέρος είναι νομικό πρόσωπο, το δικαστήριο εξετάζει εάν οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που έχει την εξουσία να εκπροσωπεί το νομικό πρόσωπο ή είναι εξουσιοδοτημένο να λαμβάνει αποφάσεις ή ασκεί έλεγχο ή πράγματι εκτελεί αυτά τα καθήκοντα είχε τις απαιτούμενες γνώσεις σχετικά με την προέλευση των εσόδων και

των μέσων. Και πάλι, η διάταξη αυτή αφορά μόνο έμμεσα τη δήμευση σε βάρος νομικών προσώπων και απαιτεί ποινική καταδίκη και την επιβολή για δήμευση σε βάρος φυσικού προσώπου που στη συνέχεια θα μπορούσαν να επιβληθούν σε βάρος νομικού προσώπου ως τρίτο μέρος. Επομένως, οι προβληματισμοί της Ομάδας Εργασίας από τη Φάση 3bis εξακολουθούν να ισχύουν.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν ότι δεν είναι δυνατή η απευθείας δήμευση σε βάρος νομικών προσώπων στην Ελλάδα. Συνιστούν στην Ελλάδα να θεσπίσει νομοθεσία που θα επιτρέπει τη δήμευση της δωροδοκίας και των προϊόντων δωροδοκίας ή χρηματικές κυρώσεις με ανάλογο αποτέλεσμα απευθείας σε βάρος νομικών προσώπων και χωρίς προηγούμενη καταδίκη φυσικού προσώπου.

4. Συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα

(α) Ευαισθητοποίηση

210. Υπάρχει γενική έλλειψη επίγνωσης του πλαισίου εταιρικής ευθύνης στον ελληνικό ιδιωτικό τομέα. Η συντριπτική πλειονότητα των εταιρειών που παρακολούθησαν την επιτόπια επίσκεψη δεν γνώριζαν το άρθρο 45 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος ενώ όσες γνώριζαν θεώρησαν ότι καλύπτει αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και όχι δωροδοκίας. Επίσης, δεν ανησυχούσαν σχεδόν καθόλου για την απειλή κύρωσης για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από τις ελληνικές αρχές. Αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό γιατί οι εταιρείες που συμμετείχαν ήταν από τις μεγαλύτερες στην Ελλάδα, με εξαγωγική παρουσία σε διεθνές επίπεδο. Οι επιχειρηματικές οργανώσεις συμφώνησαν ότι δεν υπάρχει βάσιμη απειλή επιβολής του νόμου σε βάρος νομικών προσώπων στην Ελλάδα.

211. Ωστόσο, η Ελλάδα υιοθέτησε πρόσφατα μια πιο ενεργή προσέγγιση όσον αφορά τη συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα και την ευαισθητοποίηση σχετικά με το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Τον Ιούλιο του 2021, η ΕΑΔ και το Υπουργείο Εξωτερικών συνδιοργάνωσαν ένα διαδικτυακό σεμινάριο για τη σημασία της διαφάνειας στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές, στο οποίο συζητήθηκε

μεταξύ άλλων το ελληνικό και διεθνές νομικό πλαίσιο κατά της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα στη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού. Κατά την προετοιμασία του διαδικτυακού σεμιναρίου, η ΕΑΔ ανέπτυξε επίσης προωθητικό υλικό για την περαιτέρω ευαισθητοποίηση του ιδιωτικού τομέα σχετικά με το θέμα. Η ΕΑΔ έχει επίσης ξεκινήσει μια σειρά διαδικτυακών σεμιναρίων που θα ολοκληρωθούν έως τον Ιούλιο του 2022, με στόχο την καταπολέμηση της διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα και την ευαισθητοποίηση για την καταπολέμηση της διαφθοράς ως πυλώνα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, συμμόρφωσης κατά της δωροδοκίας και προστασίας των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις.

(β) Εταιρική διακυβέρνηση και συμμόρφωση

212. Οι ελληνικές εταιρείες που συμμετείχαν στην επιτόπια επίσκεψη φάνηκε να έχουν ισχυρά προγράμματα συμμόρφωσης κατά της διαφθοράς και να γνωρίζουν καλά την έκθεσή τους σε κινδύνους δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, αυτές οι εταιρείες είναι μερικές από τις μεγαλύτερες στην Ελλάδα και στις περισσότερες περιπτώσεις εκτίθενται σε αυστηρούς νόμους περί δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από άλλα μέλη της Ομάδας Εργασίας. Πράγματι, οι επιχειρηματικές οργανώσεις σημείωσαν ότι τα προγράμματα συμμόρφωσης κατά της διαφθοράς εξακολουθούν να είναι πιο σημαντικά για μεγαλύτερες εταιρείες παρά για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μια γνώμη που συμμερίζονται και οι εκπρόσωποι του λογιστικού και ελεγκτικού επαγγέλματος.

213. Η πρόσφατη δέσμευση της Ελλάδας με τον ιδιωτικό τομέα στοχεύει επίσης στη συμμόρφωση κατά της διαφθοράς. Εκτός από τα διαδικτυακά σεμινάρια που αναφέρθηκαν παραπάνω, το Υπουργείο Εξωτερικών έχει αρχίσει να εκδίδει ετήσιες εκθέσεις «επιχειρείν» με πληροφορίες για τις συνθήκες της αγοράς, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου διαφθοράς στις χώρες. Οι ελληνικές εταιρείες μπορούν επίσης να εγγραφούν μέσω της ηλεκτρονικής πύλης του Υπουργείου Εξωτερικών για να λαμβάνουν προσαρμοσμένα ενημερωτικά δελτία σχετικά με το επιχειρηματικό κλίμα στις χώρες που τους ενδιαφέρουν. Αυτές οι πρωτοβουλίες θα μπορούσαν να βοηθήσουν τις ελληνικές εταιρείες να κατανοήσουν καλύτερα την

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

έκθεσή τους σε κινδύνους δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών. Παρά τις παραπάνω ανησυχίες σε σχέση με τον εντοπισμό και την αναφορά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών από διπλωματικές αποστολές, ορισμένες εταιρείες στην επιτόπια επίσκεψη τόνισαν τη βοήθεια που παρείχαν οι διπλωματικές αποστολές στο εξωτερικό όταν αντιμετώπισαν περιπτώσεις όπου ζητούνταν δωροδοκία.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν σοβαρά για την προφανή έλλειψη επίγνωσης του πλαισίου εταιρικής ευθύνης από τον ιδιωτικό τομέα και την αίσθηση ότι δεν υπάρχει βασική απειλή επιβολής του νόμου σε βάρος νομικών προσώπων στην Ελλάδα. Ωστόσο, οι επικεφαλής αξιολογητές ενθαρρύνονται ότι οι μεγάλες ελληνικές εταιρείες φαίνεται να διαθέτουν ισχυρά προγράμματα συμμόρφωσης κατά της διαφθοράς και γνωρίζουν καλά την έκθεσή τους σε κινδύνους δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών. Χαιρετίζουν επίσης την πρόσφατη απόφαση της Ελλάδας να συνεργαστεί πιο ενεργά με τον ιδιωτικό τομέα τόσο για την ευαισθητοποίηση όσο και για την προώθηση της συμμόρφωσης κατά της διαφθοράς.

Ως εκ τούτου, οι επικεφαλής αξιολογητές συστήνουν στην Ελλάδα να συνεχίσει (α) να λαμβάνει μέτρα για την ευαισθητοποίηση σχετικά με το πλαίσιο εταιρικής ευθύνης μεταξύ των επιχειρηματικών ενώσεων και εταιρειών και (β) να προωθεί την ανάπτυξη και εφαρμογή εσωτερικών ελέγχων κατά της διαφθοράς, δεοντολογίας και προγραμμάτων συμμόρφωσης από τον ιδιωτικό τομέα, ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που ασχολούνται με διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές.

Δ. Λοιπά θέματα**1. Φορολογικά μέτρα για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών**

214. Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) είναι η αρμόδια αρχή για την εφαρμογή των φορολογικών νόμων και κανονισμών στην Ελλάδα. Στη Φάση 3bis, η Ελλάδα έλαβε τρεις συστάσεις σχετικές με τη φορολογία (συστάσεις 11(α) έως (γ)) και δύο ζητήματα παρακολούθησης (και τα δύο με αριθμό 15(στ)). Κατά τη στιγμή της γραπτής παρακολούθησης, η Ομάδα Εργασίας θεώρησε ότι η σύσταση 11(α) εφαρμόστηκε πλήρως, η 11(β) δεν υλοποιήθηκε και η 11(γ) δεν εφαρμόστηκε. Η Ομάδα Εργασίας αποφάσισε επίσης να συνεχίσει να παρακολουθεί τα ζητήματα παρακολούθησης.

(α) Μη φορολογική έκπτωση της δωροδοκίας και επιβολή του νόμου μετά την καταδικαστική απόφαση

215. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα δεν είχε εφαρμόσει γραπτή πολιτική επανεξέτασης των φορολογικών δηλώσεων όλων των ατόμων και εταιρειών που είχαν εμπλακεί σε δωροδοκία. Επιπλέον, οι ελληνικές αρχές επιβεβαίωσαν στην επιτόπια επίσκεψη της Φάσης 3bis ότι οι φορολογικοί ελεγκτές θα επανέλεγχαν μικρότερες εταιρείες και φυσικά πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για δωροδοκία. Ωστόσο, δεν ήταν σαφές εάν οι μεγαλύτερες εταιρείες αποκλείστηκαν από αυτή την πρακτική. Η Ομάδα Εργασίας αποφάσισε επομένως να παρακολουθήσει εάν η Ελλάδα επανεξετάζει τακτικά τις φορολογικές δηλώσεις όλων των ατόμων και εταιρειών που έχουν εμπλακεί σε δωροδοκία (ζήτημα παρακολούθησης 15(ζ)). Κατά τη στιγμή της γραπτής παρακολούθησης, η Ομάδα Εργασίας συμφώνησε να συνεχίσει να παρακολουθεί αυτό το θέμα.

216. Στη Φάση 4 η Ελλάδα εξακολουθεί να μην επανεξετάζει τακτικά τις φορολογικές δηλώσεις όλων των φυσικών προσώπων και εταιρειών που έχουν καταδικαστεί για δωροδοκία. Κατά την επιτόπια επίσκεψη, οι ελληνικές αρχές δήλωσαν

ότι δεν υπάρχει γραπτή πολιτική επανεξέτασης των φορολογικών δηλώσεων όλων των ατόμων και εταιρειών που καταδικάστηκαν για δωροδοκία. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα ανέφερε ότι από το 2015 η ΑΑΔΕ έχει επανεξετάσει μόνο 16 φορολογικές δηλώσεις μετά από καταδίκες για δωροδοκία. Ωστόσο, την ίδια περίοδο, η Ελλάδα αναφέρει 122 καταδίκες για εγχώρια δωροδοκία βάσει του άρθρου 236 ΠΚ. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα έχει επανελέγξει λιγότερο από το 15% των φορολογικών δηλώσεων του συνόλου των καταδικαστικών αποφάσεων την ίδια περίοδο.

(β) Φορολογική μεταχείριση των κυρώσεων και δήμευση που επιβάλλεται σε βάρος των νομικών προσώπων

217. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα ανέφερε ότι οι κυρώσεις και οι δήμευσεις που επιβάλλονται σε νομικά πρόσωπα θεωρούνται επιχειρηματικές δαπάνες που δεν εκπίπτουν. Το άρθρο 23(ε) του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Νόμος 4172/2014) θεωρεί ως επιχειρηματικές δαπάνες που δεν εκπίπτουν, «πρόστιμα και ποινές, συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων που επιβάλλονται λόγω παράβασης συμβατικών υποχρεώσεων εταιρειών ή παραβίασης νόμου». Με απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών διευκρινίζεται περαιτέρω το πεδίο εφαρμογής αυτής της διάταξης.⁸⁰ Φαίνεται, επομένως, ότι το άρθρο 23(ε) του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος είναι αρκετά ευρύ ώστε να περιλαμβάνει κυρώσεις και κατασχέσεις που επιβάλλονται σε νομικά πρόσωπα για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(γ) Εντοπισμός, αναφορά και ευαισθητοποίηση από τις φορολογικές αρχές για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών

218. Μέχρι σήμερα, καμία περίπτωση ύποπτης δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν έχει παραπεμφθεί από την ΑΑΔΕ στις διωκτικές αρχές. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας ανησυχούσε ότι οι Έλληνες φορολογικοί ελεγκτές μπορεί να μην αναζητούν συστηματικά δωροδοκία σε κάθε φορολογική εξέταση. Ως εκ τούτου, η

⁸⁰ ΠΟΛ.1113/2.6.2015 Υπουργείου Οικονομικών. Ενημέρωση για τις διατάξεις των άρθρων 22, 22Α και 23 του Νόμου 4172/2013 (ΦΕΚ 167Α).

Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα «να διασφαλίσει ότι οι φορολογικές αρχές της περιλαμβάνουν τη δωροδοκία στις εκτιμήσεις και τους ελέγχους κινδύνου, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του Εγχειριδίου [Ενημέρωση του ΟΟΣΑ] στο εγχειρίδιο φορολογικού ελέγχου των φορολογικών αρχών» (σύσταση 11(β)). Κατά τη στιγμή της γραπτής παρακολούθησης, η Ελλάδα δήλωσε ότι το Εγχειρίδιο του ΟΟΣΑ είχε ενσωματωθεί σε έναν οδηγό αξιολόγησης κινδύνου και είχε διατεθεί από το Υπουργείο Οικονομικών, αλλά η Ομάδα Εργασίας έκρινε ότι αυτή η σύσταση δεν εφαρμόστηκε.

219. Από τη Φάση 3bis οι υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων της ΑΑΔΕ παραμένουν αμετάβλητες. Όπως συμβαίνει με όλους τους δημόσιους λειτουργούς, πρέπει να αναφέρουν ένα έγκλημα, συμπεριλαμβανομένης της ύποπτης δωροδοκίας που εντοπίστηκε κατά τη διάρκεια φορολογικών εξετάσεων, στις αρχές επιβολής του νόμου. Κατά την επιτόπια επίσκεψη, η ΑΑΔΕ επιβεβαίωσε ότι θα ανέφερε έγκαιρα υποψίες δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών είτε στο ΕΣΟΕΛ είτε απευθείας στην Εισαγγελία. Ωστόσο, η Ελλάδα δεν έχει παράσχει στην ομάδα αξιολόγησης καμία πληροφορία σχετικά με την παροχή καθοδήγησης ή εκπαίδευσης για τη διευκόλυνση της αναφοράς από τις φορολογικές αρχές υποψιών δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που προκύπτουν από την εκτέλεση των καθηκόντων τους προς τις αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου, πιθανώς στη νέα ΕΟΕ.

220. Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η Ελλάδα ενημέρωσε την ομάδα αξιολόγησης ότι η ΑΑΔΕ έχει διαμορφώσει Στρατηγική κατά της Διαφθοράς, η οποία στοχεύει στην ενίσχυση της διαφάνειας, της ακεραιότητας, της δικαιοσύνης και της ειλικρίνειας στις υπηρεσίες της μέσω της πρόληψης και της καταπολέμησης της διαφθοράς. Δεν ήταν δυνατό να συζητηθεί αυτή η στρατηγική κατά την επιτόπια επίσκεψη και δεν είναι σαφές εάν αυτή η στρατηγική αντιμετωπίζει ζητήματα που σχετίζονται με τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(δ) Συνεργασία μεταξύ φορολογικών αρχών και αρχών επιβολής του νόμου, τόσο εντός της χώρας όσο και στο εξωτερικό

221. Στη Φάση 3bis η Ομάδα Εργασίας αποφάσισε να παρακολουθήσει εάν «οι ελληνικές φορολογικές αρχές μπορούν να παρέχουν αυθόρμητα πληροφορίες που καλύπτονται από φορολογικό απόρρητο που σχετίζονται με δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών» (ζήτημα παρακολούθησης 15(στ)). Αυτή η ανησυχία προέκυψε από τον Νόμο περί Φορολογικών Διαδικασιών (Νόμος 4172/2013), ο οποίος ορίζει ότι οι φορολογικές αρχές μπορούν να παρέχουν εμπιστευτικές φορολογικές πληροφορίες στις αρχές επιβολής του νόμου, τις δικαστικές αρχές και τη FIU σε περιπτώσεις που αφορούν απάτη κατά του Δημοσίου, φοροδιαφυγή και άλλες φορολογικές παραβάσεις. Δεν ήταν σαφές κατά την αξιολόγηση της Φάσης 3bis εάν η δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών περιλαμβανόταν σε αυτή τη διάταξη. Κατά την επιτόπια επίσκεψη, οι ελληνικές αρχές διευκρίνισαν ότι οι αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου (η νέα ΕΟΕ, το ΣΔΟΕ και η ΔΟΑ) έχουν άμεση πρόσβαση σε κάποιες περιορισμένες φορολογικές πληροφορίες. Ωστόσο, για την πλήρη πρόσβαση στα στοιχεία των φορολογουμένων απαιτείται η εξουσιοδότηση από τον Διευθυντή της ΑΑΔΕ.

222. Για τη συνεργασία με ξένες αρχές, η Ελλάδα αναφέρει ότι από τη Φάση 3bis έχει υπογράψει μόνο μία σύμβαση διπλής φορολογίας, με τη Σιγκαπούρη. Αυτό το έγγραφο επιτρέπει τη χρήση φορολογικών στοιχείων για μη-φορολογικούς σκοπούς με βάση το άρθρο 26 του υποδείγματος φορολογικής σύμβασης του ΟΟΣΑ. Η Ελλάδα έχει επίσης υπογράψει δύο διμερείς συμφωνίες με τις ΗΠΑ για αυτόματη ανταλλαγή σε σχέση με πληροφορίες χρηματοοικονομικών λογαριασμών. Η Ελλάδα είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση για την Αμοιβαία Διοικητική Συνδρομή σε φορολογικά θέματα και έχει υπογράψει τις Πολυμερείς Συμφωνίες Αρμόδιας Αρχής για την Αυτόματη Ανταλλαγή Πληροφοριών Χρηματοοικονομικών Λογαριασμών και την Ανταλλαγή Αναφορών Από Χώρα σε Χώρα.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές χαιρετίζουν τις βελτιώσεις στη συνεργασία μεταξύ των φορολογικών αρχών και των αρχών επιβολής του νόμου στην Ελλάδα. Ανησυχούν,

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjzbzGWnxxzQ_aOq4CFeCA

ωστόσο, ότι οι ελληνικές φορολογικές αρχές δεν έχουν εντοπίσει μέχρι σήμερα υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ανησυχούν επίσης για την απουσία γραπτού πλαισίου για να διασφαλιστεί πως οι δωροδοκίες δεν εκπίπτουν.

Ως εκ τούτου, οι επικεφαλής αξιολογητές συστήνουν στην Ελλάδα να διασφαλίσει ότι όταν φυσικά ή νομικά πρόσωπα καταδικάζονται ή τιμωρούνται για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, επιβάλλουν προληπτικά τη μη-φορολογική έκπτωση των πληρωμών δωροδοκίας, διασφαλίζοντας ακόμα ότι οι αρχές δίωξης ή επιβολής κυρώσεων μοιράζονται συστηματικά πληροφορίες με την ΑΑΔΕ σε σχέση με καταδίκες ή κυρώσεις για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και η ΑΑΔΕ επανεξετάζει συστηματικά τις φορολογικές δηλώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων που καταδικάστηκαν ή τους επιβλήθηκαν κυρώσεις για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών για τα σχετικά έτη για να εξακριβώσει εάν εκπίπτουν δωροδοκίες.

Συστήνουν επίσης στην Ελλάδα να παρέχει τακτική εκπαίδευση στους φορολογικούς επιθεωρητές σχετικά με τον εντοπισμό πληρωμών δωροδοκίας που συγκαλύπτονται ως νόμιμες επιτρεπόμενες δαπάνες, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του «Εγχειριδίου του ΟΟΣΑ για τη δωροδοκία και τη διαφθορά για φορολογικούς ανακριτές και φορολογικούς ελεγκτές» στο εγχειρίδιο φορολογικού ελέγχου των φορολογικών αρχών.

2. Δημόσια πλεονεκτήματα

(α) Εξαγωγικές πιστώσεις

223. Οι οργανισμοί εξαγωγικών πιστώσεων βρίσκονται σε προνομακή θέση να αποτρέψουν τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές που επωφελούνται από την επίσημη υποστήριξη εξαγωγικών πιστώσεων. Το 2019, η Ομάδα Εργασίας του ΟΟΣΑ για τις Πιστώσεις και τις Εγγυήσεις Πιστώσεων υιοθέτησε τη Σύσταση του 2019 του Συμβουλίου για τη δωροδοκία και τις επίσημες υποστηριζόμενες εξαγωγικές πιστώσεις του ΟΟΣΑ (Σύσταση 2019 για τις Εξαγωγικές Πιστώσεις), η οποία αντικατέστησε τη Σύσταση του 2006 για τις εξαγωγικές πιστώσεις. Η Ελλάδα έχει συμμορφωθεί με τη Σύσταση για τις

εξαγωγικές πιστώσεις του 2019. Στην Ελλάδα, ο επίσημος οργανισμός εξαγωγικών πιστώσεων είναι ο Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΟΑΕΠ).

224. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να λάβει μέτρα για την εφαρμογή όλων των πτυχών της σύστασης του 2006 για τις εξαγωγικές πιστώσεις που ίσχυε εκείνη την εποχή, μεταξύ άλλων με (i) υιοθέτηση μέτρων για την πρόληψη και τον εντοπισμό δωροδοκιών αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, όπως ενισχυμένη δέουσα επιμέλεια και έλεγχος των πληρωμών σε πράκτορες· (ii) ευαισθητοποίηση σχετικά με αυτά τα μέτρα μεταξύ του προσωπικού του ΟΑΕΠ και του ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβάνοντας την εκπαίδευση του νέου και του υπάρχοντος προσωπικού του ΟΑΕΠ και (iii) ανάπτυξη γραπτής πολιτικής για το προσωπικό του ΟΑΕΠ για να αναφέρει δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στις αρχές επιβολής του νόμου (σύσταση 14(γ)). Κατά τη στιγμή της γραπτής παρακολούθησης, η Ελλάδα ανέφερε ότι οι πολιτικές του ΟΑΕΠ υποβάλλονταν σε εκτενή αναθεώρηση και η Ομάδα Εργασίας θεώρησε ότι αυτή η σύσταση δεν εφαρμόστηκε.

225. Στη Φάση 4 η Ελλάδα βρίσκεται ακόμη στη διαδικασία αναθεώρησης των πολιτικών του ΟΑΕΠ, σημειώνοντας ότι ο ΟΑΕΠ δεν δραστηριοποιήθηκε σε εξαγωγικές πιστώσεις ή εγγυήσεις λόγω μείωσης των εξαγωγών της Ελλάδας κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Αντίστοιχα, δεν υπήρξε ενδιαφέρον από ελληνικές εξαγωγικές εταιρείες για ασφαλιστική κάλυψη για διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές. Ωστόσο, η Ελλάδα δηλώνει ότι το προσωπικό του ΟΑΕΠ γνωρίζει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε σχέση με τη Σύσταση του 2019 για τις εξαγωγικές πιστώσεις και το εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο αναφέρεται ρητά στον ιστότοπο του ΟΑΕΠ στη σελίδα «Δεσμευτική νομοθεσία». Κατά την επιτόπια επίσκεψη, ο ΟΑΕΠ ανέφερε ότι τα ασφαλιστικά συμβόλαιά τους περιλαμβάνουν μια τυπική ρήτρα εξαίρεσης σε περιπτώσεις διαφθοράς και απάτης. Επιβεβαίωσαν επίσης ότι ο ΟΑΕΠ θα επαληθεύσει τις καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, θα τις αναφέρει στις αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου και θα αρνηθεί τελικά τα οφέλη. Οι ελληνικές αρχές ανέφεραν περαιτέρω ότι προετοιμάζουν σχέδιο νόμου για τον πλήρη μετασχηματισμό και τον εκσυγχρονισμό του ελληνικού ECA (Οργανισμός εξαγωγικών πιστώσεων) που θα ακολουθηθεί από την η χάραξη όλων των πολιτικών της νέας εταιρείας ώστε να είναι σύμφωνες με τις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές,

συμπεριλαμβανομένης της Σύστασης του 2019 για τις Εξαγωγικές Πιστώσεις. Αυτό το σχέδιο νόμου αναμένεται να εισαχθεί στη Βουλή το πρώτο τρίμηνο του 2022 και οι νέες πολιτικές αναμένεται να τεθούν σε εφαρμογή μέχρι το τέλος του 2022. Ωστόσο, η Ελλάδα δεν μπόρεσε να μοιραστεί το σχέδιο νόμου με την ομάδα αξιολόγησης.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές σημειώνουν τις προσπάθειες της Ελλάδας να αναδιαρθρώσει το πλαίσιο των εξαγωγικών της πιστώσεων μετά την οικονομική κρίση. Ενθαρρύνονται ότι η Ελλάδα προετοιμάζει ένα σχέδιο νόμου για να αντιμετωπίσει όλα τα ζητήματα της Σύστασης του 2019, αλλά δεν είναι σε θέση να το αξιολογήσουν. Ως εκ τούτου, επαναλαμβάνουν τη σύσταση 14(γ) της Φάσης 3bis και συνιστούν στην Ελλάδα να θεσπίσει επείγοντως νομοθεσία για την εφαρμογή όλων των πτυχών της Σύστασης του 2019 για τις εξαγωγικές πιστώσεις.

(β) Δημόσιες συμβάσεις

226. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας ανησυχούσε ότι οι ελληνικές αρχές που εμπλέκονται στις δημόσιες συμβάσεις δεν γνώριζαν τη διάταξη για τον αποκλεισμό των νομικών προσώπων στον Νόμο για το ξέπλυμα χρήματος (άρθρο 45 παράγραφος 1δ). Επιπλέον, η Ελλάδα είχε υιοθετήσει νέα νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις, η οποία έθεσε ορισμένα ζητήματα. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα (i) να εξετάσει το ενδεχόμενο να προβλέψει τον αποκλεισμό φυσικών και νομικών προσώπων που έχουν εμπλακεί σε δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων όπου χρειάζεται· (ii) να απαιτείται από ένα νομικό πρόσωπο που διεκδικεί μια δημόσια προμήθεια να παράσχει τεκμηρίωση που να αποδεικνύει ότι δεν έχει κριθεί ένοχο για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και (iii) να εκπαιδεύσει όλες τις αρχές που εμπλέκονται στις προμήθειες ώστε να διασφαλίζουν ότι οι αποκλεισμοί επιβάλλονται στην πράξη όποτε είναι απαραίτητο (σύσταση 14(α)). Την εποχή της γραπτής παρακολούθησης, η Ελλάδα είχε θεσπίσει νέο νόμο για τις δημόσιες συμβάσεις (Νόμος 4412/2016). Ωστόσο, εξακολουθούσαν να υπάρχουν ορισμένες ανησυχίες και η Ομάδα Εργασίας θεώρησε ότι αυτή η σύσταση εφαρμόστηκε εν μέρει.

227. Η Ελλάδα υιοθέτησε πρόσφατα έναν νέο νόμο για τις δημόσιες συμβάσεις (Νόμος 4782/2021) που περιλαμβάνει ρητά τις καταδικαστικές αποφάσεις για κάθε μορφή ενεργητικής δωροδοκίας ως βάση για υποχρεωτικό αποκλεισμό οικονομικών φορέων για πέντε χρόνια από τις δημόσιες συμβάσεις. Ωστόσο, κατά την επιτόπια επίσκεψη, οι ελληνικές αρχές δημοσίων συμβάσεων επιβεβαίωσαν ότι ο νόμος αναφέρεται σε ποινικές καταδίκες μόνο κατά φυσικών προσώπων. Τα νομικά πρόσωπα που διεκδικούν την ανάθεση δημόσιας προμήθειας πρέπει να υποβάλουν ένα ΕΕΕΣ (Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης) που να έχει συμπληρωθεί κατά την υποβολή προσφορών για τις συμβάσεις προμηθειών. Το ΕΕΕΣ είναι ένα έντυπο αυτό-πιστοποίησης και καλύπτει τόσο τις υποχρεωτικές εξαιρέσεις όσο και τις εξαιρέσεις κατά διακριτική ευχέρεια. Την ίδια υποχρέωση έχουν και οι μη-ευρωπαϊκές εταιρείες. Οι ελληνικές αρχές επιβεβαίωσαν επίσης ότι εάν ένα νομικό πρόσωπο έχει αποκλειστεί από ξένη αρχή, θα αποκλείεται επίσης από τις δημόσιες συμβάσεις στην Ελλάδα. Η σύσταση 14(α) της Φάσης 3bis εξακολουθεί να εφαρμόζεται μερικώς.

228. Ωστόσο, η Ελλάδα δεν έχει λάβει μέτρα για να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με το καθεστώς εταιρικής ευθύνης στις αρχές δημοσίων συμβάσεων. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, οι αρχές δημοσίων συμβάσεων επιβεβαίωσαν ότι δεν θα ελέγξουν τα αρχεία εταιρειών για καταδίκες ή κυρώσεις για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, αλλά μόνο τα αρχεία των ατόμων που εμπλέκονται στη διοίκηση της εταιρείας. Αυτή η θέση πηγάζει από μια προηγούμενη γενικευμένη εσφαλμένη αντίληψη στην Ελλάδα ότι η εταιρική ευθύνη εξαρτάται από την ποινική καταδίκη των εμπλεκόμενων ατόμων, η οποία έχει πλέον ενσωματωθεί στο Νόμο για το ξέπλυμα χρήματος με πρόσφατη τροποποίηση (βλ. Ενότητα Γ.1.(α) παραπάνω). Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας είχε ήδη επισημάνει ότι αυτή η πρακτική δημιουργεί ένα κενό που θα μπορούσε να επιτρέψει σε μια εταιρεία που της έχουν επιβληθεί κυρώσεις για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών να αποκτήσει δημόσιες συμβάσεις στην Ελλάδα αλλάζοντας απλώς τη διοίκηση.

Σχολιασμός

Η Ελλάδα έχει ρητά συμπεριλάβει την καταδίκη για όλες τις μορφές ενεργητικής δωροδοκίας ως βάση για υποχρεωτικό αποκλεισμό φυσικών προσώπων. Ωστόσο, οι

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxxQ_aOq4CFeCA

επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν ότι οι ελληνικές αρχές δημοσίων συμβάσεων δεν γνωρίζουν επαρκώς τους κανόνες εταιρικής ευθύνης βάσει του νόμου για το ζέπλυμα χρήματος και της διάταξης αποκλεισμού. Ως εκ τούτου, οι επικεφαλής αξιολογητές ανησυχούν ότι οι αρχές δημοσίων συμβάσεων δεν ελέγχουν ενεργά εάν έχει επιβληθεί κύρωση σε νομικό πρόσωπο για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, παρόλο που ο νόμος το απαιτεί. Επομένως συστήνουν στην Ελλάδα (α) να ενημερώσει για το καθεστώς εταιρικής ευθύνης της, ειδικά τη διάταξη για τον αποκλεισμό στο νόμο για το ζέπλυμα χρήματος, όλες τις αρχές που εμπλέκονται στις προμήθειες για να διασφαλίσουν ότι οι αποκλεισμοί επιβάλλονται στην πράξη όποτε είναι απαραίτητο σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και (β) να ελέγξει ενεργά εάν έχουν επιβληθεί κυρώσεις σε νομικά πρόσωπα για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών πριν από την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και παροχή ωφελημάτων. Στο μέτρο του δυνατού, οι επικεφαλής αξιολογητές καλούν την Ελλάδα να εξετάσει τη Σύσταση XXIV του 2021 για τις δημόσιες συμβάσεις.

(γ) Κρατική Αναπτυξιακή Βοήθεια (ΚΑΒ)

229. Αυτή η αξιολόγηση της Φάσης 4 είναι η πρώτη που προβαίνει σε εκτίμηση του ελληνικού συστήματος ΚΑΒ υπό το φως της Σύστασης του 2016 για τους Φορείς Αναπτυξιακής Συνεργασίας για τη Διαχείριση του Κινδύνου της Διαφθοράς (Σύσταση 2016), και ειδικότερα τις ενότητες 6-8 και 10, που αφορούν πιο άμεσα στη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ωστόσο, η Ελλάδα βρίσκεται σε διαδικασία αναδιοργάνωσης του συστήματος ΚΑΒ και η Ομάδα Εργασίας δεν μπορεί να αξιολογήσει σωστά την εφαρμογή της Σύστασης του 2016 από τη χώρα.

(i) Το προφίλ ΚΑΒ της Ελλάδας

230. Το 2019, η Ελλάδα παρείχε 237,7 εκατομμύρια Δολάρια ΗΠΑ ως ΚΑΒ, που αντιπροσωπεύει το 0,13% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος (ΑΕΕ) της χώρας. Η Ελλάδα διέθεσε το μεγαλύτερο μέρος της ΚΑΒ της (61,2%) σε πολυμερείς οργανισμούς, ενώ η διμερής βοήθεια αντιπροσώπευε το 38,8%. Το 2019, οι πέντε κορυφαίοι προορισμοί της ελληνικής διμερούς ΚΑΒ ήταν η Τουρκία, η Αλβανία, η

Αίγυπτος, η Ουκρανία και η Δυτική Όχθη και η Λωρίδα της Γάζας.⁸¹

231. Το Υπουργείο Εξωτερικών, μέσω της Hellenic Aid, είναι υπεύθυνο για τον σχεδιασμό και τη διαμόρφωση της στρατηγικής αναπτυξιακής συνεργασίας της Ελλάδας. Επίσης, εποπτεύει, συντονίζει, παρακολουθεί και αξιολογεί ανθρωπιστικά και αναπτυξιακά έργα. Το 2019, το Υπουργείο Οικονομικών εκταμίευσε το μεγαλύτερο μέρος της ΚΑΒ της Ελλάδας. Διάφορα υπουργεία και υπηρεσίες, κυρίως δαπάνες υπέρ προσφύγων εντός της ελληνικής επικράτειας, εκταμίευσαν το υπόλοιπο. Η Ελλάδα δεν έχει παράσχει ΚΑΒ μέσω οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Η χρηματοδότηση μη-κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) ήταν σε αναμονή το 2019 λόγω ερευνών για καταγγελίες για κακή χρήση και κακοδιαχείριση προηγούμενων επιχορηγήσεων.⁸²

232. Κατά την επιτόπια επίσκεψη, οι ελληνικές αρχές δήλωσαν ότι προετοιμάζουν νομοσχέδια που θα καλύπτουν όλες τις πτυχές της Σύστασης του 2016. Ωστόσο, η Ελλάδα δεν μπόρεσε να μοιραστεί το κείμενο του σχεδίου νόμου με την ομάδα αξιολόγησης.

(ii) *Πρόληψη, εντοπισμός και αναφορά διαφθοράς στην ΚΑΒ*

233. Στη Φάση 3bis, η Ομάδα Εργασίας ενθαρρύνθηκε από το γεγονός ότι η Hellenic Aid είχε υιοθετήσει ορισμένα μέτρα για την ενίσχυση της πρόληψης και του εντοπισμού του αδικήματος της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Αυτά τα μέτρα περιελάμβαναν την προσθήκη συμβατικών ρητρών που απαιτούσαν από τον αποδέκτη των κονδυλίων να απέχει από τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες ανησυχίες σε σχέση με κονδύλια που χορηγούνται μέσω ΜΚΟ. Ως εκ τούτου, η Ομάδα Εργασίας συνέστησε στην Ελλάδα να διασφαλίσει ότι η μελλοντική χρηματοδότηση σε ΜΚΟ ή εταιρείες για έργα

⁸¹ ΟΟΣΑ (2021), Ελλάδα, προς Ανάπτυξη Προφίλ Συνεργασίας, Έκδοση ΟΟΣΑ, Παρίσι.

⁸² ό.π.

ΚΑΒ συνοδεύεται από επαρκή μέτρα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και ότι οι ΜΚΟ και οι εταιρείες που έχουν εμπλακεί σε δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν λαμβάνουν χρηματοδότηση από την ΚΑΒ όπου αυτό αρμόζει (σύσταση 14(β)). Η γραπτή παρακολούθηση διαπίστωσε ότι η Ελλάδα είχε εφαρμόσει αυτή τη σύσταση μερικώς. Εκείνη την εποχή, η Ελλάδα είχε αρχίσει να επανεξετάζει όλες τις συμβάσεις ΚΑΒ για τον εντοπισμό πιθανής εγκληματικής δραστηριότητας. Δεν είχαν ληφθεί άλλα μέτρα.

234. Δυστυχώς, κανένα από τα μέτρα της Φάσης 3bis για την πρόληψη και τον εντοπισμό της διαφθοράς δεν φαίνεται να ισχύει στη Φάση 4. Επιπλέον, η Ελλάδα δεν απαιτεί από τα άτομα που υποβάλλουν αίτηση για συμβάσεις ΚΑΒ να δηλώσουν εάν έχουν καταδικαστεί για αδικήματα διαφθοράς και δεν επαληθεύει την ακρίβεια των πληροφοριών που παρέχονται από τους αιτούντες ή να διασφαλίζουν ότι διενεργείται η δέουσα επιμέλεια πριν από την ανάθεση των συμβάσεων ΚΑΒ. Επιπλέον, η Ελλάδα δεν επαληθεύει τις διαθέσιμες στο κοινό λίστες αποκλεισμού εθνικών και πολυμερών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων κατά τη διαδικασία επιλογής του αιτούντος. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης της Φάσης 4, οι ελληνικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι το σχέδιο νόμου θα περιλαμβάνει διατάξεις για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά της διαφθοράς στην ΚΑΒ, όπως ρήτρες και ελέγχους κατά της διαφθοράς. Εξετάζεται επίσης κατάλογος εγκεκριμένων ΜΚΟ. Εκπρόσωποι της Hellenic Aid δήλωσαν ότι δεν έχουν υποπέσει ακόμη στην αντίληψή τους καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

(iii) Κυρώσεις για τη διαφθορά στην ΚΑΒ

235. Η Ελλάδα δεν παρείχε πληροφορίες σχετικά με τις πραγματικές κυρώσεις για διαφθορά σε έργα ΚΑΒ. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, οι ελληνικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι το σχέδιο νόμου που αναφέρεται παραπάνω θα περιλαμβάνει τον αποκλεισμό ως κύρωση για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Ανέφεραν επίσης έρευνες για ΜΚΟ που ήταν ύποπτες για απάτη το 2019, ωστόσο, μόνο μία υπόθεση ολοκληρώθηκε με ποινική καταδίκη. Η Ελλάδα δεν έχει παράσχει

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjzbzGWnxxzQ_aOq4CFeCA

πληροφορίες σχετικά με τις κυρώσεις που επέβαλε η Hellenic Aid εναντίον αυτών των ΜΚΟ.

Σχολιασμός

Οι επικεφαλής αξιολογητές εκφράζουν τη λύπη τους για το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει σημειώσει περιορισμένη πρόοδο από τη Φάση 3bis που πρέπει να αντιμετωπίσει για την εφαρμογή της Σύστασης του 2016. Ωστόσο, αναγνωρίζουν ότι η Ελλάδα αναδιοργανώνει το σύστημα ΚΑΒ της και βρίσκουν ενθαρρυντικό το γεγονός ότι προετοιμάζει νομοσχέδια σύμφωνα με τη Σύσταση του 2016. Ως εκ τούτου, συστήνουν στην Ελλάδα να προχωρήσει επειγόντως στη θέσπιση νομοθεσίας που να αντιμετωπίζει όλες τις πτυχές της Σύστασης του 2016, ιδίως μέτρα που σχετίζονται άμεσα με την ευαισθητοποίηση, την πρόληψη, τον εντοπισμό, την αναφορά και την επιβολή κυρώσεων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

Συμπέρασμα: Θετικά επιτεύγματα, συστάσεις και ζητήματα προς παρακολούθηση

236. Η Ομάδα Εργασίας χαιρετίζει τις προσπάθειες της Ελλάδας από τη Φάση 3bis για την εφαρμογή της Σύμβασης και των σχετικών εργαλείων. Ωστόσο, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα έχει σημειώσει περιορισμένη πρόοδο και στους τρεις τομείς ενδιαφέροντος της αξιολόγησης της Φάσης 4, δηλαδή στον εντοπισμό και την επιβολή του αδικήματος της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και στην ευθύνη των νομικών προσώπων.

237. Η Ομάδα Εργασίας σημειώνει ότι η Ελλάδα έχει κάνει ορισμένα βήματα, ιδίως μέσω του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Καταπολέμησης της Διαφθοράς (ΕΣΣΚΔ) και της Εθνικής Εκτίμησης Κινδύνου (ΕΕΚ) για τη βελτίωση του εντοπισμού. Ωστόσο, δεν έχει διαπιστώσει αύξηση του εντοπισμού υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και η απουσία σαφών και ολοκληρωμένων μέτρων προστασίας για τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις θα μπορούσε να εμποδίσει την περαιτέρω ικανότητα της Ελλάδας αναφορικά με αυτό. Όσον αφορά την επιβολή του νόμου, η Ομάδα Εργασίας σημειώνει ότι από τον Ιανουάριο του 2022 πέντε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών βρίσκονταν σε εξέλιξη, τέσσερις είχαν ολοκληρωθεί και η μόνη υπόθεση που έχει περατωθεί από την έναρξη ισχύος της Σύμβασης στην Ελλάδα πριν από 24 χρόνια, οδήγησε στην αθώωση όλων των κατηγορουμένων. Η Ελλάδα πρέπει επομένως να ενισχύσει την επιβολή και την ανεξαρτησία των ποινικών της διαδικασιών. Στο πλαίσιο αυτό, η Ομάδα Εργασίας σημειώνει τη συγχώνευση της Εισαγγελίας καταπολέμησης των Εγκλημάτων Διαφθοράς (ΕΚΕΔ) στη νέα Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος (νέα ΕΟΕ) και θα παρακολουθεί στενά εάν βελτιώνει την επιβολή του νόμου. Η Ελλάδα θα πρέπει επίσης να αυξήσει το επίπεδο των κυρώσεων για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών για να διασφαλίσει ότι είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Η Ελλάδα συνεχίζει να αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις σε σχέση με την παροχή στατιστικών στοιχείων για τις κυρώσεις και πιο γενικά συμπεριλαμβανομένων της δήμευσης και της ΑΔΣ και αυτό πρέπει να βελτιωθεί. Τέλος, η Ομάδα Εργασίας σημειώνει με σοβαρή ανησυχία ότι η Ελλάδα δεν διαθέτει αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο για την ευθύνη των νομικών προσώπων για την

δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών ή συναφών αδικημάτων και συστήνει στην Ελλάδα να προχωρήσει επειγόντως στην ευθυγράμμιση του νομικού της πλαισίου με τη Σύμβαση και τα σχετικά εργαλεία.

238. Όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων της Φάσης 3bis, η Ομάδα Εργασίας θεωρεί ότι η Ελλάδα έχει εφαρμόσει πλήρως τις συστάσεις 2(δ), 5(β), 7(α), 10(α), 9(γ) και 13(β). υλοποιήθηκαν μερικώς οι συστάσεις 1, 4(α), 4(δ), 5(γ), 10(γ), 10(δ), 13(α), 14(α) και 14(β) και δεν εφαρμόστηκαν οι συστάσεις 2(β), 2(γ), 3(α), 3(β), 3(γ), 3(δ), 5(α), 8, 11(β), 13(ε) και 14(γ). Οι συστάσεις 4(β), 6, 7(β) και 9(β) μετατράπηκαν σε ζητήματα παρακολούθησης.

239. Με βάση τα πορίσματα αυτής της έκθεσης, η Ομάδα Εργασίας αναγνωρίζει καλές πρακτικές και θετικά επιτεύγματα και κάνει τις συστάσεις προς την Ελλάδα. Η Ομάδα Εργασίας θα παρακολουθήσει επίσης ορισμένα ζητήματα που προσδιορίζονται παρακάτω. Η Ομάδα Εργασίας καλεί την Ελλάδα να υποβάλει, εντός ενός έτους γραπτή έκθεση σχετικά με τα μέτρα που ελήφθησαν για την εφαρμογή των συστάσεων 2(α), 8(α), 8(γ), 8(ε), 8(στ), 8(ζ), 10(α) και 10(γ) και το ζήτημα παρακολούθησης 17(ζ). Προκειμένου να υποστηρίξει την Ελλάδα στην εφαρμογή και επιβολή των υποχρεώσεων της βάσει της Σύμβασης, η Ομάδα Εργασίας μπορεί να εξετάσει πρόσθετα μέτρα και καλεί την Ελλάδα να επωφεληθεί από τη βοήθεια της Ομάδας Εργασίας. Η Ομάδα Εργασίας καλεί επίσης την Ελλάδα να υποβάλει γραπτή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή όλων των συστάσεων και των ζητημάτων παρακολούθησης που τέθηκαν από την Ομάδα Εργασίας μέσα σε δύο χρόνια (δηλαδή τον Μάρτιο του 2024), συμπεριλαμβανομένων λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με την επιβολή του νόμου ως προς το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών κατά την υποβολή της παρούσας έκθεσης.

Καλές πρακτικές και θετικά επιτεύγματα

240. Η έκθεση έχει εντοπίσει ορισμένες καλές πρακτικές και θετικά επιτεύγματα από την Ελλάδα όσον αφορά την εφαρμογή της Σύμβασης και των σχετικών εργαλείων.

241. Η ομάδα εργασίας χαιρετίζει την ίδρυση της ΕΑΔ με αρμοδιότητα να συντονίζει τις εθνικές προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών συμπεριλαμβανομένων μέσω της ευαισθητοποίησης, της παροχής κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων και της συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα για την προώθηση της συμμόρφωσης κατά της διαφθοράς. Χαιρετίζει επίσης τη συμπερίληψη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στην ΕΕΚ ως βασικού αδικήματος που παρουσιάζει υψηλό κίνδυνο ξεπλύματος χρήματος. Η Ομάδα Εργασίας θα συνεχίσει να παρακολουθεί εάν αυτές οι προσπάθειες θα έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση του εντοπισμού υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.

242. Επιπλέον, η ίδρυση του Εθνικού Συντονιστικού Οργάνου Ελέγχου και Λογοδοσίας (ΕΣΟΕΛ) με τη συμμετοχή πολλών αρχών επιβολής του νόμου στις συνεδριάσεις του και η απόφαση της Ελλάδας να συνεχίσει να αναθέτει την κύρια ευθύνη για τη διερεύνηση υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε μία μόνο εισαγγελία θα μπορούσε να ενισχύσει την ικανότητα της Ελλάδας να επιβάλει το νόμο ως προς το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών. Η Ομάδα Εργασίας χαιρετίζει επίσης τις προσπάθειες των Ελλήνων εισαγγελέων για τη συνέχιση των ερευνών για συναφή αδικήματα όπου οι καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών έχουν παραγραφεί λόγω της υποβάθμισης του αδικήματος δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών τον Ιούνιο του 2019.

243. Όσον αφορά τα θετικά επιτεύγματα, η Ομάδα Εργασίας σημειώνει ειδικότερα την απόφαση της Ελλάδας να εξαλείψει εκ νέου την έμπρακτη μετάνοια ως λόγο άρσης του αξιοποίνου για το αδίκημα της ενεργητικής δωροδοκίας αλλοδαπών αφού την επανέφερε στη Φάση 3bis, να εξαιρεθούν οι υποθέσεις του αδικήματος της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από την απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης να αναβάλει ή να αναστέλλει την ποινική διαδικασία για αδικήματα στα οποία ενδέχεται να διαταραχθούν οι διεθνείς σχέσεις του κράτους, να προβλέπει το πλήρες φάσμα των τεχνικών έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών τεχνικών έρευνας, της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων ή της δήμευσης, ως ΑΔΣ.

Συστάσεις της Ομάδας Εργασίας

Συστάσεις για την εξασφάλιση αποτελεσματικής πρόληψης και εντοπισμού δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων υπαλλήλων

1. Όσον αφορά τον εντοπισμό περιστατικών δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από δημόσιους λειτουργούς, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

α) να βελτιώσει το ΕΣΣΚΔ σε σχέση με τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και να εφαρμόσει πλήρως το ΕΣΣΚΔ και την ΕΕΚ [2009 Σύσταση ΙΙΙ(i) και ΙΧ(ii)· Παράρτημα Ι.Α].

(β) να συνεχίσει να ευαισθητοποιεί και να παρέχει τακτική εκπαίδευση σε δημόσιους υπαλλήλους που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν ρόλο στον εντοπισμό και την αναφορά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σχετικά με το αδίκημα και την υποχρέωση αναφοράς. [2009 Σύσταση ΙΙΙ(i) και ΙΧ(ii)· Παράρτημα Ι.Α].

(γ) να αναλύσει γιατί οι ελληνικές πρεσβείες απέτυχαν να αναφέρουν καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που είχαν κυκλοφορήσει στα ξένα μέσα ενημέρωσης, να λάβουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα και να συνεχίσουν να ευαισθητοποιούν το διπλωματικό προσωπικό για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών και τον ρόλο τους στον εντοπισμό και την αναφορά ισχυρισμών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών προς τις αρμόδιες αρχές [2009 Σύσταση ΙΙΙ(i) και Παράρτημα Ι.Α].

2. Όσον αφορά την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις, η Ομάδα Εργασίας συστήνει στην Ελλάδα, στο πλαίσιο των επικείμενων μεταρρυθμίσεων:

(α) να θεσπίσει επείγοντως νομοθεσία που παρέχει ισχυρή και αποτελεσματική προστασία από αντίποινα για τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις δωροδοκίας

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxxQ_aOq4CFeCA

αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα [2009 Σύσταση III(i) και (iv) και IX(iii)· Σύσταση Φάσης 3bis 13(ε)].

(β) να ευαισθητοποιήσει σχετικά με τον νέο νόμο, μόλις αυτός θεσπιστεί, και τις προστασίες που παρέχονται στους υπαλλήλους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα [2009 Σύσταση III(iv) και IX(iii)].

3. Όσον αφορά τον εντοπισμό και την αναφορά, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

(α) να συνεχίσει να αναπτύσσει και να εφαρμόζει μια στρατηγική για τον εντοπισμό περιπτώσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών στις οποίες εμπλέκονται Έλληνες ιδιώτες ή εταιρείες [2009 Σύσταση III(i) και Σύσταση Φάσης 3bis 13(α)].

(β) να διασφαλίσει ότι οι νόμοι που σχετίζονται με την ελευθερία του τύπου εφαρμόζονται πλήρως στην πράξη και ότι μπορούν να αναφέρονται ισχυρισμοί για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών [Άρθρο 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση III(i), Παράρτημα I.Δ.].

4. Όσον αφορά τον εντοπισμό δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών από λογιστές και ελεγκτές, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

(α) να προχωρήσει επειγόντως στην ευαισθητοποίηση και στην παροχή επιμόρφωσης σε εξωτερικούς ελεγκτές σχετικά με το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών, συμπεριλαμβανομένων των προειδοποιητικών ενδείξεων και των μεθόδων εντοπισμού δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών [Άρθρο 8 της Σύμβασης· 2009 Σύσταση III(i) και X.B(iii) και (v); Σύσταση Φάσης 3bis 10(γ)].

(β) να λάβει μέτρα για να διευκρινίσει επειγόντως τις υποχρεώσεις και τη διαδικασία των εξωτερικών ελεγκτών να αναφέρουν υποψίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργιών και να ευαισθητοποιήσει για αυτές τις υποχρεώσεις αναφοράς μεταξύ των εξωτερικών ελεγκτών [Άρθρο 8 της Σύμβασης· 2009 Σύσταση III(i) και X.B(iii) και (v); Σύσταση Φάσης 3bis 10(δ)].

Συστάσεις για την εξασφάλιση αποτελεσματικής επιβολής του νόμου για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και για συναφή αδικήματα.

5. Όσον αφορά το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

(α) να διευκρινίσει ότι το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως η αξία του ωφελήματος, οι αντιλήψεις για τα τοπικά έθιμα και η ανοχή των τοπικών αρχών στη χώρα του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού [Άρθρο 1 παράγραφος 1 της Σύμβασης και Σχόλιο 7; Σύσταση Φάσης 3bis 2(β)].

(β) να τροποποιήσει τον ορισμό του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού για να διασφαλίσει ότι καλύπτει τους υπαλλήλους όλων των δημόσιων διεθνών οργανισμών [Άρθρο 1 παράγραφος 4 στοιχείο α) της σύμβασης και σχόλιο 17· Σύσταση Φάσης 3bis 2(γ)].

(γ) να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει ότι η παράβαση καθήκοντος του αλλοδαπού δημόσιου υπαλλήλου πρέπει να ερμηνεύεται αυτόνομα χωρίς την ανάγκη προσφυγής σε αλλοδαπό δίκαιο [Άρθρο 1 παράγραφος 1 της Σύμβασης και Σχόλιο 3].

6. Όσον αφορά τις κυρώσεις, η Ομάδα Εργασίας συστήνει στην Ελλάδα:

(α) να επιβάλει εκ νέου χρηματικές ποινές επιπλέον της φυλάκισης για το πλημμέλημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Άρθρο 3 της Σύμβασης].

(β) να αυξήσει επειγόντως σημαντικά τις μέγιστες διαθέσιμες προβλεπόμενες χρηματικές ποινές σε βάρος των φυσικών προσώπων για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε όλα τα σχετικά αδικήματα [Άρθρο 3 της Σύμβασης· Σύσταση Φάσης 3bis 5(α)].

(γ) να αυξήσει το ανώτατο όριο των χρηματικών κυρώσεων για νομικά πρόσωπα σε περιπτώσεις όπου το όφελος δεν μπορεί να καθοριστεί για να διασφαλιστεί ότι οι κυρώσεις που επιβάλλονται είναι αποτελεσματικές, αναλογικές ή αποτρεπτικές [Άρθρα 2 και 3 της Σύμβασης· Σύσταση Φάσης 3bis 5(γ)].

(δ) να δημοσιεύει αμέσως, και σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε νομικά πρόσωπα, για παράδειγμα τα υποκείμενα γεγονότα της υπόθεσης, τους λόγους για την επιλογή των κυρώσεων, τα νομικά πρόσωπα στα οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις (ανώνυμα εάν είναι αναγκαίο), και τις πραγματικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν [Άρθρα 2, 3 και 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση V και Παράρτημα Ι.Δ].

(ε) να διατηρεί λεπτομερή στατιστικά στοιχεία για τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Σύμβαση Άρθρο 3, Φάση 3bis Σύσταση 8(ii)].

7. Όσον αφορά τη δήμευση, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

(α) να επιστά την προσοχή των εισαγγελέων, μέσω επιμόρφωσης ή καθοδήγησης μεταξύ άλλων, στη σημασία της τακτικής αναζήτησης δήμευσης κατά φυσικών προσώπων σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Άρθρο 3 παράγραφος 3 της Σύμβασης και Σχόλιο 22].

(β) να θεσπίσει νομοθεσία που να επιτρέπει τη δήμευση της δωροδοκίας και των προϊόντων δωροδοκίας ή χρηματικές κυρώσεις ανάλογου αποτελέσματος, απευθείας κατά νομικών προσώπων και χωρίς προηγούμενη καταδίκη φυσικού προσώπου [Άρθρο 3 παράγραφος 3 της Σύμβασης και Σχόλιο 22].

(γ) να διατηρεί λεπτομερή στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη δήμευση σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Άρθρο 3 παράγραφος 3 της Σύμβασης και Σχόλιο 22].

8. Όσον αφορά τη διερεύνηση και τη δίωξη δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

(α) να παρακολουθεί στενά τα αποτελέσματα της συγχώνευσης της ΕΚΕΔ με τη νέα ΕΟΕ και να διασφαλίσει ότι δεν παρεμποδίζει την αποτελεσματική διερεύνηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Άρθρο 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ];

(β) να διασφαλίσει ότι η νέα ΕΟΕ χρησιμοποιεί προληπτικά μέτρα σε σχέση με έρευνες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Άρθρο 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· Σύσταση 2009 Παράρτημα Ι.Δ. Σύσταση Φάσης 3bis 4(δ)].

(γ) να διασφαλίζει ότι η μεταφορά υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από τη νέα ΕΟΕ στην Εισαγγελία δεν έχει ως αποτέλεσμα καθυστερήσεις στις υποθέσεις, έλλειψη προτεραιότητας για τη δίωξη δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και αλληλεπικάλυψη των προσπαθειών [Άρθρο 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27. 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ. Σύσταση Φάσης 3bis 4(α)].

(δ) να τροποποιήσει τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προκειμένου να ανατεθεί ειδικά η αρμοδιότητα για τη διερεύνηση αδικημάτων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στη νέα ΕΟΕ [Σύμβαση Άρθρο 5 και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ];

(ε) να ευαισθητοποιήσει, συμπεριλαμβανομένων μέσω της επιμόρφωσης από την Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών σχετικά με το Άρθρο 5 της Σύμβασης μεταξύ των εισαγγελέων και των ανακριτών για να διασφαλιστεί ότι οι έρευνες και οι διώξεις δωροδοκικών αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν επηρεάζονται από λόγους εθνικού οικονομικού συμφέροντος, πιθανές επιπτώσεις στις σχέσεις με άλλο κράτος ή την ταυτότητα των εμπλεκόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων [Άρθρο 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ];

(στ) να ευαισθητοποιήσει συμπεριλαμβανομένων μέσω κατευθυντήριων γραμμών για το άρθρο 5 της Σύμβασης, μεταξύ των αρμόδιων τμημάτων της κυβέρνησης για να διασφαλιστεί ότι δεν επικοινωνούν με εισαγγελείς και ανακριτές για συγκεκριμένες υποθέσεις και ότι οποιαδήποτε πραγματική ή απειλούμενη ενέργεια εναντίον τους δεν επηρεάζει την αποτελεσματικότητα των ερευνών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και την άσκηση δίωξης [Άρθρο 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ];

(ζ) να διασφαλίσει ότι τα όργανα και οι ανακριτές που είναι αρμόδιοι για τη διερεύνηση και τη δίωξη δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών διαθέτουν επαρκείς ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων μεταφραστικών υπηρεσιών για αιτήματα ΑΔΣ, για να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά και έγκαιρα υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Σύμβαση Άρθρο 5 και Σχόλιο 27 ; 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ. Σύσταση Φάσης 3bis 4(α)].

(η) να παρέχει επιμόρφωση σε έρευνες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στους εισαγγελείς και ανακριτές στη νέα ΕΟΕ, το ΣΔΟΕ και την ΕΑΔ [Σύμβαση Άρθρο 5 και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ];

(θ) να λαμβάνει μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι Έλληνες υπάλληλοι για την επιβολή του νόμου παρευρίσκονται στις άτυπες συναντήσεις της ομάδας εργασίας των υπαλλήλων επιβολής του νόμου [Άρθρα 5 και 12 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση XIV(iv)].

9. Όσον αφορά τη διεθνή συνεργασία, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

(α) να προχωρήσει επειγόντως με την τήρηση λεπτομερών στατιστικών στοιχείων για τα αιτήματα ΑΔΣ, συμπεριλαμβανομένων των αιτημάτων για το αδίκημα, του χρόνου που απαιτείται για την εκτέλεση και της φύσης της ζητούμενης βοήθειας [Άρθρο 9 της σύμβασης· 2009 Συστάσεις III(ix) και XIII· Σύσταση Φάσης 3bis 8(iv)].

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxxzQ_aOq4CFeCA

(β) να χρησιμοποιεί όλα τα διαθέσιμα μέσα για την εξασφάλιση ΑΔΣ, ιδίως μέσω της επαφής με ξένες αρχές μέσω άτυπων διαύλων και των άτυπων συναντήσεων της Ομάδας Εργασίας Άτυπες Συναντήσεις των Υπαλλήλων Επιβολής του Νόμου [Σύμβαση Άρθρο 9· Σύσταση 2009 XIII(i)(iii) και XIV(iv)].

Συστάσεις σχετικά με την ευθύνη και τη συνεργασία με νομικά πρόσωπα

10. Όσον αφορά την ευθύνη των νομικών προσώπων, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

(α) να μεταρρυθμίσει επειγόντως το νομικό της πλαίσιο και να θεσπίσει αυτόνομη νομοθεσία που να θεσπίζει την ευθύνη των νομικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και συναφή αδικήματα [Άρθρο 2 της Σύμβασης· 2009 Σύσταση Παράρτημα I.B, Γ και Δ].

(β) ως μέρος της μεταρρύθμισης του καθεστώτος ευθύνης των νομικών προσώπων να διασφαλίσει (i) ότι τα νομικά πρόσωπα δεν μπορούν να αποφύγουν την ευθύνη χρησιμοποιώντας μεσάζοντες, συμπεριλαμβανομένων συνδεδεμένων νομικών προσώπων, και άλλων τρίτων για τη διάπραξη δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, (ii) ότι η ευθύνη νομικού προσώπου μπορεί να ενεργοποιηθεί όταν ένα άτομο σε διευθυντική θέση «κατευθύνει ή εξουσιοδοτεί» έναν υπάλληλο κατώτερου επιπέδου να διαπράξει δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, (iii) ότι είναι σαφές τι ισοδυναμεί με επαρκή εποπτεία και έλεγχο για την πρόληψη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, (iv) ότι ο νόμος δεν απαιτεί απόδειξη κέρδους και δεν αποκλείει έμμεσα ωφελήματα, όπως το ωφέλημα τρίτου, και περιπτώσεις όπου το νομικό πρόσωπο επωφελήθηκε συμπτωματικά και (v) ότι τα νομικά πρόσωπα δεν μπορούν να αποφύγουν την ευθύνη ή τις κυρώσεις για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, και συναφή αδικήματα με αναδιάρθρωση, συγχώνευση, εξαγορά ή αλλιώς με την τροποποίηση της εταιρικής τους ταυτότητας [Άρθρο 2 της Σύμβασης· 2009 Σύσταση Παράρτημα I.B; Σύσταση Φάσης 3bis 3(α)].

(γ) να αντιστραφεί επειγόντως η πρόσφατη τροποποίηση του άρθρου 45 παρ. 1 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος και να αποσαφηνιστεί περαιτέρω η νομοθεσία και η

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnXzQ_aOq4CFeCA

πρακτική για να διασφαλιστεί ότι η ευθύνη των νομικών προσώπων δεν περιορίζεται σε περιπτώσεις όπου το φυσικό πρόσωπο που διέπραξε το αδίκημα διώκεται ή καταδικάζεται [Άρθρα 2 και 5 της Σύμβασης· 2009 Σύσταση Παράρτημα I.B; Σύσταση Φάσης 3bis 3(β)].

(δ) να διευκρινιστούν οι περιστάσεις υπό τις οποίες οι ελληνικές αρχές θα έχουν δικαιοδοσία να κινηθούν κατά νομικού προσώπου και να παρασχεθεί αποτελεσματική δικαιοδοτική βάση για την έναρξη τέτοιων διαδικασιών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης που το νομικό πρόσωπο χρησιμοποιεί μεσάζοντες, συμπεριλαμβανομένων συνδεδεμένων νομικών προσώπων και άλλων τρίτων για να δωροδοκήσει για λογαριασμό του στο εξωτερικό [Άρθρα 2 και 4 της Σύμβασης· 2009 Σύσταση Παράρτημα I.B];

(ε) να τροποποιήσει επειγόντως τη νομοθεσία της για να αναθέσει την αρμοδιότητα για διαδικασίες δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών κατά όλων των νομικών προσώπων, υπόχρεων ή μη, σε κατάλληλη αρχή με τους απαραίτητους πόρους και εξουσίες για τη διεξαγωγή τέτοιων διαδικασιών [Άρθρα 2, 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27. 2009 Σύσταση Παράρτημα I.B και Δ].

(στ) να διασφαλίζει ότι το απαραίτητο φάσμα ερευνητικών εργαλείων και εξουσιών καθίσταται διαθέσιμο σε όλες τις έρευνες και διαδικασίες κατά νομικών προσώπων [Άρθρα 2, 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα I.Δ];

ζ) να εφαρμόσει μέτρα προστασίας για να διασφαλίσει ότι οι διαδικασίες κατά νομικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν επηρεάζονται από τους παράγοντες που περιγράφονται στο Άρθρο 5 της Σύμβασης [Άρθρα 2, 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα I.Δ];

(η) (i) να επιστήσει επειγόντως την προσοχή των αρχών της στη σημασία της ανάληψης διαδικασιών κατά νομικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση των προγραμμάτων επιμόρφωσης για το θέμα και (ii) να κινήσει προληπτικά διαδικασίες κατά νομικών προσώπων για

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και συναφή αδικήματα [Άρθρα 2, 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ].

11. Όσον αφορά τη συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα να συνεχίσει (i) να λαμβάνει μέτρα για την ευαισθητοποίηση των επιχειρηματικών ενώσεων και εταιρειών σχετικά με το πλαίσιο εταιρικής ευθύνης και (ii) να προωθεί την ανάπτυξη και εφαρμογή εσωτερικών ελέγχων κατά της διαφθοράς, προγραμμάτων δεοντολογίας και συμμόρφωσης από τον ιδιωτικό τομέα, ιδίως στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που ασχολούνται με διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές [Σύσταση III(i) 2009 και Παράρτημα II].

Συστάσεις σχετικά με άλλα μέτρα που επηρεάζουν την εφαρμογή της Σύμβασης

12. Όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

(α) να ευαισθητοποιήσει επειγόντως σχετικά με το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών ως βασικό αδίκημα και να παρέχει πρόσθετη καθοδήγηση στις οντότητες που προβαίνουν σε αναφορές σχετικά με τον εντοπισμό δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και μέσω περιπτωσιολογικών μελετών και τυπολογιών [Άρθρο 7 της Σύμβασης· 2009 Σύσταση III(i)].

(β) να λάβει τα απαραίτητα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των κατευθυντήριων γραμμών, για να διασφαλίσει ότι, στην πράξη, ένα βασικό αδίκημα δεν χρειάζεται να αποδειχθεί πέρα από εύλογη αμφιβολία προκειμένου να ασκηθεί δίωξη και να καταδικαστεί για ξέπλυμα χρήματος [Άρθρο 7 της Σύμβασης· 2009 Σύσταση III(i)].

(γ) να τηρεί στατιστικά στοιχεία για τις εκθέσεις για ύποπτες συναλλαγές που λαμβάνονται για να επιτρέψει στην Ελληνική FIU να αναλύει τις υπόχρεες οντότητες που αναφέρουν τις ύποπτες συναλλαγές, καθώς και το υποκείμενο βασικό αδίκημα, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Σύμβαση Άρθρο 7. 2009 Σύσταση III(i)].

13. Όσον αφορά τη φορολογία, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

(α) να διασφαλίσει ότι όταν φυσικά ή νομικά πρόσωπα καταδικάζονται ή τους επιβάλλονται κυρώσεις για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, επιβάλλεται προληπτικά η μη φορολογική έκπτωση για τις πληρωμές δωροδοκίας, διασφαλίζοντας ακόμα ότι οι αρχές δίωξης ή επιβολής κυρώσεων ανταλλάσσουν συστηματικά πληροφορίες με την ΑΑΔΕ σε σχέση με καταδίκες ή κυρώσεις για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και η ΑΑΔΕ επανεξετάζει συστηματικά τις φορολογικές δηλώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων που έχουν καταδικαστεί ή τιμωρηθεί για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών για τα σχετικά έτη για να επαληθεύσει εάν έχουν αφαιρεθεί οι δωροδοκίες [2009 Σύσταση III(iii) και VIII(i)].

(β) να παρέχει τακτική εκπαίδευση σε φορολογικούς ελεγκτές σχετικά με τον εντοπισμό πληρωμών δωροδοκίας που συγκαλύπτονται ως νόμιμες επιτρεπόμενες δαπάνες, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του «Εγχειρίδιου ευαισθητοποίησης για τη δωροδοκία και τη διαφθορά του ΟΟΣΑ για φορολογικούς ανακριτές και φορολογικούς ελεγκτές» στο εγχειρίδιο φορολογικού ελέγχου των φορολογικών αρχών [2009 Σύσταση III(iii) και VIII(i)].

14. Όσον αφορά τις επίσημα υποστηριζόμενες εξαγωγικές πιστώσεις, η Ομάδα Εργασίας συστήνει στην Ελλάδα να θεσπίσει επείγοντως νομοθεσία για την εφαρμογή όλων των πτυχών της Σύστασης για τις εξαγωγικές πιστώσεις του 2019 [2009 Σύσταση XII(ii) · Σύσταση Φάσης 3 14(γ)].

15. Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα:

(α) να ευαισθητοποιήσει για το καθεστώς εταιρικής ευθύνης ειδικά για την διάταξη αποκλεισμού στο Νόμο για το ξέπλυμα χρήματος, προς όλες τις αρχές που εμπλέκονται στις προμήθειες για να διασφαλιστεί ότι οι αποκλεισμοί επιβάλλονται στην πράξη όποτε είναι απαραίτητο σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Σύσταση III(i) και XI(2009 iii)];

(β) μέσω των αρχών δημοσίων συμβάσεων να ελέγχει ενεργά εάν έχουν επιβληθεί κυρώσεις σε νομικά πρόσωπα για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών πριν από τη χορήγηση συμβάσεων και πλεονεκτημάτων [2009 Σύσταση XI(iii)].

16. Όσον αφορά την κρατική αναπτυξιακή βοήθεια (ΚΑΒ), η Ομάδα Εργασίας συνιστά στην Ελλάδα να προχωρήσει επειγόντως στην υιοθέτηση νομοθεσίας που αντιμετωπίζει όλες τις πτυχές της Σύστασης του 2016, ιδίως μέτρα που σχετίζονται άμεσα με την ευαισθητοποίηση, την πρόληψη, τον εντοπισμό, την αναφορά και την επιβολή κυρώσεων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [2009 Σύσταση XI(ii); 2016 Σύσταση].

Παρακολούθηση από την Ομάδα Εργασίας

17. Η Ομάδα Εργασίας θα παρακολουθήσει τα παρακάτω ζητήματα καθώς αναπτύσσεται η νομολογία, η πρακτική και η νομοθεσία:

(α) εάν η Ελληνική FIU διαθέτει επαρκείς πόρους για τον αποτελεσματικό εντοπισμό υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με βασικό αδίκημα τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Άρθρο 7 της Σύμβασης· Σύσταση Φάσης 3bis 9(β)].

(β) εάν το άρθρο 237B του ΠΚ καλύπτει δημόσιους λειτουργούς κρατικών επιχειρήσεων όπως ορίζονται στο Σχόλιο 14 [Άρθρο 1 παράγραφος 4 της Σύμβασης και Σχόλιο 14].

(γ) εάν οι κυρώσεις που επιβάλλονται κατά φυσικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές, υπό το πρίσμα του συστήματος μετατροπής και αναστολής των ποινών φυλάκισης [Άρθρο 3 παράγραφος 1 της Σύμβασης].

(δ) την επιβολή του νόμου ως προς τα λογιστικά αδικήματα [Άρθρα 5 και 8 της Σύμβασης και Σχόλιο 27].

(ε) πώς λειτουργεί στην πράξη το ΕΣΟΕΛ και ο συντονισμός μεταξύ των εισαγγελέων στη νέα ΕΟΕ, των διαφόρων ερευνητικών υπηρεσιών και της Εισαγγελίας καθώς ξεκινούν νέες υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Σύμβαση Άρθρο 5 και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ];

(στ) εάν η προθεσμία παραγραφής για αδικήματα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που χαρακτηρίζονται ως πλημμελήματα είναι επαρκής για να επιτρέψει την κατάλληλη έρευνα και δίωξη, ειδικά σε περιπτώσεις με εκκρεμή αιτήματα ΑΔΣ [Άρθρο 6 της Σύμβασης· Σύσταση Φάσης 3bis 6];

(ζ) την υπόθεση της φαρμακευτικής εταιρείας και την ποινική διαδικασία κατά του πρώην Προϊσταμένου της ΕΚΕΔ [Άρθρο 5 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ];

(η) τους λόγους για τον τερματισμό των υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των περιπτώσεων όπου τα αδικήματα δωροδοκίας αλλοδαπών έχουν παραγραφεί και άλλα συναφή αδικήματα που εξετάζονται [Άρθρα 5 και 6 της Σύμβασης και Σχόλιο 27· 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Δ];

(θ) τα ζητήματα που αφορούν στην ΑΔΣ, συγκεκριμένα (i) εάν το διπλό αξιόποινο σύμφωνα με το άρθρο 459 παρ. 3 του ΚΠΔ παρεμποδίζει την ικανότητα της Ελλάδας να παρέχει άμεση και αποτελεσματική νομική συνδρομή σε περιπτώσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και (ii) εάν η διαδικασία εκτέλεσης των αιτημάτων ΑΔΣ δεν παρεμποδίζει την ικανότητα της Ελλάδας να παρέχει άμεση και αποτελεσματική νομική συνδρομή σε περιπτώσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών [Σύμβαση Άρθρο 9· 2009 Σύσταση XIII(iv)].

(ι) τα θέματα που αφορούν την ευθύνη ενός νομικού προσώπου για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, συγκεκριμένα (i) οι κυρώσεις που επιβάλλονται στην πράξη κατά νομικών προσώπων είναι αποτελεσματικές, αναλογικές ή αποτρεπτικές και (ii) η εφαρμογή των παραγόντων για τον προσδιορισμό της φύσης και του ποσού των κυρώσεων σε βάρος νομικών προσώπων σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 4 του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος [Άρθρα 2-5 της Σύμβασης· 2009 Σύσταση Παράρτημα Ι.Β].

Παράρτημα 1: Συστάσεις Φάσης 3bis προς την Ελλάδα και εκτίμηση της εφαρμογής από την Ομάδα Εργασίας για την Δωροδοκία το 2017

Συστάσεις Φάσης 3bis		Διετής Γραπτή Παρακολούθηση
Συστάσεις για την διασφάλιση αποτελεσματικής έρευνας, δίωξης και επιβολής κυρώσεων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών		
1	Αναφορικά με την προτεραιότητα που δόθηκε για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα να εντείνει επειγόντως την προτεραιότητα που δίνεται στην υπόθεση αυτή και να αναφέρει ρητά στο τρέχον ΕΣΣΚΔ και τις επακόλουθες εθνικές στρατηγικές για την καταπολέμηση της διαφθοράς.	Εφαρμόστηκε μερικώς
2	Αναφορικά με το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα:	
	α) ενώ αναγνωρίζει ότι η νομοθεσία και η νομολογία της υποδεικνύει ότι το αδίκημα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν απαιτεί απόδειξη της συμφωνίας μεταξύ των μερών, να λάβει κατάλληλα μέτρα όπως μέσω εγκυκλίων ή επιμόρφωσης, προκειμένου να διευκρινίσει ή να υπενθυμίσει στις αρχές επιβολής του νόμου και τους δικαστές πως το αδίκημα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν απαιτεί την εν λόγω απόδειξη.	εφαρμόστηκε πλήρως
	β) να διευκρινίσει πως το αδίκημα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως η αξία του ωφελήματος, οι αντιλήψεις των τοπικών εθίμων και η ανοχή των τοπικών αρχών στην χώρα του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού.	δεν εφαρμόστηκε

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

	γ) να τροποποιήσει τον ορισμό του αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού για να διασφαλίσει ότι καλύπτει αξιωματούχους και παράγοντες δημόσιων διεθνών οργανισμών στους οποίους η Ελλάδα δεν είναι μέλος.	δεν εφαρμόστηκε
	δ) να τροποποιήσει την νομοθεσία της και να εξαλείψει την έμπρακτη μετάνοια στο άρθρο 263B(1) ΠΚ για το αδίκημα της ενεργητικής δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων υπαλλήλων	δεν εφαρμόστηκε
3	Αναφορικά με την ευθύνη των νομικών προσώπων, η συστήνει η Ελλάδα:	Ομάδα Εργασίας
	α) να εκδώσει οδηγίες ή να παρέχει επιμόρφωση για την επαρκή επίβλεψη και τον έλεγχο για την πρόληψη του αδικήματος της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.	δεν εφαρμόστηκε
	β) να διασφαλίσει ότι η ευθύνη των νομικών προσώπων δεν περιορίζεται σε υποθέσεις όπου το(α) φυσικό(ά) πρόσωπο(α) που διέπραξε(αν) το αδίκημα θα διωχθεί(ούν) ποινικά και ότι οι διαδικασίες σε βάρος των νομικών προσώπων μπορούν να ξεκινήσουν και χωρίς ποινική έρευνα σε βάρος του φυσικού προσώπου.	δεν εφαρμόστηκε
	γ) να διευκρινιστεί η διαδικασία για τις έρευνες και τις διαδικασίες σε βάρος νομικών προσώπων, συμπεριλαμβάνοντας ποιος φορέας θα ξεκινήσει και θα διεξάγει τις εν λόγω έρευνες.	δεν εφαρμόστηκε
	δ) να λάβει μέτρα για να διευκρινιστεί πως η ΕΚΕΔ και άλλοι εισαγγελείς που ερευνούν υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών θα ενημερώσουν τον Υπουργό Δικαιοσύνης ή τις αρμόδιες εποπτικές αρχές για το ξέπλυμα χρήματος για την εμπλοκή νομικού προσώπου σε υπόθεση δωροδοκίας όπως απαιτείται από το Άρθρο 51(5) του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος.	δεν εφαρμόστηκε

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

4	Αναφορικά με έρευνες και διώξεις, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα:	
	α) να διασφαλίσει πως τα όργανα που είναι υπεύθυνα για την έρευνα και την δίωξη δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών έχουν επαρκείς ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους, ακόμα και προμηθεύοντας την ΕΚΕΔ με σύστημα διαχείρισης υποθέσεων και την ικανότητα να παρακολουθεί το καθεστώς ενός εγκληματία σε πραγματικό χρόνο	Εφαρμόστηκε μερικώς
	β) να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει ότι η δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών μπορεί να διερευνηθεί από το ΣΔΟΕ, την Ελληνική Αστυνομία και την ΕΟΕ κατά περίπτωση και να ορίσει έναν μηχανισμό που θα επιτρέπει στους εισαγγελείς να αποφασίζουν ποιο ανακριτικό σώμα θα έπρεπε να διεξάγει ειδικές έρευνες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.	Εφαρμόστηκε μερικώς
	γ) να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει ότι αξιολογεί αξιόπιστους ισχυρισμούς για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και ερευνά σοβαρά καταγγελίες για το έγκλημα αυτό.	Εφαρμόστηκε πλήρως
	δ) να χρησιμοποιεί προληπτικά μέτρα για την συγκέντρωση πληροφοριών από διαφορετικές πηγές για την αύξηση των ισχυρισμών και την αύξηση των ερευνών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών μεταξύ άλλων όλων των απαραίτητων βημάτων για την συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων στην Ελλάδα.	Εφαρμόστηκε μερικώς
	ε) να εντατικοποιήσει την επιμόρφωση των δικαστών και των αρμοδίων για την επιβολή του νόμου αναφορικά με την Σύμβαση και το αδίκημα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, μεταξύ άλλων με την παροχή επιμόρφωσης σε πρακτικές παραμέτρους των ερευνών για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.	Εφαρμόστηκε πλήρως

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

5	Αναφορικά με τις κυρώσεις, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα:	
	α) να αυξήσει τα μέγιστα πρόστιμα που υφίστανται κατά των φυσικών προσώπων για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.	δεν εφαρμόστηκε
	β) να τροποποιήσει τη νομοθεσία της ώστε οι κυρώσεις κατά «μη-υπόχρεων» νομικών προσώπων για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών να είναι ίσες με εκείνες για «υπόχρεα» νομικά πρόσωπα.	δεν εφαρμόστηκε
	γ) να αυξήσει σημαντικά τα μέγιστα πρόστιμα κατά των νομικών προσώπων, ιδιαίτερα για τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που προκύπτει από την αδυναμία της διοίκησης της εταιρείας να ασκήσει επίβλεψη ή έλεγχο.	δεν εφαρμόστηκε
6	Αναφορικά με τον χρόνο παραγραφής, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα να λάβει μέτρα για να διασφαλιστεί ότι ο χρόνος παραγραφής για τα αδικήματα δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που χαρακτηρίζονται ως πλημμελήματα είναι επαρκής ώστε να επιτρέψει επαρκή έρευνα και δίωξη, τουλάχιστον επιτρέποντας εκκρεμεί αιτήματα ΑΔΣ να διακόψουν τον χρόνο παραγραφής.	δεν εφαρμόστηκε
7	Αναφορικά με την αμοιβαία δικαστική συνδρομή, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα:	
	α) να τροποποιήσει την νομοθεσία της ώστε να παρέχει ρητώς ορισμένους τύπους συνδρομής (π.χ. ειδικές ερευνητικές τεχνικές, δήμευση και κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων) για αιτήματα ΑΔΣ που δεν βασίζονται στην συνθήκη.	δεν εφαρμόστηκε
	β) να βελτιστοποιήσει την διαδικασία για την εκτέλεση εισερχόμενων αιτημάτων ΑΔΣ με σκοπό τη μείωση της καθυστέρησης στην παροχή αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής.	Εφαρμόστηκε μερικώς

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

8	Αναφορικά με τα στατιστικά στοιχεία, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα να τηρήσει λεπτομερή στατιστικά στοιχεία για (i) ενέργειες εφαρμογής σχετικά με τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε βάρος φυσικών και νομικών προσώπων, (ii) κυρώσεις και κατασχέσεις που επιβλήθηκαν σε υποθέσεις δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, (iii) ποινικές υποθέσεις (ιδιαίτερα εκείνες που αφορούν την διαφθορά) που έχουν παραγραφεί και (iv) αιτήματα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, συμπεριλαμβανομένων του αδικήματος που αφορά το αίτημα, του χρόνου που απαιτείται για την εκτέλεση και της φύσης της συνδρομής που ζητείται.	δεν εφαρμόστηκε
Συστάσεις για την διασφάλιση αποτελεσματικής πρόληψης, εντοπισμού και αναφοράς περιστατικών δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών		
9	Αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα:	
	α) να διασφαλίσει πως όλοι οι εμπλεκόμενοι στην καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος γνωρίζουν επαρκώς πως η δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών είναι βασικό αδίκημα για το ξέπλυμα χρήματος και να παρέχει ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση προς του αρμοδίους της FIU για τον εντοπισμό υποθέσεων ξέπλυμα χρήματος που σχετίζονται με την δωροδοκία.	Εφαρμόστηκε πλήρως
	β) να λάβει μέτρα για να διασφαλίσει πως η FIU διαθέτει επαρκείς πόρους για να ανιχνεύει αποτελεσματικά υποθέσεις για ξέπλυμα χρήματος που βασίζονται στη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών.	Εφαρμόστηκε μερικώς
	γ) να λάβει μέτρα ώστε να διασφαλιστεί πως η FIU άμεσα παραπέμπει υποψίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στους Έλληνες εισαγγελείς προς διερεύνηση.	Εφαρμόστηκε μερικώς

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

10	Αναφορικά με τη λογιστική και τον έλεγχο, την εταιρική συμμόρφωση, τον εσωτερικό έλεγχο και την δεοντολογία, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα:	
	α) να διασφαλίσει πως ο ίδιος φορέας μπορεί να ασκεί δίωξη τόσο για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών όσο και για τα λογιστικά αδικήματα του Νόμου 4254/2014.	δεν εφαρμόστηκε
	β) να ευαισθητοποιεί γύρω από τα λογιστικά αδικήματα του Νόμου 4254/2014 τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου που πιθανώς να ερευνούν και να διώκουν το αδίκημα αυτό.	εφαρμόστηκε πλήρως
	γ) να ευαισθητοποιεί λογιστές και ελεγκτές γύρω από τους νόμους της Ελλάδας για την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και να ενθαρρύνει τους λογιστές και τους ελεγκτές να λαμβάνουν υπόψη τον κίνδυνο διάπραξης δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών από μία εταιρεία που ελέγχθηκε κατά την εκτέλεση των ελέγχων.	εφαρμόστηκε μερικώς
	δ) να λάβει μέτρα για να διευκρινιστεί το καθήκον ενός εξωτερικού ελεγκτή ώστε να αναφέρει τη δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών εσωτερικά στην διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας και εξωτερικά στις αρμόδιες αρχές, ακόμα και διευκρινίζοντας την εσωτερική σχέση των Άρθρων 22 ^{α3} του Νόμου 2190/1920 για το καθήκον εξωτερικού ελεγκτή σχετικά με την εμπιστευτικότητα. Άρθρο 40 του ΚΠΔ για το καθήκον αναφοράς εγκλημάτων, διατάξεις για αναφορά ύποπτων συναλλαγών του Νόμου για το ξέπλυμα χρήματος και διατάξεις για την αναφορά στα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISA).	εφαρμόστηκε μερικώς
	ε) να ενθαρρύνει τις εταιρείες (ιδίως τις μικρομεσαίες) να αναπτύξουν και να υιοθετήσουν επαρκείς εσωτερικούς ελέγχους, προγράμματα δεοντολογίας και συμμόρφωσης ή μέτρα με σκοπό την πρόληψη και ανίχνευση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών,	εφαρμόστηκε πλήρως

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

	λαμβάνοντας υπόψη την Οδηγία Καλής Πρακτικής για τους Εσωτερικούς Ελέγχους, την ηθική και την Συμμόρφωση.	
11	Αναφορικά με φορολογικά μέτρα, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα:	
	α) να μεταφράσει και να διανείμει το τελευταίο Εγχειρίδιο Ευαισθητοποίησης για την Δωροδοκία του ΟΟΣΑ προς όλους τους φορολογικούς επιθεωρητές.	εφαρμόστηκε πλήρως
	β) να διασφαλίσει ότι οι ελληνικές φορολογικές αρχές περιλαμβάνουν την δωροδοκία στις δικές τους εκτιμήσεις κινδύνου και τους ελέγχους, ακόμα και ενσωματώνοντας το Εγχειρίδιο φορολογικού ελέγχου των φορολογικών αρχών.	δεν εφαρμόστηκε
	γ) να διασφαλίσει πως μέτρα για τον εντοπισμό δωροδοκιών έχουν ενσωματωθεί σε μελλοντικές παροχές φορολογικής αμνηστίας	δεν ισχύει
12	Αναφορικά με την ευαισθητοποίηση για το αδίκημα της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα:	
	α) να διασφαλίσει ότι οι προσπάθειές της για την ευαισθητοποίηση αφορά ιδιαιτέρως την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και όχι απλά την «διαφθορά» σε γενικές γραμμές	εφαρμόστηκε πλήρως
	β) να εντείνει τις προσπάθειές της για περαιτέρω ενδυνάμωση και θεσμοθέτηση της ευαισθητοποίησης για την δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών ως ποινικό αδίκημα από όλες τις αρχές που είναι υπεύθυνες για τον εντοπισμό, έρευνα και δίωξη της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και την εκτέλεση αιτημάτων ΑΔΣ.	εφαρμόστηκε πλήρως
	γ) να ευαισθητοποιήσει προληπτικά τομείς με κίνδυνο διάπραξης δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, συμπεριλαμβανομένης της ναυτιλίας, των εξαγωγών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και να διασφαλίσει πως	εφαρμόστηκε πλήρως

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

	όλοι οι κυβερνητικοί φορείς είναι σε άμεση επαφή με τις ελληνικές εταιρείες που λειτουργούν σε διεθνές επίπεδο ώστε να συμμετάσχουν σε δράσεις ευαισθητοποίησης, μεταξύ άλλων την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, τις διπλωματικές αποστολές στο εξωτερικό, την εταιρεία Enterprise Greece και την Διεύθυνση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.	
13	Αναφορικά με τον εντοπισμό και αναφορά, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα:	
	α) να αναπτύξει και να υλοποιήσει μία στρατηγική για τον εντοπισμό υποθέσεων δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που αφορούν Έλληνες ιδιώτες και εταιρείες.	εφαρμόστηκε μερικώς
	β) να παρακολουθεί τα ελληνικά και ξένα μέσα ενημέρωσης για ισχυρισμούς για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που διαπράχθηκε από Έλληνες ιδιώτες και εταιρείες.	εφαρμόστηκε μερικώς
	γ) να αναλύσει το λόγο που οι ελληνικές πρεσβείες απέτυχαν να αναφέρουν καταγγελίες για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών που είχαν κυκλοφορήσει σε ξένα μέσα ενημέρωσης και να λάβουν κατάλληλα διορθωτικά μέτρα.	εφαρμόστηκε πλήρως
	δ) να ενισχύσει την υποχρέωση των Ελλήνων δημοσίων υπαλλήλων να αναφέρουν ένα έγκλημα	εφαρμόστηκε πλήρως
	ε) να τροποποιήσει την νομοθεσία της και να θέσει κατάλληλα μέτρα για την προστασία από μεροληπτικές και πειθαρχικές ενέργειες υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα οι οποίοι αναφέρουν καλή τη πίστη και με εύλογες αιτίες προς τις αρμόδιες αρχές υποψίες για ενέργειες δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών	δεν εφαρμόστηκε
14	Αναφορικά με τα δημόσια πλεονεκτήματα, η Ομάδα Εργασίας συστήνει η Ελλάδα:	

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

<p>α) να (i) εξετάσει τον αποκλεισμό από τη λήψη συμβάσεων δημόσιων προμηθειών για φυσικά και νομικά πρόσωπα που έχουν εμπλακεί σε δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, (ii) να απαιτεί ένα νομικό πρόσωπο που αναζητά σύμβαση για δημόσιες προμήθειες να παρέχει έγγραφα που να αποδεικνύουν πως δεν έχει καταδικαστεί για δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και (iii) να εκπαιδεύσει όλες τις αρχές που εμπλέκονται στις προμήθειες ώστε να διασφαλιστεί ότι επιβάλλονται στην πράξη αποκλεισμοί όπου χρειάζεται.</p>	<p>εφαρμόστηκε μερικώς</p>
<p>β) να διασφαλίσει πως μελλοντική χρηματοδότηση των ΜΚΟ ή εταιρειών για έργα ΚΑΒ συνοδεύονται από επαρκή μέτρα για την πρόληψη, ανίχνευση και αναφορά δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και πως σε ΜΚΟ και εταιρείες που εμπλέκονται σε δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών δεν εγκρίνεται χρηματοδότηση ΚΑΒ κατά περίπτωση.</p>	<p>εφαρμόστηκε μερικώς</p>
<p>γ) να λάβει μέτρα για την εφαρμογή όλων των απόψεων της σύστασης Εξαγωγικών Πιστώσεων του 2006 ακόμα και (i) υιοθετώντας μέτρα για την πρόληψη και ανίχνευση δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών όπως ενισχυμένη δέουσα επιμέλεια και έλεγχος των πληρωμών σε εκπροσώπους, (ii) ευαισθητοποίηση για τα μέτρα αυτά στο προσωπικό και τον ιδιωτικό τομέα, μεταξύ άλλων μέσω επιμόρφωσης νέου και υφιστάμενου προσωπικού και (iii) δημιουργίας έγγραφης πολιτικής για το προσωπικό του Οργανισμού Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων για να αναφέρουν δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στις αρμόδιες αρχές.</p>	<p>δεν εφαρμόστηκε</p>

Παράρτημα 2: Κατάλογος συμμετεχόντων στην επιτόπου επίσκεψη

Υπουργεία και κυβερνητικές υπηρεσίες	<ul style="list-style-type: none"> • ΤΕΡΝΑ • ΤΙΤΑΝ • ΒΙΑΝΕΞ • ΒΙΟΧΑΛΚΟ ΚΑΙ ΣΙΔΕΝΟΡ
<ul style="list-style-type: none"> • Τράπεζα της Ελλάδας • Οργανισμού Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΟΑΕΠ) • Hellenic Aid • Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς • Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες • Βουλή των Ελλήνων • Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ) • Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα Εσόδων (ΑΑΔΕ) • Υπουργείο Οικονομικών • Υπουργείο Εξωτερικών • Υπουργείο Δικαιοσύνης • Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών 	<p>Επιχειρηματικές ενώσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • Όμιλος Χρηματιστηρίου Αθηνών (Athex Group) • Ελληνική Ένωση Τραπεζών • Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) • Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο (ICC)
Αρχές επιβολής του νόμου	<p>Νομικοί και Ακαδημαϊκή κοινότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τράπεζα Alpha • Citibank Ελλάδα • Eurobank • Εθνική Τράπεζα Ελλάδα • Τράπεζα Πειραιώς
<ul style="list-style-type: none"> • Ειδική Γραμματεία Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ) • Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος 	<ul style="list-style-type: none"> • Πανεπιστήμιο Αθηνών • Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης • Δικηγορική Εταιρεία Αναγνωστόπουλος

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxxzQ_aOq4CFeCA

- Ελληνική Αστυνομία – Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας
 - Εθνική Αρχή Διαφάνειας
 - Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών
- Δικαστικό Σώμα
- Πρωτοδικείο Αθηνών
 - Πρωτοδικείο Χανίων
- Ιδιωτικός Τομέας και Επιχειρηματικές Ενώσεις
- Εταιρείες
- Ναυτιλιακή Δαναός
 - ΕΛΛΑΚΤΩΡ
 - ΕΛΠΙΕΝ
 - Ελληνικά Πετρέλαια
 - Μυτιληναίος
 - Navios maritime
- Δικηγορική Εταιρεία Γιαννίδης
 - Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων Λογιστές και Ελεγκτές
 - Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.)
 - Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ)
 - Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών
 - Deloitte
 - Ernst & Young
 - KPMG
 - PwC (Price Waterhouse Coopers)
- Κοινωνία των Πολιτών & μέσα ενημέρωσης
- Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς
 - Δημοσιογράφοι που ασκούν ερευνητική δημοσιογραφία

Παράρτημα 3: Κατάλογος συντμήσεων, όρων και ακρωνύμιων

ΑΑΔΕ	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων	Νέα ΕΟΕ	Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος μετά την συγχώνευση της παλιάς ΕΟΕ με την ΕΔΚΔ	
AML	ξέπλυμα χρήματος	ΜΚΟ	Μη-κυβερνητική οργάνωση	
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας	ΕΑΔ	Εθνική Αρχή Διαφάνειας	
ΚΠΔ	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας	ΚΑΒ	Κρατική Αναπτυξιακή Βοήθεια	
DOJ	Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ	ΠΕΠ	Πολιτικός εκτιθέμενα πρόσωπα	
ECA	Οργανισμός Εξαγωγικών Πιστώσεων	ΕΚΕΔ	Εισαγγελία καταπολέμησης εγκλημάτων διαφθοράς	
ΟΑΕΠ	Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων	ΣΔΟΕ	Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος	
ΕΟΕ	Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος	SEC	Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ΗΠΑ	
ΔΟΑ	Διεύθυνση Αστυνομίας, Αστυνομία	Οικονομικής Ελληνικής	MME	Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις
ΕΣΟΕΛ	Εθνικό Συντονιστικό Όργανο Ελέγχου και Λογοδοσίας	SOE	Κρατική ή ελεγχόμενη από το κράτος επιχείρηση	
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση	ΕΥΣ	Έκθεση ύποπτων συναλλαγών	
ΕΥΡ	Ευρώ	UNCAC	Σύμβαση κατά της Διαφθοράς των Ηνωμένων Εθνών	
FATF	Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης			
FCPA	Αμερικανικός Νόμος για την καταπολέμηση της ξένης διαφθοράς του 1977	USD	Δολάρια ΗΠΑ	

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjzbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

GRECO	Ομάδα Κρατών κατά της Διαφθοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης
HAASOB	Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.)
ΕΚ	Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς
ΥΠΕΞ	Υπουργείο Εξωτερικών
ΑΔΣ	Αμοιβαία Δικαστική Συνδρομή

Παράρτημα 4: Αποσπάσματα σχετικής νομοθεσίας

Άρθρο 236 - Ποινικός Κώδικας (Νόμος 4619/2019) - Δωροδοκία υπαλλήλου

(όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 4855/2021)

1. Όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, για ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση.

2. Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη αντίκειται στα καθήκοντα του υπαλλήλου, ο υπαίτιος τιμωρείται με κάθειρξη έως οκτώ (8) έτη και χρηματική ποινή.

3. Διευθυντής επιχείρησης ή άλλο πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο (2) έτη ή χρηματική ποινή, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα, αν με παραβίαση συγκεκριμένου καθήκοντος επιμέλειας, δεν απέτρεψε από αμέλεια πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές του ή υπόκειται στον έλεγχό του από την τέλεση προς όφελος της επιχείρησης πράξης των προηγούμενων παραγράφων.

4. Οι διατάξεις των παρ. 1, 2 και 3 εφαρμόζονται και όταν οι πράξεις τελούνται προς: α) λειτουργούς ή άλλους υπαλλήλους με οποιαδήποτε συμβατική σχέση οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα και κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού ή φορέα στον οποίο η Ελλάδα είναι μέλος, καθώς και προς κάθε πρόσωπο, αποσπασμένο ή όχι, που εκτελεί καθήκοντα τα οποία αντιστοιχούν σε αυτά που εκτελούν οι λειτουργοί ή άλλοι υπάλληλοι ή β) οποιοδήποτε πρόσωπο που ασκεί δημόσιο λειτουργήμα ή υπηρεσία για ξένη χώρα. Στις περιπτώσεις αυτές οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από ημεδαπό, ακόμα κι αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε και για τη δίωξη του πλημμελήματος της παρ. 1 δεν απαιτείται η κατά το άρθρο 6 παρ. 3 έγκληση ή αίτηση.

Κώδικας Ποινικής Δικονομίας

Άρθρο 29: Δικαίωμα του Υπουργού Δικαιοσύνης για την αναβολή ή αναστολή της ποινικής δίωξης

(όπως τροποποιήθηκε τελευταία από το Νόμο 4637/2019)

Στα πολιτικά εγκλήματα, καθώς και στα εγκλήματα μεταξύ ευρύτερου Ελληνικού και αλλοδαπού Δημοσίου από τα οποία μπορούν να διαταραχθούν οι διεθνείς σχέσεις του κράτους, με την εξαίρεση της δωροδοκίας και της δωροληψίας κάθε είδους, ο Υπουργός Δικαιοσύνης έχει το δικαίωμα με προηγούμενη σύμφωνη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου να αναβάλει την έναρξη της ποινικής δίωξης ή να αναστείλει την ποινική δίωξη επ' αόριστον.

Άρθρο 35: Καθήκοντα Εισαγγελέων Οικονομικού Εγκλήματος

(όπως τροποποιήθηκε τελευταία από το Νόμο 4855/2021)

1. Οι εισαγγελείς οικονομικού εγκλήματος, οι αναπληρωτές τους και οι εισαγγελικοί λειτουργοί που τους συνεπικουρούν, διενεργούν προκαταρκτική εξέταση είτε αυτοπροσώπως είτε παραγγέλλοντας σχετικά τους γενικούς ή ειδικούς ανακριτικούς υπαλλήλους, για τη διακρίβωση τυχόν τέλεσης μείζονος ποινικής απαξίας, κατά την κρίση του Προϊσταμένου του Τμήματος Οικονομικού Εγκλήματος, φορολογικών, οικονομικών και οποιωνδήποτε άλλων συναφών εγκλημάτων, εφόσον αυτά τελούνται σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή βλάπτουν σοβαρά την εθνική οικονομία. Επίσης, στην αρμοδιότητά τους υπάγονται τα κακουργήματα που τελούν Υπουργοί ή Υφυπουργοί και δεν καταλαμβάνονται από τις ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 86 του Συντάγματος, καθώς και τα κακουργήματα που τελούν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή επωφελούμενοι από την ιδιότητά τους, βουλευτές, μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που εκπροσωπούν την Ελλάδα, γενικοί και ειδικοί γραμματείς της Κυβέρνησης, διοικητές, υποδιοικητές ή πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες σύμβουλοι ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

αυτοδιοίκησης, κάθε υπάλληλος κατά την έννοια της περ. α' του άρθρου 13 ΠΚ και όσοι υπηρετούν μόνιμα ή πρόσκαιρα και με οποιαδήποτε ιδιότητα ή σχέση: α) σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ιδρύθηκαν από το Δημόσιο και από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, εφόσον τα ιδρυτικά νομικά πρόσωπα συμμετέχουν στη διοίκησή τους ή τα νομικά αυτά πρόσωπα είναι επιφορτισμένα με εκτέλεση κρατικών προγραμμάτων οικονομικής ανασυγκρότησης ή ανάπτυξης και β) σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία, κατά τις κείμενες διατάξεις, μπορούν να διατεθούν από το Δημόσιο και από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου επιχορηγήσεις ή χρηματοδοτήσεις, ακόμη και αν οι υπαίτιοι έχουν παύσει να φέρουν την ιδιότητα αυτήν, εφόσον αυτά σχετίζονται με επιδίωξη οικονομικού οφέλους των ίδιων ή τρίτων ή την πρόκληση βλάβης στο Δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή στα ανωτέρω νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

Νόμος 4557/2018 (Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας)

Άρθρο 45: Ευθύνη νομικών προσώπων και οντοτήτων

(όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 4816/2021)

1. Αν αξιόποινη πράξη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή κάποιο από τα βασικά αδικήματα τελείται προς όφελος ή για λογαριασμό νομικού προσώπου από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου και κατέχει διευθυντική θέση εντός αυτών ή έχει εξουσία εκπροσώπησής τους ή εξουσιοδότηση για τη λήψη αποφάσεων για λογαριασμό τους ή για την άσκηση ελέγχου εντός αυτών, επιβάλλονται αιτιολογημένα στο νομικό πρόσωπο, σωρευτικά ή διαζευκτικά, οι εξής κυρώσεις:

α) Διοικητικό πρόστιμο από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ έως δέκα εκατομμύρια (10.000.000) ευρώ. Το ακριβές ποσό του προστίμου ορίζεται κατ' ελάχιστον στο διπλάσιο του ποσού του κέρδους που προήλθε από την παράβαση, εφόσον το κέρδος μπορεί να προσδιοριστεί, είτε εφόσον δεν μπορεί να προσδιοριστεί σε ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ.

β) Οριστική ή προσωρινή, για χρονικό διάστημα από ένα (1) μήνα έως δύο (2) έτη, ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση άσκησης της

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

επιχειρηματικής δραστηριότητας, ή λύση του νομικού προσώπου ή της οντότητας και θέση αυτού ή αυτής υπό εκκαθάριση.

γ) Απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, για το ίδιο χρονικό διάστημα.

δ) Οριστικός ή προσωρινός για το ίδιο χρονικό διάστημα αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, αναθέσεις έργων και υπηρεσιών, προμήθειες, επιδοτήσεις, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του ελληνικού Δημοσίου ή των νομικών προσώπων δημόσιου δίκαιου συμπεριλαμβανομένων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και των νομικών τους προσώπων, με την επιφύλαξη των άρθρων 73 και 74 του ν. 4412/2016 (Α` 147) και 39 και 42 του ν. 4413/2016 (Α` 148).

Το διοικητικό πρόστιμο της περ. α` επιβάλλεται πάντοτε ανεξαρτήτως της επιβολής άλλων κυρώσεων. Οι ίδιες κυρώσεις επιβάλλονται και όταν φυσικό πρόσωπο που έχει κάποια από τις αναφερόμενες στο πρώτο εδάφιο ιδιότητες είναι ηθικός αυτουργός ή συνεργός στις ίδιες πράξεις. Για την επιβολή των διοικητικών κυρώσεων απαιτείται αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση σε βάρος του φυσικού προσώπου.

2. Όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή την τέλεση από ιεραρχικά κατώτερο στέλεχος ή από εντολοδόχο του νομικού προσώπου της πράξης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή του βασικού αδικήματος προς όφελος ή για λογαριασμό του νομικού προσώπου, επιβάλλονται αιτιολογημένα στο νομικό πρόσωπο ή την οντότητα, σωρευτικά ή διαζευκτικά, οι εξής κυρώσεις:

α) Διοικητικό πρόστιμο από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως πέντε εκατομμύρια (5.000.000) ευρώ. Το ακριβές ποσό του προστίμου ορίζεται κατ' ελάχιστον στο διπλάσιο του ποσού του κέρδους που προήλθε από την παράβαση, εφόσον το κέρδος μπορεί να προσδιοριστεί, είτε εφόσον δεν μπορεί να προσδιοριστεί σε ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ.

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnxzQ_aOq4CFeCA

β) Οι προβλεπόμενες στις περιπτώσεις β', γ' και δ' της παραγράφου 1 κυρώσεις, για χρονικό διάστημα έως ένα (1) έτος.

3. Αν πρόκειται για υπόχρεο νομικό πρόσωπο ή οντότητα, οι ανωτέρω κυρώσεις επιβάλλονται με αιτιολογημένη απόφαση της αρμόδιας εποπτικής αρχής. Αν πρόκειται για μη υπόχρεο νομικό πρόσωπο ή οντότητα, επιβάλλονται με αιτιολογημένη απόφαση του Προϊσταμένου της αρμόδιας Επιχειρησιακής Διεύθυνσης Σ.Δ.Ο.Ε..

4. Για τη σωρευτική ή διαζευκτική επιβολή των κυρώσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 1, 2 και 3 και για την επιμέτρηση των κυρώσεων αυτών λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές περιστάσεις και ιδίως:

- α) η βαρύτητα και η διάρκεια της παράβασης,
- β) ο βαθμός ευθύνης του νομικού προσώπου,
- γ) η οικονομική επιφάνεια του νομικού προσώπου,
- δ) το ύψος των παράνομων εσόδων ή του προκύψαντος οφέλους,
- ε) οι ζημιές τρίτων που προέκυψαν από το αδίκημα,

5. Καμιά κύρωση δεν επιβάλλεται χωρίς προηγούμενη κλήτευση των νόμιμων εκπροσώπων του νομικού προσώπου για παροχή εξηγήσεων. Η κλήση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα της ακρόασης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45). Για τη διαπίστωση τέλεσης των παραβάσεων και για την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων, οι αρμόδιες αρχές ασκούν τις ελεγκτικές αρμοδιότητες που έχουν, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία τους.

6. Η εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 1 έως 5 είναι ανεξάρτητη από την αστική, πειθαρχική ή ποινική ευθύνη των φυσικών προσώπων που αναφέρονται σε αυτές.

7. Οι εισαγγελικές αρχές ενημερώνουν αμέσως, κατά περίπτωση, την αρμόδια για την επιβολή των κυρώσεων αρχή για την άσκηση ποινικής δίωξης επί υποθέσεων στις οποίες υπάρχει εμπλοκή νομικού προσώπου ή οντότητας, σύμφωνα με την έννοια των

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός Σειριακός Αριθμός: FYxjbzGWnhxzQ_aOq4CFeCA

παραγράφων 1 και 2 και τους αποστέλλουν αντίγραφο της σχετικής δικογραφίας. Σε περίπτωση καταδίκης φυσικού προσώπου για τις αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, το δικαστήριο μπορεί αντίστοιχα να διατάξει την αποστολή αντιγράφου της καταδικαστικής απόφασης και της σχετικής δικογραφίας στην αρμόδια για την επιβολή των κυρώσεων αρχή.

www.oecd.org/corruption/anti-bribery

ΟΟΣΑ

Σύνολο σελίδων στα Αγγλικά: 84

Σύνολο σελίδων μετάφρασης: 171

Επίσημη μετάφραση ως προς την πιστή και ακριβή απόδοση του περιεχομένου χωρίς μεταβολές από τα Αγγλικά στα Ελληνικά.

Αθήνα, 11/10/2022. Ελένη Λιάκουρα

Πιστοποιημένη Μεταφράστρια Υπουργείου Εξωτερικών, Αρ. Μητρώου 074